

ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้าน
อ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอ
กลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2566

Conflicts between the Pa Khlok Subdistrict Municipality and the Ban
Ao Kung Mangrove Forest Conservation Group: A Case of Public
Channel Dredging in water channels at Pa- Pa Khlok Subdistrict,
Thalang District, Phuket Province (2019 to 2022)

Mr. ADOON RALUEKMOON

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

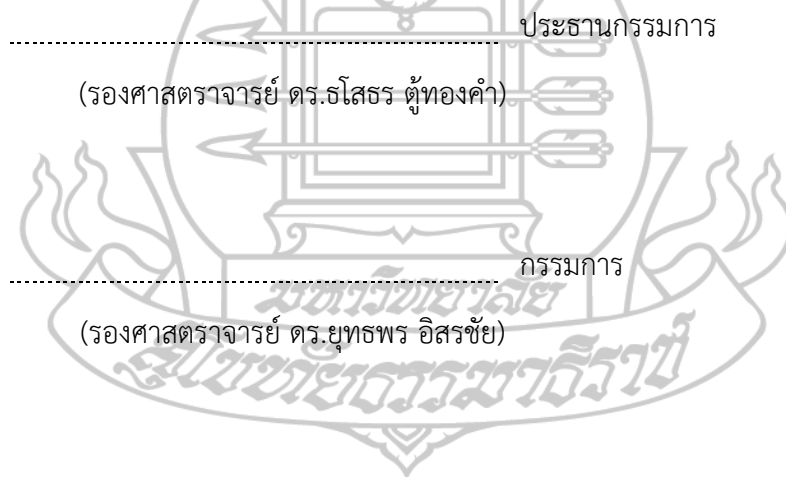
Sukhothai Thammathirath Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)
ชื่อและนามสกุล	นายอดุลย์ ระลึกมูล
แขนงวิชา / วิชาเอก	วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู๋ทองคำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2566

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนัส ปิยะกุลชัยเดช)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คำนวณวิเคราะห์ ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

ผู้ศึกษา นายอดุลย์ ระลึกมูล รหัสนักศึกษา 2648000483

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธโรธร ตูทองคำ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอก กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) (2) สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) (3) ประเด็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) (4) ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) นักการเมืองท้องถิ่น (2) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (3) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม (4) นักธุรกิจ (5) นักวิชาการและสื่อมวลชนท้องถิ่น และ (6) ประชาชนในพื้นที่ รวมเป็นจำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบเก็บเอกสารและแบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัญหาความขัดแย้งเกิดจากประชาชนบ้านอ่าวกุ่มส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งและประมงน้ำลึก แต่การทำประมงมีข้อจำกัดในการนำเรือเข้าจอดเทียบท่าโดยต้องรอช่วงน้ำขึ้นเท่านั้น จึงมีการรวมตัวเสนอโครงการขุดลอกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว หลังจากทีเทศบาลตำบลป่าคลอกรับทราบปัญหาและความต้องการแล้วได้นำไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในเวลาต่อมากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนฯ ได้มีการรวมตัวคัดค้านและเคลื่อนไหวยังไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำ (2) สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง พบว่า การบริหารงานราชการของภาครัฐที่มีการพิจารณาและการรับฟังความเห็นไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม รวมถึงความคาดหวังผลประโยชน์จากการพัฒนาในพื้นที่ วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงระบบนิเวศที่อาจถูกทำลายเป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (3) ประเด็นปัญหาความขัดแย้ง พบว่า การนำนโยบายการขุดลอกร่องน้ำฯ เข้าในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลฯ เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่ ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ฯ ต้องการให้มีการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันล้วนเป็นประเด็นหลักของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (4) ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขความขัดแย้ง พบว่า หากไม่มีการขุดลอกร่องน้ำฯ ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อด้านใดกับชุมชน แต่หากให้มีการขุดลอกร่องน้ำฯ จนแล้วเสร็จ รัฐจะเก็บภาษีได้มากขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่และโครงการมารีน่าที่จะเกิดขึ้น ชาวบ้านจะนำเรือเทียบท่าเรือได้ตลอดเวลา แต่สำหรับกลุ่มอนุรักษ์ฯ มองว่าวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมในด้านการทำประมงชายฝั่งรวมถึงระบบนิเวศจะถูกทำลาย และแนวทางการแก้ไข พบว่า กลุ่มอนุรักษ์ฯ ได้อาศัยกระบวนการยุติธรรมเพื่อไม่ให้มีการขุดลอกฯ และเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ สันติวิธีหรือการประนีประนอมเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายคาดหวังว่าจะสามารถยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้

คำสำคัญ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม, การขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์, โครงการมารีน่า

Independent Study title: “Conflicts between the Pa Khlok Subdistrict Municipality and the Ban Ao Kung Mangrove Forest Conservation Group: A Case of Public Channel Dredging in water channels at Pa- Pa Khlok Subdistrict, Thalang District, Phuket Province (2019 to 2022)”

Author: “Mr. ADOON RALUEKMOON”; ID: “2648000483”;

Degree: Master of Political Science

Independent Study Advisor: Associate Professor Dr. Thasothorn Tootongkam;

Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research (1) were to study the conflict situations between Pa Khlok subdistrict municipality and the Ban Ao Kung mangrove forest conservation group in a case of public channel dredging from 2019 to 2022, (2) to identify causes of conflicts between Pa Khlok subdistrict municipality and the Ban Ao Kung mangrove forest conservation group in the case of public channel dredging from 2019 to 2022, (3) to indicate conflict issues between Pa Khlok subdistrict municipality and the Ban Ao Kung mangrove forest conservation group in the case of public channel dredging from 2019 to 2022, and (4) to study impacts and solutions to resolve conflicts between Pa Khlok subdistrict municipality and the Ban Ao Kung mangrove forest conservation group in the case of public channel dredging from 2019 to 2022.

This study was qualitative research based on a literature review and interviews using a purposive sampling method, divided into six groups consisting of (1) local politicians, (2) government officers, (3) Ban Ao Kung mangrove forest conservation group, (4) owner of the Ao Kung Marina project, (5) academics and local media, and (6) people in the area, totaling 16 people. The research tools were data collection and interview forms, and the data were used for descriptive data analysis.

The research found that (1) the conflict situations were raised by villagers in Village No. 9, Ban Ao Kung, who were mostly involved in coastal and deep-sea fishing. However, fishing operations were limited in that boats could dock at the port by waiting for the high tide. Therefore, this group was assembled to propose a dredging project to solve this problem. After the municipality accepted the proposal, the mangrove conservation group came together to against the dredging project. (2) The causes of the conflict consisted of the government administration's failure to consider and listen to opinions covering all aspects, including expectations of benefits from development in the area, the traditional way of life of the community, and the natural resources and ecosystems that may be destroyed. (3) The main conflict issues included the dredging project in the municipality's development plan, preserving natural resources and ecosystems in the area to maintain traditional ways of life, and different occupations. (4) The impacts of the halted dredging project did not have any impact on the community. On the other hand, if the dredging project was completed, the state would collect more taxes from upcoming development project. The local people could bring their boats to the pier at any time. However, for conservation groups, the traditional way of life in coastal fishing and the ecosystem would be destroyed. The solution was that the conservation group used the judicial process to end the Marina project. All parties hoped that peace and compromise would be able to end the conflict between the Pa Khlok subdistrict municipality and the Ban Ao Kung mangrove forest conservation group.

Keywords : Ban Ao Kung Mangrove Forest Conservation Group, Public channel dredging, Marina Project

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรธร ตู้อองคำ ประธานกรรมการสอบและอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร. ยุทธพร อิศรชัย กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำติชมจนการสอบครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม 4) กลุ่มนักวิชาการสิ่งแวดล้อมและสื่อมวลชน 5) กลุ่มนักธุรกิจ และ 6) กลุ่มประชาชนในพื้นที่ ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ผลักดัน และให้กำลังใจจนการทำวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

นายอดุลย์ ระสิทธิ์มูล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
กรอบความคิดการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการศึกษา.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 วรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง.....	17
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรชุมชน.....	40
แนวคิดการเมืองแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม.....	48
แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม.....	52
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	55
แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม.....	66
นิเวศวิทยาการเมือง การเมืองสีเขียว.....	69
นโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่.....	73
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชาย เลนบ้านอ่าวกุ่ม (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565).....	83
กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม.....	95
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	100

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	105
แบบการวิจัย.....	105
วิธีการดำเนินการวิจัย	107
การเก็บรวบรวมข้อมูล	109
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	112
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบล ป่า คลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565).....	115
ตอนที่ 2 สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ใน ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)	142
ตอนที่ 3 ประเด็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบล ป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565).....	159
ตอนที่ 4 ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบล ป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำ สาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)	174
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	197
สรุปการวิจัย	198
อภิปรายผล	219
ข้อเสนอแนะ	231

สารบัญ

	หน้า
บรรณานุกรม.....	233
ภาคผนวก	242
ก แบบสัมภาษณ์	243
ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก	257
ค ภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก	260
ประวัติผู้วิจัย.....	264

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพที่ 1.2 แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาตำบลป่าคลอก.....	14
ภาพที่ 2.1 วงจรการใช้สันติวิธีจัดการความขัดแย้ง.....	23
ภาพที่ 2.2 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่าง ๆ ทางสังคมกับสิ่งแวดล้อม.....	43
ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบประชาสังคม	54
ภาพที่ 2.4 แผนที่แสดงรายละเอียดโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า.....	83
ภาพที่ 2.5 ที่ตั้งโครงการทำเทียบเรืออ่าวกึ่งมารีน่า.....	89
ภาพที่ 2.6 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณอ่าวกึ่ง (ท่าเล) แสดงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2519.....	91
ภาพที่ 2.7 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณอ่าวกึ่ง (ท่าเล) แสดงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ พ.ศ.2519.....	92
ภาพที่ 2.8 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2542.....	92
ภาพที่ 2.9 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2558.....	93
ภาพที่ 4.1 แผนภูมิแสดงการศึกษาสภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการ ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล).....	117
ภาพที่ 4.2 แผนที่เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต.....	118
ภาพที่ 4.3 สภาพพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต.....	121
ภาพที่ 4.4 แผนภูมิแสดงสภาพปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและ ด้านสังคมวัฒนธรรมเมื่อมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก	131
ภาพที่ 4.5 พื้นที่ป่าหว่ง	143
ภาพที่ 4.6 แผนภูมิแสดงสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม	146
ภาพที่ 4.7 แผนภูมิแสดงประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชาย เลนบ้านอ่าวกึ่ง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม	160
ภาพที่ 4.8 แผนภูมิแสดงผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง	176

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.9 แผนผังแสดงรายละเอียดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า.....18Error!

Bookmark not defined.

ภาพที่ 4.10 แนวปะการังซึ่งอยู่ห่างจากจุดก่อสร้างโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่า
ประมาณ 2 กิโลเมตร..... 190

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความขัดแย้งเป็นกระบวนการทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และเป็นปกติ ในสังคมปัจจุบัน ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นพลวัตเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ซึ่งความขัดแย้งมักเกิดขึ้นจากภายในมักไม่แสดงออกให้เห็นโดยเปิดเผยสามารถสัมผัสและมองเห็นได้โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรม การแสดงออกทางสีหน้า กิริยาท่าทาง คำพูดของบุคคลนั้น อาจเกิดจากการที่บุคคลต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งจากการจำใจเลือกหรือเต็มใจเลือกก็ตาม ทั้งนี้ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสถานการณ์ที่เกิดจากการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไปขัดขวางหรืออาจไปขัดขวางสกัดกั้นการกระทำใดๆ ของอีกฝ่ายหนึ่งในการที่จะบรรลุเป้าหมายของเขา หรือการที่บุคคลมีความแตกต่างกันทางแนวคิด วิธีการ ค่านิยม หรือความสนใจ โดยที่ความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกันหรือไปด้วยกันไม่ได้แต่การหลีกเลี่ยงก็ถือเป็นเรื่องยากตราบไต่ที่มนุษย์ยังต้องมีชีวิตและอาศัยอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม สาเหตุอีกอย่างหนึ่งของความขัดแย้งนั้นเกิดจากความขาดแคลนหรือความไม่เพียงพอจึงนำไปสู่การแข่งขันเพื่อให้ได้ทรัพยากรตามที่ต้องการ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น.7) ความขัดแย้งมีลักษณะเชื่อมโยงเกี่ยวพันกันและกันระหว่างความคิด ความเชื่อ และผลประโยชน์ระหว่างบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นในสังคมโดยทั่วไป ได้แก่ ความขัดแย้งทางความคิดอันนำไปสู่ความขัดแย้งด้านอื่นๆ ตามมาเมื่อบุคคลมีความเห็นต่างมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยและรุนแรงเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องและชอบธรรม เช่น การชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มต่างๆ ผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งนั้นมีความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไป ได้แก่ ความแค้นเคือง ความพยาบาท การทำลายมิตรภาพ การหาพรรคพวกร่วมเกลียดชัง รวมถึงอาจมีปฏิบัติการในรูปแบบของการถกเถียง ต่ำว่า ตบตี หมายเหมิน หรืออาจมีการต่อสู้เกิดขึ้น ซึ่งได้มีการพยายามหาแนวทางระงับความขัดแย้งในหลายรูปแบบว่าจะเป็นการใช้กำลัง การใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จารีตประเพณี เป็นต้น (สุพัตรา สุภาพ, 2541, น. 40) ความขัดแย้งในชุมชนมีสาเหตุมาจากความแตกต่างในเรื่องของความเชื่อและค่านิยมของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ตรงกัน การแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การแย่งชิงอำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เข้ากันไม่และ รวมถึงความคาดหวังและทัศนคติที่แตกต่างกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2538, น. 149) ความขัดแย้งจึงเป็นธรรมชาติของสรรพสิ่งอย่างหนึ่งและนำไปสู่การสร้างสรรคได้

หากเข้าใจและมีการจัดการที่ดี แต่ถ้ามากเกินไปและขาดการจัดการที่ดีก็จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ และเกิดความเสียหายตามมา (ประเวศ วะสี, 2542, อ้างถึงใน วันชัย วัฒนศัพท์, 2550, น. 3) ดังนั้น มนุษย์จึงดำรงชีพประจำวันควบคู่ไปกับปัญหาความขัดแย้งไม่ว่าจะเป็นทางความขัดแย้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่อาจจะเกิดขึ้นมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลหรือ องค์กร ซึ่งความขัดแย้งมีทั้งที่เป็นประโยชน์และไม่มีประโยชน์ถ้าหากไม่ทำความเข้าใจและมีการ บริหารจัดการที่ไม่ดี ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้อง ทำความเข้าใจและคิดว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตราบใดที่ยังมีชีวิตและดำรงชีพอยู่ร่วมกับคนในสังคม (ศุภกร อิมวัฒนกุล, 2553, น. 4)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นแผนการพัฒนาประเทศ เพื่อให้บรรลุ วิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการ พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนอง ตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรร มาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ถือเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3. ยุทธศาสตร์ ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ สำหรับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการ แข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐาน แนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1. “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลาย ความได้เปรียบในด้าน อื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจ และสังคมโลกสมัยใหม่ 2. “ปรับปรุงจจุบัน” เพื่อปูทางสู่นาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล การปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ อนาคต และ 3. “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ ปรับ รูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวที โลก การเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง การลดความเหลื่อมล้ำ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1. การเกษตรสร้างมูลค่า 2. อุตสาหกรรม และบริการแห่งอนาคต 3. สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญระดับโลก 4. โครงสร้าง

พื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโยงโลก และ 5. พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, น. 1-7)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อและขับเคลื่อนกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม กับการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้น ได้แก่ เศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคี และพหุภาคี ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในช่วง 5 ปี นี้ ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมกลับเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เนื่องจาก การจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, น. 1 - 5)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจเพื่อโอกาสทางเศรษฐกิจและการกระจายความเจริญไปสู่ภาคใต้ เน้นยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและกระจายรายได้ให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่พื้นที่เชื่อมโยงรวมทั้งชุมชนและท้องถิ่นอย่างทั่วถึง โดยสนับสนุนให้จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และอำเภอเกาะสมุยเป็นแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ พัฒนาเมืองภูเก็ตและเมืองหาดใหญ่ให้เป็นเมืองนำอยู่และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2561 น. 126 - 127) และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพพื้นที่ให้สามารถรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอและเหมาะสม และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2561, น. 126 - 129)

จากนโยบายภาครัฐที่หวังผลักดันให้เมืองไข่มุกแห่งอันดามันเป็นฮับจอตเรือยอร์ชของภูมิภาคอาเซียน จึงมีแนวคิดในการสร้างท่าจอดเรือยอร์ชใหม่อีก 8 แห่ง โดย 4 แห่ง จะอยู่ในฝั่งทะเลอันดามันและอีก 4 แห่งจะอยู่ในฝั่งอ่าวไทย เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ จากการรายงานของภูเก็ต กาเซพท์ สื่อท้องถิ่นในภูเก็ตระบุว่า ในจำนวนท่าเรือแห่งใหม่ที่จะสร้างนี้จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตถึง 2 แห่ง ได้แก่ เอเชียมาริน่า ในพื้นที่ตำบลรัชฎา และอ่าวกึ่งมาริน่า ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก (DDproperty, 2566, <https://shorturl.asia/wO5Aw>) ซึ่งใน พ.ศ. 2559 นี้เองที่รัฐบาลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมาริน่าฮับหรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียน โดยมีกรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานหลักที่ผลักดันโครงการนี้ให้เกิดขึ้น (thaipbs, 2566, www.thaipbs.or.th/news/content/273486) จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่า

จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท ทั้งบนเกาะภูเก็ตมีจุดขายหลัก คือชายหาดและกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ โดยเน้นทนาการและกีฬาทางน้ำ จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตยังคงสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2558 มีจำนวน 13,203,284 คน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2557 ร้อยละ 10.41 และรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตใน พ.ศ. 2558 มีจำนวน 313,005.63 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 20.72 ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ใน พ.ศ. 2558 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมีจำนวน 6,143.25 ต่อคนต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2557 ร้อยละ 5.81 (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2561, น. 85) จากการประเมินศักยภาพและสภาพแวดล้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้ผลการวิเคราะห์ว่าจังหวัดภูเก็ตมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก มีท่าเรือน้ำลึก สนามบินนานาชาติ มาริน่า มีการสืบทอดขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม มีวิถีชีวิตความเป็นมาอย่างยาวนานมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง จากนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว กระแสการเติบโตของการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวทางกีฬา ทางน้ำ เรือสำราญ เรือยอร์ช เป็นต้น และนโยบายการพัฒนาภาค การเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันกับจังหวัดและอ่าวไทย เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเดิมกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ สร้างโอกาสการท่องเที่ยว การกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวของภูเก็ตและพื้นที่ใกล้เคียง จากนโยบายในการพัฒนาได้ส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายมากขึ้นจากการท่องเที่ยวรวมถึงการ

รักษาสมดุลในการพัฒนา รวมถึงการไหลบ่าของวัฒนธรรมจากภายนอกที่ไม่เหมาะสม ทำให้วิถีของชุมชนที่ดั้งเดิมต้องเปลี่ยนแปลงไป อัตลักษณ์อารยธรรมดั้งเดิมถูกคุกคาม ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในภาพรวมโดยเฉพาะที่บังคับใช้จากหน่วยงานส่วนกลางยังขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2561, น. 113 - 115)

เทศบาลตำบลป่าคลอก ตั้งอยู่ในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะและจัดทำโครงสร้างพื้นฐานให้กับประชาชน ในท้องถิ่น รวมถึงการรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 (2) กำหนดให้เทศบาลจัดให้มีและบำรุงทางน้ำ ทางบก เทศบาลจึงมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ เฉพาะถนนหนทางและทางน้ำในเขตพื้นที่ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (27) บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องการดูแลรักษาที่สาธารณะและได้มีการกำหนดรายละเอียดการถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ (กรมการปกครอง, 2547, น. 9) ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นพบปัญหาแหล่งน้ำสาธารณะ ลำคลองต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลต่าง ๆ รวมถึงตำบลป่าคลอกตื่นเงิน (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2561, น. 65 - 67) เทศบาลตำบลป่าคลอกจึงมีนโยบายในการที่จะขุดลอกร่องน้ำสาธารณะในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามความต้องการของประชาชน โดยจัดทำเป็นโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) และนำไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการต่อไป

บ้านอ่าวกุ่ม ตั้งอยู่ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและได้รับความเดือดร้อนจากเดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ่ม เนื่องจากร่องน้ำที่ใช้สัญจรมีสภาพตื่นเงิน จึงแจ้งปัญหาความเดือดร้อนไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอก ให้แก้ไขปัญหาดูแลการขุดลอกร่องน้ำ ซึ่งเทศบาลตำบลป่าคลอกได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ บริเวณอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 85 คน มีผู้เห็นด้วยที่จะให้เทศบาลตำบลป่าคลอกขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ จำนวน 79 คน มีผู้ไม่เห็นด้วยที่จะให้เทศบาล ตำบลป่าคลอก ขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ จำนวน 1 คน และมีผู้งดออกเสียง จำนวน 5 คน (เทศบาลตำบลป่าคลอก, น. 3) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับชุมชนในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และมุ่งสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีท่าเทียบเรือชุมชนที่มีทั้งเรือท่องเที่ยวและเรือสินค้าใช้

บริการอยู่เป็นประจำ (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 39) ประกอบกับจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวภาครัฐเห็นความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ และจะของบประมาณจากหน่วยงานภายนอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 42) ซึ่งพื้นที่ที่จะดำเนินการขุดลอกร่องน้ำตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นร่องน้ำทางเดินเรือเข้า – ออกโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า

โครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า หรือโครงการมารีน่าเป็นการสร้างท่าเทียบเรือ สำราญและกีฬาซึ่งเป็นการลงทุนของภาคเอกชนโดยการขุดแอ่งจอดเรือยอร์ชในที่ดินของเอกชนในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้สามารถรองรับเรือได้ประมาณ 74 ลำ ซึ่งเป็นเรือขนาดเล็กกินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร คาดว่าจะใช้เวลาในการก่อสร้างประมาณ 2 ปี ทั้งนี้ เจ้าของโครงการได้มีการจ้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเทศบาลตำบลป่าคลอกประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประมงพื้นบ้าน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภูเก็ตเพื่อรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ข้อมูลว่าโครงการดังกล่าวนี้เป็นการสร้างในที่ดินเอกชน จึงไม่มีการขุดลอกร่องน้ำไม่มีการขุดดินเพื่อการค้าใด ๆ ทั้งสิ้น การขุดแอ่งจอดเรือจะขุดแบบแห้งในช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน เป็นช่วงที่น้ำทะเลลดต่ำสุด ซึ่งดินที่ขุดจากโครงการจะนำมาปรับพื้นที่โครงการ ส่วนที่เหลือจะไม่นำออกนอกพื้นที่แต่อย่างใดจะเก็บไว้ในจุดที่อยู่ใกล้กับโครงการซึ่งเป็นที่ดินของเจ้าของโครงการ การขุดแอ่งจอดเรือและอาคารบริการนั้นจะใช้เวลาประมาณ 22 เดือน ในการก่อสร้างจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลในบริเวณใกล้เคียงซึ่งมีไม้โกงกางใบเล็กและใบใหญ่ รวมถึงต้นลำพูเพราะการก่อสร้างอยู่เฉพาะพื้นที่ของเอกชนไม่ได้รุกร้าไปยังป่าชายเลนใกล้เคียง ส่วนผลกระทบด้านปะการังและหญ้าทะเลนั้น จากการสำรวจในรัศมี 2 กิโลเมตร ไม่พบหญ้าทะเลในบริเวณนั้น พบแนวปะการังที่บริเวณหลังแดงห่างจากโครงการ 1.5 กิโลเมตร และพบปะการังที่เกาะเฮ ซึ่งอยู่ห่างจากโครงการเกินกว่า 2 กิโลเมตร การก่อสร้างนี้จึงไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและปะการังแต่อย่างใด นอกจากนี้การเกิดขึ้นของโครงการจะส่งผลดีต่อประชาชนในชุมชน เพราะจะทำให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น ประชาชนในชุมชนมีงานทำมีรายได้มากขึ้น โครงการและชุมชนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการเปิดพื้นที่ทำเป็นถนนกว้าง 2 เมตร ให้ชาวประมงพื้นบ้านใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางไปยังท่าเรือเพื่อลงเรือออกไปทำประมงมีการก่อสร้างศาลาพักผ่อนให้ชาวบ้าน ได้ใช้ร่วมกัน เมื่อโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จจะมีการรับซื้อผลผลิตของชาวบ้านมาใช้ในโครงการ ซึ่งได้มีการทำความเข้าใจกันแล้วระหว่างชาวบ้าน ชาวประมงพื้นบ้านและโครงการ รวมไปถึงร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมรักษาป่าชายเลนในบริเวณดังกล่าวร่วมกัน ผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยและสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการมารีน่า โดยมองว่าเป็นการสร้างความสำเร็จให้พื้นที่และชุมชนทำให้คนในพื้นที่มีงานทำไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่และมี

รายได้และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการอาจจะมีบ้างแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีมากกว่า (ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <http://Shouturl.asia/2WSUP>)

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง จังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนแห่งการต่อสู้เพื่อรักษาฐานทรัพยากร ท่ามกลางเมืองท่องเที่ยว ดำเนินกิจกรรมปกป้องและอนุรักษ์ป่าชายเลนและชายฝั่งมาอย่างต่อเนื่อง ดูแลปกป้องป่าชายเลนพื้นที่ 584 ไร่ และทรัพยากรชายฝั่ง ทั้งปะการัง กัลปังหา และเกาะต่าง ๆ ของชุมชนบ้านอ่าวกุ้ง จนทำให้ป่าชายเลนมีความสมบูรณ์และสัตว์น้ำมีมากขึ้น (กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง จังหวัดภูเก็ต, 2566, <https://shorturl.asia/Vw9lx>) ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก จึงได้แสดงจุดยืนโดยการต่อต้านคัดค้านโดยวิธีการต่าง ๆ โดยมองว่าร่องน้ำที่มีอยู่เรือสามารถเข้าออกได้ตลอดเวลาอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขุดพื้นที่เพิ่มเติม ซึ่งอาจจะเป็นการทำลายทรัพยากรป่าชายเลนและปะการังซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำจำนวนมาก และอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนตามมาได้ และมองว่าจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนหรือผู้ประกอบการโครงการมารีน่าซึ่งใช้ทางเดินเรือเข้าออกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอกร่วมกันกับชาวประมงในพื้นที่

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ทั้งที่ดิน ป่าไม้ น้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล และทรัพยากรแร่ ยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความไม่เสมอภาคในสิทธิและอำนาจการจัดการทรัพยากร นำไปสู่ความขัดแย้งและก่อให้เกิดข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และในหลายกรณีนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดบ่อยครั้งขึ้น และมีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนที่เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำลายศักยภาพของฐานทรัพยากรในท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต รัฐจำเป็นต้องมีกลไกจัดการความขัดแย้ง สร้างธรรมาภิบาลและความเสมอภาคเท่าเทียมในการเข้าถึง การจัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, น. 45)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 กำหนดว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินรวมถึง ทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้ร่วมกัน ที่ดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันจึงเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น ที่สาธารณประโยชน์จึงมีความหมายว่า ที่ดินที่ประชาชนใช้หรือเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยทั่วไปตามสภาพแห่งการใช้ประโยชน์นั้น ๆ เช่น ที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ ทางสาธารณะ คลองสาธารณะ หรือลำรางสาธารณะ เป็นต้น ที่สาธารณประโยชน์ แม้จะมีกฎหมายที่ดินใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2444 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์แต่ก็

ไม่ได้กำหนดให้มีการสงวนหวงห้ามที่ดินให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ ถ้านายอำเภอหรือข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าควรจะสงวนที่ดินแปลงใดไว้เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันก็ให้ประกาศให้ประชาชนทราบ หากประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินของรัฐแปลงหนึ่งแปลงใดติดต่อกันเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ที่ดินดังกล่าวจะตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันโดยสภาพการใช้ร่วมกันของประชาชนไม่ต้องมีพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียนหรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่สาธารณะ หรือกรณีที่นายอำเภอได้ประกาศหวงห้ามไว้ระหว่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการสงวนหวงห้ามที่ดินรกร้าง วางเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2478 ใช้บังคับ แต่ไม่ได้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนด เขตหวงห้าม ถ้าปรากฏว่าประชาชนได้เข้าใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือนายอำเภอได้ทำการกันรั้วจัดตลาดและมีโครงการจัดสร้างสนามเด็กเล่นแล้วที่ดินนั้นก็ตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชน ใช้ร่วมกัน (กรมการปกครอง, 2547, น. 3 - 4)

ในประเทศไทยมักมีความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างรัฐกับประชาชน อาทิ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวบ้านกรณีเขื่อนปากมูล เป็นต้น กระบวนการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้ยึดรูปแบบการแก้ไขปัญหาตามแบบของประเทศตะวันตกซึ่งเน้นการใช้กฎหมายและนโยบายของรัฐอย่างเคร่งครัดเพื่อคลี่คลายปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อมได้ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาเป็นความต้องการและเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ด้าน คือ ต้องการสิทธิที่จะปรับเปลี่ยนทิศทาง ในการจัดการทรัพยากร และต้องการสิทธิในการควบคุมและจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง แต่การเรียกร้องสิทธิทั้งสองด้านนี้ มักจะเผชิญกับปัญหาของความขัดแย้งในแง่มุมมองต่าง ๆ ในทางกลับกัน กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การขัดขวางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจที่ขัดแย้งของอำนาจและสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร (นิธิตา สิริพงศ์พิทักษ์ฉิม, 2557, น. 4) ซึ่งการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ตที่เทศบาล ตำบลป่าคลอกได้มีการจัดทำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) และบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือให้กับประชาชนในพื้นที่ในการทำประมงพื้นบ้านและการคมนาคมทางน้ำ แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้แสดงจุดยืนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ จึงไม่เห็นด้วยที่จะมีการดำเนินโครงการดังกล่าว ซึ่งได้มีการต่อต้านคัดค้านผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการไม่ยอมรับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เทศบาลตำบลป่าคลอกจัดขึ้น ถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลป่าคลอกจะได้มีการนำข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยืนยันผลการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศ ที่แสดงให้เห็นถึงการมีสภาพเป็นร่องน้ำเดิมก็ตาม ทั้งนี้ จากการผลักดันให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก ก็กับการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการ

ดำเนินโครงการชุดล่อกรองน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง จึงเป็นที่มาของ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุด ล่อกรองน้ำสาธารณสุขประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหา ความขัดแย้ง สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ประเด็นความขัดแย้ง ผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุดล่อกรองน้ำ สาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) รวมถึง แนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อทราบ ข้อมูลของสภาพปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุและประเด็นความ ขัดแย้ง รวมถึงผลกระทบด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม นำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อหาแนว ทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสม และจะได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาคือเป็นรูปธรรม ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุดล่อกรองน้ำสาธารณสุขประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

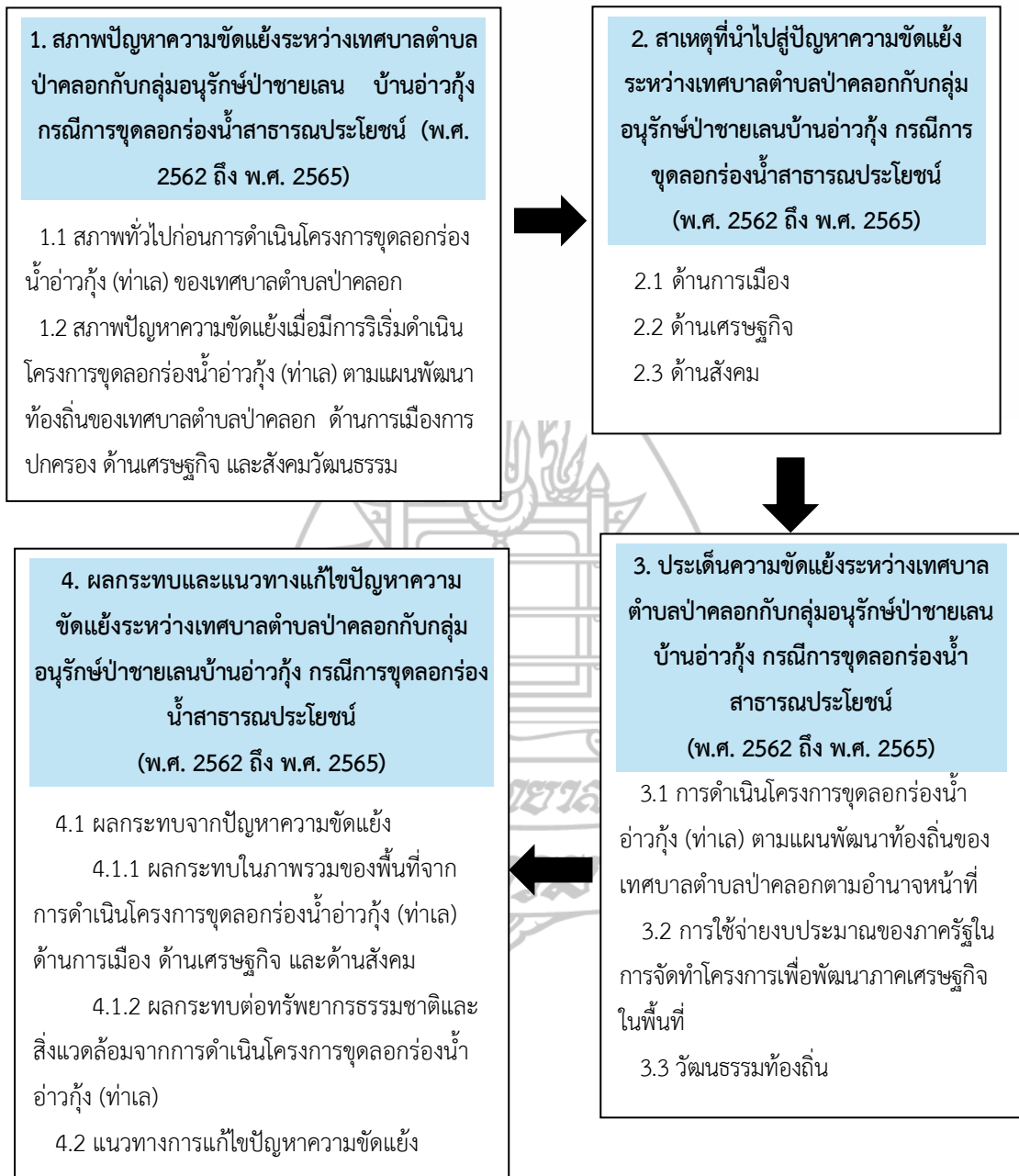
2.2 เพื่อศึกษาสาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุดล่อกรองน้ำสาธารณสุขประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอ ถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

2.3 เพื่อศึกษาประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุดล่อกรองน้ำสาธารณสุขประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัด ภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

2.4 เพื่อศึกษาผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการชุดล่อกรองน้ำสาธารณสุขประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอ ถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุและประเด็นความขัดแย้ง ซึ่งเป็นผลกระทบด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม นำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสมในกรณีความขัดแย้งด้านการพัฒนาพื้นที่ในการดำเนินการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกที่ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่น และจะได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากข้อมูลของเทศบาลตำบลป่าคลอก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในคิดในการศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจและได้มาซึ่งผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก ด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ว่ามีสภาพความเป็นมาและความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นอย่างไร

สภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เป็นอย่างไร

3.2 สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งในด้านการเมือง สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นหลัก คือ 1) นโยบายส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ของภาครัฐ 2) ความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำ 3) นโยบายขุดลอกร่องน้ำของภาครัฐ และ 4) การรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ครอบคลุมประชาชน ทุกกลุ่ม ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมให้มีการพัฒนาในพื้นที่เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจภาคครัวเรือนของชาวประมงพื้นบ้าน รวมถึงโอกาสในการสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่จากการพัฒนาท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่าที่จะได้รับประโยชน์ในการขุดลอกพื้นที่ในครั้งนี้ด้วยเช่นกัน ด้านสังคม ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากความเจริญภายนอกที่เข้ามาสู่ท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนเกิดความขัดแย้ง มีความเห็นต่างกัน จากสภาพความเป็นอยู่แบบ

สังคมพี่น้อง ถ้อยทีถ้อยอาศัยกลับกลายเป็นต่างคนต่างอยู่ จากความต้องการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นถิ่นของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ต่อกรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้าออกท่าเรือ การแสดงบทบาทของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนในการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม

3.3 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลป่าคลอกซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยขอให้กรมเจ้าท่าทำการศึกษา ออกแบบ ในการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพื่อฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมให้มีสภาพในการใช้งานท่าเทียบเรืออ่าวกึ่ง (ท่าเล) การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ ความวิตกกังวลต่อการใช้งบประมาณเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อภาคเอกชนบางรายที่อาจจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ที่เกิดขึ้น และวัฒนธรรมพื้นถิ่น การหวงแหนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่ออนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชน การประกอบอาชีพ ความผูกพันที่มีผลกระทบในการอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับวิถีการการค้าธงชีพ การประกอบอาชีพ สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

3.4 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

ผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งในส่วนของผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) การต่อสู้เคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ที่มีผลกระทบด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และผลกระทบของการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อระบบนิเวศในพื้นที่โดยรวม

จากประเด็นปัญหาความขัดแย้ง แม้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกและกลุ่มอนุรักษ์ฯ จะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ถึงอย่างไรก็ตามแต่ความขัดแย้งนี้ ก็ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ในภาพรวมของการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น การชะลอโครงการในการพัฒนา การเสียโอกาสในการกระตุ้นเศรษฐกิจและการขอรับการจัดสรรงบประมาณภาครัฐในการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนใน

การแก้ไขปัญหาของประชาชน ในพื้นที่ แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้จึงมีส่วนสำคัญในการยุติความขัดแย้งเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจจะใช้หลักวิธีการประนีประนอม และหลักความยุติธรรมและสันติวิธี มาเป็นแนวทางในการประยุกต์เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา ประเด็นปัญหา ผลกระทบและแนวทางแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักของงานวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการฯ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดค้านการดำเนินโครงการฯ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มนักธุรกิจ เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการดำเนินโครงการฯ กลุ่มนักวิชาการสิ่งแวดล้อมและสื่อมวลชนท้องถิ่น เป็นผู้ศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจากการดำเนินโครงการฯ และกลุ่มประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 โดยใน พ.ศ. 2562 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจากเทศบาลตำบลป่าคลอก ได้ริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของประชาชนในพื้นที่ จนเป็นเหตุให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งเกิดความวิตกกังวลต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อป่าชายเลนและแนวปะการังรวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน จึงได้รวมกันต่อต้านและคัดค้านให้ยุติโครงการดังกล่าว โดยใน พ.ศ. 2565 ความรุนแรงของปัญหา ความขัดแย้งดังกล่าวก้าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลปกครองเพื่อหาข้อสรุปและอาจเป็นหนทางการแก้ไขปัญหา

4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอดกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยเทศบาลตำบลป่าคลอก มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านผักฉืด

หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวปอ

หมู่ที่ 2 บ้าน ป่าคลอก

หมู่ที่ 7 บ้านยามู

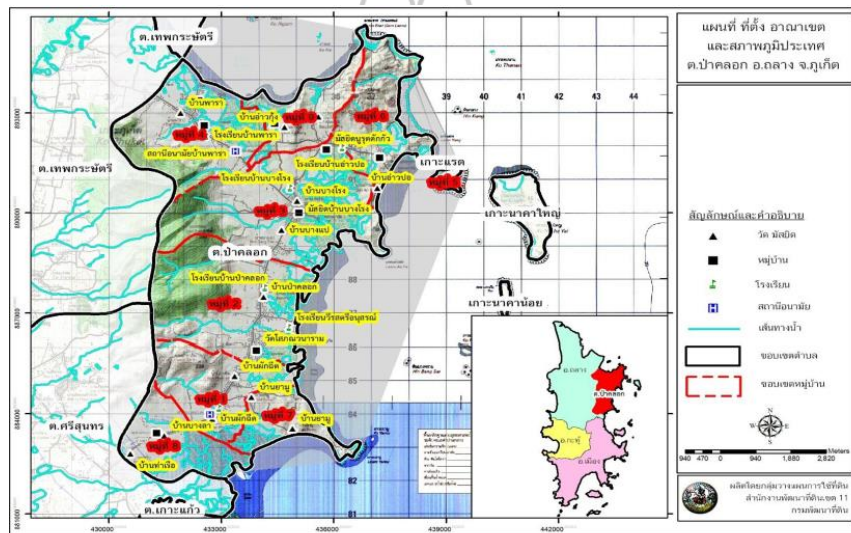
หมู่ที่ 3 บ้าน บางโรง

หมู่ที่ 8 บ้านบางลา

หมู่ที่ 4 บ้าน พารา

หมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกุ่ม

หมู่ที่ 5 บ้าน เกษนาคา

ภาพที่ 1.2 แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาตำบลป่าคลอก อำเภอดกลาง จังหวัดภูเก็ต.

ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต, 2562, แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าคลอก, น. 2 - 2.

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอดกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

5.1 ความขัดแย้ง หมายถึง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.2 เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.3 กลุ่มอนุรักษ์ หมายถึง กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง จังหวัดภูเก็ต

5.4 ประชาชนในพื้นที่ หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.5 การขุดลอก หมายถึง การขุดเพื่อฟื้นฟูร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ เพื่อฟื้นฟูสภาพท่าเรือบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.6 ร่องน้ำ หมายถึง ร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นร่องน้ำสำหรับให้เรือเดินทางผ่านเข้าออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.7 ท่าเรือบ้านอ่าวกึ่ง หมายถึง ท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.8 นักธุรกิจ หมายถึง นักลงทุนหรือผู้ประกอบการที่ดำเนินโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.9 โครงการมารีน่า หมายถึง โครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.10 มารีน่าฮับ หมายถึง ศูนย์กลางของการท่องเที่ยวทางทะเล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบสภาพปัญหา สาเหตุ ประเด็นและผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งและแนวทางในการแก้ไขปัญหาระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง

6.2 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการลดหรือแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง เพื่อเกิดการประนีประนอมและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสภาพความเป็นมาของชุมชนและบริบทของพื้นที่ จากสภาพต้นเงินของร่องน้ำที่ชาวประมงพื้นบ้านในตำบลป่าคลอกใช้เดินเรือเข้าออกท่าเรือ จนกระทั่งได้มีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) บรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก จึงมีการต่อต้านคัดค้านเพื่อให้ยุติการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม เนื่องจากมองว่าการขุดลอกร่องน้ำจะส่งผลกระทบต่อป่าชายเลนทรัพยากรชายฝั่ง วิถีชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาผลกระทบ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมที่เกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้งในการขุดลอก ร่องน้ำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรชุมชน
4. แนวคิดการเมืองแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
5. แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม
6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
7. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม
8. นิเวศวิทยาการเมือง การเมืองสีเขียว
9. นโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่
10. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)
11. กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง

1.1 ความหมายของความขัดแย้ง

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของความขัดแย้ง ความขัดแย้งไว้ว่า หมายถึง การไม่ลงรอย ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ขัด หมายถึง การฝ่าฝืนไม่ทำตาม และแย้ง หมายถึง ต้านไว้ เมื่อนำคำสองคำดังกล่าวมารวมกันจึงเป็นความขัดแย้ง ซึ่งหมายถึง แต่ละฝ่ายนอกจากไม่ทำตามกันแล้วยังต้านทานเอาไว้อีกด้วย (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2540, น. 10)

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529, น. 236-238) ให้ความหมายไว้ว่า ความขัดแย้ง มีความเป็นมาและการพัฒนาแนวคิดอยู่สองแนวคิด คือ แนวคิดดั้งเดิม และแนวคิดใหม่ โดยแนวคิดดั้งเดิม เห็นว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดีซึ่งควรขจัดและแก้ไขให้หมดไป ส่วนแนวคิดใหม่ เห็นว่าความขัดแย้ง เป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

สมยศ นาวิการ (2524, น. 284) ให้ความหมายว่า ความขัดแย้งเป็นการต่อสู้หรือโต้เถียงระหว่างสองฝ่ายที่แสดงออกอย่างเปิดเผยด้วยการแทรกแซงอย่างจงใจหรือการเป็นศัตรูกัน โดยการแทรกแซงอาจจะเป็นการใช้ความพยายามในการขัดขวางต่อการบรรลุถึงเป้าหมายของบุคคลหรือบางคนหรือการต่อต้านอยู่เฉย ๆ

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2534, น. 11) ให้ความหมายว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เกิดจากการกระทำของฝ่ายหนึ่งซึ่งไปขัดขวางการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งในการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายของเขา หรือการที่บุคคลมีความแตกต่างกันในค่านิยม แนวคิด เป้าหมาย วิธีการ ความสนใจ ต้องมาติดต่อกัน ทำงานด้วยกัน ความแตกต่างนี้เป็นเพียงสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้

อรุณ รักธรรม (2533, น. 124) ให้ความหมายว่า ความขัดแย้งขององค์การ คือ ความไม่เห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกในองค์กร หรือกลุ่มขององค์กรสองคนหรือมากกว่า ซึ่งเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับว่าพวกเขาจะต้องมีส่วนร่วมในทรัพยากรที่จำกัดหรืองานต่าง ๆ หรือมีความแตกต่างในสถานภาพ ค่านิยมหรือการรับรู้ เป้าหมาย ความเชื่อ ทศนคติ ซึ่งแตกต่างกันและไม่เห็นพ้องต้องกัน ต่างก็จะแสดงทัศนะให้เด่นกว่าบุคคลอื่น หรือความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความหมายของความขัดแย้ง เป็นความแตกต่าง ไม่ตรงกัน ซึ่งยังหาข้อยุติของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งยังไม่ได้ และส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือองค์กร อาจเป็นความขัดแย้งที่ตัวบุคคลที่เกิดความสับสนในการตัดสินใจที่จะเลือกหรือการเลือกปฏิบัติ อย่อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีความคิดเห็น หรือวิธีการทำงานที่ไม่ตรงกันก็ได้

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง (Conflict Theory)

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1968 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น. 30) กล่าวว่า ความขัดแย้งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากรอย่างจำกัด การที่คนหนึ่งได้รับและสามารถบรรลุความปรารถนาของตนทำให้ผู้นั้นมีอำนาจมากขึ้น ซึ่งความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างบุคคลซึ่งพบได้ทุกหนทุกแห่งในสังคม เกิดจากการกระทำของบุคคลที่ต้องการที่จะดำเนินการให้บรรลุความปรารถนาของตน เกิดไปปะทะต่อต้านของจากอีกกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม Max Weber กล่าวถึงสาระสำคัญของความขัดแย้งในสังคมไว้ ดังนี้

- 1) ในสังคมใด ๆ บุคคลและกลุ่มบุคคลย่อมมีอำนาจไม่เท่ากัน
- 2) ผู้มีอำนาจจะใช้การบังคับและกฎเพื่อสร้างระเบียบทางสังคม
- 3) ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องในสังคมเนื่องจากผลประโยชน์ สังคมใด ๆ ไม่อาจพ้นจากการแตกแยกและการเปลี่ยนแปลงได้
- 4) ความแตกแยกมักเกิดในกลุ่มผู้มีอำนาจมากกว่ากลุ่มผู้ไม่มีอำนาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะผู้มีอำนาจจะพยายามต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาสภาพเดิมและที่จะทำให้ตนเองถูกกดอำนาจลง
- 5) ผู้มีอำนาจและอิทธิพลเป็นผู้กำหนดโครงสร้างทางสังคมและแนวปฏิบัติในสังคม
- 6) หากผู้มีอำนาจในสังคมเห็นว่าตนจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จะส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- 7) การใช้อำนาจจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ ความสามารถ ที่จะควบคุมการลงโทษและการใช้การควบคุมพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน ความสามารถที่จะควบคุมการออกกฎ ระเบียบ และความสามารถที่จะควบคุมเครื่องมือในการเผยแพร่การสื่อสารและอุดมการณ์

แนวความคิดที่ว่าพฤติกรรมสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก ซึ่งในอดีตและปัจจุบันมีนักสังคมวิทยาหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของการเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งสามารถเสนอแนวคิดของนักทฤษฎีความขัดแย้งที่สำคัญ 3 คน ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2547, น. 55-56)

- 1) ลิวอิส เอ โคเซอร์ (Lewis A. Coser, 1957) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่าความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ขัดเกลากฎทางสังคมไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีจะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มบุคคลที่เมื่อมีคนมากกว่า 2 คนขึ้นไปย่อมมีวิธีการ ความเชื่อ ทศนคติ และความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดทั้งในความ

เกลียดชัง ความรักต่างนอกจากนี้ ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้ เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กลุ่มนั้นต้องการ

2) ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf, 2009) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันที่ปฏิเสธแนวความคิดของมาร์กซ์ (Marx) ที่ว่าชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่าความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายใน สังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Guasi Groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างมีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent Interest) อยู่เบื้องหลัง ดังนั้น แต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้

3) อติคุณ มังคลากร (2554) ความขัดแย้งเป็นการขัดขวางของบุคคลอื่น หรือการใช้กำลังขัดขวางของบุคคลอื่นหรือการใช้กำลังที่ก่อให้เกิดภาวะความตึงเครียดขึ้นมา ซึ่งภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มคนสองกลุ่มหรือมากกว่า (อาจเป็นบุคคล, กลุ่มคน, องค์กร, ประเทศ) ต่างก็รับรู้ถึงเป้าหมาย คุณค่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่สามารถจะร่วมได้

ดังนั้นนักสังคมวิทยาหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งของการเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งสามารถเสนอแนวคิดของนักทฤษฎีความขัดแย้งที่สำคัญ 3 คน ได้แก่ 1) ลิวอิส เอ โคเซอร์ อธิบายว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีจะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง 2) ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) เสนอว่าความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ และ 3) อติคุณ มังคลากร (2554) ความขัดแย้งเป็นการขัดขวางของบุคคลอื่น หรือการใช้กำลังขัดขวางของบุคคลอื่นหรือการใช้กำลังที่ก่อให้เกิดภาวะความตึงเครียดขึ้นมา

1.3 ประเภทของความขัดแย้ง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2542, น.19) ได้จัดประเภทของความขัดแย้งไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1) ความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคล หากพิจารณาในแง่บุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(1) ความขัดแย้งภายในตัวบุคคล

- (2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล
- 2) ความขัดแย้งในแง่ของการบริหาร แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่
- (1) ความขัดแย้งในวิธีการ
  - (2) ความขัดแย้งในเป้าหมาย
- 3) ความขัดแย้งพิจารณาจากผลรวม แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่
- (1) Zero-sum Conflict ความขัดแย้งที่ผลรวมเป็นศูนย์ หรือความขัดแย้งที่ต้องมีแพ้-ชนะ
  - (2) Non-zero-sum Conflict ความขัดแย้งที่ผลรวมไม่เป็นศูนย์ หรือความขัดแย้ง ที่ผู้ชนะมีค่าไม่เท่ากับความเสียหายที่ผู้แพ้ได้รับ ความขัดแย้งชนิดนี้ทุกคนอาจเป็นผู้ชนะ (win-win)
- 4) หากพิจารณาจากสาเหตุของความขัดแย้ง สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ ได้แก่
- (1) ความขัดแย้งทางบุคลิกภาพ เหตุเพราะมีบุคลิกภาพที่ขัดกัน
  - (2) ความขัดแย้งทางความคิด เหตุเพราะมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน
  - (3) ความขัดแย้งทางปฏิบัติ เหตุเพราะมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะมีเป้าหมายเหมือนกันก็ตาม
  - (4) ความขัดแย้งในผลประโยชน์ เหตุเพราะมีประโยชน์ขัดกัน หรือประสานประโยชน์ กันไม่ได้
- ดอน เฮลลriegel และจอห์น ดับบิว สคอล์ม จูเนียร์ (2009, Don Hellriegel and John W. Slocum Jr.) และ มาร์ช และไซมอน (1993, March and Simon) แบ่งความขัดแย้งเป็น 2 ระดับ คือ
- 1) ความขัดแย้งในระดับบุคคล แบ่งเป็น
    - (1) ความขัดแย้งภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Conflict) หมายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวของคน ๆ หนึ่งไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น หรือเรียกได้ว่า “ความขัดแย้งในตัวเอง”
    - (2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict) หมายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลมากกว่า 2 บุคคลขึ้นไป
  - 2) ความขัดแย้งระหว่างองค์กร แบ่งเป็น
    - (1) ความขัดแย้งภายในองค์กร (Intra-organization Conflict) หมายถึง ความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นโดยมีคู่กรณีเป็นบุคคลหรือกลุ่มย่อย ๆ ที่มีอยู่ในกลุ่มหรือที่อยู่ในองค์การหรือกลุ่มต่าง ๆ

(2) ความขัดแย้งระหว่างองค์กร (Inter-organization Conflict) หมายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาโดยที่คู่กรณีขัดแย้งเป็นองค์กรกับองค์กร หรือกลุ่มกับกลุ่ม

ดังนั้นความขัดแย้งในที่นี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคล เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกตัวบุคคล 2) ความขัดแย้งในแง่ของการบริหาร เป็นความขัดแย้งในวิธีการและความขัดแย้งในเป้าหมาย 3) ความขัดแย้งพิจารณาจากผลรวม เป็นความขัดแย้งที่ผลรวมเป็นศูนย์ หรือความขัดแย้งที่ต้องมี แพ้-ชนะ และความขัดแย้งที่ผลรวมไม่เป็นศูนย์ทุกคนอาจเป็นผู้ชนะ (win-win)

1.4 ผลของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ไม่ว่าจะเป็ชีวิตในวัยเรียน ชีวิตวัยทำงาน ชีวิตครอบครัว ชีวิตภายในสังคม และเป็นเรื่องยากที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจาก ความขัดแย้งและเนื่องจากแนวคิดปัจจุบันความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่ดีทั้งหมดหรือเสียทั้งหมด ความขัดแย้งมีทั้งประโยชน์และโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภท ของความขัดแย้งและระดับของความขัดแย้ง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) ผลดีของความขัดแย้ง

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น. 276) ได้กล่าวถึงผลดีของความขัดแย้งไว้ว่า ความจริงแล้วความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือเกิดการสร้าง สรรค์ได้ เพราะจะเกิดแนวคิดที่สามขึ้นมา ซึ่งเหนือกว่าสองแนวคิดที่ขัดแย้งกันอยู่ ดังนั้นความขัดแย้งจึงเสมือนเป็นการบังคับให้มนุษย์แสวงหาความคิดที่ใหม่ขึ้นเสมอ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กร เพราะจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ และเปิดโอกาสให้มนุษย์ตรวจสอบความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

วิจิตร วรุตบางกูร (2526, น. 173-174) โดยทั่วไปบุคคลส่วนใหญ่จะมีทัศนคติไม่ดีต่อความขัดแย้งเพราะเชื่อว่า ความร่วมมือเป็นสิ่งที่ดีและ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่ดี แม้ว่าความขัดแย้งอาจก่อให้เกิดบรรยากาศที่ตึงเครียด และเป็นผลเสียต่อองค์กรแต่บางครั้ง ความขัดแย้งอาจก่อให้เกิดผลดีได้เหมือนกัน กล่าวคือ ความขัดแย้งสามารถให้ผลในทางบวก เป็นต้นว่า

- (1) ทำให้เกิดแนวปฏิบัติหรือความคิดเห็นอื่น ๆ มากขึ้น
- (2) ทำให้มีโอกาเลือกแนวทางที่ดีกว่า
- (3) ทำให้เกิดแรงผลักดันที่ต้องค้นหาวิธีการใหม่ ๆ
- (4) ทำให้เกิดความพยายามที่จะอธิบายความเห็น ความเชื่อหรือชี้แจงให้ชัดเจน จึงต้อง พัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายและให้เหตุผล
- (5) ความตึงเครียดกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- (6) ทำให้เกิดความเคยชิน ในการแลกเปลี่ยนความเห็นและยอมรับนับถือซึ่งกันและกันมากขึ้น

ทศนา แคมมณี (2522, น. 81) กล่าวว่า ความขัดแย้งไม่ใช่จะให้ผลเสียเสมอไป ซึ่งความขัดแย้งยังมีประโยชน์อีกหลายด้าน เช่น

- (1) ความขัดแย้งทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ
- (2) ทำให้ความคิดและการทำงาน ไม่หยุดอยู่กับที่
- (3) ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นและแสดงความสามารถของตน อาจส่งผลให้การทำงาน และผลงานของกลุ่มดีขึ้น

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540, น. 22) ได้กล่าวโดยสรุปว่า ความขัดแย้งที่มีในระดับที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล และองค์การประโยชน์ที่สำคัญบางประการ ได้แก่

- (1) ป้องกันไม่ให้องค์การหยุดอยู่กับที่หรือเฉื่อยชา
- (2) ความขัดแย้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมสามารถนำการเปลี่ยนแปลงนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ความขัดแย้งเป็นผลมาจากความแตกต่างของบุคคล ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมสามารถประสานความแตกต่างมา เป็นประโยชน์ต่อองค์การ ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ความขัดแย้งกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาข้อมูลใหม่หรือข้อเท็จจริงใหม่ หรือวิธีแก้ปัญหาอย่างใหม่ต่างฝ่ายก็พยายาม หาข้อมูลและเหตุผลมาสนับสนุนฝ่ายตน ทำให้ได้ข้อมูลหรือหลักฐานใหม่หรือต่างฝ่ายต่างก็ไม่ยอมรับวิธีของกันและกัน ก็จำเป็นต้องหาทางออกใหม่

ความขัดแย้งกับกลุ่มอื่นจะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีความกลมเกลียวกันและรวมพลังกัน ความขัดแย้งที่เกิดจากการมีความเห็นแตกต่างกัน จะช่วยทำให้มีความรอบคอบและมีปัญหา นอกจากนี้ยังช่วยเสริมการพัฒนาการทำงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

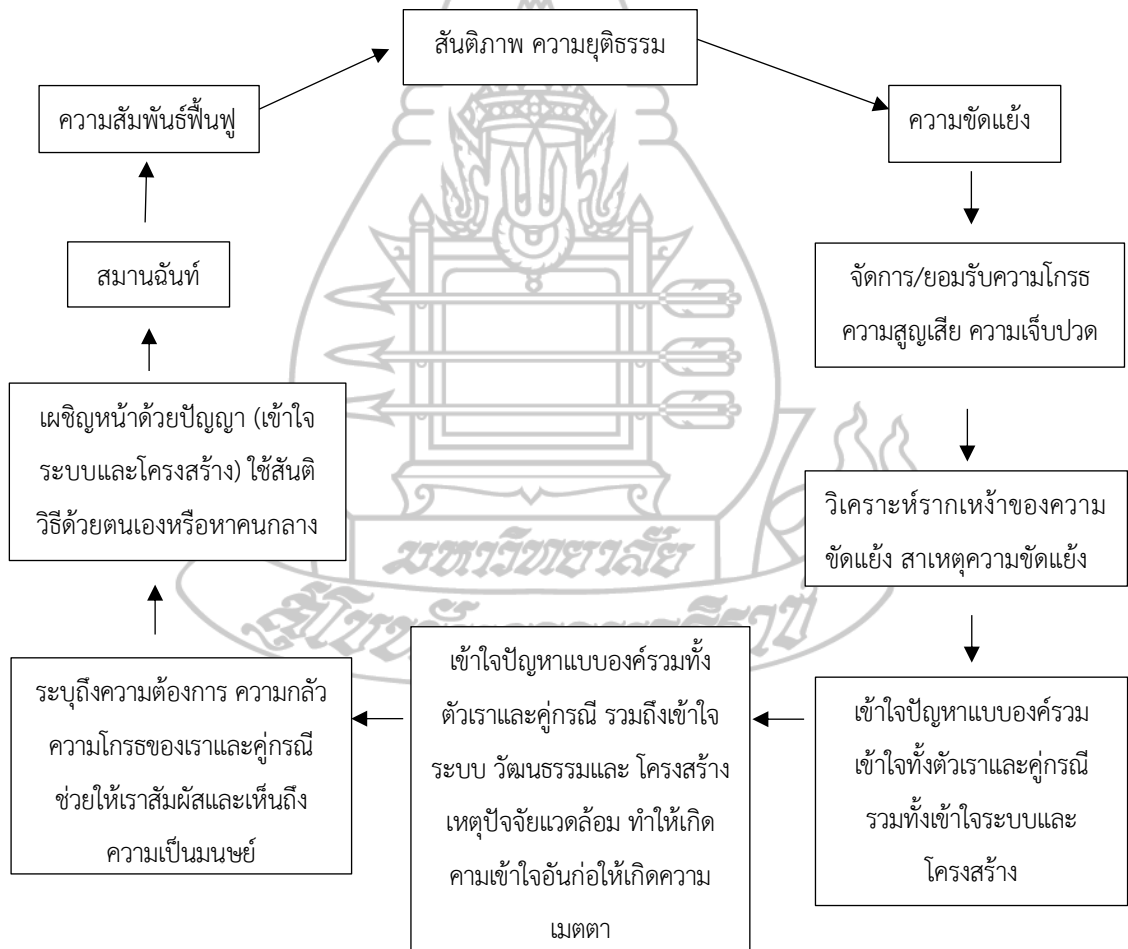
2) ผลเสียของความขัดแย้ง

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542, น. 277) ได้กล่าวถึงผลเสียของความขัดแย้งไว้ว่า อาจจะทำให้ให้องค์การขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ถ้าหากผู้บริหารไม่รู้จักแก้ไขและสาเหตุของความขัดแย้งของบุคคลภายในองค์การมีอยู่หลายประการด้วยกัน การแก้ไขจึงต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น ผู้บริหารหรือหัวหน้างานจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ มิฉะนั้นอาจมีการแก้ไขปัญหาได้ไม่ถูกต้อง และจะเกิดความเสียหายต่อผลงานขององค์การในสวนรวมได้ เช่น อาจมีผลให้คนที่ทนไม่ได้จะต้องย้ายหนีจากหน่วยงานนั้นไป ความเป็นมิตรระหว่างบุคคลจะลดลง บรรยากาศของความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันจะหมดไป และอาจเป็นการต่อสู้ที่ใช้อารมณ์ไร้เหตุผล มีการต่อต้านซึ่งอาจขัดต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เป็นต้น

ดังนั้นผลของความขัดแย้งมีข้อดี คือ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะนำไปสู่ความก้าวหน้าหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้จึงเสมือนเป็นการบังคับให้มนุษย์แสวงหาความคิดที่ใหม่ขึ้นเสมอ ส่วนข้อเสีย คือ อาจจะทำให้ให้องค์การขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

1.5 การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครต้องการให้เกิดขึ้น แต่เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วเราจำเป็นต้องหาแนวทางการจัดการความขัดแย้งให้เหมาะสมที่สุด วิธีการจัดการกับความขัดแย้งนั้นควรเลือกแนวทางที่เป็นไปในทิศทางที่ให้ประโยชน์ โดยปราศจากการเป็นศัตรูกันของกลุ่มที่ขัดแย้ง เมื่อใดก็ตามที่เกิดความขัดแย้งขึ้นควรจัดการความขัดแย้งนั้นด้วยการใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันพร้อมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการดัดแปลงปรับปรุงนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล สถานการณ์ สาเหตุ และพฤติกรรมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ และหนึ่งในวิธีการจัดการความขัดแย้งนั้นก็คือการใช้สันติวิธี (ศันสนีย์ จันทรอานุกาพ และคณะ, 2550, น. 78) สันติวิธี เป็นความพยายามในการต่อต้านสงคราม ความรุนแรงซึ่งเชื่อว่ามนุษย์มีเหตุผล ตัวอย่างวงจรการใช้สันติวิธีจัดการความขัดแย้ง (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549, น. 63)

ภาพที่ 2.1 วงจรการใช้สันติวิธีจัดการความขัดแย้ง.

ที่มา: คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549.

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อคิดเห็นแนวทางการจัดการความขัดแย้ง อาทิ
แดเนียล แคทซ์ (Daniel Katz, 1964) ความขัดแย้งไม่ได้เป็นสิ่งเลวร้ายเสมอไปควร
หาทางแก้ไขปัญหาต่อไป ในขณะที่เอลตัน เมโย (Elton Mayo, 1945) มองว่าความขัดแย้งเป็นโรค
อย่างหนึ่งในสังคม (นิธิตา สิริพงษ์ทักษิณ, 2557, น. 31 – 34) การจัดการความขัดแย้งจึงเป็นส่วน
หนึ่งของสังคมที่คน ในสังคมจะต้องดูแลให้ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน หรือประชาชนกับ
ประชาชนไม่มีความขัดแย้งรุนแรงหรือลดระดับความรุนแรง (มารค ตามไท, 2540, น. 1)

โพล์เลท (Follett, 1997, p. 169) เสนอวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งไว้ ดังนี้

1) การเอาชนะ (Domination) เป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่งานและรวดเร็ว
ที่สุด โดยการที่ฝ่ายหนึ่งมีชัยชนะเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง เป็นวิธีการที่ให้ผลลัพธ์น้อยที่สุด

2) การประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีที่แต่ละฝ่ายลดความต้องการของตน
เพื่อให้ความขัดแย้งยุติ โดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่ได้รับผลตามความต้องการ เป็นวิธีที่มีคนใช้มากที่สุด

3) การบูรณาการ (Integration) เป็นวิธีการผสมเอาความคิดความต้องการของทั้ง
สองฝ่ายมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุดในการจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

เกสร เสวตรนิสากร (2549, น. 147-1 53) กล่าวว่า การจัดการความขัดแย้ง หรือ
การบริหารความขัดแย้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความขัดแย้งไว้ในระดับที่เหมาะสม

การจัดการความขัดแย้งไม่ได้หมายถึงการกำจัดความขัดแย้งโดยสิ้นเชิงแต่จะ
หมายถึงการรักษาความขัดแย้งไว้ในระดับที่เหมาะสมเพื่อจะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งมีวิธีการ
ที่เป็นไปได้ในการจัดการความขัดแย้งดังนี้

1) การเอาชนะ เป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการเพียงฝ่ายเดียวและไม่
สนใจกับประโยชน์ของผู้อื่น บางครั้งอาจได้มาด้วยการใช้อำนาจบังคับข่มขู่เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งใน
ภาวะจำยอม ทำให้เกิดการแพ้ – ชนะ

2) การยอมตาม เป็นความพยายามของฝ่ายหนึ่งที่ยินยอมทำทุกอย่างเพื่อให้อีกฝ่าย
หนึ่งได้รับความพึงพอใจ โดยยอมเสียผลประโยชน์ที่ตนเองพึงได้รับ วิธีนี้ต้องการตอบสนองความ
ต้องการของผู้อื่นสูงแต่พยายามในการตอบสนองความต้องการของตนเองต่ำ

3) การหลีกเลี่ยง เป็นการเผชิญปัญหาที่แต่ละฝ่ายหรือทั้งสองฝ่ายไม่สนใจที่จะต่อสู้
หรือร่วมมือกันในการแก้ปัญหา แต่ละหลีกเลี่ยงที่จะยุ่งเกี่ยวกับปัญหานั้น เช่น การเลื่อน การเพิกเฉย
การแยกตัว และการยับยั้ง

4) การร่วมมือ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้ชัยชนะและชนะเดียวกันก็ร่วมมือกับ
คู่กรณีในการแก้ปัญหาความ ขัดแย้ง ทั้งสองฝ่ายจึงร่วมมือกันแก้ปัญหาความขัดแย้ง การร่วมมือกัน
เป็นกลยุทธ์ที่จะเปลี่ยนความขัดแย้งที่ส่งผลในทางทำลายให้เป็นความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์

5) การประนีประนอม เป็นการเดินทางสายกลางระหว่างความพยายามที่เอาชนะ และ การร่วมมือแก้ปัญหาความขัดแย้ง มีแนวโน้มไปในทางที่ยอมมากกว่าการเอาชนะทั้งสองฝ่าย ได้รับการขอร้องให้เสียสละเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิบางอย่างจากอีกฝ่าย

6) การเจรจาต่อรอง เป็นวิธีการบริหารความขัดแย้งที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง เป็นกระบวนการ ที่บุคคลสองคนหรือมากกว่ามีความคิดเห็น ความต้องการ และแรงจูงใจ ที่แตกต่างกัน พยายามที่จะทำความตกลงเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน การเจรจาต่อรองต้องเกิดผลประโยชน์สองทาง คือ มีการแลกเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างกับสิ่งที่ตนต้องการจากอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อผลประโยชน์สอดคล้องกันทุกฝ่ายจึงบรรลุความตกลงกันได้

พฤตินิสัย ชุมพล (2553, น. 52-56) ได้แบ่งระดับแนวทางการจัดการความขัดแย้ง มีอยู่ 3 วิธี คือ

1) การจัดการความขัดแย้งตั้งแต่ระยะที่เพิ่งเริ่มต้น โดยการทำให้คนทั่วไปไม่รู้สึกรู้ว่ามีความขัดแย้งอยู่ (to "engineer away" conflict) หรือที่เรียกทั่วไปว่าการจัดการความขัดแย้ง (conflict management) เป็นแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ใช้กันมากโดยพยายามให้ความขัดแย้งลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้นโดยจัดการกับความขัดแย้งที่แสดงออกมาแล้วในรูปของทัศนคติหรือพฤติกรรมที่สัมผัสได้

2) การควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เลยเถิด เป็นการควบคุมความขัดแย้ง หรือทำให้ความขัดแย้งอยู่ตัวเป็นการวางมาตรการ หรือกฎเกณฑ์เพื่อตีกรอบความขัดแย้งไม่ให้มีความขัดแย้งหรือความรุนแรงเพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้ทำให้ความขัดแย้งหมดไป แต่เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในระดับของการแสดงออกทางทัศนคติหรือพฤติกรรมเท่านั้น ไม่ได้แก้ที่รากเหง้าของความขัดแย้ง การควบคุมความขัดแย้ง อาจทำได้โดยวิธีการทำให้เกิด “ระยะห่าง” (distance) ระหว่างคู่กรณี ซึ่งวิธีการนี้ คู่กรณีอาจทำตัวเอง หรือโดยการ “แช่แข็ง” (freeze) ความขัดแย้ง โดยอาศัยบุคคลที่สามมาดูแลบังคับไม่ให้ความขัดแย้งปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม วิธีการนี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อวิกฤตการณ์แห่งความขัดแย้งให้คลายความคุกรุ่นไปแล้วสักพักหนึ่ง หรืออาจเกิดขึ้นได้หลังจากคู่กรณีได้ถอยห่างจากกันไปบ้างจนเกิดความเคยชินกับการมีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง มีการรักษาระดับของปรากฏการณ์แห่งความขัดแย้งไว้ให้คงที่พอสมควรแล้ว ดังนั้น ในแนวคิดของการควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เลยเถิดไปนี้ จึงต้องใช้วิธีการสร้างและรักษาระยะห่างระหว่างคู่กรณีเป็นพื้นฐาน

3) การสลายความขัดแย้ง เป็นความพยายามคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยการจัดการกับรากเหง้าของความขัดแย้ง การสลาย ความขัดแย้งมีอยู่หลายแนวทางที่ยังหาความขัดแย้งได้ยาก โดยที่รากเหง้าของความขัดแย้ง เป็นการไปด้วยกันไม่ได้ในจุดหมาย จึงจำเป็นต้องจัดให้เกิดการต่อรองกันขึ้นจนเกิดสูตรประนีประนอมระหว่างกัน อีกแนวทางหนึ่งคือการเสนอสิ่งที่มีคุณค่าอื่น ๆ เข้ามาเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของคู่กรณีจากสิ่งที่แย่งชิงกันอยู่ไปสู่สิ่งอื่น ๆ

เพื่อว่ากรณีฝ่ายหนึ่งจะได้รับสิ่งที่เขาต้องการตั้งแต่แรก ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งได้รับสิ่งที่มีคุณค่าอย่างอื่นแทนที่

1.6 การสื่อสารกับการจัดการความขัดแย้ง

โคทม อารียา (2552, น. 69) ระบุแนวทางการสื่อสารกับการแก้ไขความขัดแย้งไว้ 4 ลักษณะ คือ 1) การใช้หลักการสื่อสาร 2) การสานเสวนา 3) การสื่อสารอย่างสันติ และ 4) การคำนึงถึงข้อจำกัดของการสื่อสารในการแก้ไขความขัดแย้ง

1) หลักการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสารจะมีทั้งผู้ส่งสาร ผู้รับสารรวมทั้งช่องทาง ในการสื่อสารเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสาร จะต้องถูกต้อง เป็นจริง ไม่ปิดบังซ่อนเร้น ต้องมีความชัดเจน ขณะที่ฟังให้พยายามเข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารประสงค์จะให้เข้าใจเมื่อเตรียมจะพูด ให้คำนึงว่าผู้รับสารจะเข้าใจความหมายของคำพูดนั้นอย่างไร ขณะที่พูดให้คำนึงถึงมุมมองของผู้รับสารที่จะต้องตั้งใจฟัง และแสดงภาษาท่าทางให้ผู้พูดรู้ว่ากำลังตั้งใจฟังมุ่งสร้างเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิผล

2) การสื่อสารเสวนา เป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิผล เป็นกระบวนการทำให้เกิดความหมายที่ไหลลื่นผ่านไปในหมู่ผู้สนทนาเป็นการยอมรับความแตกต่างของจุดยืนของการสานเสวนาเป็นการฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังด้วยใจเปิดกว้างเมตตา ฟังโดยไม่ด่วนตัดสินหรือตัดสินไว้ก่อน ฟังแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรา การนำสิ่งที่รับฟังมาไตร่ตรอง การฟังเสียงสะท้อนในตัวเอง และการเชื่อมโยงความเป็นมนุษย์ในตนเองกับผู้อื่น

3) การสื่อสารอย่างสันติ หมายถึง การสื่อสารที่เน้นวิธีการฟังและวิธีการแสดงออกของ คู่สื่อสารโดยเน้นการสำนึก 4 ด้าน คือ เห็นอะไร รู้สึกอย่างไร ต้องการอะไร และอาจร้องขออะไร มีขั้นตอน โดยสรุปได้ว่า เมื่อรับฟังเรื่องใด ให้ระงับใจไตร่ตรอง อย่าตอบออกไปด้วยความโกรธหรืออารมณ์อื่นใด หากตั้งสติอยู่กับปัจจุบันใส่ใจกับคำพูดที่ได้รับฟังมาแล้วตอบโดยให้ทราบว่าเราได้รับฟังมุมมองของเขาแล้ว หลังจากนั้นจึงเสนอมุมมองของเราโดยพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกตเห็นของเราโดยไม่ตัดสินหรือตีความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วจึงแสดงความรู้สึกของเราโดยไม่ต่อว่าหรือแสดงออกเชิงตำหนิ ขั้นตอนต่อไป คือ การบอกความต้องการหรือเป้าหมายของเรา สุดท้ายจึงกล่าวคำขอที่ให้ผู้อื่นทำเพื่อสนองความต้องการนั้น

4) การคำนึงถึงข้อจำกัดของการสื่อสาร การสื่อสารเป็นเครื่องมือกลาง ๆ ที่อาจถูกนำไปใช้ทั้งในการขัดขวางหรือในการสร้างความสมานฉันท์ บางครั้งการมีช่องทางการสื่อสารทำให้คู่กรณี มีข้อมูลเพื่อวางแผนขัดขวางอีกฝ่ายได้ดีขึ้น ผลลัพธ์ของการสื่อสารคือทำให้เกิดความเข้าใจ แต่ถ้าความขัดแย้งมีพื้นฐานบนเป้าหมายที่ไม่อาจสมานฉันท์กันได้ ความเข้าใจที่เกิดจากการสื่อสารก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นความสมานฉันท์ได้ การสื่อสารที่ดีไม่สามารถประกันได้ว่าจะช่วยลดความขัดแย้ง ในขณะที่เดียวกันการสื่อสารที่ไม่ดีก็เพิ่มโอกาสที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งเลวร้ายลง

ดังนั้นการสื่อสารเป็นหนึ่งในแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง จะเห็นว่าการสื่อสารอย่างสันติจะช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับเพื่อนมนุษย์ โดยที่ทั้งสองฝ่ายสามารถพัฒนาความเข้าใจตนเองและผู้อื่นเติบโตเป็นความกรุณาที่มีต่อกันและกัน มองไปทางไหนก็พบเห็นแต่มิตรภาพ การสื่อสารอย่างสันติจึงเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดการความขัดแย้งและแก้ไขความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความปรองดอง

1.7 ความขัดแย้งในสังคมไทย มิติวัฒนธรรม วิถีชีวิต และค่านิยม

ทัศนคติความขัดแย้งในสังคมไทย มีนักวิชาการไทยบางกลุ่มมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจแก้ไข ได้ด้วยวิธีง่าย ๆ การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือการปิดปัญหาให้พ้นตัวอาจเป็นทางออกหนึ่งในการพยายามรักษาสถานภาพเดิมของชุมชนให้คงอยู่ไว้เพื่อรอให้ปัญหาคลี่คลายไปเอง ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2541, อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 42) อธิบายว่า กลุ่มที่มองความขัดแย้งในด้านลบมักมีความกังวลและกลัวการเปลี่ยนแปลงเพราะเสี่ยงต่อเสถียรภาพของตนเองและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ การอยู่นิ่งและคงไว้ซึ่งสถานภาพปัจจุบันเป็นจุดยืนที่ควรดำรงไว้ด้วยเหตุผลที่ว่าสังคมตั้งอยู่ได้ด้วยระเบียบ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมที่ถูกวางไว้และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจะถูกสั่นคลอนและ เกิดความไม่แน่นอนในภาวะความเป็นอยู่ของตน ในขณะที่ทัศนคติอีกด้านมองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติที่ต้องมีการบริหาร ปรับปรุง ตรวจสอบ และแก้ไข เพื่อที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมให้ดีขึ้น ความขัดแย้งจึงถูกมองว่าเป็นกลไกที่จะนำพาสังคมและชุมชนไปสู่การพัฒนาและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งในท้องถิ่น เนื่องจากเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ปะทะกันทั้งความแตกต่างที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

โดยภาพรวมแล้วสังคมไทยมักจะหลบหลีกความขัดแย้ง เนื่องจากคนไทยมักจะทำในสิ่งที่คนส่วนใหญ่พอใจเพราะไม่อยากมีปัญหาและไม่ต้องการเผชิญหน้า ไม่แสดงความรู้สึกว่าไม่พอใจกันหรือเกรงใจกัน โดยส่วนใหญ่จะอยู่กันแบบอยู่กันได้ออกันไป ไม่จำเป็นต้องไว้วางใจ หรือที่เรียกว่าไม่แกว่งเท้าหาเสี้ยน สังคมไทยโดยรวมจึงเป็นสังคมที่รักสงบ ดังนั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งการแก้ไขปัญหาแบบวัฒนธรรมไทยจึงเป็นแบบง่าย ๆ ไม่ชอบการปะทะหรือเผชิญหน้ากัน (มารค ตามไท, 2536, น. 54) เน้นวิธีการแก้ไขปัญหาคด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย ซึ่ง ฟิชเชอร์ (Fisher, 1997 อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 41) กล่าวว่า การบรรเทาสถานะตึงเครียดให้คลี่คลายลงได้ด้วยการให้บุคคลที่สามที่เป็นที่ยอมรับของคู่กรณีพูดคุยไกล่เกลี่ย เนื่องจากคู่กรณีให้ความเคารพและยอมรับฟังข้อเสนอแนะในสถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย ดังนั้น คนไทยจึงมักอาศัยผู้ใหญ่ที่แต่ละฝ่ายให้ความเคารพนับถือเป็นคนกลางในการประสานเชื่อมทำความเข้าใจ ซึ่งคู่กรณีก็มักจะยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ที่มีวัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน และสถานภาพทางสังคม เป็นต้น

การบริหารความขัดแย้งแบบไทยจะเน้นการรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความยืดหยุ่น และความเต็มใจในการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยคนบุคคลที่สามเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ซึ่งบุคคลที่สามนี้ต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชน ทำหน้าที่ช่วยเหลือให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้าร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยความเข้าใจที่ต้องการบรรลุประเด็นข้อพิพาทร่วมกัน และต้องเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียกับผลกระทบจากการตัดสินใจตามมา ในขณะที่แนวคิดการจัดการความขัดแย้งแบบตะวันตกจะมุ่งเน้นการจัดการอย่างมีระบบ ส่งเสริมการเผชิญหน้าของคู่กรณีเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบของการบูรณาการประโยชน์ที่ทั้งสองฝ่ายต่างมีรูปแบบการจัดการความขัดแย้งแบบชนะ (win – win strategy) เป็นการต่อสู้อย่างยุติธรรม มีการแข่งขันกันเพื่อชัยชนะของแต่ละฝ่าย เน้นกระบวนการสื่อสารที่ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริตที่มีให้แต่ละฝ่าย การเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา และมีความเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ ทางด้านข้อมูลข่าวสาร สถานภาพทางสังคมของแต่ละฝ่ายต้องไม่มีการหลอกล่ออีกฝ่ายอย่างไม่ยุติธรรม (Fisher, 1997, p. 213) การจัดการความขัดแย้งตามแนวคิดตะวันตกจึงไม่สามารถจัดการกับปัญหาในบริบทของสังคมไทยได้ถ้าหากปราศจากการพิจารณาในมิติของวัฒนธรรม วิถีชีวิต และค่านิยมร่วมด้วย นั่นคือต้องอาศัยการประนีประนอมเนื่องจากเป็นสังคมของชนชั้น ระบบเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นการตอกย้ำว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่มิพลวัตรและไม่สามารถคาดเดาสถานการณ์หรือผลได้ว่าควรจะลงอย่างไร ดังนั้นการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยอาจใช้มิติวัฒนธรรม เช่น ความเอื้ออาทร ความเมตตา การเข้าใจซึ่งกันและกัน หรืออาจนำวิธีการจัดการของประเทศตะวันตกมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกฎ กติกา ที่สร้างขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาเมื่อมีความขัดแย้งเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงนั่นเอง

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์

2.1 ความหมายของที่สาธารณประโยชน์

ที่สาธารณประโยชน์ เป็นคำใช้เรียกชื่อสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2557) และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2566 <https://shorturl .sia/Gjzdw>) โดยเดิมในมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 บัญญัติว่า “ที่อันเป็นสาธารณ ประโยชน์ คือ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่จัดไว้สำหรับราษฎรไปรวมเลี้ยงสัตว์ด้วยกันเป็นต้น ตลอดจนถนนหนทางและที่อย่างอื่นซึ่งเป็นของกลางให้ราษฎรใช้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตรารักษา อย่าให้ผู้ใดแยกกันเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว” ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2566, <https://www.>) มาตรา 13 ให้ยกเลิกความในมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แล้วให้ใช้คำต่อไปนี้แทน

มาตรา 122 “นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และเป็นสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ

นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด”

มาตรา 1304 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมถึงทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้ร่วมกัน เช่น ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน ที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินไทยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน ทรัพย์สินสำหรับประชาชน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ที่ชายตลิ่ง ทะเลสาบ และทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะสถานที่ราชการ เรือรบ อาวุธ ป้อมและโรงทหาร เหล่านี้เป็นต้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4, 2475, น. 3 - 4) ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันมีลักษณะ 2 ประการด้วยกัน คือ 1) ต้องเป็นที่ดินของแผ่นดิน และ 2) ต้องใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้โดยมีกฎหมายหวงห้ามไว้ หรือทางราชการประกาศหวงห้ามไว้ สภาพตามธรรมชาติ มีผู้อุทิศ การใช้ร่วมกันของประชาชน และจากการเวนคืนของรัฐ กล่าวคือ

1) กรณีที่มีกฎหมายหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช 2478 มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามโดยมีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา ซึ่งได้มีการตราประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และบังคับใช้ในเวลาต่อมาจึงทำให้พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช 2478 เป็นอันถูกยกเลิกไป โดยมาตรา 20 (4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมีอำนาจพิจารณา สงวน หวงห้ามตามความต้องการของทบวงการเมือง ซึ่งอาจเป็นการสงวนหวงห้ามเพื่อนำที่ดินให้ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์แผ่นดินโดยเฉพาะ

2) กรณีที่ทางราชการประกาศหวงห้ามไว้ เช่น การประกาศโดยผู้ว่าราชการมณฑล นายอำเภอ สมุหเทศาภิบาล ทางราชการจะประกาศหวงห้ามไว้ ในสมัยเมื่อยังไม่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้าม ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. 2478

3) กรณีที่สาธารณประโยชน์โดยมีผู้อุทิศ มี 2 กรณี คือ อุทิศโดยปริยายและ อุทิศโดยตรง

การอุทิศโดยปริยาย ไม่ปรากฏเจตนาชัดแจ้งว่าเจ้าของเดิมได้อุทิศที่ดินนั้น ๆ โดยตรง แต่มีการกระทำบางอย่างของเจ้าของที่ดินเดิมให้บุคคลทั่วๆ ไปเห็นว่าเจ้าของนั้นมีเจตนาอุทิศ ซึ่งการกระทำที่แสดงออกเช่นนี้ เรียกว่าเป็นการอุทิศโดยปริยาย

การอุทิศโดยตรง การที่เอกชนซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมาย แสดงเจตนาชัดเจนนัยที่ดินของตนให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือให้เป็นที่ดินที่ใช้ประโยชน์ของแผ่นดิน การอุทิศโดยตรงนี้ต้องนำหนังสือแสดงสิทธิไปยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 71

4) กรณีที่เป็นที่สาธารณประโยชน์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ที่ดินนั้นเดิมเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ประชาชนใช้ร่วมกัน จนกลายเป็นที่สาธารณประโยชน์ในเวลาต่อมา

5) กรณีที่เป็นที่สาธารณประโยชน์ตามสภาพโดยธรรมชาติซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ ห้วย หนอง คลอง บึง ภูเขา แม่น้ำ เป็นต้น

6) กรณีที่เป็นที่สาธารณประโยชน์โดยการเวนคืน ในกรณีที่ทำเป็นเพื่อกิจการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือได้มาเพื่อทรัพยากรธรรมชาติ หรือมีความจำเป็นในเรื่องการสาธารณูปโภค เป็นต้น โดยต้องออกเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ที่สาธารณประโยชน์ หมายถึง ที่ดินที่ทางราชการได้สงวนหรือได้จัดไว้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามสภาพแห่งพื้นที่นั้น หรือที่ดินที่ประชาชนได้ใช้หรือเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อน ไม่ว่าในปัจจุบันจะยังใช้อยู่หรือได้เลิกใช้แล้วก็ตาม เช่น ห้วย หนอง ที่ชายตลิ่ง ลำคลอง ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งตามกฎหมายนั้นถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือครอบครองเพื่อประโยชน์เฉพาะตนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนก็จะมีผลและได้รับโทษตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นกำหนดไว้โดยเฉพาะ (วิทยา เจริญศิริ, 2554, น. 54 - 55)

ดังนั้นคำว่าที่สาธารณประโยชน์ กับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามมาตรา 122 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 และ “ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ” ตามมาตรา 1304 (2) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้อง

กับกรรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ที่นิยามว่า ที่สาธารณประโยชน์ หมายถึง ที่ดินที่ทางราชการได้จัดให้หรือสงวนไว้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามสภาพแห่งพื้นที่นั้น หรือที่ดินที่ประชาชนได้ใช้หรือเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนไม่ว่าปัจจุบันจะยังใช้อยู่หรือเลิกใช้แล้วก็ตาม เช่น ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ ห้วย หนอง ที่ชายตลิ่ง ทะเลสาบ ทางหลวง เป็นต้น ตามกฎหมายถือว่าเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองที่ใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์แต่เฉพาะตนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดและได้รับโทษตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ

2.2 หน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายเกี่ยวกับการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์

มาตรา 1304 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมเป็นทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน (กรมการปกครอง, 2547, น. 7- 8) เช่น

- 1) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เช่น ที่ชายตลิ่ง ทะเลสาบ ทางน้ำ ทางหลวง เป็นต้น
- 2) ทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เช่น ป้อมและโรงทหาร เรือรบ อารุชยุทธภัณฑ์ เป็นต้น
- 3) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินสาธารณประโยชน์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 122 กำหนดให้อำเภอมีหน้าที่ ในการตรวจตรารักษาที่ดินอันเป็นที่สาธารณประโยชน์อย่าให้ผู้ใดแยกกันเอาไปเป็นอาณาประโยชน์แต่เฉพาะตัว
- 2) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 มาตรา 117 ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากกรมเจ้าท่า
- 3) พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 68 กำหนด ว่าภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ ... (8) การคุ้มครองและดูแลทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพญา พ.ศ. 2542 มาตรา 62 กำหนดว่า ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายเมืองพญามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพญาในเรื่องดังต่อไปนี้ ... (3) การคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

5) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 89 กำหนดว่า ภายใต้แห่งกฎหมายอื่นให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้ ... (10) ดูแลรักษาที่สาธารณะ

6) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดว่า ทางหลวง หมายความว่า ทาง หรือถนน ซึ่งจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการจราจรสาธารณะทางบก ไม่ว่าจะในระดับพื้นที่ดิน ได้ หรือเหนือสิ่งหรือสิ่งอื่น นอกจากทางรถไฟ ผู้มีหน้าที่ในการดูแลทางหลวง คือ ผู้อำนวยการทางหลวง

7) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ข้อ 50 (2) กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก

8) ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 9 กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไปยึดถือครอบครอง หรือทำด้วยประการใดให้เป็นการทำหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดทราย หรือเข้าไปยึดถือครอบครอง รวมถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่าที่ดินของรัฐถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าหน้าที่ หากผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรา 9 มีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 108 และ 108 ทวิ และกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538 แต่งตั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น พิจารณาได้ว่าที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือที่เรียกว่าที่สาธารณประโยชน์ อยู่ในความดูแลรักษาของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามประมวลกฎหมายที่ดิน นายอำเภอท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 องค์การ บริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมืองพญาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพญา พ.ศ. 2542 และกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เฉพาะในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ยกเว้น แม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทะเลภายในเขตน่านน้ำไทย หรือชายหาดของทะเลดังกล่าวจะอยู่ในความดูแลรักษาของกรมเจ้าท่าตามพระราชบัญญัติ การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 แต่ถ้าที่ริมแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือชายทะเลที่อยู่เหนือจุดแบ่งเขตได้แก่ ที่ชายตลิ่ง หมายถึงที่ดินซึ่งตามปกติน้ำขึ้นถึงกับ ส่วนที่อยู่เหนือที่ชายตลิ่งขึ้นไปเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของนายอำเภอท้องที่หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ตามกฎหมาย ถ้าเป็นทางหลวงตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

การพิจารณาว่าที่ดินแปลงใดเป็นที่สาธารณประโยชน์ หรือที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ สามารถดูได้จากเอกสารจากทางราชการ (ศาลปกครอง จังหวัดอุบลราชธานี, 2557) ดังนี้

1) ทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ เพื่อทราบที่สาธารณประโยชน์มีอยู่ที่ใด ตั้งอยู่ ตำบล อำเภอ จังหวัดใด เนื้อที่เท่าใด สภาพที่ดินเป็นอย่างไร ติดอยู่กับที่ดินของบุคคลใด เกิดจากการสงวนหวงห้ามหรือเกิดจากสภาพธรรมชาติ ซึ่งจะระบุผู้หวงห้าม วัน เดือน ปีที่หวงห้าม และวัตถุประสงค์ในการหวงห้ามไว้ โดยใช้เพื่อเป็นหลักฐานในกรณีที่มีข้อพิพาทว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นของรัฐหรือไม่

2) หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ตามมาตรา 8 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงนั้นไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเหมือนโฉนดที่ดิน แต่เป็นเพียงหนังสือที่แสดงเขตที่ดินของรัฐ ระยะเวลา เนื้อที่ ตำแหน่งที่ตั้ง การใช้ประโยชน์ และประวัติความเป็นมา โดยจะเก็บไว้ที่อำเภอ สำนักงานที่ดิน และกรมที่ดิน แห่งละฉบับ

3) ระวังแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ เอกสารอื่นๆ ประกอบกับการสอบสวนพยานบุคคล เช่น ผู้ปกครองท้องที่ในอดีต ผู้สูงอายุ เจ้าของพื้นที่ข้างเคียงที่ทราบประวัติความเป็นมา และตรวจสอบสภาพที่ดินจริง

2.3 บทบาทผู้ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์

การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์นั้น ผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องมี (กรมการปกครอง, 2547, น. 9) ดังนี้

1) ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีต่อผู้ฝ่าฝืน เพิกเฉย หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ และผู้ฝ่าฝืนมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 108 และ 108 ทวิ ดังนั้น บทบาทและอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีมากกว่าอำนาจของนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากประมวลกฎหมายที่ดินมีสภาพบังคับหรือบทกำหนดโทษต่อผู้กระทำความผิดโดยตรง

2) นายอำเภอ ที่อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ ได้แก่ การดูแลรักษา การคุ้มครองป้องกัน การบำรุงรักษาให้คงสภาพ การดำเนินคดีต่อผู้บุกรุก และการระงับชี้แนวเขต

3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ดังนี้

(1) กำนัน มีหน้าที่ตรวจจัดการรักษาที่สาธารณะตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

(2) ผู้ใหญ่บ้าน กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน แต่ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย หรือความเดือดร้อนของราษฎร ตลอดจนปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือคำสั่งของทางราชการ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) เทศบาล มีหน้าที่จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ข้อ 50 (2) ดังนั้น เทศบาลจึงมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์เฉพาะถนนหนทางและทางน้ำในเขตพื้นที่เท่านั้น ส่วนที่สาธารณประโยชน์ที่มีวัตถุประสงค์อื่นยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอท้องที่

ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 44 ลงวันที่ 11 มกราคม 2502 ใช้บังคับเฉพาะ ในเขตเทศบาล กำหนดว่า เมื่อบุคคลใดปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำลำคลองที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือรุกล้ำเข้าไปในที่ตั้งกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดูแลรักษา รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจแล้วเห็นว่ามีกรกระทำดังกล่าวโดยแน่ชัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างภายใน 15 วัน เมื่อครบกำหนดและยังไม่มีกรรื้อถอน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดูแลรักษา (เทศบาลหรือนายอำเภอ) จัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นได้

(2) องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดการให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก ตามมาตรา 68 (8) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีหน้าที่ที่ต้องดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์เฉพาะถนนหนทางและทางน้ำในเขตพื้นที่เช่นเดียวกับเทศบาล ส่วนที่สาธารณประโยชน์ที่มีวัตถุประสงค์อื่นอาจจะดำเนินการ ด้วยตนเองก็ได้ ถ้าหากไม่ดำเนินการก็ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอท้องที่

โดยบทบาทและภารกิจของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่ มีขอบเขตเฉพาะการดูแลรักษา คุ้มครองป้องกัน การบำรุงรักษาให้คงสภาพ และการดำเนินคดีต่อผู้บุกรุกเท่านั้น ส่วนการระวางชี้แนวเขตยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอท้องที่

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (27) บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องการดูแลรักษาที่สาธารณะและได้มีการกำหนดรายละเอียดในการถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ โดยภายใน พ.ศ.

2546 ถ่ายโอนภารกิจให้แก่เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 1 และ 2 และภายใน พ.ศ. 2547 ถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 3 - 5

ดังนั้นเมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว นายอำเภอมีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ตามกฎหมายกำหนดเฉพาะเรื่องที่มีการร้องเรียนหรือเรื่องที่ไม่มีการดำเนินการและไม่ดำเนินการอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้

2.4 การจัดการที่สาธารณประโยชน์

ที่สาธารณประโยชน์ เกิดขึ้นตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่ 473/2486 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2486 ให้แต่ละหมู่บ้าน/ตำบล สำรวจที่ดินและจัดหาที่สาธารณประโยชน์ไว้กลางหมู่บ้าน/ตำบล หมู่บ้านละ 25 ไร่ ตำบลละประมาณ 50 ไร่ ถ้าหากมีให้กันไว้ หรือหากมีที่รกร้างว่างเปล่าสมควร จัดไว้เป็นสาธารณะก็ให้มีการหวงห้ามไว้ หรือหากมีการยกที่ดินให้กับทางราชการก็ให้จัดทำหลักเขตมี ป้ายชื่อ และจัดทำทะเบียนไว้เป็นที่สาธารณะประจำตำบล/หมู่บ้าน (กรมการปกครอง, 2537 อ้างถึงใน สงัด พิชพันธ์, 2542, น. 19 - 20)

การจัดการที่สาธารณประโยชน์แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ในระดับชุมชนหรือระดับพื้นที่ เป็นการกำหนดระเบียบข้อบังคับของชุมชนในการดูแลและรักษาที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งจะเป็นกฎ ระเบียบ ในทางปฏิบัติ และในระดับชาติ เป็นการจัดการโดยการกำหนดกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งรายละเอียดในการจัดการทั้ง 2 ระดับ มีดังนี้

1) การจัดการในระดับพื้นที่หรือการจัดการโดยชุมชน

ประสิทธิ์ ประครองศรีและคณะ (2537, อ้างถึงใน สงัด พิชพันธ์, 2542, น. 22 - 23) กล่าวถึงการจัดการที่สาธารณประโยชน์ของชุมชน ไว้ดังนี้

(1) มีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อใช้เป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับที่ชาวบ้านต้องปฏิบัติตามในการใช้ประโยชน์ เช่น การกำหนดค่าปรับแก่ผู้ตัดต้นไม้ เป็นต้น

(2) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อรณรงค์ให้ชาวบ้านร่วมกันปลูกไม้ยืนต้นเพิ่มเติมให้เป็นป่าสมบูรณ์

(3) มีการแสดงป้ายชื่อ และการจัดทำขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์ที่มีขนาดใหญ่ ให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เช่น การขุดร่องน้ำ การสร้างถนน เป็นต้น

(4) มีการจัดทำรังวัด เพื่อกำหนดขอบเขตพร้อมทั้งคำนวณเนื้อที่ของพื้นที่ที่มีความชัดเจนแน่นอนโดยเจ้าหน้าที่รังวัดของกรมที่ดิน จากนั้นให้ปักหลักเขตและจดทะเบียนเพื่อเป็นที่หลง มีเอกสารสำคัญสำหรับที่หลง (น.ส.ล.) ไว้เป็นหลักฐาน

(5) มีการขุดคลองในกรณีที่เป็นแหล่งน้ำสาธารณะดั้งเดิมที่มีสภาพตื้นเขิน ให้มีความลึกเพียงพอที่จะสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี

(6) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เกี่ยวกับที่
สาธารณสุขประโยชน์ เป็นประจำ เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ ตลอดจนการปกป้อง
บำรุง และดูแลรักษา

2) การจัดการในระดับชาติ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 มาตรา 40 กำหนดต้องตรวจ
ตรารักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณสุขประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น เช่น ศาลาอาศัย สระน้ำ ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เป็น
ต้น มาตรา 117 หนอง คลอง และลำน้ำต่าง ๆ ย่อมเป็นของรัฐ จึงเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่
จะต้องตรวจตราอย่าให้เสียและอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณสุขประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมให้กรมการ
อำเภอเรียกชาวบ้านช่วยกัน มาตรา 118 กรมการอำเภอ มีหน้าที่ตรวจตราและจัดรักษาทางบก ทาง
น้ำ อันเป็นทางที่ชาวบ้านไปมาค้าขายสะดวกตามที่จะเป็นไปได้ทุกฤดูกาล ในกรณีที่ต้องซ่อมแซม
แก้ไขให้กรมการอำเภอเรียกชาวบ้านช่วยกัน และมาตรา 122 ที่อันเป็นสาธารณสุขประโยชน์ คือ ที่เลี้ยง
ปศุสัตว์ที่จัดไว้ให้สำหรับชาวบ้าน ไปเลี้ยงรวมกัน เป็นต้น ตลอดจนถนนหนทางและที่อย่างอื่นซึ่งเป็น
ของกลางให้ชาวบ้านใช้ด้วยกัน เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะต้องคอยตรวจตรารักษา อย่าให้ผู้ใด
กีดกันไปเป็นประโยชน์เฉพาะตัว

(2) ประมวลกฎหมายที่ดิน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 มาตรา 8 ให้อธิบดีมี
หน้าที่ ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มาตรา 8 ตรี ที่ดินอันเป็นสา
ธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อธิบดี
อาจจัดให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อแสดงเขตไว้เป็นหลักฐาน

(3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
พ.ศ. 2515 กำหนดไว้ว่า ที่ดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพที่ดินหรือทางราชการจะ
สงวนไว้ก็ตาม เช่น ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางบก สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น นายอำเภอเป็นผู้ดูแล
รักษา ตลอดจนการซ่อมแซมให้คงสภาพ การทำทะเบียนให้นายอำเภอท้องที่สำรวจจัดทำทะเบียนให้
ครบถ้วน แล้วคัดสำเนาส่งให้กรมที่ดินและจังหวัดแห่งละ 1 ชุด แล้วดำเนินการออกหนังสือสำคัญ
สำหรับที่หลวง ซึ่งกรมที่ดินจะเป็นผู้ออกให้เมื่อมีหนังสือสำหรับที่หลวงแล้ว และให้นายอำเภอเก็บ
รวมเข้าแฟ้มไว้เป็นหลักฐานโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของทะเบียน

การใช้ที่สาธารณสุขประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกันตามหนังสือสั่งการ
กระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0607/11 ว 2299 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2525 (กรมการปกครอง,
2537, อ้างถึงใน สงัด พิษพันธ์ุ, 2542, น. 21 – 22) กำหนดไว้ว่า เมื่อมีส่วนราชการจะใช้ที่ดินอัน
เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ขอให้จังหวัดสอบสวนว่า

ก. ส่วนราชการที่ขอใช้ จะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร มีกำหนดเวลาหรือไม่

ข. ที่ดินแปลงนั้นตั้งอยู่ที่ใด มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ถ้าเป็นที่ดินทางราชการหวงห้ามไว้ ได้มีการสงวนหวงห้ามมาแต่เมื่อใด ผู้ใดเป็นผู้สงวนหวงห้าม มีหลักฐานอย่างไร อาศัยอำนาจตามกฎหมายใด ถ้ายังไม่เลิกใช้มีที่ดินแปลงอื่นให้ใช้แทนกันได้หรือไม่ และถ้าที่ดินดังกล่าวไม่ได้มีการสงวนหวงห้ามไว้ แต่เป็นที่สาธารณประโยชน์โดยสภาพให้สอบสวนโดยนัยเดียวกัน

ค. ให้เสนอตำบลพิจารณาว่าจะขัดข้องอย่างไรหรือไม่ มีความคิดเห็นเป็นอย่างไรหรือไม่

ง. ให้ทำแผนที่แสดงเขตที่ดินที่ขอใช้ โดยมีมาตราส่วนแสดงเนื้อที่ข้างเคียง และสภาพที่ดินที่จะขอใช้บางส่วนหรือทั้งแปลง

เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ส่งสำเนาการสอบสวนพร้อมความเห็นของจังหวัดว่าควรอนุมัติหรือไม่ ไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาต่อไป ผู้ขอใช้จะต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งหมายถึง หน่วยงานราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น

2.5 ที่มาหรือการเกิดที่สาธารณประโยชน์

ที่สาธารณประโยชน์อาจเกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ แม้ว่าจะไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าที่ดินนั้นจะไม่เป็นที่สาธารณประโยชน์ หากพิจารณาจากการเกิดที่สาธารณประโยชน์สามารถ จำแนกได้ 4 ประการ (กรุงเทพฯธุรกิจ, <https://shorturl.asia/ZTsN7>.) ดังนี้

1) เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย โดยจะต้องพิจารณาว่าที่สาธารณประโยชน์นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่

(1) ช่วงก่อนปี พระพุทธศักราช 2478 ในสมัยนั้นยังไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีการสงวนหวงห้ามไว้ แต่จะทำการสงวนหวงห้ามโดยพระบรมราชโองการ ประกาศของสมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการมณฑล กรมการอำเภอ หรือกำนัน ซึ่งจะประมาณเนื้อที่ที่สาธารณประโยชน์ไว้คร่าว ๆ โดยไม่มีการรังวัดทำแผนที่และนำขึ้นทะเบียนที่ดินที่สาธารณประโยชน์

(2) ช่วงระหว่างปี พระพุทธศักราช 2478 ถึง 2497 ในช่วงนี้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พระพุทธศักราช 2478 ใช้บังคับกำหนดว่า การสงวนหวงห้ามจะต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น และกรณีนี้จะมีรูปแผนที่แนบท้ายประกาศ

(3) ช่วงหลังปี พระพุทธศักราช 2497 มีประมวลกฎหมายอาญาบังคับใช้ และได้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พระพุทธศักราช 2478 แต่ที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ยังมีผลบังคับใช้เป็นที่สาธารณประโยชน์อยู่ และการ

กำหนดวิธีการสงวนหวงห้ามจะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติก่อน ซึ่งปัจจุบันได้แก้ไขเป็นคณะกรรมการจัดที่ดิน

2) เกิดขึ้นโดยการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ถึงแม้ว่าจะไม่มีการสงวนหวงห้ามตามกฎหมาย แต่ที่ดินนั้นใช้เป็นที่สาธารณประโยชน์ได้ในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน เช่น ที่ว่างเปล่าที่ไม่มีผู้ใดมีสิทธิครอบครอง ปรากฏว่ามีประชาชนเอาสัตว์เลี้ยงเข้าไปเลี้ยงจนเป็นที่รู้กันของทุกคนว่าเป็นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ของหมู่บ้าน ที่ดินนั้นก็ จะกลายเป็นที่เลี้ยงสัตว์ที่สาธารณประโยชน์โดยสภาพของการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน เป็นต้น

3) เกิดขึ้นโดยสภาพธรรมชาติ เช่น บึงที่มีน้ำเก็บขังตลอดทั้งปี และประชาชนได้นำจากบึงเพื่อการอุปโภคบริโภคมาเป็นเวลานานนับสิบปี จนมีสภาพเป็นบึงสาธารณประโยชน์ ร่องน้ำหรือลำรางที่น้ำไหลผ่านสม่ำเสมอหรือตลอดทั้งปี จนมีสภาพเป็นร่องน้ำหรือลำรางสาธารณประโยชน์ แม่น้ำที่เป็นทางเดินของน้ำไหลตลอดเวลา เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา ทางเดินของประชาชนที่ใช้สัญจรไปมาเป็นประจำเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนมีสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

4) เกิดขึ้นโดยการยกให้ มี 2 กรณี ได้แก่ การอุทิศให้โดยตรง เช่น ทำหนังสือยกที่ดินให้เป็น ที่สาธารณประโยชน์ กรณีนี้แม้จะมีการจดทะเบียนให้ปรากฏในโฉนดที่ดิน เพียงการอุทิศโดยแจ้งชัด เช่น บอกความจำนงแก่เจ้าหน้าที่ก็ถือว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ตั้งแต่มีการแสดงเจตนาอุทิศให้ และการอุทิศให้โดยปริยาย เช่น การที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของตนเอง เป็นเวลานานกว่า 10 ปี โดยไม่มีการแสดงเจตนาหวงห้าม ก็ถือเป็นการอุทิศให้โดยปริยาย

2.6 การสิ้นสภาพของที่สาธารณประโยชน์

การสิ้นสภาพของที่สาธารณประโยชน์ จะเกิดขึ้นได้โดยสภาพธรรมชาติ โดยการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ (บุญแสง พลเสก, 2529, น. 15)

1) การสิ้นสภาพของที่สาธารณประโยชน์โดยสภาพธรรมชาติ

โดยการเปลี่ยนแปลงที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจากประเภทหนึ่ง เป็นอีกประเภทหนึ่ง เช่น เปลี่ยนจากที่พลเมืองใช้ร่วมกันเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเปลี่ยนจากที่รกร้างว่างเปล่าเป็นที่สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน บางกรณีเมื่อสิ้นสภาพไปแล้วก็กลายเป็นที่ดินของเอกชน ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1308 ที่บัญญัติไว้ว่า ที่ดินแปลงใดเกิดที่ออกริมตลิ่ง ที่งอกย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น จะเห็นได้ว่าในกรณีนี้ที่ดินที่งอกริมตลิ่งจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินที่ติดกับที่งอกนั้น

2) การสิ้นสภาพของที่สาธารณประโยชน์โดยการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

เมื่อมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน บัญญัติไว้ว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง อาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไป จัดเพื่อประชาชนได้ในกรณีต่อไปนี้

กรณีแรก ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง เอกชน รัฐวิสาหกิจ จัดหา ที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว การถอนสภาพหรือการโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และไม่ได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจของกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้กระทำ โดยพระราชกฤษฎีกา

กรณีที่สอง ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด ถ้าทบวงการเมืองนั้นเลิกใช้หรือไม่ต้องการสงวนหรือหวงห้ามต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้วให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ทบวงการเมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้จัดหาหรือผู้ใช้ประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะโอนต่อไปให้เอกชนให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำไปจัดสรรเพื่อประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นให้กระทำโดยตราเป็น พระราชกฤษฎีกา

3) การสิ้นสภาพของที่สาธารณประโยชน์โดยผลของกฎหมาย

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเกิดขึ้นได้โดยการสงวนหวงห้าม และสิ้นสภาพ โดยกฎหมาย เช่น การถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือพระราชบัญญัติที่ดินราชพัสดุ พ.ศ. 2518 แล้วแต่กรณี ปกติที่ดินที่ถูกถอนสภาพแล้วจะกลับเป็นที่รกร้างว่างเปล่า แต่มีบางกรณีได้มีการตราเป็นกฎหมายหรือพระราชบัญญัติโอนที่ดินให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรชุมชน

3.1 ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)

3.1.1 ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ

นิวัต เรื่องพานิช (2546, น. 38) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ บรรยากาศ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ พลังงาน แร่ธาตุ รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย

ศศิณา ภาธา (2550, น. 17) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ได้แก่ น้ำ สัตว์ป่า ป่า ป่าไม้ อากาศ แร่ธาตุ แสงอาทิตย์ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวทรัพยากรธรรมชาติจึงหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเองทางธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.1.2 ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

การจัดแบ่งสิ่งแวดล้อมให้เป็นมิติหรือเป็นกลุ่ม คำนี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้มุมมองในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมครอบคลุมและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น มิติหรือกลุ่มของทรัพยากรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากร ที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนี้ (ประยูร วงศ์จันทร์, 2554, น. 18-19)

1) ทรัพยากรธรรมชาติ มีทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว และก๊าซ บางชนิดมีการเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงได้ บางชนิดไม่สามารถเจริญเติบโตแต่สลายได้ หากพิจารณาในแง่ของความยาวนานในการใช้ประโยชน์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น (Non – exhausting Natural Resources) เช่น อากาศ ดิน แสงอาทิตย์ น้ำในวัฏจักร ซึ่งมีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีสิ้นสุด ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วทดแทนได้ (Renew Natural Resources) ทรัพยากรประเภทนี้มนุษย์ต้องการเพื่อเป็นปัจจัยสี่และความสะดวกสบาย เช่น น้ำ ป่าไม้ สัตว์ พืชพันธุ์ เลี้ยงสัตว์ ดิน ที่ทำการเกษตร เป็นต้น และทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Exhausting Natural Resources) เช่น ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ น้ำมัน ถ่านหิน เป็นต้น ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ใช้แล้วสิ้นเปลืองและหมดไปไม่สามารถทดแทนได้

2) ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นทรัพยากรที่มนุษย์ได้ดัดแปลงหรือสร้างกลไกควบคุมให้แปรเปลี่ยนทั้งรูปร่าง หรือพฤติกรรมได้ บางกรณีมนุษย์ใช้ธรรมชาติเป็นกลไกในการสร้างทรัพยากร กลุ่มนี้ขึ้นมาเพื่ออุปโภคและบริโภค ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่ม

ทรัพยากรชีวภาพ (Bio – physical Resource) เป็นทรัพยากรที่มนุษย์ดำเนินการเป็นวัตถุดิบผ่านกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีจนได้ผลิตผลสำเร็จรูปใหม่ที่ใช้ได้และมีคุณค่าต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เช่น พลังงาน น้ำประปา การชลประทาน การสื่อสารมวลชน เป็นต้น และกลุ่มทรัพยากรเศรษฐกิจสังคม (Social – economic Resource) มนุษย์ใช้ทรัพยากรกายภาพและทรัพยากรชีวภาพเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตให้เกิดขึ้น แต่เป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถมองเห็นได้ (Intangible Resource) เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น ทรัพยากรเหล่านี้มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อคุณค่าทางคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ ทรัพยากรธรรมชาติยังสามารถจำแนกตามการครอบครองออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ (สุริยา สมุทคุปต์ และคณะ, 2536)

1) ทรัพยากรที่เป็นสมบัติของส่วนรวม กลุ่มคนและชุมชนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์ เช่น ที่สาธารณประโยชน์ ป่าชุมชน เป็นต้น

2) ทรัพยากรที่เป็นสมบัติส่วนตัวของเอกชน เช่น ที่ดินของประชาชน เป็นต้น

3) ทรัพยากรที่ไม่มีเจ้าของ เช่น พลังงานลม อากาศ แสงแดด เป็นต้น

สำหรับทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมนี้ยังสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมโดยมีชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากร เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนนั้น ๆ หรือที่เรียกว่าทรัพยากรชุมชน (common property) เช่น ที่สาธารณประโยชน์ ป่าชุมชน เป็นต้น

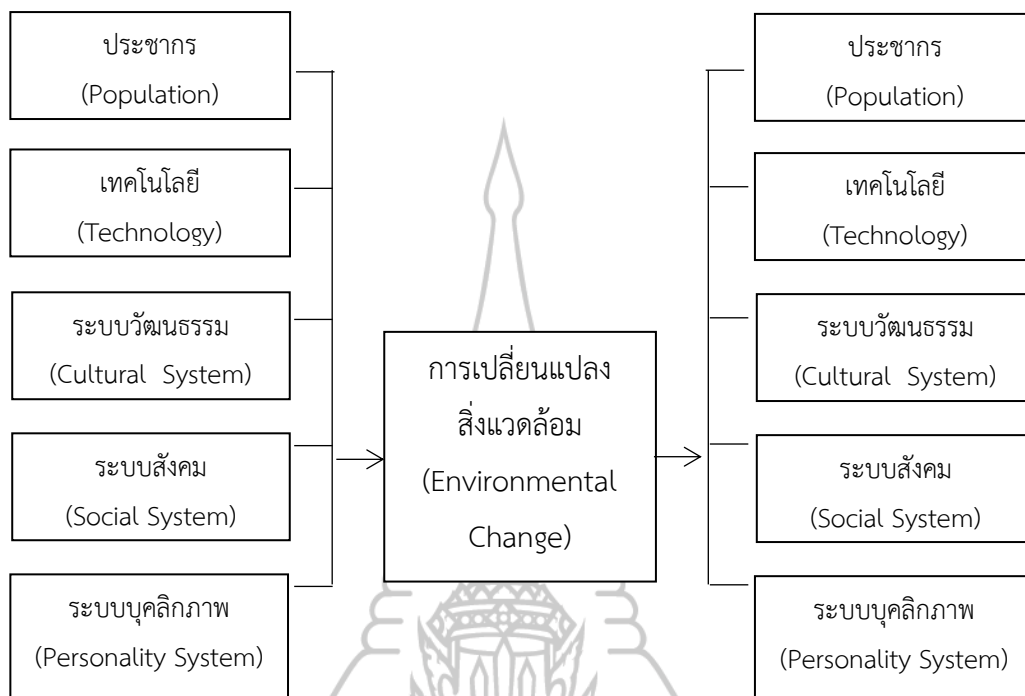
2) ทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมที่รัฐหรือองค์กรของรัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และเป็นผู้บริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ และประโยชน์จะตกเป็นของรัฐเอง เช่น ที่ดินหลวง ที่ดินการรถไฟ เป็นต้น

3.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติ

แรมโบ้ (Rambo, 1984) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (Human) และโลกธรรมชาติ (Natural World) ว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์นี้จัดแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบที่สำคัญ ได้แก่ ระบบนิเวศวิทยา (Ecological System) และระบบสังคมมนุษย์ (Human System) ระบบที่ว่านี้ หมายถึง องค์กรประกอบตั้งแต่สององค์กรประกอบขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) มีความสัมพันธ์ (Relation) และมีอิทธิพล (Influence) ซึ่งกันและกัน ถ้าหากมีองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปก็จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย ในระบบสังคมมนุษย์นี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประชากร (Population) อุดมการณ์ (Ideology) โครงสร้างทางสังคมและองค์กร (Organization) และเทคโนโลยี (Technology) สำหรับนิเวศวิทยา (Ecological System) มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ สัตว์ พืช ภูมิอากาศ เหล่านี้

ประกอบกันเข้าเป็นระบบและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งภายในระบบเดียวกันและระหว่างระบบ ความสัมพันธ์และอิทธิพลแสดงให้เห็นด้วยการไหลของพลังงาน วัตถุ และข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ ระบบจะมีความสัมพันธ์ทั้งในแนวตั้ง คือ มีความสัมพันธ์กับระบบที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กกว่า และ ความสัมพันธ์ในแนวนอน คือ ความสัมพันธ์กับระบบข้างเคียงที่เท่าเทียมกัน ระบบเหล่านี้อาจจะมีการรวมตัวกันเป็นลักษณะเครือข่าย ระบบที่มีขนาดเล็กอาจรวมกันเป็นส่วนๆ หนึ่งของระบบใหญ่ก็ได้ (สังต์ พีชพันธ์, 2542, น. 8)

ความสัมพันธ์ของสังคมมนุษย์กับระบบนิเวศน์ ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่างๆ มนุษย์ใช้ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือและ อุปกรณ์ในการปรับปรุง ดัดแปลง หรือประยุกต์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตนเอง สามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด นอกจากนี้ มนุษย์ยังได้วางกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์เพื่อให้การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งก่อให้เกิด องค์กร (Organization) ในการควบคุม รวมถึงระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นด้วย การที่ มนุษย์จะใช้เทคโนโลยี หรือวางกฎเกณฑ์และระเบียบ การควบคุมอย่างนั้นขึ้นอยู่กับความคิด ความ เชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเรียกว่า อุดมการณ์ (Ideology) ด้วยความสัมพันธ์ระหว่าง สังคมมนุษย์กับระบบนิเวศวิทยานี้ ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมมนุษย์ก็จะส่งผลกระทบต่อ ระบบนิเวศน์ด้วย เช่น ถ้าประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมาก ขึ้นด้วยเช่นกัน และเมื่อเกิดผลกระทบกับทรัพยากรธรรมชาติก็จะส่งผลกระทบต่อระบบสังคมมนุษย์ ด้วย เหล่านี้เป็นต้น ดันแลป และ แคตตัน (1979, Riley E. dunlap and William R. Catton) กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างระบบต่างๆ ทางสังคมกับสิ่งแวดล้อมว่า มีส่วนสัมพันธ์กัน ระบบสังคมมนุษย์ ประกอบด้วย ประชากร เทคโนโลยี ระบบวัฒนธรรม ระบบสังคมและระบบ บุคลิกภาพอาจเป็นเหตุให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป และจะเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ ประชากร เทคโนโลยี ระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม และระบบบุคลิกภาพ ดังแผนภูมิรูปภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่าง ๆ ทางสังคมกับสิ่งแวดล้อม.

ที่มา: Dunlap and Catton, 1979.

จากภาพที่ 2.2 ดันแลป และแคตตัน อธิบายความสัมพันธ์ไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงของประชากร ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรม เทคโนโลยี และระบบบุคลิกภาพมีผลทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เช่น การมีประชากรมากเกินไปทำให้มีผู้บริโภคมมากขึ้น เกิดธุรกิจ การค้าขาย การแลกเปลี่ยน ซึ่งล้วนแล้วแต่ใช้ทรัพยากรทั้งสิ้นจึงทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ในทางตรงกันข้ามเมื่อสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมและเปลี่ยนแปลงไปก็ทำให้ประชาชนลดจำนวนน้อยลงเนื่องจากขาดแคลนอาหาร

ดังนั้นระบบนิเวศวิทยากับระบบสังคมมนุษย์มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มนุษย์ใช้เทคโนโลยี อุดมการณ์ โครงสร้างทางสังคม และองค์กรในการจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศวิทยาก็จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ เนื่องจากขาดแคลนอาหารทำให้ประชากรลดจำนวนน้อยลง ในทางกลับกันในระบบสังคมมนุษย์เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมมนุษย์ก็จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาเช่นกัน เพราะถ้าหากประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้จนเกิดความเสื่อมโทรมลงไป ซึ่งแนวคิดนี้

สามารถนำไปอธิบายเรื่องที่สาธารณประโยชน์ได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่สาธารณประโยชน์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยี อุดมการณ์ โครงสร้างทางสังคม และองค์กร

3.2 ทรัพยากรชุมชน (Common Property Management)

ทรัพยากรชุมชน หมายถึง ทรัพยากรที่มนุษย์ใช้ร่วมกันและยากที่จะกีดกันห้ามไม่ให้คนอื่นมาใช้ประโยชน์ร่วม การใช้ทรัพยากรประเภนี้ทำให้เกิดการหมดเปลืองได้ เช่น ป่าชุมชน ทำเลเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น (ชูศักดิ์ วิทยาคัด, 2538 อ้างถึงใน สงัด พีชพันธุ์, 2542, น. 11)

3.2.1 หลักการบริหารและการจัดการทรัพยากรส่วนรวม

ฮาร์ดิน (Hardin, 1986 อ้างถึงใน สงัด พีชพันธุ์, 2542, น. 11) กล่าวถึงทรัพยากรร่วมไว้ว่า นับตั้งแต่มนุษย์ยอมรับแนวคิดการแสวงหากำไรทางเศรษฐกิจว่าเป็นความชอบธรรมที่จะกระทำได้ ทำให้มนุษย์มุ่งที่จะเอาผลประโยชน์ในกรรมสิทธิ์จากสาธารณสมบัติอันเป็นส่วนรวม (Common property resources) ที่มีลักษณะเป็นทรัพยากรเปิดเสรี เช่น ป่าไม้ ภูเขา แร่ธาตุ น้ำ ปลาในทะเล แม่น้ำ เป็นต้น มาครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัวซึ่งเป็นวิธีการแสวงหากำไรที่ง่ายที่สุด ถ้าหากเป็นไปโดยไม่มีขอบเขตแล้วทรัพยากรนั้นก็จะเสื่อมโทรมลงและล่มสลายไปในที่สุด ดังนั้นการจัดการทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมจึงต้องมีหลักการที่สอดคล้องและเหมาะสม ฮาร์ดินเสนอแนวคิดในการจัดการว่าควรต้องมีกฎหมายห้ามการเข้าไปใช้ประโยชน์ในบางโอกาส อย่างไรก็ตามการห้ามนี้ก็จะมีผลเสียเพราะทำให้มีบุคคลเข้าไปใช้ประโยชน์โดยไม่ร่วมมือและไม่ช่วยเหลือในการดูแลทรัพยากร ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดข้อบังคับเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากรส่วนรวม โดยได้เสนอแนวทางในการจัดการไว้ 2 ประการ ดังนี้

1) ให้รัฐเป็นผู้จัดการทรัพยากรโดยกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ในการใช้ประโยชน์และบำรุงรักษา

2) ใช้ระบบตลาดหรือกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล

ออสโตรม (Ostrom, 1990 อ้างถึงใน สงัด พีชพันธุ์, 2542, น. 12) เสนอหลักการที่พึงประสงค์ของสถาบันในการจัดการทรัพยากรส่วนรวมไว้ 8 ประการ ดังนี้

1) กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรส่วนรวมให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น

2) กำหนดขอบเขตที่แน่ชัดทั้งขอบเขตของผู้ใช้ทรัพยากร และขอบเขตของทรัพยากร เพื่อเป็นเครื่องชี้ความแตกต่างระหว่างทรัพยากรเปิดเสรีกับทรัพยากรชุมชน

3) มีการสอดส่องติดตามผล สมาชิกทุกคนในชุมชนทำหน้าที่สอดส่องดูแลการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชน

4) สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ

5) มีกลไกในการจัดการความขัดแย้ง เช่น การใช้เวทีระดับชุมชน การใช้บุคคลที่สามหรืออำนาจภายนอกที่เหนือกว่าอย่างเช่นเจ้าหน้าที่ปกครอง เป็นต้น

6) มีการลงโทษบุคคลที่กระทำผิดแบบค่อยเป็นค่อยไป ถ้าเจตนาทำผิดบ่อยครั้งเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนก็จะได้รับโทษหนัก แต่ถ้าทำผิดด้วยความจำเป็นหรือโดยไม่ตั้งใจโทษก็จะเบาลง ทั้งนี้การลงโทษขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำผิด

7) สถาบันท้องถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างระบบการตัดสินใจที่ใหญ่กว่า เช่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค เป็นต้น

8) ให้มีการแทรกแซงลิขสิทธิ์ของชุมชนในการบัญญัติกฎ ระเบียบ และก่อตั้งองค์การ ในการจัดการทรัพยากรน้อยที่สุด

3.2.2 องค์กรที่ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

อัฟฮอฟฟ์ (Uphoff, 1986 อ้างถึงใน สัจด์ พีชพันธุ์, 2542, น. 13) กล่าวว่าในการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะมีสถาบันท้องถิ่นที่ใช้ในการจัดการอยู่ 6 ประเภท ดังนี้

1) ส่วนท้องถิ่น (Local government) เป็นองค์กรที่ได้มาจากการเลือกตั้งจากชุมชนนั้นให้เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ มีอิสระจากหน่วยงานกลางในระดับหนึ่ง เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น

2) ส่วนกลาง (Local administration) ได้แก่ ตัวแทนที่หน่วยงานส่วนกลางแต่งตั้งเข้าไปอยู่ในท้องถิ่น องค์กรประเภทนี้ เช่น สำนักงานป่าไม้ เป็นต้น

3) สหกรณ์ (Cooperatives) เป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นมา มีการระดมทุนจากสมาชิก เพื่อดำเนินธุรกิจการลงทุนและประกอบผลกำไร เช่น สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

4) สมาคม (Membership organization) เป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่มสมาชิก เช่น กลุ่มชาวไร่ชาวนา กลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นต้น

5) ธุรกิจเอกชน (Private business) เข้าไปมีบทบาทในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น บริษัทสวนป่ากิตติ เป็นต้น

6) มูลนิธิ (Service organization) เป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นเพื่อให้บริการประชาชน โดยไม่แสวงหาผลกำไรจากการดำเนินกิจกรรมให้การบริการนั้น เช่น มูลนิธิกรีนพีซ เป็นต้น

อัฟฮอฟฟ์ กล่าวว่า สถาบันท้องถิ่นทั้ง 6 ประเภทนี้ มีอยู่เพียง 3 ประเภทที่จัดเป็นองค์กรท้องถิ่น ได้แก่ สหกรณ์ สมาคม และมูลนิธิ อัฟฮอฟฟ์ เสนอให้ใช้จัดการทรัพยากรส่วนรวมเพราะเห็นว่าองค์กรท้องถิ่นจะสามารถจัดการทรัพยากรส่วนรวมไม่ให้ล่มสลายได้ เนื่องจากองค์กร ท้องถิ่นมีคุณสมบัติบางอย่าง เช่น การกระทำร่วมกัน และการหาสิทธิฐานมัติในการลงโทษผู้ลักลอบใช้ทรัพยากรส่วนรวม หรือมาตรการอื่นๆ เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกสาธารณสมบัติส่วนรวมโดย

อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและการกระทำระหว่างกันทางสังคม ซึ่งเขาเชื่อว่าองค์กรท้องถิ่นจะทำการจัดระเบียบ ควบคุมแบ่งปันผลประโยชน์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปเพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่น สำหรับความหมายของคำว่าท้องถิ่น อัพฮอฟฟ์กล่าวว่าเป็นชุมชนที่มีระดับต่ำกว่าตำบล จนถึงระดับกลุ่มบุคคล แต่ไม่รวมถึงระดับบุคคลและระดับครอบครัว

ประสิทธิ์ ประคองศรีและคณะ (2537 อ้างถึงใน สัจด์ พีชพันธุ์, 2542, น. 14) กล่าวว่า องค์กรชุมชนที่ทำหน้าที่ในการจัดการที่สาธารณประโยชน์ของประเทศไทยไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) องค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้รับเลือกจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งจะใช้อำนาจจากระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับของบ้านเมืองเป็นเครื่องมือในการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

2) องค์กรแบบดั้งเดิมของชุมชนหรือองค์กรตามประเพณี องค์กรประเภทนี้จะดำเนินการโดยอาศัยวัฒนธรรม ข้อห้าม กติกาชุมชน ความเชื่อ และระบบเครือญาติเป็นเครื่องมือในการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่สาธารณประโยชน์ประเภทป่า เป็นต้น

3.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

อัพฮอฟฟ์ (Uphoff, 1986 อ้างถึงใน สัจด์ พีชพันธุ์, 2542, น. 14 - 15) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรขององค์กรท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรและลักษณะทรัพยากร ดังนี้

1) ขอบเขตของทรัพยากรและผู้ใช้ มีดังนี้

(1) กรณีทรัพยากรธรรมชาติมีขอบเขตที่ไม่ชัดเจนแต่ทราบกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ชัดเจน เช่น การประมงชายฝั่งทะเล เป็นต้น

(2) กรณีทรัพยากรธรรมชาติมีขอบเขตที่ชัดเจนและทราบกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่แน่นอน เช่น การจัดการน้ำชลประทานและเจ้าของที่ดินชลประทานไหลผ่าน เป็นต้น

(3) กรณีที่ไม่ทราบขอบเขตของทรัพยากรธรรมชาติและไม่ทราบขอบเขตของผู้ใช้ที่แน่ชัด เช่น พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน เป็นต้น

(4) กรณีทราบขอบเขตของทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และแต่กลุ่มผู้ใช้ไม่สามารถบอกได้ว่ามีอยู่เท่าไร เช่น ป่าไม้มีขอบเขตของป่าไม้ แต่ผู้ใช้ไม้และหาอาหารจากป่าอาจไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนได้

2) การกระจายการลงทุนและผลประโยชน์ แบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

(1) มิติเรื่องเวลา มองว่าการลงทุนก่อให้เกิดผลตอบแทนในเวลาช้าหรือเร็วเพียงใด

(2) มิติเรื่องของสถานที่ มองว่าการลงทุนได้กระทำ ณ สถานที่ใดและผลตอบ แทนที่ได้รับเกิดขึ้นในสถานที่ใด เช่น การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ การลงทุนกระทำที่ต้นน้ำ แต่ผลตอบแทนที่ได้รับเกิดขึ้นบริเวณปลายน้ำ นั่นก็คือ น้ำไม่ท่วมนั่นเอง

(3) มิติเรื่องของความชัดเจนในผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน มองว่า ได้ผลตอบแทนที่ชัดเจนหรือไม่ เช่น การใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักมีผลทำให้จุลินทรีย์ในดินเจริญเติบโต โครงสร้างดินดีขึ้น แต่ผลที่เกิดขึ้นก็ยากแก่การจำแนกให้ชัดเจน

(4) มิติการกระจายผลประโยชน์ มองว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน ได้ถูกกระจายไปยังผู้ลงทุนโดยทั่วถึงหรือไม่

โดยทั้ง 4 มิติ หากลงทุนได้ผลตอบแทนที่เร็ว ผลตอบสนองเห็นได้ชัดเจน เกิดในสถานที่ที่ลงทุน และผลตอบแทนกระจายไปยังผู้ลงทุนโดยถ้วนหน้า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติก็ทำได้ง่ายและประสบผลสำเร็จด้วยดี แต่ถ้าหากได้รับผลตอบแทนช้า ไม่ชัดเจน ไม่เกิดในสถานที่นั้น ไม่เกิดกับผู้ลงทุน การจัดการทรัพยากรธรรมชาตินี้จะเป็นไปด้วยความลำบาก

3) ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติ มีดังนี้

(1) ความสามารถในการฟื้นตัวของทรัพยากร (Renewability) เป็นทรัพยากร ที่ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ธาตุ เป็นต้น การดูแลและการใช้ประโยชน์ค่อนข้างยาก จึงต้องให้รัฐเป็นผู้ดูแล

(2) การรับรู้เกี่ยวกับทรัพยากร (Perception of resources) ผู้ใช้ทรัพยากร อาจมีทัศนะว่าเป็นของสาธารณะ หรือมีทัศนะว่าเป็นของตน ซึ่งส่งผลต่อการให้ความร่วมมือกับการลงทุน ลงแรงในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

(3) ความต้องการการจัดการที่เป็นฤดูกาล (Seasonality) ในฤดูกาลที่ต่างกับ การผลิตทางการเกษตร การจัดการทรัพยากรในช่วงฤดูกาลนี้จะลำบากเพราะขาดแคลนแรงงานในการ จัดการ

(4) คุณลักษณะของผู้ใช้ทรัพยากร (Characteristic of the users) ผู้ใช้ทรัพยากรเป็นเครือญาติสูง มีขนบธรรมเนียมประเพณี มีลักษณะคล้ายคลึงกัน การจัดการก็จะทำได้ง่าย

4. แนวคิดการเมืองแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

4.1 ความหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

นับตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา แนวคิดการเมืองแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้รับการอภิปรายถกเถียงกันมาก และได้ขยายขอบเขตจากสังคมตะวันตกสู่สังคมโลกที่สามมากขึ้น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้ไม่เพียงแต่พยายามอธิบายถึงอิทธิพลของรัฐในกระบวนการทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนไหวของโครงสร้างหรือองค์กรที่พยายามจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงสร้างการปรับเปลี่ยนทางการเมือง แม็คโดนัลด์ (McDonald, 2006, p. 65, อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 64) แม็คคาร์ธี และเซต (McCarthy and Zaid, 1977, p. 1218 อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 64) นิยามว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นชุดของความเชื่อของขบวนการประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสังคม การจัดสรรผลประโยชน์ในสังคม

มาร์ค ตามไท (2540, น. 2-3) กล่าวถึงความหมายของการเคลื่อนไหวแบบสันติวิธีใน 2 รูปแบบดังนี้

1) สันติวิธี เป็นการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน 3 รูปแบบ ได้แก่ การจัดการให้ความขัดแย้งอยู่ในกรอบ (conflict management) การมุ่งแก้ไขให้เกิดผล (conflict resolution) และการแปรเปลี่ยนรูปแบบความขัดแย้งไปเป็นรูปแบบอื่น (conflict transformation)

2) สันติวิธี เป็นวิธีที่มวลชนหรือกลุ่มบุคคลใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนปรารถนาในบางอย่าง หรือเพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กิจกรรมในสันติวิธี เช่น การรวมตัวกันเพื่อให้รัฐหรือสังคมปั่นป่วน การจัดชุมนุมประท้วง การรวมตัวคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ รวมทั้งวิธีฝ่าฝืนกฎหมาย (ดื้อแพ่ง) (civil disobedience)

4.2 ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource mobilization theory)

ทฤษฎีการระดมทรัพยากรเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 เป็นกระแสหนึ่งของขบวนการทางสังคม ได้ให้ความหมายของขบวนการทางสังคมไว้ว่า เป็นชุดความเห็นหรือความเชื่อของกลุ่มคนที่น่าเสนอเพื่อเป็นทางเลือกในการเปลี่ยนแปลงมิติบางอย่างของโครงสร้างสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งการกระจาย ผลประโยชน์ของคนในสังคม มองขบวนการทางสังคมในฐานะตัวกระทำการที่มุ่งเปลี่ยนความ สัมพันธ์ทางอำนาจที่ยังรากลึกในสถาบันทางสังคมด้วย ในขณะที่ทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ได้ให้ความหมายของขบวนการทางสังคม หมายถึง การกระทำรวมหมู่ที่มีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงระดับสังคม คือการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ระเบียบใหม่ การรื้อสร้างใหม่ทางสังคม ทั้งมิติค่านิยมและวัฒนธรรม เช่น ขบวนการต่อสู้และพัฒนาวิถีชีวิตใหม่ ๆ

ขึ้นมาเป็นทางเลือก ซึ่งต่างจากขบวนการแบบกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลักษณะของความขัดแย้งในมิติหวังผลประโยชน์หรือความต้องการเท่านั้น (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, น. 21 – 22) จุดแตกต่างที่สำคัญ คือ ขบวนการทางสังคมมีพื้นที่อยู่ตรงชายขอบหรือนอกระบบการเมืองปกติ และมียุทธวิธีที่ทำทลายระบบการเมืองปกติแบบซึ่งหน้า ได้แก่ การขัดขืนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับจิตสำนึกการรับรู้ของประชาชน สร้างคุณค่าและความเชื่อชุดใหม่ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้าน เพื่อลดทอนความชอบธรรมของอำนาจรัฐในรูปแบบที่ไม่เชื่อฟังรัฐอีกต่อไป ซึ่งขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่จะมุ่งประเด็นการเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อประชาชนหรือสังคม (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, น. 64) จึงกล่าวได้ว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่เน้นการเรียกร้องสิทธิของความเป็นมนุษย์มากขึ้น ไม่ตกเป็นเบี้ยล่างของอำนาจรัฐ ให้การเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างไม่มีเงื่อนไข ให้ความเคารพกับความเป็นส่วนบุคคล ไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชน ในขณะที่กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดันกระทำการอยู่ภายในโครงสร้างการเมืองปกติ (นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 66)

ทฤษฎีการระดมทรัพยากรเป็นการถอดช่องโหว่การเมืองแบบผลักดัน (the politics of pressure groups) ที่กลุ่มมีเจตนาต้องการใช้เป็นเครื่องมือผลักดันนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ตนภายใต้ระบบการเมืองที่หยุดนิ่ง โดยไม่สนใจวิเคราะห์เช่นนี้ จึงทำให้ทฤษฎีกลุ่มผลักดันมองการเมืองในลักษณะหยุดนิ่ง ไม่สนใจวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในสังคม ซึ่งรัฐอาจเป็นตัวแสดงสำคัญที่ร่วมมือกับบางกลุ่มก่อให้เกิดความขัดแย้งต่าง ๆ ขึ้น จากข้อจำกัดของทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ แมคคาร์ธี และเซตจึงได้พัฒนาทฤษฎีการระดมทรัพยากรที่อธิบายการเกิดและการพัฒนาขบวนการทางสังคมว่า เป็นปัญหาความคับข้องใจ ที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างอำนาจในสังคมที่มีความลักลั่นไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างโดยวิเคราะห์ด้วยเงื่อนไขด้านองค์การการเคลื่อนไหวทางสังคม กระบวนการระดมทรัพยากรและยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ดังนั้น การวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมจึงเกี่ยวข้องกับองค์การการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นได้ทั้งองค์การแบบที่เป็นทางการ เช่น สมาคม เป็นต้น และแบบไม่เป็นทางการซึ่งอาจถูกควบคุมโดยบุคคลหรือกลุ่ม หรือองค์การแบบทางการเพราะจะเข้ามาทำหน้าที่ในการรวบรวมทรัพยากร เช่น เงิน แรงงาน เป็นต้น รวมถึงการสร้างกิจกรรมในการระดมทรัพยากร ซึ่งวิธีการต่อการต่อสู้หลักจะใช้การกระทำหมู่ (collective action) ระดมผู้คนที่ไม่ได้สังกัดอยู่ในกลุ่มหรือองค์การแบบเป็นทางการ อาจกล่าว ได้ว่าการเคลื่อนไหวแบบขบวนการทางสังคมเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ของกลุ่มที่ถูกกีดกันออกจากระบบการเมืองปกติ ยุทธวิธีดึงสาธารณชนและชนชั้นนำไปเปลี่ยนมาเป็นผู้เห็นอกเห็นใจหรือทำให้ผู้ต่อต้านกลายเป็นผู้ที่เป็กลาง ยุทธวิธีการระดมผู้สนับสนุนขบวนการทางสังคมจึงสามารถสร้างจากบริบทหรือสภาพแวดล้อม เช่น เครือข่ายทางสังคม สื่อมวลชน เป็นต้น (นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 66)

วิธีการสร้างกรอบโครงการหลักที่กระทำผ่านสื่อ เป็นเวทีในการต่อสู้โดยเปิดเผยในพื้นที่สาธารณะจะทำให้ผู้คนตระหนักถึงประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้เกิดผลสะท้อนในเชิงพื้นที่สาธารณะ ซึ่งคริสซี่ (Krisri, 1995, p. 87) ได้แบ่งออกเป็นสองด้าน คือ 1) การสร้างทัศนคติเชิงสาธารณะ เป็นความสามารถ ในการขยายความยอมรับจากสาธารณชนต่อขบวนการ และ 2) การสร้างประเด็นสาธารณะ เป็นความสามารถในการทำให้ความต้องการหรือข้อเรียกร้องกลายเป็นสาธารณะทางการเมือง เป็นประเด็นถกเถียง ในเวทีสาธารณะ ทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองหุบยกมาเป็นประเด็นกล่าวถึงในที่สาธารณะ

อย่างไรก็ตามการอธิบายทฤษฎีการระดมทรัพยากรถูกวิจารณ์ว่ามีลักษณะหยุดนิ่งและมองข้ามกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ร่วมความหมายหรือสร้างใหม่ เพราะขบวนการทางสังคมจะสำเร็จได้นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการระดมทรัพยากรแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังขึ้นอยู่กับสร้างความหมายใหม่ให้กับสิ่งที่ขบวนการเรียกร้องซึ่งต่างไปจากความหมายเดิมในสังคม การสร้างกรอบวาทกรรมของขบวนการต่าง ๆ สามารถเข้าไปสู่พื้นที่สาธารณะทางความคิดได้ เข้าไปมีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงปัญหาและการสร้างจิตสำนึกของสาธารณชน ระดมคนเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการ การเป็นกรณำมิติวัฒนธรรมเข้ามาเสริมในการศึกษา โดยสโนว์ (Snow, 1988, อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงษ์ ทักษิณ, 2557, น. 67) เสนอการสร้างกรอบโครงใน 3 ประการ คือ 1) การสร้างกรอบทางออก (prognostic framing) เป็นการเสนอทางเลือก หรือทางออกในการแก้ไขปัญหาหรือการเยียวยารวมทั้งเสนอยุทธวิธีและยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับปัญหาที่ขบวนการทางสังคมนิยามเอาไว้ 2) การสร้างกรอบการจูงใจ (motivational framing) เป็นการสร้างคำชี้แจงเหตุผลและเครื่องมือต่อสู้ที่จัดเตรียมขึ้นมาจากการใช้ถ้อยคำที่กระตุ้นจิตใจเพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนทำตามวิธีการแก้ไขปัญหาที่ขบวนการเสนอไว้ และ 3) การสร้างกรอบในการวินิจฉัยปัญหา (diagnostic framing) เป็นการนิยามและระบุปัญหา รวมทั้งความเดือดร้อนและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

การระดมพลังในการสนับสนุนเพื่อเคลื่อนไหวใช้ความสัมพันธ์ในฐานะบุคคลที่ประสบปัญหาาร่วมกันในการปฏิบัติการหรือกิจกรรมทางสังคมที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลเพื่อเป็นกลไกในการใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันและต่อบุคคลอื่นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต ไชยรัตน์ เจริญสินโอสถ (2545, อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงษ์ ทักษิณ, 2557, น. 68) กล่าวว่า การสื่อสารกันของคนในสังคมและเครือข่ายของความสัมพันธ์เป็นการเปิดกว้างเพื่อมุ่งหาหลักการหรือข้อยุติร่วมกันเป็นพลังเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมยึดเหนี่ยวและเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มหรือองค์กรโดยใช้หลักความไว้วางใจที่มีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกันเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย และสามารถสร้างพลังอำนาจในการเจรจาต่อรองไปสู่การเรียกร้องในระดับที่สูงขึ้น โดยเครือข่ายมีข้อตกลงอย่างหนึ่งอย่างใดไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการระดมทรัพยากร ความรู้ กระบวนการ และวิธีการต่างๆ

เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ การเคลื่อนไหวของผู้รับผลประโยชน์โดยตรง (the beneficiary constituency) มักจะเป็นคนจนหรือผู้ที่ไม่มีอำนาจทางการเมืองมากพอที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนไหวด้วยตนเอง จึงพยายามหากกลุ่มคนจากภายนอกเข้ามาสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่มตน

กลุ่มผลประโยชน์ มีวิธีการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายหลายประการ แต่ที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างมากคือวิธีการชกจูงโน้มน้าว หรือที่เรียกว่า ล็อบบี้ (lobby) เป็นการใช้เทคนิคในการพยายาม มีอิทธิพลต่อผู้ตัดสินใจ วิธีการนี้นิยมใช้กับสมาชิกสภานิติบัญญัติ เนื่องจากค่อนข้างมีประสิทธิภาพสูงเพราะสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจได้มากกว่าทั้งที่เป็นทางการและในทางส่วนตัว นอกจากวิธีการล็อบบี้แล้วกลุ่มผลประโยชน์ใช้กลวิธีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่ม เช่น การให้การสนับสนุนผู้เลือกตั้ง ในรูปแบบของการระดมพลังสนับสนุนและการเงิน การประท้วงกดดันรัฐบาล การเข้าไปมีอิทธิพลเหนือผู้วางนโยบาย เป็นต้น (นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 69)

การวิเคราะห์ทฤษฎีการเมืองแบบกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มผลักดัน มีข้อจำกัดในการใช้อธิบายกลุ่มที่ไม่ได้ทำเพื่อสมาชิกของกลุ่มเท่านั้น เพราะทฤษฎีการเมืองแบบกลุ่มผลประโยชน์ยอมรับธรรมชาติของปัจเจกที่จะรวมกลุ่มหรือสร้างขบวนการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม (ผาสุก พงษ์ไพจิตร อ้างถึงใน นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 69-70) ต่างจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ไม่ได้เรียกร้องบนพื้นฐานของผลประโยชน์เฉพาะเจาะจงกลุ่มของตนเอง แต่เคลื่อนไหวในประเด็นปัญหาเดียวกันในหลายกลุ่มในแต่ละพื้นที่ สร้างความมีตัวตนหรืออัตลักษณ์ เช่น ขบวนการสิ่งแวดล้อม ขบวนการชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ซึ่งมีคนเข้าร่วมหลากหลายชนชั้น ทั้งชาวนา ชนชั้นกลาง ชนชั้นแรงงาน ยิ่งกว่านั้นมีการเลือกใช้วิธีประท้วงโดยไม่ใช้วิธีการประนีประนอม สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากเป้าหมายในการเคลื่อนไหวที่ต้องการสร้างค่านิยมให้กับสิ่งที่เรียกร้องมากกว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป (ไชยรัตน์ เจริญสินโอสถ, 2545, น. 124) สาเหตุอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะการไม่มีทรัพยากรไปแลกเปลี่ยน ในการเจรจาต่อรอง ยกเว้นการยุติการเคลื่อนไหวเท่านั้น เนื่องจากเป็นกลุ่มเฉพาะกิจที่รวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งอย่างเป็นระบบ

5. แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม

5.1 ความหมายของประชาสังคม

ประชาสังคม (Civil Society) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โคเฮน และอาราโต (Cohen and Arato, 1992 อ้างถึงใน สุดจิต นิमितกุล, www.stabundamrong.go.th/base/j1.12.pdf.) ได้อธิบายไว้ว่า ประชาสังคมเป็นเรื่องการใช้สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชน ทำให้เกิดการสร้าง/เรียก ร้องสิทธิใหม่ ๆ ขึ้น

เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส และฮันนาห์ อารนท (Jurgen Habermas & Hannah Aendt, อ้างถึงใน สุดจิต นิमितกุล, www.stabundamrong.go.th/base/j1.12.pdf.) ชูความคิดเรื่องความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ การแสดงความไม่เชื่อฟังรัฐ การแสดงความไม่เห็นด้วยกับระบบถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรงคือหัวใจของประชาธิปไตย การใช้สิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐของประชาชนเป็นไปเพื่อการสร้างสิทธิใหม่ที่ถูกกดปิดกั้นไว้

ประเวศ วะสี (สุดจิต นิमितกุล, www.stabundamrong.go.th/base/j1.12.pdf.) อธิบายว่า คำที่ใช้เรียกประชาสังคมมีหลายคำ ทั้งภาษาอังกฤษ เช่น Civil Society, Civil Tradition, Civility, Community Building และภาษาไทย เช่น ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของสังคม ประชาสังคม ชุมชน ประชาสังคม ซึ่งสามารถนิยามได้ว่า ประชาสังคม คือ การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการรวมกลุ่มกัน จะอยู่ห่างกันก็ได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วย มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง จะเรื่องใดก็แล้วแต่และมีการจัดการ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (สุดจิต นิमितกุล, www.stabundamrong.go.th/base/j1.12.pdf.) ให้ความหมายไว้ว่า ประชาสังคม หมายถึง ทุก ๆ ส่วนของสังคม โดยรวมถึงภาครัฐ และภาคประชาชน ทุกฝ่ายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนกัน และประชาสังคมในลักษณะของ Civic movement หรือใช้คำว่า วิถีประชา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้งภายใต้ข้อเสนอที่เรียกว่า Area – Function Participation – AFP เน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาของทุกฝ่ายร่วมกันในระดับพื้นที่

ธีรยุทธ บุญมี (2536, อ้างถึงใน สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, น. 441) ได้เสนอขั้นตอนการก่อตัวของประชาสังคมหรือสังคมเข้มแข็ง ว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเกิดจิตสำนึก 2) การเกิดกลุ่มองค์กร 3) การก่อรูปของอุดมการณ์ร่วม และ 4) การตกผลึกของอุดมการณ์จนเป็นเสมือนสถาบันที่ทุกคนยอมรับเป็นกฎเกณฑ์ แห่งชีวิต โดยเสนอว่าขณะนี้สังคมไทยอยู่ในขั้นที่ 3

ดังนั้นประชาสังคมจึงหมายถึงการที่คนในสังคมมีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันเพื่อประโยชน์สาธารณะในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ทั้งนี้ ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

5.2 องค์ประกอบของประชาสังคม

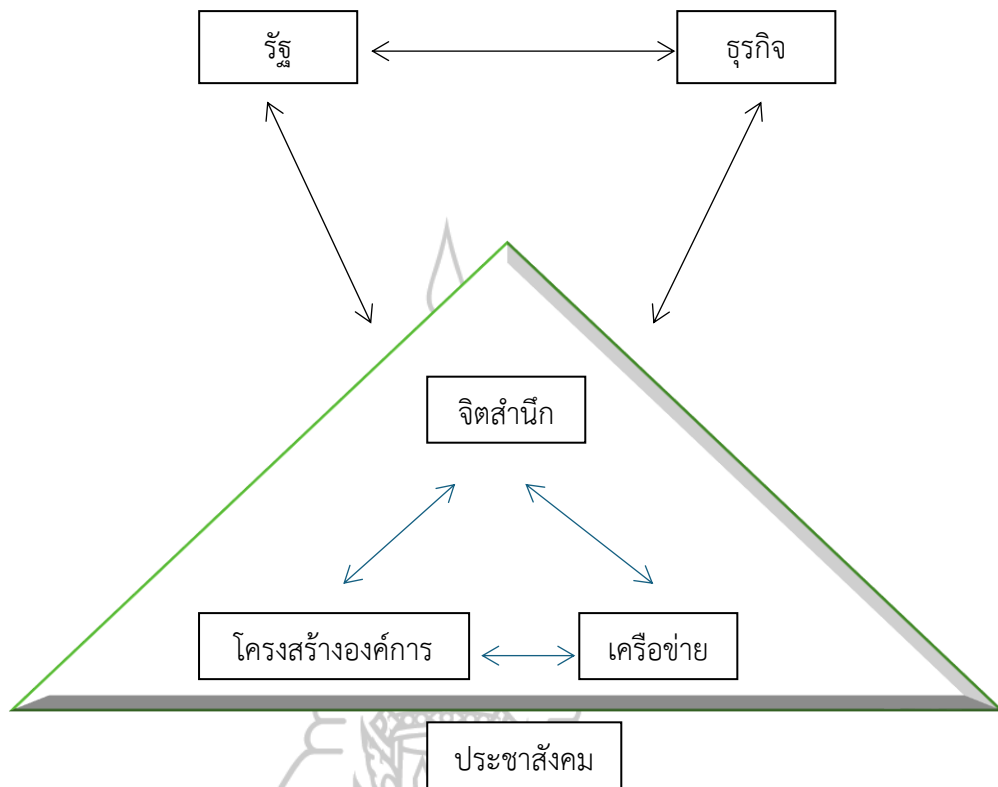
กิจกรรมหรือกระบวนการที่จะเรียกว่าเป็นประชาสังคมได้นั้นจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วน ที่สำคัญดังนี้ (สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, 2544, น. 442-443)

1) จิตสำนึกประชาสังคม (civic consciousness) หมายถึง ความคิดและความยอมรับในเรื่องการรวมตัวกันอย่างอิสระด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความยอมรับในความคิดเห็นของกันและกันในอนาคตที่จะเรียนรู้ร่วมกันหรือแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ การรวมตัวกันจึงเป็นลักษณะหุ้นส่วน (partnership) เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (horizontal) มีอิสระ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

2) โครงสร้างองค์กรทางประชาสังคม (civic organization) หมายถึง กลุ่มการรวมตัว ซึ่งอาจจะเป็นองค์กรที่เป็นทางการ (นิติบุคคล) หรือไม่เป็นทางการก็ได้ เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเฉพาะคราวเฉพาะเรื่องหรือต่อเนื่องก็ได้ สมาชิกของกลุ่มอาจจะเป็นบุคคลในภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือประชาชน อยู่รวมกันก็ได้ มีสมาชิกไม่จำกัดจำนวน โดยองค์กร หมายถึง มีระบบการจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

3) เครือข่ายประชาสังคม (civic network) หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการซึ่งเชื่อมโยง สมาชิกหรือเชื่อมโยงองค์กรประชาสังคมต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยปัจจัยสำคัญของเครือข่ายประชาสังคม คือ ระบบการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการสัมพันธ์กันด้วยความสมานฉันท์ เครือข่ายสังคมจะเป็นสิ่งช่วยรวมพลังแห่งจิตสำนึกของสมาชิก และองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ ให้เกิดเป็น “อำนาจที่สาม” ที่มีความเข้มแข็งในสังคมขึ้นมา

ภาพที่ 2.3 องค์ประกอบประชาสังคม

ที่มา: สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ, 2544.

ดังนั้นประชาสังคมมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) จิตสำนึกประชาสังคม 2) โครงสร้าง องค์กรทางประชาสังคม และ 3) เครือข่ายประชาสังคม

5.3 ประเภทขององค์กรประชาสังคม

องค์กรประชาสังคม แบ่งตามวัตถุประสงค์หลักได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) องค์กรสนับสนุนบริการ เป็นเครือข่ายประชาสังคมที่มุ่งเน้นการบริการ สวัสดิการ สมาชิก ซึ่งมักเป็นรูปของสมาคม สหกรณ์ ชมรม หรือบริการบุคคลที่สมควรช่วยเหลือ ซึ่งมักจะดำเนินการในลักษณะองค์กรการกุศลต่าง ๆ เช่น มูลนิธิช่วยเหลือคนพิการ มูลนิธิปกป้องคุ้มครองเด็ก มูลนิธิร่วมกตัญญู เป็นต้น

2) องค์กรเคลื่อนไหวด้านสิทธิและนโยบาย เป็นเครือข่ายที่มุ่งเน้นการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อเรียกร้องสิทธิของคนบางกลุ่มหรือมุ่งผลักดันนโยบายเพื่อปกป้องคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ กลุ่มนี้มีทั้งรูปแบบที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการ เช่น มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค สถาบันส่งเสริมสุขภาพ สมาคมสิทธิเสรีภาพ เป็นต้น และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มนักศึกษาปัญหา ชุมชนแพทย์ชนบท เป็นต้น

3) องค์กรด้านความรู้และการวิจัย เป็นเครือข่ายที่มุ่งการจัดการความรู้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ทางปัญญาแก่สังคม เช่น มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ มูลนิธิการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย เป็นต้น

5.4 องค์กรประชาสังคมในประเทศไทย มีดังนี้

สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ (2544, น. 443-444) ได้แบ่งองค์กรประชาสังคมในประเทศไทย ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) องค์กรที่เป็นทางการ เป็นองค์กรในลักษณะมูลนิธิ สโมสร สมาคม ที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งองค์กรในลักษณะนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในช่วงหลัง พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา

2) องค์กรที่ไม่เป็นทางการ องค์กรลักษณะนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน ไปจนถึงระดับจังหวัดและระดับชาติ องค์กรเหล่านี้มักจะไม่ค่อยมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ซึ่งบางครั้งก็มีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายขึ้นด้วย เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อพัฒนาชนบท (กป.อพช.) คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน (คปอส.) เป็นต้น

6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

6.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้จำนวนมาก ส่วนใหญ่ให้ความหมายไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันจะมีแตกต่างกันไปในรายละเอียด ดังนี้

แดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967, อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, น. 9) กล่าวว่า เป็นการที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจการปกครองให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในได้มีส่วนร่วมในการปกครองตามหลักการที่ว่า รัฐบาลท้องถิ่นเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark, 1957, อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, น. 9) กล่าวว่า เป็นหน่วยการปกครองที่จัดตั้งและอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ

แฮร์ริส จี มอนตากู (Haris G. Mongtagu, 1984, p. 574) กล่าวว่า เป็นหน่วยการปกครองที่มีอิสระในการเลือกผู้ที่มาทำหน้าที่ในการบริการการปกครองท้องถิ่นโดยการเลือกตั้ง มี

อำนาจอิสระ ปราศจากการควบคุมจากส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค โดยอยู่ภายใต้กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่ได้เป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ประธาน คณะนิติศาสตร์ (2524, น. 15) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การ ทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547, น. 4-5) เป็นการให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่น โดยมีแนวคิดมาจากหลักการกระจายอำนาจการปกครองที่หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่นที่ไม่ใช่ส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

อุทัย หิรัญโต (2538, น. 34) กล่าวว่า เป็นการปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินกิจกรรมเพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง มีการบริหารองค์การโดย ผู้ที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน มีอิสระในการบริหารงานภายใต้การควบคุมของรัฐตามความเหมาะสม

ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองจะเป็นหลักการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรงให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

6.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, น. 11 - 14) กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล หากจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นของตนเองได้ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้มาก ทั้งในด้านบุคคล ด้านการเงิน ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2) ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นการปกครองที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง (Political participation)

3) เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากการปกครองตนเองของท้องถิ่น (Local Self Government) มีการกำหนดนโยบายและการควบคุมให้เป็นตามนโยบายที่ประชาชนในท้องถิ่นต้องการ ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญของท้องถิ่นและบ้านเมือง ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี

4) เป็นองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการเมือง (Political Development) กล่าวคือ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในระบบการเมือง มีการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) มีการเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมืองท้องถิ่น มีการต่อสู้แข่งขันกันทางการเมืองตามกฎกติกา (Rule of the game) ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา เข้าใจการควบคุมโดยประชาชน (Popular control) ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน

นอกจากนี้ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548, น. 14 - 16) ได้กล่าวสนับสนุนเหตุผลและความจำเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงความปลอดภัย และการมีส่วนร่วม โดยการที่รัฐทำงานร่วมกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงกับชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง จากเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อย ความวุ่นวาย และภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้มนุษย์หวาดกลัว จึงได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2) เพื่อสร้างความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงทางชีวภาพ การปกครองท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการรูปแบบชีวิตและความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตร่วมกันได้ตามอัตภาพ มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน บางแห่งอาจเลือกเอกลักษณ์ในการเป็นเมืองท่องเที่ยว เมืองประวัติศาสตร์ เมืองเกษตรกรรม เป็นต้น

3) เพื่อสร้างสมดุลแห่งรัฐในการใช้อำนาจปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเข้ามาถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐและการครอบงำจากกลไกตลาด ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีสิทธิหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานท้องถิ่นเพื่อป้องกันรัฐบาลกลางใช้อำนาจเกินความพอดี

4) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร จากการที่รัฐกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการและมีความเหมาะสมกับชุมชน มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังช่วยลดความสูญเสียของการใช้ทรัพยากรได้อีก

นอกจากนี้ นันทวัฒน์ บารมามันท์ (2549, น. 88 - 89) กล่าวถึงความเป็นอิสระขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติมาตรา 1 แห่งรัฐธรรมนูญ คือ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร อันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ ดังนี้

1) ความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการปกครองท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ การที่รัฐมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารท้องถิ่นหรือบริการของท้องถิ่นได้อย่างอิสระตามกฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานและสามารถจัดทำบริการสาธารณะที่ดี เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2) ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งในการทำงาน การให้คุณให้โทษพนักงาน และการให้สิทธิประโยชน์เมื่อพ้นงาน ซึ่งหากท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานบุคคลก็จะทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจประสบผลสำเร็จได้

3) ความเป็นอิสระด้านการเงินการคลัง เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง การที่จะมีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเองได้นั้นต้องได้รับมอบอำนาจในการจัดเก็บภาษีบางประเภทจากรัฐ หากท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการจัดหาเงินมาใช้จ่ายหรือรรับงบประมาณจากส่วนกลางเท่านั้น ก็จะทำให้ไม่มีความเป็นอิสระด้านการเงิน จะเกิดผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่ง

ทฤษฎีที่สองเกี่ยวข้องกับ “ทฤษฎีทางสังคมวิทยา” โดยอธิบายถึงพัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นแต่ละแห่ง มุ่งเน้นความรู้สึกผูกพันในพื้นที่ซึ่งมักจะเกิดจากบุคคลที่อาศัยอยู่พื้นที่นั้น ๆ ปัจจัยทางสังคมวิทยาจึงมีอิทธิพลต่อการปกครองท้องถิ่น เสริมสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกนึกคิดร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (Sense of belonging) แม้ประชาชนจะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปตามสภาพและลักษณะของแต่ละชุมชน ลักษณะและประเภทของปัญหา และความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันไปเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ทางสังคม การบริหารการปกครองจึงเป็นไปเพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนทางเศรษฐกิจโดยพลังชุมชน การปกครองท้องถิ่นจึงเกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่สาม คือ “ทฤษฎีทางเศรษฐกิจ” เข้ามาเกี่ยวข้องเพราะมีอิทธิพลต่อการปกครองท้องถิ่นในอันที่จะตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่น

นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังเกี่ยวข้องกับ “ทฤษฎีทางกฎหมาย” “ทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง” และ “ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร” หากพิจารณาลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดรูปแบบการปกครองที่จัดตั้งขึ้นในฐานะนิติบุคคลแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขตการปกครองที่ชัดเจน รวมถึงมีฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น จึงนับได้ว่ามีลักษณะเป็นไปตามตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้ รูปแบบการบริหารจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการแสวงหาและใช้อำนาจในท้องถิ่น การจัดสรรประโยชน์และคุณค่าทางสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผู้บริหารท้องถิ่นต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการเลือกตั้ง ซึ่งนับเป็นพื้นฐานการพัฒนาการเมืองในระดับชาติต่อไป การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายกำหนดจึงจำเป็นต้องอาศัยแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กับการบริหารนำมาประยุกต์ใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารและการเมืองนั้นจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้น ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ จึงมีลักษณะเป็นเครื่องมือหรือมรรควิธีในการบริหารการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

6.3 การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันของไทย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ 2) รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยแต่ละรูปแบบมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร

ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาจังหวัดที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในพื้นที่ จำนวนสมาชิกสภาถือตามเกณฑ์จำนวนราษฎรในแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้

- (1) จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 24 คน
- (2) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 500,000 คน แต่ไม่เกิน 1,000,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 30 คน
- (3) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,000,000 คน แต่ไม่เกิน 1,500,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 36 คน
- (4) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,500,000 คน แต่ไม่เกิน 2,000,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 42 คน
- (5) จังหวัดใดมีราษฎรเกิน 2,000,000 คน ขึ้นไป มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 48 คน สมาชิกสภาจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี ให้สภาจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 2 คน

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งภายในจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายกำหนด

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีจำนวนเท่าใด ให้มีที่มาจากจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

- (1) ในกรณีมีสมาชิกสภา 24 - 30 คน ให้มีรองนายกได้ 2 คน

(2) ในกรณีมีสมาชิกสภา 36 - 42 คน ให้มีรองนายกได้ 3 คน

(3) ในกรณีมีสมาชิกสภา 48 คน ให้มีรองนายกได้ 4 คน

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กำหนดไว้ ดังนี้

(1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

(2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำ
แผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(3) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วน
ท้องถิ่นอื่น

(4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการ
ส่วนท้องถิ่น

(5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วน
ท้องถิ่นอื่น

(6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วน
จังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล

(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่น

(8) จัดกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต
องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ
หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(9) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น
กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องให้เป็นไปเพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชน และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนจังหวัด การงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการ
ปฏิบัติ งานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

2) เทศบาล

องค์กรเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ประกอบด้วย สภา
เทศบาล และนายกเทศมนตรี

สภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามจำนวน ดังนี้

- (1) สภาตำบล ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 12 คน
- (2) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน
- (3) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน

สภาเทศบาล ให้มีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ประธานสภามีหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของการประชุมเทศบาล บังคับบัญชา รักษาความสงบ และเป็นตัวแทนสภาในกิจการภายนอก

นายกเทศมนตรี ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรี 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งไม่ใช่สมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาล ตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- (1) เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 2 คน
- (2) เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 3 คน
- (3) เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 4 คน

นายกเทศมนตรี อาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี ซึ่งมีไม่ใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้ โดยในกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน 2 คน กรณีเทศบาลเมืองให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน 3 คน และกรณีเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกิน 5 คน

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ ดังนี้

เทศบาลตำบล

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลตาม มาตรา 50 ดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

- (9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลตาม มาตรา 50 ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือน้ำประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่นใด
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(9) เทศพาณิชย์

เทศบาลเมือง

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลเมืองตาม มาตรา 53 ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50
- (2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (5) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (6) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(8) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล

ตามมาตรา 54 ดังต่อไปนี้

(1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

(3) บำรุงและส่งเสริมการทากาสิโนของราษฎร

(4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก

(5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล

(6) ให้มีการสาธารณสุข

(7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

(8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา

(9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา

(10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

(11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น

(12) เทศพาณิชย์

เทศบาลนคร

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลนครตาม

มาตรา 56 ดังต่อไปนี้

(1) กิจการตามที่ระบุในมาตรา 53

(2) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก

(3) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

(4) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมหรสพ และ

สถานบริการอื่น

(5) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม

(6) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

(7) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง

(8) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น

จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้

ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุดและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.) และ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.)

สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล วาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี จำนวนสมาชิกสภาขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลใด มี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ 6 คน

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลใด มี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้หมู่บ้านละ 3 คน รวมเป็น 6 คน

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลใด มีหมู่บ้านมากกว่า 2 หมู่บ้านขึ้นไป ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้หมู่บ้านละ 2 คน

นายกององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระ การดำรงตำแหน่ง 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง มีอำนาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่ใช่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกิน 2 คน รวมทั้งอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
(2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

(4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

(9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

สวนสาธารณะ

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
  - (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
  - (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
  - (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
  - (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
  - (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
  - (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
  - (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
  - (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
  - (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
  - (12) การท่องเที่ยว
  - (13) การผังเมือง
- 4) กรุงเทพมหานคร (กทม.)

กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีฐานะเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพ มหานคร พ.ศ. 2528 โครงสร้างประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สภากรุงเทพมหานคร มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง มีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภาได้ไม่เกิน 2 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง วาระละ 2 ปี

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง วาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับจากวันเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 อาทิ แต่งตั้งและถอดรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการ ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดนโยบายและบริหารราชการ อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการกรุงเทพมหานคร บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นต้น

- 5) เมืองพัทยา

เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 โครงสร้างประกอบด้วย สภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา

สภาเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิกสภา 12 คน ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับจากวันเลือกตั้ง สภาเมืองพัทยาเลือกประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 2 คน เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีแต่งตั้ง ประธานสภาอาจแต่งตั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินจำนวนรองประธานสภา เพื่อช่วยเหลือกิจการที่ได้รับมอบหมาย ให้ปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่เลขานุการสภาและมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดประชุม รวมถึงงานอื่นตามที่สภามอบหมาย

นายกเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับจากวันเลือกตั้ง นายกดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับจากวันเลือกตั้งสามารถแต่งตั้งรองนายกดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับจากวันเลือกตั้งได้ไม่เกิน 4 คน

7. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม

7.1 ความหมายของทุนทางสังคม

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายทุนทางสังคมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับมุมมองต่อมิติของสถานการณ์ของบุคคลนั้นๆ ดังนี้

ประเวศ วะสี (2542, อ้างถึงใน นชชร ปภาภูวโรจน์ และคณะ, 2556, น. 6) กล่าวว่า การที่คนมารวมกัน เอาความดีมารวมกัน เอาความรู้มารวมกัน จึงเกิดทุนทางสังคมที่นำไปสู่พลังทางสังคมที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้

อัมมาร สยามวาลา (นชชร ปภาภูวโรจน์ และคณะ, 2556, น. 7) มองเรื่องความสัมพันธ์ในชุมชนซึ่งทำให้เกิดความไว้วางใจและกลไกที่เป็นบรรทัดฐานการอยู่ร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นระยะเวลานาน ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่เพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชน ซึ่งเพิ่มหรือลดได้ ทุนทางสังคมที่ไม่ดี เช่น ระบบอุปถัมภ์ เป็นต้น ทุนทางสังคมของประเทศไทยนั้นมีระดับเล็ก เราจะต้องค่อยๆ สร้างทุนทางสังคมให้เหนือขึ้นไปจากระดับชุมชนให้เกิดขึ้น

อมรา พงศาพิชญ์ (นชชร ปภาภูวโรจน์ และคณะ, 2556, น. 7) การสร้างประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งนั้น ควรเกิดจากองค์กรนอกภาครัฐ เพราะการสร้างประชาสังคมโดยกลไกรับเป็นการกระทำที่ทำลายประชาสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่า ทุนทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมในแนวราบและแนวตั้งระหว่างบุคคล สถาบันหรือองค์กร ทั้งในรูปแบบกลุ่ม เครือข่าย และปัจเจก ทั้งนี้

รวมค่านิยมบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตและวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชน และประชาสังคม นอกจากนี้ ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยมีลักษณะของการเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างคนที่เข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้ยากกับคนที่เข้าถึงได้ง่ายกว่า

ดังนั้นทุนทางสังคมจึง หมายถึง แนวคิดที่สื่อสารความหมายโดยมีนัยเพื่อการเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของสังคมโดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือร่วมใจกันของคนในสังคม

7.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทุนทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ให้แนวคิดที่ว่า ทุนทางสังคมเป็นพลังที่มีอยู่ในสังคม เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ โดยคำนึงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรมในสังคมและประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย โดยมองสังคมตั้งแต่ชุมชนย่อยๆ ครอบครัวยุคจนถึงระดับประเทศ ซึ่งในกระบวนการที่จะทำให้เกิดทุนทางสังคมมี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ บุคคลทั่วไปและผู้นำทางสังคมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ และมีบทบาทต่อการทำประโยชน์ต่อสังคม

2) ทุนทางสถาบัน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในสังคม

3) ทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมภูมิปัญญาที่มีในสังคมไทยต่างๆ การพัฒนาทุนทางสังคมสอดคล้องกับความคิดแบบชุมชนนิยม ผสมผสานกับแนวคิดการทำงานในระดับองค์กรโดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในระดับมหภาค โดยประสานกับคนที่ทำงานในชุมชน รวมถึงการทำงานร่วมกับนักวิชาการที่ทำงานนั้นด้วย

พัทน์ม (นชชร ปภาฎวโรจัน และคณะ, 2556, น. 8) นักรัฐศาสตร์ ใช้ทุนทางสังคมในการอธิบายการทำให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริง เขาเห็นว่าทุนทางสังคมประกอบด้วย ความไว้วางใจ (trust) บรรทัดฐาน (norm) และเครือข่าย (network) การจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีความร่วมมือที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและมีความไว้วางใจกัน หรือที่เรียกว่าทรัพยากรทางศีลธรรม (moral resource) ทุนทางสังคมมีลักษณะเป็นประโยชน์สาธารณะ (public good) กล่าวคือทุนทางสังคมมีลักษณะเป็นผลพลอยได้ที่เกิดจากกิจกรรมทางสังคม มีข้อผูกมัด บรรทัดฐาน และความไว้วางใจที่ใจที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้

อย่างไรก็ดี ทุนทางสังคมมีขั้นตอนและองค์ประกอบนอกเหนือจากที่พัทน์มได้กล่าวไว้ เช่น ความไว้วางใจ ย่อมเกิดขึ้นหลังจากที่คนมีปฏิสัมพันธ์ที่ต่างกันภายใต้บรรทัดฐานร่วมกันหรือการสร้างเครือข่ายร่วมกัน และเป็นเครือข่ายที่จำไปสู่การมีทุนทางสังคม

ดังนั้นทุนทางสังคมจึงเป็นพลังที่มีอยู่ในสังคม เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปและสร้างระบบโครงข่ายความคุ้มครองสังคม ให้กับชุมชนรากฐาน ทุนทางสังคมมีลักษณะเป็นประโยชน์สาธารณะ (public good) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทุนทางสังคมมีลักษณะเป็นผลพลอยได้ที่เกิดจากกิจกรรมทางสังคม มีข้อผูกมัด บรรทัดฐาน และความไว้นื้อเชื่อใจที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้

7.3 ปัจจัยที่มีผลต่อทุนทางสังคม

ทุนทางสังคมในทัศนะของพัทน์ม (1995 อ้างถึงใน นชชร ปภาภูวโรจน์ และคณะ, 2556, น. 12) มีดังนี้

1) การศึกษา ถือเป็นบันไดในการเข้าสังคม คนที่มีการศึกษามากมักจะรวมตัวกัน เชื้อติดกัน เพราะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีทรัพยากร มีความฉลาด และมีอนาคตที่ดีพอจะเทียบเท่ากันได้

2) การอพยพย้ายถิ่นฐานและกระบวนการเป็นเมือง คนที่เป็นเจ้าของบ้านมักจะมีส่วนร่วม ในชุมชนมากกว่าคนที่ไม่ได้เป็นเจ้าของบ้าน ปัจจุบันคนอพยพถิ่นฐานน้อยลง และเริ่มมีการตั้งถิ่นฐานถาวรมากขึ้น หากเปรียบเทียบเมืองและชนบทพบว่า เขตชนบทชุมชนขนาดเล็กประชาชนจะไว้วางใจกันและ มีส่วนร่วมมากกว่าในชุมชนเมืองขนาดใหญ่ ส่วนเมืองใหญ่จะมีกลุ่มทางการเมืองหรือกลุ่มเชื้อชาติ ขณะที่เมืองเล็กๆ จะเต็มไปด้วยกลุ่มศาสนา บริการ สมาคม เพื่อนพ้อง เป็นต้น

3) ข้อจำกัดด้านเวลาและเงิน การทำงานเป็นกลุ่มและการมีช่วงเวลาดำเนินการงานนานพอสมควร จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่าคนที่ใช้เวลาอยู่บ้าน อาจกล่าวได้ว่าการทำงานหนักไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมหรือการเกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะ

4) การสมรสและครอบครัว ครอบครัวเป็นทุนทางสังคมรูปแบบหนึ่ง พบว่าสามีภรรยาที่แต่งงานกันจะมีความไว้นื้อเชื่อใจผู้อื่นมากกว่าคนที่โสด คู่หย่าร้างเป็นผลมาจากการไม่มีทุนทางสังคมในครอบครัวมากกว่าจะทำให้ทุนทางสังคมน้อยลง

5) การขยายตัวของรัฐและรัฐสวัสดิการ ในทัศนะของพัทน์ม เชื่อว่าทุนทางสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของรัฐบาลหรือรายจ่ายด้านสวัสดิการเลย และพลเมืองในรัฐสวัสดิการก็มีส่วนร่วมทางสังคมพอ ๆ กับรัฐที่ประชาชนต้องดูแลตนเอง

6) การปฏิบัติเชื้อชาติและอิทธิพลเมือง พัทน์มได้แสดงความคิดเห็นว่าเชื้อชาติ ไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางสังคมของคนอเมริกา ถึงแม้จะมีปัญหาเรื่องเชื้อชาติและสีผิวที่ค่อนข้างรุนแรง แต่เชื่อว่าน่าจะเกิดจากปัจจัยอื่น เช่น ความเชื่อในศาสนา

7) รุ่นของคน วัยรุ่นจะมีส่วนร่วมน้อย วัยกลางคนจะมีส่วนร่วมปานกลาง และการมีส่วนร่วม จะลดลงเมื่อ 40 ปี ถึงบั้นปลายของชีวิต

ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อทุนทางสังคมในทัศนะของพัทนัม มี 7 ประการ ได้แก่ การศึกษา การอพยพย้ายถิ่นฐานและกระบวนการเป็นเมือง ข้อจำกัดด้านเวลาและเงิน การสมรส และครอบครัว การขยายตัวของรัฐและรัฐสวัสดิการ การปฏิบัติเชื้อชาติและอิทธิพลเมือง และ รุ่นของคน

8. นิเวศวิทยาการเมือง การเมืองสีเขียว

8.1 นิเวศวิทยาการเมือง (Political Ecology Approach)

เป็นแนวคิดเชิงวิพากษ์ในการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980s จากปัญหาความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมที่มีมากขึ้นและมีการถกเถียงกันถึงสาเหตุของความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเทศโลกที่สาม นักสังคมศาสตร์จึงตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมและความสำคัญทางการเมืองมากขึ้น นิเวศวิทยาการเมืองจึงเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นกระบวนการที่คนใหม่ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเมือง (ชูศักดิ์ วิทยาภัก, 2539 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 21)

ไบลกี และบรูคฟิลด์ (Blaikie and Brookfield, 1987 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 22) กล่าวว่า รากฐานของกรอบแนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง คือ การผนวกเอาข้อพิจารณาทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy) ซึ่งเป็นแนวคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และชนชั้นรวมเข้ากับหลักการทางนิเวศวิทยา (Ecology) ยึดหลักระบบนิเวศหรือชีวาลัย (Biosphere) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นิเวศวิทยาการเมืองเป็นวิภาษวิธี (Dialectic) ที่ปรับเปลี่ยนไปมาระหว่างธรรมชาติกับสังคมมนุษย์ และยังรวมถึงชนชั้นและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม นอแมนน์ (Nuemann, 1992 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 22) กล่าวว่า นัยของแนวการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาการเมืองนั้น ก็เพื่อที่จะบอกว่าแนวการอธิบายปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่อธิบายว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ความไร้เหตุผลเชิงเศรษฐกิจ การขาดแคลนเทคโนโลยี และการหวังผลทางเศรษฐกิจระยะสั้นนั้นไม่เพียงพอ แต่ต้องให้ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลังของสังคมและการเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม หรืออีกนัยหนึ่ง ไบลกี (Blaikie, 1995 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 22) กล่าวว่า เป็นการแสวงหาสาเหตุทางสังคมในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมขึ้น นิเวศวิทยาการเมืองในเชิงวิชาการ จึงเป็นการเปลี่ยนแนวการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมแบบเดิม ๆ ไปสู่แนวการวิเคราะห์เชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive approach) การวิเคราะห์

ปฏิสัมพันธ์นั้นไม่ได้มองไปที่ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเท่านั้น แต่เน้นที่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างกับตัวบุคคล และกระบวนการเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมที่หมายถึงวิถีทางการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมได้ถูกหยิบยกขึ้นมาให้ความหมายหรือให้ความสำคัญ ดังนั้น กรอบแนวคิดนิเวศวิทยาการเมืองจึงต้องรวมเอาตัวแสดงสำคัญ (actors) หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) เข้าไปวิเคราะห์ด้วย

ฟอร์สซีท (Forsyth, 1995 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 22) เสนอว่าการมองปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ให้ความสำคัญสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม โดยวิเคราะห์ว่า “ใคร” เป็นผู้กำหนดว่าเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นมาส่วนใดบ้าง (Blaikie, 1995 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 22 - 23) ได้ตั้งข้อสังเกตต่อการอธิบายปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักวิทยาศาสตร์ว่า นักวิทยาศาสตร์ในฐานะที่เป็นปัจจัยหนึ่งต้องนำมาวิเคราะห์ด้วย ซึ่งแต่เดิมเชื่อว่าวิทยาศาสตร์เป็นตัวแทนของสิ่งที่เรียกว่าการใช้ “ความจริง” มาพบกับ “อำนาจ” ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวคิดของชุกต์กี วิตยาภัก (2539 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 23) ที่เสนอให้นำนักพัฒนาวิเคราะห์ด้วย เนื่องจากเป็นทั้งตัวปัญหาเองพอ ๆ กับการเป็นผู้แก้ไขปัญหา ดังนั้น การศึกษาปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงต้องมองถึง ผู้คนและกรอบการมองของคนเหล่านั้นด้วยว่าเป็นอย่างไร โดยพิจารณาถึงความหลากหลายของความคิดและการต่อสู้ทางความคิด ซึ่งการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงต้องวิเคราะห์วาทกรรม (discourse) ร่วมด้วยเพื่อทราบว่ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นได้ถูกสังคมกำหนดขึ้นได้อย่างไร

8.2 องค์ประกอบของกรอบแนวคิดการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาการเมือง

ไบรอัน (Bryant, 1992 อ้างถึงใน ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ, 2543, น. 23) แบ่งองค์ประกอบนิเวศวิทยาการเมืองตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาการเมือง ออกเป็น 3 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

8.2.1 แหล่งที่มาเชิงบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม (contextual sources of environmental change) ประกอบด้วย ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายรัฐ (state policy) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ (interstate relation) และทุนนิยมโลก (global capitalism) การศึกษาในส่วนนี้ นโยบายของรัฐมีบทบาทหลักในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่นอกจากกำหนดความสำคัญก่อนและหลังการปฏิบัติของรัฐบาล และมีส่วนสำคัญในการกำหนดวาทกรรมทางสังคมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเข้าใจต่อปัญหาการเมืองของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม นโยบายของรัฐไม่ได้เกิดขึ้นจากสัญญาณทางเศรษฐกิจและการเมือง แต่เป็นผลมาจากการต่อสู้ช่วงชิงกันระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ที่ต้องการกำหนดนโยบายของรัฐ ได้แก่ องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน รัฐบาลต่างชาติ และองค์กรระหว่างประเทศ สิ่งที่น่าจะ

นำมาวิเคราะห์คือแรงกดดันที่มีต่อผู้กำหนดนโยบาย เพื่อทำความเข้าใจถึงผลที่ออกมาจากนโยบาย หรือพิจารณาว่านโยบายก่อนหน้ามีการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง และการเปลี่ยนแปลงนี้จะส่งผลกระทบต่อกลับไปยังกระบวนการตัดสินใจอย่างไร

8.2.2 ความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากร (conflict over access) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิการเข้าถึงทรัพยากร การต่อสู้ในท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ ให้ความสำคัญกับข้อจำกัดและโอกาสที่ชาวชนบทและประชาชนผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคมที่ได้ต่อสู้ปกป้องสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาต้องพึ่งพิง

8.2.3 ผลสะท้อนทางการเมืองที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม (political ramifications of environmental) เน้นศึกษาในประเด็นผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างไม่เสมอภาคและกระบวนการทางการเมืองที่ตามมา เป็นการมองในลักษณะของความสัมพันธ์แบบโต้ตอบระหว่างสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่ใน 2 องค์ประกอบแรก โดยมีประเด็นคำถามที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ ผู้ด้อยโอกาสในสังคมต้องแบกรับหรือต้นทุนของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมมากแค่ไหน? และภายใต้สถานะเช่นใดที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่ไม่เสมอภาคกันนั้นได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างไร แนวคิดที่สำคัญในส่วนนี้ คือ แนวคิดเรื่องความเป็นชายขอบ ทรัพยากรหรือผู้ใช้ทรัพยากรนั้น ๆ มักจะถูกนำไปสู่กระบวนการของวงจรอุบาทว์ (downward spiral) ผู้ไร้อำนาจต้องตกอยู่ในวงจรอุบาทว์ของความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและความยากจน พวกเขาไม่มีวิธีการรวมตัวต่อต้านหรือประท้วงรัฐและชนชั้นนำทางเศรษฐกิจจากการที่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่เขาต้องพึ่งพิงอย่างไร การเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติมีผลต่อกระบวนการทางการเมืองอย่างไร การเคลื่อนไหวต่อต้านและประท้วงในรูปแบบต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มสถานภาพเดิมอย่างไร และกลุ่มผู้มีอำนาจมีวิธีการจัดการกับการต่อต้านนี้อย่างไร

8.3 การเมืองสีเขียว (Green Politics)

การเมืองสีเขียวมีมานานแล้วในซีกโลกตะวันตก มูลเหตุเกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของการปกครอง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสรีนิยม กับฝ่ายสังคมนิยม โดยการปกครองทั้ง 2 รูปแบบนี้ ต่างฝ่ายต่างแข่งขันกันตามแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของตนมีการพัฒนาอุตสาหกรรม พัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อบ้านเมืองของตนให้มีความเข้มแข็งและเติบโตโดยไม่สนใจใยดีกับผลกระทบอย่างอื่น และจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมตามแนวคิดการเมืองแบบเก่านี้ ส่งผลทำให้สิ่งแวดล้อมโดนทำลายในที่สุด และประชาชนได้รับผลกระทบโดยตรง จึงเกิดการคัดค้านและตอบโต้ของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การชุมนุมประท้วง การต่อต้านหรือออกมาเคลื่อนไหวทางสังคมในการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน หากเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในประเทศไทย เช่น ประชาชนประท้วงในการบริหารชาติบ้านเมืองของ

รัฐบาลที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเขื่อน การสร้างโรงไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งศิวาพร เจียสกุล (2556, น. 20) กล่าวว่า บทบาทในการเป็นผู้นำของการอนุรักษ์ทรัพยากรและธรรมชาติของกลุ่มการเมืองสีเขียว ได้สะท้อนถึงการระดมการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการสร้างความหวังร่วมบนพื้นฐานของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน โดยมีแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ถือเป็นแกนกลางสำคัญสำหรับเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการบริหารจัดการทรัพยากรให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งพิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2565, ออนไลน์) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องการเมืองเชิงวิพากษ์ (critical urban studies) หนึ่งในคำถาม/ข้อสงสัยที่สำคัญก็คือ ตกลงคำว่า “ความยั่งยืน” (sustainability) มีความหมายอย่างไรกันแน่ และแต่ละฝ่ายเข้าใจความหมายนี้ตรงกันหรือไม่ ทั้งที่ทุกคนเหมือนจะเชื่อว่าคำคำนี้ เป็นคำที่ทุกคนเข้าใจร่วมกัน เข้าใจตรงกัน แถมยังเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับการสร้างฉันทามติทางนโยบายเสียด้วย หมายความว่านโยบายต่าง ๆ ในการพัฒนาก็ล้วนแต่ อ้างว่าเป็นนโยบายการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนทั้งสิ้น

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2565, <https://shorturl.asia/GTKqZ>) กล่าวว่า หากพิจารณาอีกมุมหนึ่งแล้วจะพบว่า การพยายามส่งเสริมให้เกิดเมืองที่เต็มไปด้วยสีเขียววนั้นเกี่ยวข้องกับ 3 เรื่องใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) การสร้างและส่งเสริมพื้นที่สีเขียววนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจใหม่ที่มาพร้อมกับการแพร่กระจายของชุดเครื่องมือในการบริหารสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยเรื่องการควบคุม อาทิ มาตรฐานตัวชี้วัด ระบบการให้คะแนน จัดอันดับ และการให้รางวัล โดยทำให้แต่ละที่แข่งขันกันว่าที่ไหนมีการปฏิบัติได้ดีกว่ากัน
- 2) นโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อมในเมืองกลายเป็นเรื่องของการพัฒนาขึ้น เพื่อส่งออกเป็นต้นแบบของพื้นที่อื่น ๆ
- 3) เมืองต่าง ๆ กำลังก้าวสู่ยุค “หลังการเมือง” (post-politics) ที่การบริหารเมืองนั้นเน้นการเห็นพ้องต้องกัน เน้นผู้เชี่ยวชาญ ไม่สนใจเรื่องความขัดแย้งแต่เน้นการสร้างความร่วมมือและฉันทามติในการอยู่ร่วมกันซึ่งดูแล้วก็น่าจะดี แต่ในอีกด้านหนึ่งอาจไม่ตั้งข้อสงสัยถึงฐานรากของความขัดแย้งในเมืองนั้น หรืออาจจะไม่ได้ “นับ” คนบางกลุ่มในเมืองเหล่านั้น และอาจทำให้คนที่ไม่ถูกนับไม่ถูกพบเห็นในเมืองนั้น ไม่สามารถอยู่ในเมืองนั้นได้

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ระบอบสิ่งแวดล้อมเมืองสมัยใหม่นี้ถูกครอบงำโดยเรื่องของการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจแบบตลาด และการแข่งขันกันในเชิงเทคโนโลยี หรืออาจจะกล่าวได้ว่าอยู่ในมือของบริษัทใหญ่ที่แจ้งให้เราทราบว่า การประกอบการของเขานั้นรักษาสิ่งแวดล้อม หรืออยู่ในมือนักบริหารและนักวิชาการที่เน้นเรื่องเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งนี้แตกต่างจากกำเนิดแนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมในเมืองในสมัยทศวรรษที่ 1970 และ 1980 ในยุโรป ซึ่งเป็นเรื่องของการต่อสู้จากรากหญ้า หรือขบวนการจากประชาชนที่ทุกข์ยาก ในยุโรปที่เรียกร้องประชาธิปไตย และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตใน

เมือง ผ่านการเปลี่ยนแปลงในระดับรากฐานในมิติทางสังคมและนิเวศวิทยา อาทิ การพยายามหาทาง เลือกรากการพัฒนาเมืองในระดับใหญ่ที่นำโดยรัฐ ซึ่งมักไม่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม และไม่เปิดรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน

ดังนั้นแนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง การเมืองสีเขียวจะเป็นการอธิบายปัญหาการเสื่อม โทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่มีระบบการเมืองการปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปแบบของการ ดำเนินการเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อทำการจัดสรรให้เพียงพอต่อการขยายตัวของสังคมเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นวิเคราะห์เชื่อมโยงกับมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเมือง และสังคม ใน บริบทที่กว้างกว่าชุมชนเฉพาะที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางการเมือง นโยบายของรัฐ ความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐ การขยายตัวของทุนนิยมใน นอกจากนี้ นิเวศวิทยาการเมืองมองว่าปัญหาสิ่งแวดล้อม ถือเป็น ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการจัดการ ทรัพยากรนั้นมีปมเหตุมาจากความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน การเมืองสีเขียว จึงเป็น การเมืองแบบใหม่ที่มีนโยบายเน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศน์ในสังคม หรือชุมชน และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า สงวนและธำรงรักษาไว้

9. นโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่

9.1 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีวิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ ประชาชนมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุล ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประชาชนมีความมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน

มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการของตลาด และ 3) สร้างคุณค่า ใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลกควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมกันขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อผู้กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของ

ประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มี เป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายใน และภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการ ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการ ดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโต ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดย ให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มี เป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาท หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลักธรรมาภิบาล มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำ นวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และ ปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ โปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคม ต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และ สร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้อง มีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การ ลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็น ธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม

ประเทศไทยมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจที่ โครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ผลผลิตการผลิตของภาค บริการและภาคเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพและสมรรถนะของแรงงานที่ยังไม่สอดคล้องกับ ความ ต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ มิติทางสังคมที่การยกระดับรายได้ของประชาชน การแก้ไขปัญหาด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการและการขยาย โอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะยังคงมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ มิติสิ่งแวดล้อมที่ การฟื้นฟูและรักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนา

ประเทศอย่างยั่งยืน และมีมิติของการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

9.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็น 5 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 20 ปี สู่การปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านที่สั่งสมมานาน ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันการขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ ซึ่งในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่างๆ ให้สูงขึ้นภายใต้การใช้นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการใช้ที่ดิน การจัดระเบียบผังเมืองและความปลอดภัยตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่ที่เหมาะสม เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทั่วถึงและเป็นการสร้างเศรษฐกิจและรายได้จากพื้นที่เศรษฐกิจใหม่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมไทย และในขณะเดียวกันก็เป็น การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจากการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ทั้งตอนในและตามแนวจุดชายแดนหลัก (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการต่อยอด จากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อ สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัด และเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้แนวคิดและแนวทางดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์ ได้เน้นย้ำการปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารราชการแผ่นดินสำคัญๆ การปรับเปลี่ยนกฎหมายและกฎระเบียบในหลายด้าน รวมถึงการปรับการบริหารจัดการให้มี ธรรมา ภิบาลในทุกกระดับ ปลอดภัยคอร์รัปชัน และปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยในทุกภาคส่วนให้มีค่านิยม ที่ ดีงาม มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักการผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยกำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุไว้อย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559, น. 2)

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

วัตถุประสงค์

1) เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยม ที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวยุบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

2) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึง ทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมถึงชุมชน มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้

3) เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็ง ของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ

4) เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

5) เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

6) เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการพัฒนาภาคและเมืองเพื่อรองรับการพัฒนาระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

7) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยง (Connectivity) กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับ อนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

เป้าหมายรวม

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย

1) คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

2) ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15

3) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล ผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

4) พุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายใน พ.ศ. 2563 เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

5) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สัมคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่งสินค้าและค่านมนุษย์ลดลง มีความพร้อมที่จะปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่สำคัญในอนุภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

6) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

- 1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- 2) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
- 3) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- 4) การการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน
- 6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- 7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- 8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- 9) การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- 10) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

9.3 แผนพัฒนาภาค/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาจังหวัด (เทศบาลตำบลป่า

คลอง, 2561, 21 - 22)

9.3.1 แผนพัฒนาภาคใต้

แนวทางการพัฒนาภาคใต้ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นพัฒนาภาคใต้ให้เป็นเศรษฐกิจสีเขียว เป็นศูนย์กลางผลิตภัณธ์ยางพาราและปาล์ม น้ำมันในภูมิภาค และแหล่งผลิตภัณธ์อาหารทะเลที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในระดับโลก โดยกำหนดการพัฒนาเป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลายมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตรให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพของห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 2) ยกกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง และกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่พื้นที่เชื่อมโยงรวมทั้งชุมชนและท้องถิ่นอย่างทั่วถึง
- 3) วางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งต้นน้ำของภาค ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส ตลอดจนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จากการกัดเซาะชายฝั่งจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา

9.3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต

กระบี่ ตรัง) พ.ศ. 2561 – 2564

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ 1.1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวให้เพียงพอและเหมาะสม

กลยุทธ์ 1.2 การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยและสุขอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ 1.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่

กลยุทธ์ 1.4 บริหารจัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาระบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร ประมง และ ปศุสัตว์ ที่มีศักยภาพในพื้นที่ให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ 2.1 การพัฒนาประสิทธิภาพทางการเกษตร (พืช ประมง และปศุสัตว์) เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

กลยุทธ์ 2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

กลยุทธ์ 2.3 การส่งเสริมศักยภาพด้านการตลาด

กลยุทธ์ 2.4 การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร และผู้ประกอบการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพต้นทุนมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

กลยุทธ์ 3.1 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพ รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง

กลยุทธ์ 3.2 การพัฒนาคุณภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ 3.3 การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานชุมชน

9.3.3 แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2561 – 2564)

ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Digital city) ของเมือง ระบบการคมนาคม และโลจิสติกส์ของจังหวัดภูเก็ตที่เชื่อมโยงการเดินทาง ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และทางราง เพื่อรองรับการเป็นเมืองนานาชาติ (Mobility and smart city)

2) การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก ที่มีการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานสากล (World class maritime tourism)

3) การสร้างเกษตรอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเกษตรของจังหวัด ที่มีศักยภาพ ที่แข่งขันได้ การสร้างแบรนด์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Hi-premium brand)

4) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่ใน ระดับนานาชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม การศึกษา และการบริหารจัดการระดับสากล (International Smart City)

5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีความคุ้มค่า สมดุล ยั่งยืน และพัฒนาจังหวัดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Island)

6) การพัฒนาคุณภาพ อัตลักษณ์ที่โดดเด่น และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สมรรถนะสูง ที่เข้มแข็งเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงอาเซียนและประชาคมโลก เสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็นพลเมืองของประเทศ พลเมืองของอาเซียน พลเมืองของโลก ที่มีอัตลักษณ์อย่างเข้มแข็ง (Hi competency social) และการสร้างสังคมนานาชาติที่มีความปลอดภัยสูง (Safety Island)

9.4 การพัฒนาศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลโดยเรือยอร์ช

มารีน่าฮับหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลโดยเรือยอร์ช เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ในการทำให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล โดยเรือสำราญและเรือยอร์ชในภูมิภาคนี้ เพราะในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวภูเก็ตโดยเรือยอร์ชเป็นจำนวนมาก มีเรือยอร์ชเข้ามาปีละเป็นพันลำ ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวชื่อดังระดับโลก ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางเดินเรือที่สำคัญของโลกเชื่อมระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก (ช่องแคบมะละกา) ซึ่งมีการเดินเรือเป็นจำนวนมาก และสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม ทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นที่นิยมในการจอดเรือสำราญและเรือยอร์ชเพื่อเข้ามาท่องเที่ยวและนำเรือเข้ามาให้บริการทางด้านการท่องเที่ยว จากความสวยงามของธรรมชาติ ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และที่สำคัญภูเก็ตมีความพร้อมของท่าเทียบเรือยอร์ช (มารีน่า) (ผู้จัดการออนไลน์. (2566, <http://Shouturl.asia/82Eyw>).

รัฐบาลในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2558 เห็นชอบผลักดันให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการจอดเทียบท่าเรือยอร์ช โดยใน พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้

ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจเรือสำราญในอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) มีการพูดคุยถึงแผนการเสริมสร้างศักยภาพและ โอกาสในการลงทุนให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่เหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการออกใบอนุญาตทำการค้าพาณิชย์ ในน่านน้ำไทย ซึ่งแต่เดิมเคย สงวนไว้เฉพาะเรือไทยเท่านั้น การยกเว้นภาษีศุลกากรภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม การเพิ่มเวลาในการจอดเรือให้นานขึ้นเป็น 1 ปี และการเพิ่มระยะเวลาในการทำงานของคนประจำเรือให้นานกว่าเดิม ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ความพยายามเสริมศักยภาพให้ประเทศเป็นมาริน่าฮับไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นในรัฐบาล ภายใต้การบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แต่เริ่มตั้งแต่ช่วงรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร “ในสมัย ทักษิณ ชินวัตร มีการสร้างแรงจูงใจด้วยการลดภาษีสำหรับผู้สนใจลงทุนประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ เพื่อ สร้างแรงจูงใจ” (Thaipbs, 2566, [https:// shorturl.asia/WkhQs.](https://shorturl.asia/WkhQs))

บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของ การดำเนินโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่า ใน พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้ประกาศให้ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจเรือสำราญในอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) เพื่อสร้างศักยภาพ และโอกาสในการลงทุนให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ รัฐบาลเตรียมมาตรการที่จะออกใบอนุญาตทำการค้า พณิชย์ของต่างชาติในน่านน้ำไทย โดยมีบริษัท ซี วีว แลนด์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากเทศบาล ตำบลป่าคลอก ให้ดำเนินโครงการ หลังจากนั้นได้มอบหมายให้บริษัท เอ็นริช คอนซัลแตนท์ จำกัด รับ ช่วงต่อในการดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนทั้งสิ้น จำนวน 2 ครั้ง จากผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่งและพื้นที่ใกล้เคียง พบว่ามีความวิตก กังวลถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยเฉพาะขั้นตอนการขุดลอกร่อง น้ำสาธารณะที่คาดว่าจะต้องขุดลึกไม่น้อยกว่า 8 เมตร เพื่อรองรับเรือยอร์ชขนาดใหญ่กว่า 40 เมตร ซึ่งถ้าหากมีการขุดลอกเกิดขึ้นอาจจะส่งผลกระทบต่อแนวปะการังในพื้นที่รอบ ๆ อ่าวกึ่ง รวมถึงส่งผล กระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลนบริเวณดังกล่าว (กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง จังหวัดภูเก็ต, 2566, <https://shorturl.asia/Vw9lx>)

โครงการท่าเทียบเรือสำราญอ่าวกึ่งมาริน่า เป็นการลงทุนโดยนักลงทุนท้องถิ่นภูเก็ต ในพื้นที่ ป่าคลอก ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นการ ก่อสร้างท่าเทียบเรือยอร์ชบนที่ดินเอกสารสิทธิของเอกชนที่เป็นนาอ่าวกึ่งร้าง พื้นที่ 30 ไร่ การก่อสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่จอดเรือ จำนวน 75 ท่า รองรับเรือได้ 75 ลำรองรับเรือสูงสุด 18 เมตร มี พื้นที่แอ่งจอดเรือทั้งหมด 35,000 ตารางเมตร และอาคารชั้นเดียว จำนวน 8 อาคาร สำหรับใช้เป็น โรงเก็บเรือ อาคารงานระบบ อาคารสำนักงาน โรงซ่อมบำรุงเรือ ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน เป็นต้น (ผู้จัดการออนไลน์, (2566, [https:// shorturl.asia/YFwMB](https://shorturl.asia/YFwMB))

ภาพที่ 2.4 แผนผังแสดงรายละเอียดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า
ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <https://shorturl.asia/YFwMB>.

10. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561 – 2565, น. 1 - 15)

10.1 ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 1)

เทศบาลตำบลป่าคลอก มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วน
ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแต่เดิมมีฐานะเป็นสภาเทศบาลตำบลป่าคลอก
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกตามประกาศ
กระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก ณ วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539
และปัจจุบันได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การ
จัดตั้งเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ตั้งแต่วันที่ 31
สิงหาคม พ.ศ. 2555

10.2 ที่ตั้งและอาณาเขตของเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 2)

ตำบลป่าคลอก ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกของอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต มีเนื้อที่ 39,156 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ทะเลอันดามัน

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ตำบลศรีสุนทร อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน

ทิศตะวันตก ติดกับ แนวสันพระแทว สันเขาบางแป สันเขาพารา ตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต และตำบลศรีสุนทร อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต

10.3 การแบ่งส่วนการปกครองเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 3)

ตำบลป่าคลอก แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านผักฉืด, หมู่ที่ 2 บ้านป่าคลอก, หมู่ที่ 3 บ้านบางโรง, หมู่ที่ 4 บ้านพารา, หมู่ที่ 5 บ้านเกาะนาคา, หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวปอ, หมู่ที่ 7 บ้านยามู, หมู่ที่ 8 บ้านบางลา และ หมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกึ่ง

10.4 การคมนาคมขนส่งของเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 8 - 9)

การคมนาคมขนส่ง มีดังนี้

1) ทางบก แบ่งถนนออกเป็น 4 สาย ดังนี้

- ถนนสายท่าเรือ – ป่าคลอก – เมืองใหม่ เป็นถนนสายหลักผ่าน 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 2, หมู่ที่ 3, หมู่ที่ 4 และ หมู่ที่ 8

- ถนนสายบางโรง – อ่าวปอ เชื่อมต่อกับถนนสายหลักผ่าน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 6

- ถนนสายบางโรง – อ่าวกึ่ง เชื่อมต่อกับถนนสายหลักผ่าน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 9

- ถนนสายผักฉืด – ยามู เชื่อมต่อกับถนนสายหลักผ่าน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 7

2) ทางน้ำ มีท่าเทียบเรือ 6 แห่ง ดังนี้

- ท่าเทียบเรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่นักท่องเที่ยว ทั่วไป และใช้ในการขนส่งสินค้า จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ท่าเทียบเรือบางโรง และท่าเทียบเรืออ่าวปอ

- ทำเทียบเรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่และการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ทำเทียบเรืออ่าวกุ่ม ทำเทียบเรือพารา ทำเทียบเรือบางลา และทำเทียบเรือยามู

10.5 ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลนของเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 15)

- 1) ป่าเลนคลองพารา ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง มีเนื้อที่ 2,343.75 ไร่
- 2) ป่าเลนคลองท่าเรือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง มีเนื้อที่ 3,181 ไร่
- 3) ป่าเลนคลองบางโรง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง มีเนื้อที่ 3,887 ไร่ มีปัญหาการบุกรุกบางส่วน ราษฎรได้ร่วมกันดูแลและปลูกป่ารวมถึงจัดทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่บางส่วน

10.6 โครงสร้างองค์กรเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 15)

- 1) ฝ่ายบริหารเทศบาล มีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน รองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน
- 2) ฝ่ายสภาเทศบาล มีจำนวน 12 คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลเขต 1 จำนวน 6 คน และสมาชิกสภาเทศบาลเขต 2 จำนวน 6 คน
- 3) ส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองสวัสดิการสังคม กองการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน

10.7 อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลป่าคลอก (เทศบาลตำบลป่าคลอก, 2561, น. 16)

เทศบาลตำบลป่าคลอก มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยมาตรา 50 และมาตรา 51 และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ดังต่อไปนี้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2546 และที่มิมีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่เทศบาลตำบลต้องดำเนินการ ได้แก่

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ กำจัดมูลฝอย
- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

(5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

(6) จัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา และการฝึกอบรม ให้แก่ประชาชน รวมทั้ง การจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก

(7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลตำบลอาจจัดกิจกรรมใด ๆ ในเขตเทศบาล ได้แก่

(1) ให้มีน้ำสะอาดหรือประปา

(2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

(3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ หรือท่าข้าม

(4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

(5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

(6) ให้มีและบำรุงสถานที่ ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

(7) ให้มีการบำรุงทางระบายน้ำ

(8) เทศพาณิชย์

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ

(3) การจัดให้มีและควบคุมการตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

(4) การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ

(5) การสาธารณูปการ

(6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ

- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต สตรี คนชรา และผู้ด้อย

โอกาสทางการศึกษา

ท้องถิ่น

- (11) การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมอันดีของ
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมการกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการสัตว์เลี้ยง
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรง

มหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่นๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- (31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ

ประกาศกำหนด

10.8 ความเป็นมาของปัญหาร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอ ถลาง จังหวัดภูเก็ต (ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <https://shorturl.asia/YFwMB>)

ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์
ประมาณ ห้าร้อยกว่าไร่ ซึ่งประชาชนในชุมชนช่วยกันปกป้องรักษา การจัดการป่าชายเลนและทะเล
หน้าอ่าว ทำให้เกิดความหลากหลายของพันธุ์ไม้ ได้แก่ ไม้โกงกาง แสม ตะบูน โดยเฉพาะไม้แสม
ทะเลและลำพูลำแพนทะเลที่เป็นพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นลักษณะโดดเด่น จากความอุดมสมบูรณ์ของ
พันธุ์ไม้เหล่านี้ทำให้มีสัตว์ทะเลน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น ปูม้า ปูดำ ปลาเก๋า ปลาหมึกสาย หอย
จับแฉง เป็นต้น ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านสามารถจับสัตว์น้ำได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม จากสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่เข้ามา ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด
ภูเก็ตมีจำนวนลดน้อยลง การจ้างงานก็ลดน้อยลงทำให้หลาย ๆ ผู้คนว่างงานเป็นจำนวนมากจึงมีการ
หวนคืนสู่ภูมิลำเนา ในอำเภอถลาง และประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก เมื่อมีผู้ประกอบการอาชีพประมง
มากขึ้นก็ได้มีเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่ม ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัด
ภูเก็ต มากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งการนำเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือนี้ชาวประมงบางคนต้องการที่จะมี
รายได้จากการประกอบอาชีพมากขึ้น จึงต้องการออกไปจับสัตว์ทะเลได้ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ ด้วยสภาพ
ต้นเงินของร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) การนำเรือเข้า - ออกท่าเรือจึงต้องรอช่วงที่น้ำทะเลขึ้นจึงจะสามารถ
ออกไปทำการประมงได้ ด้วยเหตุผลสภาพต้นเงินของร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) นี้ชาวประมงพื้นบ้านจึง
เรียกร้องไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอกให้เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ทำการขุดลอกร่องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการเดินเรือเข้าได้ตลอดทั้งวัน โดยไม่ต้องรอช่วงน้ำขึ้น

มารีน่าฮับหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลโดยเรือยอร์ช เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์
การพัฒนาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ในการทำให้ภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลโดยเรือ
สำราญและเรือยอร์ชในภูมิภาคนี้ เพราะในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทาง
มาท่องเที่ยวภูเก็ตโดยเรือยอร์ชเป็นจำนวนมาก มีเรือยอร์ชเข้ามาปีละเป็นพันลำ ก่อนเกิดการแพร่
ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากแนวโน้มความ
ต้องการที่จอดเรือเพื่อให้บริการ ท่าเรือทางทะเลและจอดเรือยอร์ชเพิ่มสูงขึ้นตามการเติบโตด้าน
การท่องเที่ยวทางทะเลทำให้ธุรกิจมารีน่า เป็นที่สนใจของนักลงทุนอย่างต่อเนื่อง

โครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่ม ตำบล
ป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นการก่อสร้างท่าเทียบเรือยอร์ชบนที่ดินเอกสารสิทธิของ
เอกชน เนื้อที่ 30 ไร่ ที่เป็นนาทุ้งร้าง แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่จอดเรือ 75 ท่า รองรับ
เรือได้ 75 ลำ รองรับเรือสูงสุด 18 เมตร มีพื้นที่แอ่งจอดเรือทั้งหมด 35,000 ตารางเมตร และในส่วน
ของพื้นที่บริการก่อสร้างอาคารชั้นเดียว 8 อาคาร เช่น โรงเก็บเรือ อาคารงานระบบ อาคารสำนักงาน
โรงซ่อมบำรุงเรือ ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน เป็นต้น โครงการนี้เป็นการลงทุนโดยนักลงทุนในพื้นที่ป่า

คลอก ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ครั้ง ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนเสนอไปให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พิจารณา

ภาพที่ 2.5 ที่ตั้งโครงการท่าเทียบเรืออ่าวทุ่งมารีนา.

ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <https://shorturl.asia/YFwMB>.

จากภาพที่ 2.5 จะเห็นได้ว่าที่ตั้งโครงการท่าเทียบเรืออ่าวทุ่งมารีนา มีทางเดินเรือเข้า-ออกท่าเทียบเรือสำราญร่วมกับชาวประมงบ้านอ่าวทุ่ง ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวทุ่งมองว่าหากมีร่องน้ำในทะเลเกิดขึ้นเพื่อให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั่นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง ถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำ และปลายทางคืออาชีพประมงที่จะหายไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบเรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ

ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ทำหนังสือถึงสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ขอให้ดำเนินการขุดลอกคลองร่องน้ำสาธารณะบริเวณอ่าวทุ่ง (ท่าเล) ตามที่ชาวบ้านอ่าวทุ่งร้องขอ เนื่องจากพวกเขาได้รับความเดือดร้อนในการเดินทางเข้าออกทะเลที่ไม่สะดวกเพราะน้ำตื้นเขิน นอกจากนี้ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวทุ่ง

(ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอกคือโอกาสพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต แต่การพัฒนาครั้งนี้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งเกิดความไม่พอใจ แสดงความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชาวประมง และสิ่งแวดล้อมในชุมชน จึงได้ยื่นหนังสือคัดค้านโครงการขุดร่องน้ำไปยังหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ

จากการจัดรับฟังความคิดเห็นของเทศบาลตำบลป่าคลอกกว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นร่องน้ำสาธารณะหรือไม่ ซึ่งไม่สามารถหาข้อสรุปได้ จึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาโครงการ ซึ่งภายหลังจากการประชุมได้มีมติให้ใช้การแปลภาพถ่ายทางอากาศในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำเดิมหรือไม่ หลังจากที่มีมติให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญอดีตข้าราชการแปลภาพถ่ายทางอากาศ ผลการแปลภาพถ่ายปรากฏว่า พื้นที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำเดิม โดยมติกรรมการ 12 เสียง เห็นด้วยกับการแปลภาพถ่าย และมี 5 เสียง ที่ไม่เห็นด้วย

จากผลการแปลภาพถ่ายเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้คัดค้านผลการแปลภาพถ่าย โดยมองว่าการแปลภาพถ่ายทางอากาศโดยผู้เชี่ยวชาญที่จัดทำโดยคณะกรรมการเพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์อ่าวกึ่ง (ท่าเล) ระบุว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีสภาพเป็นร่องน้ำเดิม ขาดรายละเอียดและข้อมูลที่รอบด้าน เช่น ไม่ได้ระบุความลึกของร่องน้ำ และมีการระบุความกว้างของร่องน้ำที่ 30 เมตร ซึ่งไม่สมเหตุสมผลกับข้อเท็จจริง ทั้งยังไม่สามารถตอบข้อสงสัยหรือตอบคำถามจากการแปลภาพถ่ายใด ๆ ได้ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่แปลภาพถ่ายทางอากาศไม่ได้เข้าร่วมในที่ประชุม ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจึงไม่ยอมรับข้อสรุปนี้ และได้มีการประสานงานไปยังนักวิชาการจากร่วมหาวิทยาลัย ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศการแปลภาพถ่ายทางอากาศเพื่อมาให้ข้อมูลอีกด้าน จากการใช้ภาพถ่ายทางอากาศขึ้นเดียวกันนี้ ในการแปลผลพิสูจน์การเป็นร่องน้ำในอีกมุมมอง ถอดรหัสแปลภาพถ่ายทางอากาศพิสูจน์การเป็นร่องน้ำ

วีรพันธ์ สงสม ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมและบริการด้านเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ การแปลภาพถ่ายทางอากาศ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่มา 10 กว่าปี โดยเน้นการศึกษาการเจริญเติบโตของป่าชายเลน ทั้งในฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าว ได้ทำการศึกษาภาพถ่ายทางอากาศบริเวณอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จากการร้องขอของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง โดยได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่จากภาพถ่ายทางอากาศตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2519 ดังนี้ (Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>)

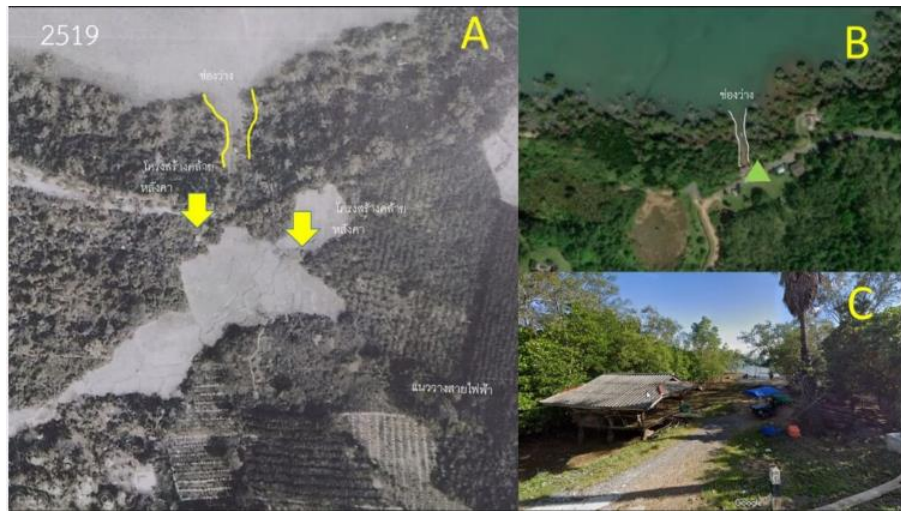

ภาพที่ 2.6 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณอ่าวกุ่ม (ท่าเล) แสดงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่
ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2519

ที่มา: Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>.

จากภาพที่ 2.6 ภาพทางซ้ายมือเป็นภาพเป็นภาพที่ถูกถ่ายขึ้นใน พ.ศ. 2510 ซึ่งไม่
คมชัด ทำให้เห็นเพียงลักษณะของต้นไม้ โครงสร้างพื้นที่สีสว่างกับสีทึบ จึงจำเป็นต้องนำภาพ ใน พ.ศ.
2519 ทางด้านขวา มาเปรียบเทียบกับกัน จะเห็นช่อง ก คือ จุดที่เป็นประเด็นว่าใช้ร่องน้ำเดิมหรือไม่
เพราะมีความเปลี่ยนแปลง (Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>)

ใน พ.ศ. 2510 ตรงที่มีการอ้างว่าเป็นร่องน้ำมีลักษณะต่อเนื่องของน้ำจากแผ่นดินไป
จนถึงทางออกทะเล แต่ใน พ.ศ. 2519 กลับไม่มีความต่อเนื่องกันนั่นแปลว่าต้นไม้มีการเจริญเติบโต
ขึ้นมา ดังนั้นถ้าเป็นร่องน้ำจริงจะไม่มีต้นไม้ที่ไหนโตอยู่กลางลำน้ำ (Dcode, 2566,
<https://shorturl.asia/CtmEy>)

ภาพที่ 2.7 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณอ่าวกุ่ม (ท่าเล) แสดงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ พ.ศ. 2519.
ที่มา: Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>

จากภาพที่ 2.7 จะเห็นได้ว่าลักษณะวัตถุที่คล้ายหลังคาทรงสี่เหลี่ยม ใน พ.ศ. 2519 (ภาพทางซ้ายมือ) ซึ่งสอดคล้องกับภาพปัจจุบันทางขวามือที่มีวัตถุคล้ายหลังคา เมื่อดูจากแนวระดับสายตาก็เป็นหลังคาและมีช่องว่างวิจิตรวิเศษ สงสม จึงให้ความเห็นจากหลักฐานชิ้นนี้ว่า

...“วัตถุที่คล้ายหลังคามีความสำคัญเชื่อมโยงกับช่องว่างของต้นไม้ อาจเป็นที่พักของชาวบ้านหรือเป็นเส้นทางเข้าออก ผมคิดว่าร่องน้ำที่เขากล่าวอ้าง มันคือช่องว่างที่ให้ชาวบ้านใช้เข้า-ออกมากกว่า”...

ภาพที่ 2.8 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2542.

ที่มา: Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>.

จากภาพที่ 2.8 วีรนนท์ สงสม อธิบายความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ถ้าสังเกตช่อง ก เราจะพบว่ามิดินไม้เจริญเติบโตขึ้นมาจนปิดทางเข้าออกทะเล นอกจากนั้นยังเกิดช่องว่างใหม่ คือ ช่อง ข และช่อง ค นั้นแปลว่ามีการตัดต้นไม้ออกอาจจะเพื่อระบายน้ำจากนาทุ่งไปสู่ทะเลประเด็นสำคัญที่ วีรนนท์ตั้งข้อสันนิษฐานคือใน พ.ศ. 2542 เจ้าของที่ดินไม้ใช้ช่อง ก เป็นทางระบายน้ำแล้ว จึง สันนิษฐานได้ว่าช่องว่าทุกช่องเกิดจากฝีมือมนุษย์มากกว่าธรรมชาติ เพราะถ้าหากเป็นร่องน้ำตาม ธรรมชาติจริงควรต้องมีน้ำไหลประจำ (Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>.)

ภาพที่ 2.9 ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2558.

ที่มา: Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>.

จากภาพที่ 2.9 แสดงความเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ใน พ.ศ. 2558 เมื่อมีการปิด ช่อง ข และกลับไปเปิดช่อง ก แทน วีรนนท์ สงสม มองว่าการทำเช่นนี้ผู้กระทำอาจจะมีการวางแผน ในอนาคต ที่มองเห็นว่าพื้นที่ ก เหมาะแก่การทำอะไรบางอย่างในอนาคตมากกว่าช่องทางอื่น ๆ

นอกจากนี้ หากสังเกตตรงบริเวณปากทางออกทะเล จะพบแนวสันทรายที่มีความสูง ระดับหนึ่ง จะกั้นไม่ให้น้ำไหลไปทางขวามือแต่จะไหลไปทางซ้ายมือ แต่แบบแปลนที่ทางหน่วยงานรัฐ จะขุดร่องน้ำนั้นกลับวางแผนไปทางขวามือ ซึ่งขัดกับหลักความเป็นจริง จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าโครงการ ขุดร่องน้ำนั้นแท้จริงแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อเหตุใดวีรนนท์ สงสม มองว่าการพยายามแปลภาพถ่ายให้ พื้นที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำ มีจุดประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพราะ ผู้จัดทำโครงการทราบดีอยู่แล้วว่าพื้นที่ตรงนั้นมีปะการัง หล้าทะเล และทรัพยากรธรรมชาติที่ ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ เป็นการยากที่รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะผ่าน ไม่เพียงแต่ข้อมูลการแปล

ภาพถ่ายของวุ้นนั้น สงสม เท่านั้น ที่สรุปผลว่าพื้นที่ตรงนั้นไม่ใช่ร่องน้ำเดิม แต่ยังมีความเห็นของ นักวิชาการอีกอย่างน้อย 2 ท่าน คือ สายสนธิ พงศ์สุวรรณ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และจตุรงค์ คงแก้ว ประธานหลักสูตรวิทยาศาสตร์ทางทะเลและการจัดการชายฝั่ง คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ที่ออกมา ยืนยันว่าพื้นที่ตรงนั้นไม่ใช่ร่องน้ำ และไม่เหมาะสมแก่การขุดร่องน้ำ โดยทั้ง 2 คนกล่าวไว้ในงาน เสวนา “อ่าวกึ่ง อัญมณีแห่งท้องทะเล กับความท้าทายสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 กรมเจ้าท่าได้เปิดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียของโครงการนี้ มีผู้เข้าร่วม ประชุม 180 คน โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการขุดร่องน้ำ แต่ทางด้านกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้าน อ่าวกึ่งจำนวน 15 คน ได้เข้ายื่นหนังสือกับนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเพื่อขอคัดค้าน การประชุมดังกล่าวเนื่องจากการจัดเวทีไม่ชอบธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ทั้งยังอ้างถึง การแปลภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง (Dcode, 2566, <https://shorturl.asia/CtmEy>.)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่าด้วยสภาพดินเลนร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ทำให้ชาว ประมงพื้นบ้านเรียกร้องให้เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ทำการขุดลอกร่องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกใน การเดินเรือเข้าได้ตลอดทั้งวัน โดยไม่ต้องรอช่วงน้ำขึ้น แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งมองว่า หากมีร่องน้ำในทะเลเกิดขึ้นเพื่อให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง ถิ่น อนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำ และปลายทางคืออาชีพประมงที่จะหายไป อีกทั้งยังมองว่าจะเป็นการเอื้อ ประโยชน์ในการเดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรือสำราญให้กับนักธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนในโครงการท่า เียบเรืออ่าวกึ่งมารีน่า จากข้อถกเถียงดังกล่าว จึงได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาโครงการ ซึ่ง ภายหลังจากการประชุมได้มีมติให้ใช้การแปลภาพถ่ายทางอากาศในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าที่ตรงนั้น เป็นร่องน้ำเดิมหรือไม่ หลังจากที่มีมติให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญอดีตข้าราชการแปลภาพถ่ายทางอากาศ ผลการแปลภาพถ่ายปรากฏว่า พื้นที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำเดิม โดยมีกรรมการ 12 เสียง เห็นด้วยกับการ แปลภาพถ่าย และมี 5 เสียง ที่ไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตาม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ยอมรับ ข้อเสนอแนะ และได้มีการประสานงานไปยังนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศการแปลภาพถ่ายทางอากาศเพื่อมาให้ข้อมูลอีกด้าน ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ยืนยัน ว่าพื้นที่ตรงนั้นไม่ใช่ร่องน้ำ และไม่เหมาะสมแก่การขุดร่องน้ำ จากการตีความภาพถ่ายทางอากาศอ่าว กึ่ง (ท่าเล) ของผู้เชี่ยวชาญอดีตข้าราชการแปลภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งตีความว่าอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็น ร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ดังนั้น เทศบาลตำบลป่าคลอกจึงจะดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ขึ้น แต่จากการตีความของนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ภูมิสารสนเทศการแปลภาพถ่ายทางอากาศกลับยืนยันว่าไม่ใช่ร่องน้ำ ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกึ่ง จึงต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

11. กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง

11.1 ภูมิหลังของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง

บ้านอ่าวกุ้งเป็นชุมชนเก่าแก่อีกชุมชนหนึ่งในตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 250 ปี ชื่ออ่าวกุ้งมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรกุ้งทะเล ประกอบกับพื้นที่มีลักษณะเป็นอ่าวจึงมีการเรียกต่อๆ กันมาว่า บ้านอ่าวกุ้ง ในช่วงก่อตั้งชุมชนชาวบ้านอ่าวกุ้งมีวิถีชีวิต ทำนา ปลูกข้าวไร่ และประมงชายฝั่ง สินค้าที่นำมาขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งจำเป็นในการบริโภค เช่น น้ำตาล น้ำมันก๊าด เกลือ เคย (กะปิ) กุ้งย่าง เป็นต้น เนื่องจากสัตว์น้ำดังกล่าวชุกชุมมากในชุมชนบ้านอ่าวกุ้ง เมื่อถึงยุคสมัยที่รัฐบาลส่งเสริมให้ราษฎรเปิดพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรและส่งเสริมการปลูกยางพารา ชาวบ้านอ่าวกุ้งก็เริ่มบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพารา ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชนปัจจุบันที่ดินกว่าร้อยละ 90 เป็นของคนภายนอกชุมชน ป่าชายเลน และทะเลคือทรัพยากรส่วนรวมที่เป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านการดำรงชีพและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน (กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง จังหวัดสุพรรณบุรี, 2566, <https://shorturl.asia/Vw9lx>)

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง เป็นภาคประชาสังคมที่จัดตั้งขึ้นแบบไม่เป็นทางการ เริ่มก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2535 จากการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนในพื้นที่ โดยมีนายสุนทร ท่อทิพย์, นางสุจิตรา ท่อทิพย์, นายประดิษฐ์ พวงเกษ และนายสุภรณ์ ครอบรู้ เป็นแกนนำในการริเริ่มก่อตั้ง นอกจากนี้ มีประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านอ่าวกุ้ง บ้านชุมเพรา และบ้านหลังแดง เพื่อต่อสู้และเรียกร้องการสิทธิภาคพลเมืองด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การรักษาทรัพยากรป่าชายเลนจากปัญหาการถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อทำนาุ้ง และการทำประมงด้วยเครื่องมือ ที่มีลักษณะทำลายล้าง อวนลาก อวนรุน เป็นต้น โดยในช่วงแรกของการก่อตั้งได้มีนายสุนทร ท่อทิพย์ เป็นแกนนำหลักและมีบทบาทในการต่อสู้กับผู้ที่มาบุกรุกทำลายทรัพยากรและดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่อมาภายหลังจากนายสุนทร ท่อทิพย์ มีอายุมากขึ้นประกอบกับปัญหาสุขภาพ สมาชิกกลุ่มจึงได้เห็นชอบให้นายประดิษฐ์ พวงเกษ ซึ่งเป็นผู้มืบทบาทสำคัญร่วมกับนายสุนทร ท่อทิพย์ มาตั้งแต่ช่วงแรก นับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน เป็นประธานกลุ่ม ทั้งนี้ ศูนย์ประสานงานของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง ตั้งอยู่ในบ้านอ่าวกุ้ง ตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับอ่าวพังงาบริเวณตำบลคลองเคียน อำเภอดงหลวง จังหวัดพังงา มีสมาชิกกลุ่ม ปัจจุบันมี

สมาชิก จำนวน 157 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยาง รับจ้างทั่วไป พนักงานโรงแรม ประมงชายฝั่ง และลูกจ้างในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประชากรร้อยละ 99 นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือนับถือศาสนาพุทธ มีบทบาทภารกิจหลักในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมถึงเป็นชุมชนแห่งการต่อสู้เพื่อรักษาฐานทรัพยากรท่ามกลางเมืองท่องเที่ยว พื้นที่ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งเป็นส่วนหนึ่งของป่าสงวนแห่งชาติป่าเลนคลองพาราจำนวน 584 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าใช้สอยจำนวนประมาณ 500 ไร่ และพื้นที่ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 84 ไร่ ทุ่งปะการังเขากวางน้ำตื้นจำนวน 62 ไร่ และกัลปังหาสีแดงจำนวน 12 ไร่

11.2 วิฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรชายฝั่ง

จากสถานการณ์การคุกคามและการบุกรุกทั้งอวนลาก อวนรุน สัมปทานป่าชายเลน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยว กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่งได้มาดูแลปกป้องป่าชายเลนพื้นที่ 584 ไร่ และทรัพยากรชายฝั่ง ทั้งปะการัง กัลปังหา และเกาะต่าง ๆ ของชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง จากวิฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรชายฝั่ง ดังนี้

พ.ศ. 2535 มีเครื่องมือประมงทำลายล้าง อวนลาก อวนรุน เข้ามาในพื้นที่ ทำให้มีผลต่อการจับสัตว์น้ำของชาวบ้าน จึงเกิดการรวมตัวของคนในชุมชนร่วมกับประมงอำเภอกลาง ทำให้ปัญหาได้คลี่คลายลง พ.ศ. 2538 จากนั้นจึงเริ่มฟื้นฟูป่าชายเลนครั้งแรกโดยได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นร่วมด้วย

พ.ศ. 2540 ฝึกอบรมราชกุมารอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ร่วมกับบ้านบางลา บ้านบางโรง ตำบลปากคลอง จัดทำเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งโดยรณรงค์ให้จับสัตว์น้ำให้ถูกวิธี โดยมีนายวรพจน์ รัฐสีมา รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตในสมัยนั้นเป็นประธานในพิธี ซึ่งมีการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนประมาณ 20 ล้านบาท

พ.ศ. 2544 แบ่งพื้นที่ป่าชายเลนออกเป็น 2 ส่วน คือพื้นที่ป่าใช้สอยเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ และพื้นที่ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติเนื้อที่ประมาณ 84 ไร่ ต่อมาในพ.ศ. 2545 ได้รับรางวัลธงพระราชทานราชกุมารอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)

พ.ศ. 2553 พื้นที่ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งบริเวณอ่าว (ท่าเล) โดนบุกรุกและแผ้วถางจนเกือบโล่งเตียน ชาวบ้าน ร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ภูเก็ต) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เทศบาลตำบลปากคลอง กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง กลุ่มเยาวชนโครงการทูปีนิมเบอร์วันบ้านอ่าวกึ่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

พ.ศ. 2555 - 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลปาดลอก (ในสมัยนั้น) ทำหนังสือถึง เลขาธิการสำนักพระราชวังเสนอพื้นที่บ้านอ่าวกุ่มและตำบลปาดลอกขอเข้าร่วมสนองพระราชดำริใน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. 2562

พ.ศ. 2557 ร่วมกับเครือข่ายชุมชนชายฝั่งในอ่าวพังงาณรงคืให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งเพื่อเป็นฐานในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร จึง จัดกิจกรรม “เคย” ต้องมาก่อน

พ.ศ. 2561 มีการสำรวจปะการังร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่งอันดามันพบว่าชายฝั่งบ้านอ่าวกุ่มมีพื้นที่ปะการังกว่า 547 ไร่ สถานะมีความสมบูรณ์ มากขึ้น ที่โดดเด่น ได้แก่ ท่งปะการังเขากวางน้ำตื้นจำนวน 62 ไร่ กัลปังหาสีแดงจำนวน 12 ไร่

ปัจจุบันป่าชายเลนมีความสมบูรณ์ สัตว์น้ำมีมากขึ้น นากทะเลกลับคืนสู่ชุมชน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวใน จังหวัดภูเก็ตปิดตัวลง สมาชิกชุมชนที่ไปทำงานในเมืองได้กลับมาพึ่งพิงฐานทรัพยากรป่าชายเลนและ ชายฝั่งของพื้นที่ มีการส่งต่องานอนุรักษ์ไปยังเยาวชนอย่างจริงจัง และได้รับความร่วมมือในงาน วิชาการจากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น

11.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

จากการจัดการป่าชายเลนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ส่งผลให้ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายของพันธุ์ไม้ รวมถึงพืชและสัตว์ที่สำคัญ ดังนี้

1) มีต้นโกงกาง ต้นแสม ต้นตะบูน และที่โดดเด่น คือ ต้นแสมทะเล ต้นลำพู ต้นลำแพนทะเล เป็นต้น ปัจจุบันมีจำนวนรวมมากกว่า 2,000 ต้น

2) มีการฟื้นตัวและเพิ่มจำนวนของสัตว์น้ำ ชาวประมงสามารถจับสัตว์น้ำได้ ชุมชนมากขึ้นกว่าเดิมประมาณร้อยละ 30 เช่น ปูม้า ปลาเก๋า โวยวาย (ปลาหมึกสาย) หอยจู้บแจง หอยเข็ม ปูดำในป่าชายเลน เป็นต้น

3) สัตว์หายากกลับคืนถิ่น เช่น ลิงแสม จำนวน 4 คู่ ประมาณ 400 ตัว นากทะเล ที่หายไปจากชุมชนกว่า 30 ปี คืนกลับมาอยู่ในป่าชายเลน จำนวน 1 คู่ ประมาณ 6 ตัว โลมาปากขวด และปลาฉลามเสือ กลับเข้ามาบริเวณหน้าทะเลบ้านอ่าวกุ่ม และค้ำควมแม่ไก่ เป็นต้น

4) ปะการังมีความสมบูรณ์และเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งเปลี่ยนสถานภาพจากระดับ 5 (ปะการังเสื่อมโทรม) ใน พ.ศ. 2546 มาเป็นระดับ 3 (ปะการังสมบูรณ์ขึ้นในระดับ 3) มีปะการังที่สำคัญ และมีความโดดเด่น ได้แก่ ปะการังเขากวาง ที่ไหล่พื้นน้ำขึ้นมาสสามารถมองเห็นได้ ปะการังจาน ปะการังสมอง ปะการังโขด และปะการังอื่นๆ อีกรวมกว่า 30 ชนิด ตลอดจนกัลปังหาสีแดงที่มีจำนวนถึง 12 ไร่

5) ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ การใช้พื้นที่ทำมาหากิน ร่วมกัน โดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น

6) ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน มีความสามัคคีและร่วมมือกันดำเนินการต่าง ๆ ด้วยดี รวมทั้งมีการพูดคุยปรึกษาหารือในสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

11.4 ภาคิเครือข่ายที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

1) เทศบาลตำบลป่าคลอก ร่วมดำเนินกิจกรรมปกป้องและอนุรักษ์ป่าชายเลนและชายฝั่งมาอย่างต่อเนื่อง

2) สำนักงานบริหารจัดการป่าชายเลนจังหวัดภูเก็ต ให้การสนับสนุน/ประสานงาน และทำกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนอย่างสม่ำเสมอ

3) สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอันดามัน ให้การสนับสนุน/ประสานงาน ฝึกระวัง และศึกษาเรื่องปะการังในพื้นที่ชายฝั่งบ้านอ่าวกึ่ง

4) มหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดภูเก็ต และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต - ร่วมดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับป่าชายเลน พื้นที่ชายฝั่ง และภูมิปัญญาของชุมชน

5) สมาคมความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน - สนับสนุนกิจกรรม และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน

6) องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกประจำประเทศไทย (GEF) สนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

11.5 สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งกับเทศบาลตำบลป่าคลอก (ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <http://shouturl.asia/2WSUP>; ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <https://shorturl.asia/YFwMB>)

ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ประมาณ ห้าร้อยกว่าไร่ ซึ่งประชาชนในชุมชนช่วยกันปกป้องรักษา การจัดการป่าชายเลนและทะเลหน้าอ่าวทำให้เกิดความหลากหลายของพันธุ์ไม้ ได้แก่ ไม้โกงกาง แสม ตะบูน โดยเฉพาะไม้แสมทะเลและลำพูลำแพนทะเลที่เป็นพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นลักษณะโดดเด่น จากความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้เหล่านี้ทำให้มีสัตว์ทะเลน้อยใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น ปูม้า ปูดำ ปลาเก๋า ปลาหมึกสาย หอยจ๊อบแจง เป็นต้น ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านสามารถจับสัตว์น้ำได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่ผ่านมา ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนลดน้อยลง การจ้างงานก็ลดน้อยลงทำให้หลาย ๆ ผู้คนว่างงานเป็นจำนวนมากจึงมีการหวนคืนสู่ภูมิลำเนา ในอำเภอถลาง และประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก เมื่อมีผู้ประกอบการประมง

มากขึ้นก็ได้มีเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต มากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งการนำเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือนี้ชาวประมงบางคนต้องการที่จะมีรายได้จากการประกอบอาชีพมากขึ้น จึงต้องการออกไปจับสัตว์ทะเลได้ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ ด้วยสภาพพื้นดินของร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) การนำเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือจึงต้องรอช่วงที่น้ำทะเลขึ้นจึงจะสามารถออกไปทำการประมงได้ ด้วยเหตุสภาพพื้นดินของร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ชาวประมงพื้นบ้านจึงขอให้เทศบาลตำบลป่าคลอกทำการขุดลอกร่องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้าได้ตลอดเวลา

จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอกที่ได้มีการนำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) บรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้นำไปสู่ประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ดังนี้

1) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ยอมรับผลการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ของเทศบาลตำบลป่าคลอก

เทศบาลตำบลป่าคลอกร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภูเก็ต ได้ทำการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 2 ครั้ง โดยในครั้งที่แรกจัดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 ในที่ประชุมมีมติเห็นด้วยให้เทศบาลตำบลป่าคลอกขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพื่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ทั้งนี้ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ได้เข้าร่วมการประชุมด้วย ดังนั้น จึงได้มีการยื่นคำร้องขอคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ผ่านช่องทางการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต คณะกรรมการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากร ป่าชายเลน ปะการัง และชายฝั่งอ่าวกึ่ง ดังนั้น เทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นขึ้นอีกครั้งในวันที่ 22 กรกฎาคม 2563 ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในทุกด้านก่อนขุดลอกร่องน้ำ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ (สำนักงานเทศบาลตำบลป่าคลอก, 2563, ที่ ภก 53103/1728 ลว. 30 มิถุนายน 2563)

2) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ยอมรับผลการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศ

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้คัดค้านผลการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่ระบุว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีสภาพเป็นร่องน้ำเดิม เพราะขาดรายละเอียดและข้อมูลที่รอบด้าน เช่น ไม่ได้ระบุความลึกของร่องน้ำ และมีการระบุความกว้างของร่องน้ำซึ่งไม่สมเหตุสมผลกับข้อเท็จจริง และไม่สามารถตอบข้อสงสัยหรือคำถามจากการแปลภาพถ่ายใด ๆ ได้ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่แปลภาพถ่ายทางอากาศไม่ได้เข้าร่วมในที่ประชุม ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจึงไม่ยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงได้มีการประสานงานไป

ยังนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการแปลงภาพถ่ายทางอากาศเพื่อมาให้อีกมุมอีกด้าน จากการใช้ภาพถ่ายทางอากาศขึ้นเดียวกันนี้ ในการแปลผลพิสูจน์การเป็นร่องน้ำในอีกมุมมองอัตรหัสแปลงภาพถ่ายทางอากาศพิสูจน์การเป็นร่องน้ำ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เทศบาลตำบลป่าคลอกต้องการให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ ซึ่งได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น และการนำผลการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศยืนยันการเป็นร่องน้ำเดิม ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มกลับไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลป่าคลอก เพราะไม่ต้องการให้มีการขุดลอกซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์เรื่องการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบของกมลชนก คุณยศยิ่ง จากหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2563 การศึกษารุ่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เจาะใจการก่อตัวของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบในฐานะที่เป็นขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย (2) การจัดรูปและการบริหารจัดการองค์กรของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ และ (3) เป้าหมายและยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวคัดค้านของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองร่วมสมัย

ผลการวิจัยพบว่าขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำวังหีบเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในรัฐบาล คสช. ซึ่งเป็นยุคที่ประชาชนถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทำให้การเคลื่อนไหวภายใต้บริบทดังกล่าวเป็นไปได้ยากและไม่สามารถออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องได้แบบปกติ การปรับเปลี่ยน รูปแบบการเคลื่อนไหวจึงเป็นยุทธวิธีที่สำคัญที่ส่งผลต่ออุดมการณ์ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ ลักษณะการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบถือเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ใช้รูปแบบยุทธวิธีผสมผสานทั้งการเคลื่อนไหวทางสังคมเก่าและแบบใหม่ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ออกเป็น 3 ยุทธวิธี ประกอบไปด้วย 1) ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ในเชิงพื้นที่และการใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ มาปรับใช้ในการเคลื่อนไหวต่อสู้ออก โดยแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ด้วยการติดป้ายประกาศบริเวณหน้าบ้าน การใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ “ป่าดึก

คำบรรพ์” ซึ่งแฝงไปด้วยความเชื่อการเคารพธรรมชาติ 2) ยุทธวิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคมและเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ เป็นการนำเสนอ “ความรู้ความจริง” ผ่านสื่อสารมวลชนหรือแพลตฟอร์มสื่อโซเชียลมีเดียใช้ในการเคลื่อนไหวต่อสู้ รวมถึงการสร้างพลังเครือข่ายพันธมิตร และ 3) ยุทธวิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับรัฐและผู้กระทำต่าง ๆ เน้นการกระทำที่อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย การยื่นในหนังสือคัดค้านต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเสนอข้อคิดเห็นเพื่อเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย ทั้งนี้แม้ในปัจจุบันสถานการณ์ยังไม่คลี่คลาย แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบยังคงยืนหยัดต่อสู้จนกว่าจะมีมติคณะรัฐมนตรียกเลิกโครงการดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการแก้ไขปัญหาค่าความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว กรุงเทพมหานครของพัฒนาพงษ์ ตันมุธยา จากหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2553 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาค่าความขัดแย้งของชุมชนบ้านครัวจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ (2) วิธีการแก้ไข ปัญหาค่าความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนบ้านครัวจากนโยบายการเวนคืนที่ดิน โดยพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร และเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกิดจากชุมชนและรัฐมีความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ โดยชุมชนมีความเข้าใจว่ารัฐกำหนดนโยบายที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไม่โปร่งใส โดยมีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มนายทุนผลประโยชน์มากกว่าต้องการพัฒนาระบบคมนาคมในกรุงเทพฯ อย่างแท้จริง อีกทั้งนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวยังทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและไม่เป็นธรรม (2) วิธีการแก้ไขปัญหาค่าความขัดแย้ง ได้แก่ (1) รัฐควรชี้แจงการดำเนินงานตามโครงการเดิมที่มีปัญหาแก่ชุมชนบ้านครัวและสาธารณชนทั่วไปทราบ เพื่อแสดงความโปร่งใสในการดำเนินงาน (2) รัฐควรประชาสัมพันธ์ผลประโยชน์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงเสนอแนวทางแก้ไขเยียวยาให้กับชุมชน นำเสนอแหล่งที่อยู่ใหม่ที่รองรับชุมชนที่จะต้องย้ายที่อยู่อาศัยตามโครงการก่อสร้างทางด่วน ชุมชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการที่ภาครัฐจัดทำ ซึ่งรัฐบาลและชุมชนต้องยอมรับผลการพิจารณาร่วมกันและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อให้การพัฒนาดำเนินต่อไปได้

วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งของการก่อสร้างโครงการชายฝั่งของพิทยา สอนประสิทธิ์ หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2560 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยของความขัดแย้งจากการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) ปัจจัยของการจัดการความขัดแย้งจากการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ (3) วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัจจัยของความขัดแย้งและปัจจัยของการจัดการความขัดแย้งจาก

การก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม ประกอบด้วย การวิจัยจากเอกสาร จากบทความทางวิชาการ หนังสือราชการ โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นจากเว็บไซต์ การวิจัยเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ศึกษา

ผลการศึกษาสรุพบว่าปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ไม่มีการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง คือ ความขัดแย้งด้านกระบวนการ พื้นที่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง คือ ความขัดแย้งด้านกระบวนการ และพื้นที่ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ คือ ความขัดแย้งด้านกระบวนการ ปัจจัยของการจัดการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ไม่มีการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง คือ การประนีประนอม การทดสอบสมมติฐานสามารถเปรียบเทียบสรุปผลได้ว่า ความขัดแย้งมีความแตกต่างกันของพื้นที่ที่ไม่มีการก่อสร้าง ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และภายหลังการก่อสร้าง

โครงการการศึกษาเรื่องกรณีศึกษาสาเหตุความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาของศุภกร อิมวัฒน์กุล จากหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2553 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สาเหตุความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา และ (2) แนวทางในการจัดการความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาสรุได้ว่าสาเหตุของความขัดแย้งในการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา มีทั้งสิ้น 13 สาเหตุ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) พฤติกรรมส่วนบุคคล 2) สายการบังคับบัญชาที่ต่างระดับกัน 3) การพึ่งพาการทำงาน 4) ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ 5) โครงสร้างที่ขึ้นต่อกัน 6) ผลประโยชน์ส่วนตัว 7) ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ 8) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 9) การตั้งเป้าหมาย 10) พื้นฐานการศึกษาอบรม 11) ปัจจัยบริหารที่ขาดแคลน 12) การเมืองท้องถิ่น และ 13) การประสานงานภายในองค์กร ซึ่งวิธีการจัดการความขัดแย้งในการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งในลักษณะดังนี้ การประชุมชี้แจง ปฐมนิเทศ การปรับความเข้าใจ การทำขั้นตอนการทำงาน การทำคำสั่งมอบหมายงาน การกำหนดโครงสร้างให้ชัดเจน ใช้ระบบคุณธรรมในการพิจารณา กำหนดค่านิยมร่วมกัน ร่วมค้นหาเป้าหมายร่วมกัน การส่งเข้าอบรม จัดหาปัจจัยบริหาร และเสริมสร้างจริยธรรมการเมือง

วิทยานิพนธ์เรื่อง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลข ทะเบียนที่ ส.ชม. 2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ของอรุณพล คนเพียร จากหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลงานของ

อรรถพล คนเพียร ปีการศึกษา 2558 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม. 2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และ (2) แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม. 2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ

ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม. 2257 มี 7 สาเหตุ ได้แก่ 1) นโยบายการเวนคืนที่ดิน ภาครัฐกำหนดแนวเขตการเวนคืนที่ดินเกินความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ นำนโยบายการเวนคืนที่ดินไปปฏิบัติไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเวนคืนโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม 2) การทำความเข้าใจกับประชาชน รัฐไม่ได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนที่ถูกเวนคืนให้ทราบเหตุผลและความจำเป็นในการเวนคืน รวมถึงมาตรการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการเวนคืน 3) ความจำเป็นของประชาชน เนื่องจากการเวนคืนพื้นที่เพื่ออยู่อาศัย และการประกอบอาชีพ 4) การจ่ายเงินค่าชดเชยการเวนคืนที่ดิน รัฐอ้างความชอบธรรมตามกฎหมายกำหนดเงินชดเชยโดยไม่ได้รวมค่าชดเชยการสูญเสียอาชีพและต้นทุนทางสังคมให้กับประชาชน ซึ่งถือว่าไม่มีความเหมาะสม และยังไม่จ่ายเงินค่าชดเชยให้ประชาชนล่าช้า 5) การย้ายที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิต โดยที่รัฐไม่มีการสำรวจความต้องการแต่ใช้อำนาจตามกฎหมายในการกำหนดโครงสร้างทางสังคมให้กับประชาชน 6) สถานที่แห่งใหม่ที่รัฐจัดสรรให้ไม่มีความเหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน พื้นที่เพาะปลูกแห่งใหม่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอเหมือนกับพื้นที่เดิม และ 7) การใช้ที่ดินจากการเวนคืนของรัฐ มีการนำไปใช้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ขอเวนคืน โดย

แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม.2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) เพิกถอนสภาพการเวนคืนที่ดินเฉพาะส่วนที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน และโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินส่วนดังกล่าวคืนให้กับประชาชน ประชาชนต้องคืนเงินค่าชดเชยการเวนคืนที่ดินให้กับภาครัฐ โดยยกเว้นไม่เรียกเก็บค่าดอกเบี้ยของเงินจำนวนดังกล่าว 2) ประชาชนที่ซื้อสิทธิ์จากผู้ครอบครองเดิมหลังจากวันที่รัฐมีประกาศเวนคืนที่ดินดังกล่าว ถือเป็นผู้นุกรุกที่ดินของรัฐให้ดำเนินการฟ้องขับไล่ตามกฎหมาย และ 3) ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้นำชุมชนและประชาชนที่อยู่ในที่ดินที่เวนคืน และควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน

วิทยานิพนธ์เรื่องการจัดการความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลา และสตูล ของไชยา เกศารัตน์, อิศรภักดิ์ รินไธสง และคณน ไตรจันทร์ จากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2558 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ไช

ยา เกศรัตน์, อิศรภรณ์ รินโธสง และคณน ไตรจันทร์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล” การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการก่อสร้าง ท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล 2) เพื่อค้นหาสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการ โดยใช้วิธีการ เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนรอบ ๆ โครงการจำแนกเป็นการสนทนากลุ่ม 10 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก 5 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและอาศัยวิธีการตีความเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าความขัดแย้งในปัจจุบันเป็นประเด็นการเวนคืนที่ดินและผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ โดยมีสาเหตุมาจาก 1) โครงสร้างของระบบ งานราชการ 2) ทศนคติและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 3) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนแนวทางการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง ได้แก่ 1) การบริหารจัดการภายในระบบงานราชการ และ 2) การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อทราบสภาพของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหา สาเหตุ ประเด็นปัญหา และผลกระทบของความขัดแย้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีกระบวนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แบบการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบการวิจัย

การออกแบบการวิจัย ได้ออกแบบโดยศึกษาสภาพทั่วไปภายในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคลอกโดยเริ่มศึกษาจากด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของชุมชนในพื้นที่ศึกษา ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่มีการต่อต้านคัดค้านจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นถิ่นรวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ประเด็นที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ที่ได้แจ้งให้กรมเจ้าท่าดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชนจาก

ความตื่นตัวของร่อนน้ำสาธารณสุขประโยชน์ การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ ในการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งอาจจะมึลักษณะในการเอื้อประโยชน์ ต่อภาคเอกชนในการ ดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า ที่จะเกิดขึ้นตามมา และวัฒนธรรมท้องถิ่น อันประกอบด้วย วิถีชีวิต สังคม และการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบจาก ปัญหาความขัดแย้งในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ด้าน การเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็ความนิยมที่มีต่อนายก เทศมนตรีตำบลป่าคลอก ทั้งภายในและภายนอกองค์กรภาครัฐ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจภายในพื้นที่เนื่องจากการเคลื่อนไหว ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง มีผลให้เกิดการชะลอโครงการและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างประชาชนในพื้นที่ ผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หากมีการ ดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ เหมาะสม

การศึกษาวิจัยนี้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพปัญหาความขัดแย้งกรณีการขุด ลอกร่องน้ำสาธารณสุขประโยชน์ ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต การดำเนินการเพื่อแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย จึงต้องทราบถึงสาเหตุหลักของความขัดแย้งที่แท้จริงของปัญหา โดยมีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ที่ไม่เห็นด้วยกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณสุขประโยชน์ที่ เทศบาลตำบล ป่าคลอกริเริ่มดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อต่อต้าน คัดค้านการดำเนินการดังกล่าวในนามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล เอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้แบบเก็บเอกสารและแบบ สัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการพูดคุยในลักษณะเป็นกันเองเพื่อสร้างความ ไว้วางใจ ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยปราศจากอคติ ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องครบถ้วน ตรง ประเด็น และตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้มีการเตรียมการและวางแผนดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิง คุณภาพ ในทางรัฐศาสตร์เป็นอย่างดี มีการออกแบบการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลสำคัญและจำเป็นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยแบบสัมภาษณ์ได้รับการพิจารณาจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ใน รูปแบบเชิงพรรณนา ให้สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยศึกษาจากสภาพความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ประเด็นความขัดแย้ง การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ วัฒนธรรมพื้นถิ่น และผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งทั้งผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ผลกระทบของการดำเนินโครงการ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) มีจำนวน 16 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการฯ รวมจำนวน 3 คนประกอบด้วย

- (1) นายปัญญา สำเภารัตน์ นายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก
- (2) นายสอาด คงนาม รองประธานสภาเทศบาลตำบลป่าคลอก
- (3) นายดิเรก คงนาม สมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าคลอก

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ รวมจำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- (1) นางสาวเขมิกา คงทรัพย์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก
- (2) นายรุ่งโรจน์ เสริมศรี ผู้อำนวยการกองช่าง
สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก
- (3) นางสาวมีนา ปะหนัน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก

2) สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

3) ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

4) ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (purposeful sampling) มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (convenient sampling) (Maxwell, 1998) หรือแบบเฉพาะเจาะจง (specific sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งวิธีการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary research) เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลจากตำรา วารสาร นิตยสาร บทความ ทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลด้านกายภาพ ลักษณะทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ข้อมูลการประกอบอาชีพ วิถีชีวิต วัฒนธรรมพื้นถิ่น และรายงานการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาภาคสนาม (Field Research) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดในสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 6 ชุด เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาสาระและโครงสร้างของข้อคำถามตลอดจน ภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 6 กลุ่ม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติได้อย่างกว้างขวางเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งให้ได้มากที่สุด โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

(1) ก่อนการสัมภาษณ์มีดำเนินการ ดังนี้

(ก) การลงพื้นที่สอบถามข้อมูลแบบไม่เป็นทางการ สร้างความคุ้นเคย พูดคุย ประเด็น ทั่วไป สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลและ ภาพถ่ายสภาพทั่วไป ของพื้นที่ และนำมาเป็นข้อมูลในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อทราบประเด็นปัญหา และความต้องการ และเพื่อใช้ในการออกแบบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

(ข) จัดเตรียมเครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

(ค) ทำความเข้าใจประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อทำการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

(2) การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้สนทนาสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักและ สร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและความจำเป็น พร้อมทั้งขอ อนุญาตบันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ และแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้จะเก็บไว้ เป็นความลับ ทั้งนี้ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ก็จะไม่บันทึกเสียงในช่วง การสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้

(3) สิ้นสุดการสัมภาษณ์ กล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลัก และเตรียมนำข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบเก็บเอกสาร

เก็บข้อมูลจากตำรา วารสาร นิตยสาร บทความ ทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลด้านกายภาพ ลักษณะทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ข้อมูลการประกอบอาชีพ วิถีชีวิต วัฒนธรรมพื้นถิ่น และรายงานการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง

4.2 การสัมภาษณ์

1) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองการ สอบถามข้อมูล ผู้ศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมและสังเกตการณ์ในพื้นที่ สอบถามข้อมูลด้านต่างๆ ซึ่ง ประกอบไปด้วย สภาพปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้ง รวมถึงผลกระทบ จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณี การขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคอก (พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2565)

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย สภาพปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุปัจจัย และผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งทั้ง ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งประเด็นการสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตอนที่ 2 สภาพความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก ด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก ศึกษาด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 5 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละกลุ่มมีจุดเน้นของการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำ อ่าวกุ่ม (ท่าเล) การสัมภาษณ์ได้เน้นไปที่นโยบายการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ และขั้นตอนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสภาพร่องน้ำตื้นเขินที่นำไปสู่โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล)

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินนโยบายของนักการเมืองแบบสัมภาษณ์ ได้เน้นไปที่ความเข้าใจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน

กลุ่มที่ 3 สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม เป็นกลุ่มที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติในท้องถิ่น แบบสัมภาษณ์ได้เน้นไปที่สาเหตุของปัญหาในการต่อสู้ คัดค้าน การดำเนินโครงการ ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

กลุ่มที่ 4 นักธุรกิจ เป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) แบบสัมภาษณ์ได้เน้นไปที่แนวคิดในการพัฒนาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการการเติบโตภาคเศรษฐกิจให้สอดคล้องวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

กลุ่มที่ 5 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมและสื่อมวลชน แบบสัมภาษณ์ได้เน้นไปที่การมีบทบาทในการเป็นผู้ศึกษาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติจากการขุดลอกร่องน้ำ สาธารณประโยชน์ และผู้นำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการขุดลอกร่องน้ำ สาธารณประโยชน์

กลุ่มที่ 6 กลุ่มประชาชนในพื้นที่ เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าคอกที่สนับสนุนให้มีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคอก แบบสัมภาษณ์ได้เน้นไปที่ปัญหาความเดือดร้อนในการเดินเรือเข้า - ออก เพื่อประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และความคาดหวังที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามหัวข้อดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกับข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มอื่นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นแนวทางในการนำไปสู่ข้อยุติของปัญหาความขัดแย้ง ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการจัดระเบียบ การตีความ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวม นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นนำมาจัดระเบียบพร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกตามหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ ตามแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้ง ด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม และวัฒนธรรม ประกอบกับแนวคิดทฤษฎีที่สาธารณประโยชน์ แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง แผนนโยบายในการพัฒนาเชิงพื้นที่ แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย นักการเมืองท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นักธุรกิจ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมและ สื่อมวลชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อทราบสาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาล ตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เชื่อมโยงและการตีความข้อมูลแบบบูรณาการ เป็นการ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรวมถึงข้อมูลจาก เอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งวิเคราะห์สภาพความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้ง วิเคราะห์ผลกระทบด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ที่เกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสา ธารณ ประโยชน์ในตำบลป่าคอก (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการประมวลผลข้อมูลจากการวิจัยเอกสารและจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเรียงข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อวิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่แสดงให้เห็น ถึงสภาพปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้ง ประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ผลกระทบจาก ปัญหาความขัดแย้ง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตโดยการร่วมมือของ หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย รวมถึงประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรชุมชน ภายใต้แนวคิดประชาสังคม และนโยบายการพัฒนาเชิง พื้นที่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 16 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย มีการบรรยายโดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงเนื้อหา สภาพทั่วไปของชุมชนรวมถึงประวัติความเป็นมา การเดินเรือเข้าออกท่าเรือบ้านอ่าวกึ่ง การต่อต้านคัดค้านโครงการ ขุดลอก ร่องน้ำสาธารณประโยชน์ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นำมาสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง สาเหตุปัจจัยที่นำมาสู่การเรียกร้องเพื่อให้มีการยุติการดำเนินโครงการ จึงได้ศึกษาภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) และผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตโดยการร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย รวมถึงประชาชน ในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และทรัพยากรชุมชน ภายใต้แนวคิด ประชาสังคม และนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่

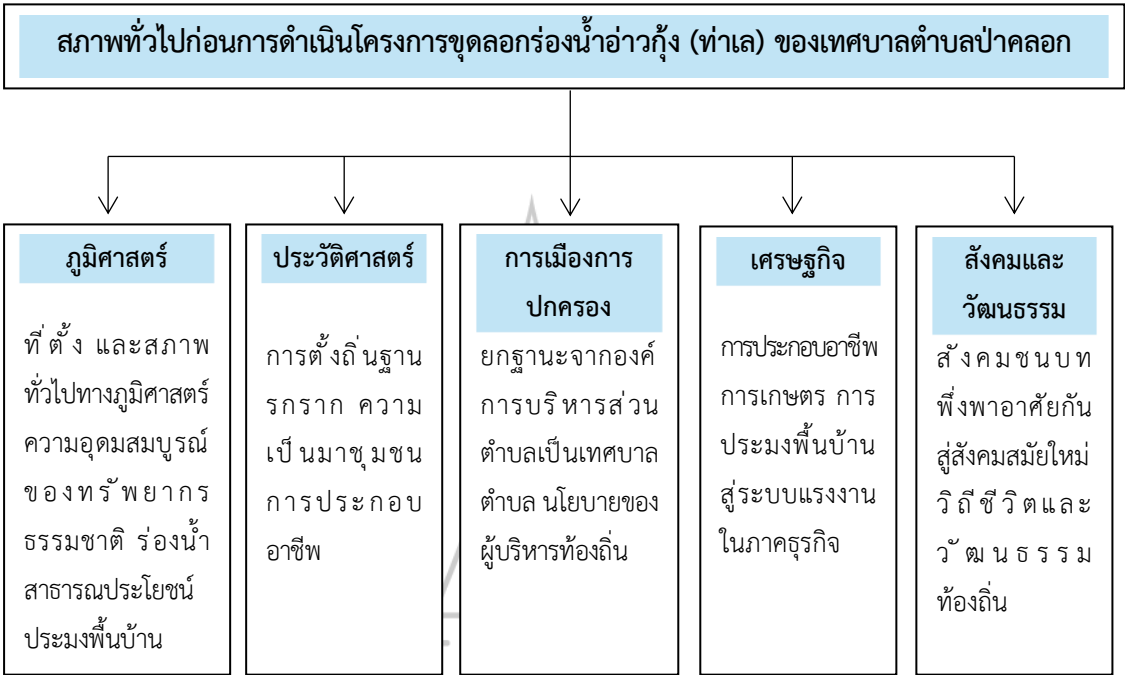
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้าน อ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพความเป็นมาของปัญหาร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ที่มีลักษณะต้นเขินซึ่งชาวประมงพื้นบ้านใช้เดินทางเข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ่มด้วยความลำบาก จึงได้มีการเรียกร้องให้เทศบาลตำบลป่าคลอกแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้วยการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่มกลับเห็นว่า การขุดลอกร่องน้ำนั้นนอกจากจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แล้ว ยังเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับนักธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนทำท่าเทียบเรือสำราญเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ อันมีความจำเป็นต้องใช้ร่องน้ำสาธารณะประโยชน์นี้ร่วมกับชาวประมงพื้นบ้านที่ใช้เป็นทางเดินเรือเข้า-ออก ท่าเทียบเรือสำราญ อันจะส่งผลเป็นการทำลายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นถิ่นของคนในชุมชน ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มจึงต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก หรือโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก มีการร้องเรียนผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสื่อต่างๆ เพื่อให้มีการยุติการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยแบ่งเป็นสภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก และสภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ดังนี้

1.1 สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

จากอดีตจนถึงปัจจุบันบ้านอ่าวกุ่มเกิดวิกฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่การจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรชายฝั่ง โดยใน พ.ศ. 2535 บริเวณแห่งนี้ถูกบุกรุกจากการทำสัมปทานป่าชายเลนมีเรือประมงขนาดใหญ่จากภายนอกใช้เครื่องมือประมงขนาดใหญ่ในการจับสัตว์น้ำ โดยเฉพาะอวนลาก อวนรุน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านอ่าวกุ่ม พ.ศ. 2538 พวกเขาจึงรวมตัวกันเพื่อเริ่มฟื้นฟูป่าชายเลนจำนวนห้าร้อยไร่อย่างจริงจัง เพราะทราบดีว่าป่าชายเลนและปะการังหน้าบ้านคือที่อนุบาลสัตว์น้ำจำนวนมาก และเดิมพันการอยู่รอดของชุมชนชาวอ่าวกุ่มด้วย จนทำให้ความสมบูรณ์ของสัตว์น้ำบริเวณอ่าวหน้าบ้านของพวกเขากลับคืนความอุดมสมบูรณ์

ขึ้นมาอีกครั้ง จึงเริ่มฟื้นฟูป่าชายเลนครั้งแรก โดยได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นร่วมด้วย ต่อมา ใน พ.ศ. 2540 ได้มีการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ร่วมกับบ้านบางลา บ้านบางโรง ตำบลป่าคอก อำเภอลำลูกเกด จังหวัดภูเก็ต และได้จัดทำเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง โดยกรมรงค์ให้จับสัตว์น้ำให้ถูกวิธี โดยมีนายวรพจน์ รัฐสีมา รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตในสมัยนั้น เป็นประธานในพิธี ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนประมาณ 20 ล้านบาท จากนั้นใน พ.ศ. 2544 ได้มีการแบ่งพื้นที่ป่าชายเลนออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ป่าใช้สอยเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ และพื้นที่ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติเนื้อที่ประมาณ 84 ไร่ ซึ่งใน พ.ศ. 2545 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้รับรางวัลธงพระราชทานราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) จากนั้นใน พ.ศ. 2553 พื้นที่ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งบริเวณอ่าวท่าเล โคนบูกruk และผืนถางจนเกือบโล่งเตียน ประชาชนในพื้นที่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ภูเก็ต) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เทศบาลตำบลป่าคอก กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง กลุ่มเยาวชนโครงการทูปಿನမ်เบอร์วันบ้านอ่าวกึ่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งในระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคอก (ในสมัยนั้น) ได้ทำหนังสือถึงเลขาธิการสำนักพระราชวังโดยขอให้พื้นที่บ้านอ่าวกึ่งและตำบลป่าคอกเข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ต่อมาใน พ.ศ. 2557 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้ร่วมกับเครือข่ายชุมชนชายฝั่งในอ่าวพังงารณรงค์ให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งเพื่อเป็นฐานในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และจัดกิจกรรม “เคย” ต้องมาก่อน พ.ศ. 2561 มีการสำรวจปะการังร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอันดามันพบว่าชายฝั่งบ้านอ่าวกึ่งมีพื้นที่ปะการังกว่า 547 ไร่ มีความสมบูรณ์มากขึ้นและที่โดดเด่น ได้แก่ หุ่นปะการังเขากวางน้ำตื้นจำนวน 62 ไร่ กัลปังหาสีแดงจำนวน 12 ไร่ ชุมชนยังต้องต่อสู้กับโครงการต่าง ๆ อย่างการสร้างท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว แม้ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา พื้นที่แห่งนี้ถือเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและคนในภูเก็ต ซึ่งได้ช่วยบรรเทาผลกระทบดังกล่าว นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับชุมชนในฝั่งอันดามันและเป็นแหล่งเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น อีกทั้ง คนรุ่นหนุ่มสาวในชุมชน ที่เคยออกไปทำงานในเมืองได้กลับมาอยู่บ้านมาในช่วงแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา เริ่มต้นอาชีพประมงพื้นบ้านตามรอยรุ่นพ่อแม่ จนสามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็มีกฎกติกาในการจับสัตว์น้ำควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคอก อำเภอลำลูกเกด จังหวัดภูเก็ต ผู้ศึกษาได้ศึกษาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

ภาพที่ 4.1 แผนภูมิแสดงการศึกษาสภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการชลประทานน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลปากคลอง

1.1.1 ด้านภูมิศาสตร์

จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นจังหวัดเดียวที่มีสภาพเป็นเกาะตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน มีพื้นที่ประมาณ 543 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะเป็นหมู่เกาะและมีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ วางตัวในแนวจากทิศเหนือไปทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ส่วนพื้นที่ราบตั้งอยู่ตอนกลางและตะวันออกของเกาะ พื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันตกเป็นภูเขาและหาดทราย ฝั่งตะวันออกเป็นดินเลนและป่าชายเลน มีสะพานสารสินเชื่อมต่อเกาะภูเก็ตกับแผ่นดินใหญ่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกระทุ้ง และอำเภอถลาง มี 17 ตำบล 95 หมู่บ้าน 58 ชุมชน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 19 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 1 แห่ง เทศบาล ตำบล 9 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 6 แห่ง

เทศบาลตำบลปากคลอง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่ประมาณ 38 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 23,650 ไร่ มีขอบเขตของพื้นที่ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ทะเลอันดามัน

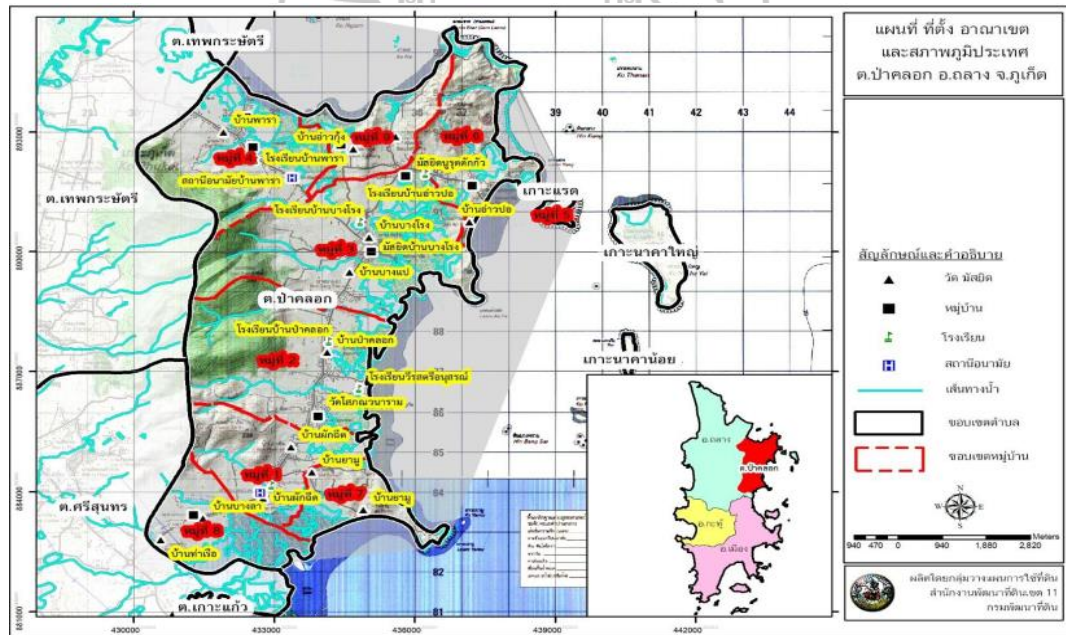
ทิศใต้ ติดกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ตำบลศรีสุนทร
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และทะเลอัน
ดามัน

ทิศตะวันตก ติดกับ แนวสันพระแทว สันเขาบางแป สันเขาพารา ตำบลเทพ
กระษัตรี จังหวัดภูเก็ต และตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบเขตร้อนชื้น อยู่ใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตก
เฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศร้อนชื้นตลอดปี มี 2 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน โดยเริ่ม
ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม
ของทุกปี

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศของเทศบาลตำบลป่าคลอก ลักษณะ
ของดิน เป็นดินร่วนปนทราย เป็นที่ราบลุ่ม มีภูเขาเตลาค พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลน ได้แก่ (1) ป่า
เลนคลองพารา ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง มีเนื้อที่ 2,343.75 ไร่ (2) ป่าเลนคลอง
ท่าเรือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง มีเนื้อที่
3,181 ไร่ และ (3) ป่าเลนคลองบางโรง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง มีเนื้อที่ 3,887 ไร่ มี
ปัญหาการบุกรุกบางส่วน ราษฎรได้ร่วมกันดูแลและปลูกป่ารวมถึงจัดทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
พื้นที่บางส่วน

ภาพที่ 4.2 แผนที่ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต. (2562), แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าคลอก, น. 2 - 2

1.1.2 ด้านประวัติศาสตร์

ตามที่ได้มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่บ้านกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ เครื่องมือหินและขวานหิน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีมนุษย์อาศัยในดินแดนแถบนี้ไม่ต่ำกว่า 3,000 ปีมาแล้ว และได้มีหลักฐานการกล่าวถึงดินแดนในแถบนี้อีกครั้ง เมื่อ พ.ศ. 700 หรือคริสต์ศตวรรษที่ 2 ในบันทึกของนักเดินเรือ ชื่อ คอลอดิอุส บโตเลมี กล่าวถึงผืนดินหรือแผ่นดินในส่วนนี้ว่า แหลมตะโกลา เป็นผืนดินที่ถูกดันออกมาทางใต้กลายเป็นแหลมยาว ๆ อยู่ส่วนปลายสุดของจังหวัดพังงา อันเนื่องมาจากการเคลื่อนไหวของรอยเลื่อนของเปลือกโลกขนาดใหญ่ที่เรียกว่า รอยเลื่อนคลองมารุย (Klong Marui Fault) ซึ่งวางตัวเป็นแนวยาวจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพังงา ลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงของภูเก็ต ต่อมาได้ถูกคลื่นลมในทะเลกัดเซาะและตัดพื้นที่ดังกล่าวนี้ออกจากผืนแผ่นดินใหญ่จนกลายเป็นเกาะและเกิดร่องน้ำขึ้นเป็นแนวระหว่างจังหวัดภูเก็ตและพังงา หรือที่เรียกว่า ช่องแคบปากพระ (เป็นร่องน้ำแคบ ๆ โดยส่วนที่ลึกที่สุดลึกเพียง 8-9 เมตร) นอกจากนี้ได้ปรากฏหลักฐานการกล่าวถึงผืนดินในบริเวณนี้อีกครั้ง จากบันทึกและแผนที่การเดินทางเรือมาเอเชียตะวันออกเฉียงของชาตินิโอบี ระหว่าง พ.ศ. 2054 - 2397 เรียกผืนดินนี้ว่า จังซีลอน และได้มีการค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับการเรียกขานผืนดินนี้ของชาวทิพย์ ใน พ.ศ. 2111 ว่า มณีคราม หมายถึง เมืองแก้ว ซึ่งมีความหมายตรงกับชื่อ ภูเก็ต ซึ่งแปลว่า เมืองภูเขาแก้ว ที่ปรากฏหลักฐาน ในจดหมายเหตุเมืองกลาง ฉบับที่ 1 ใน พ.ศ. 2328 และได้มีการเรียกขานเรื่อยมาจนกลายเป็น ภูเก็ต ซึ่งได้ปรากฏในราชกิจจานุเบกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2450 เป็นต้นมา

ตำบลปากคอก อำเภอมะขาม จังหวัดสุพรรณบุรี มีสภาพเป็นพื้นที่ราบชายฝั่ง ป่าไม้สวนผลไม้ สวนยางพารา นาข้าว และชายฝั่งทะเล ความพิเศษของพื้นที่อยู่ที่ด้านทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาพระแทว ปากกที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นพื้นที่ทะเลส่วนหนึ่งของอ่าวพังงา จึงมีมากมายไปด้วยด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งผืนป่าและท้องทะเล จากข้อมูลจดหมายเหตุเมืองกลาง พบว่า เป็นชุมชนหลักของเมืองกลางตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ มีสภาพเป็นป่าที่ดิบชื้น มีสัตว์ป่านานาชนิดชุกชุม เมื่อครั้งเกิด สงคราม 9 ท้าวพม่าได้ยกพลมาแถบเมืองชายทะเล และเข้าตีเมืองกลาง ทำการเผาบ้านเมืองจนพังยับยับจับผู้คนเผาไฟ ต่อมาคุณหญิงจันคุณหญิงมุก (ท้าวเทพกระษัตรี - ท้าวศรีสุนทร) ได้รวบรวมผู้คนมาต่อสู้จนพม่าขาดเสบียงยกทัพกลับไป จึงพอระบุว่าเป็นที่มาของชื่อปากคอก ต่อมาเมื่อผู้แย้งว่า ชาวพม่าไม่ได้จับผู้คนมาเผาไฟ เพราะยุคนั้นคนเป็นแรงงานมีค่านิยมเกณฑ์เชลยไปใช้งาน ทั้งไม่เคยพบหลักฐานว่าพม่าเคยจับไทยไปเผา อีกเรื่องเล่าที่เล่าสืบกันมาคือ ครั้งช่วงทางสงครามชาวบ้านได้สร้างคอกช้างอยู่บริเวณใกล้กันเพื่อฝึกช้างและรอการส่งออกชื่อชุมชนแห่งนี้ที่ถูก คือ ปากคอก (คอกเลี้ยงช้างของพระเจ้าแผ่นดินถึงจะเรียกว่าเพนียด) ซึ่งชาวบ้านในตำบลปากคอกส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน ทำนา และใช้เวลา

ว่างจากอาชีพหลักออกทะเลจับสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารยังชีพในครัวเรือน สัตว์ส่วนใหญ่ของสัตว์น้ำที่จับได้จะนำมาขายหรือแจกจ่ายเพื่อนบ้านด้วยกัน อย่างไรก็ตามมีชาวบ้านบางส่วนที่ยึดอาชีพทำการประมงชายฝั่งโดยใช้เครื่องมือประมง พื้นบ้านแบบง่าย ๆ เช่น แห อวน เบ็ด เป็นต้น

บ้านอ่าวกึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่งในตำบลปากคลอง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 250 ปี ชื่ออ่าวกึ่งมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรกุ้งทะเล ประกอบกับพื้นที่มีลักษณะเป็นอ่าวจึงมีการเรียกต่อ ๆ กันมาว่า บ้านอ่าวกึ่ง ในช่วงก่อตั้งชุมชนชาวบ้านอ่าวกึ่งมีวิถีชีวิต ทำนา ปลูกข้าวไร่ และประมงชายฝั่ง สินค้าที่นำมาขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งจำเป็นในการบริโภค เช่น น้ำตาล น้ำมันก๊าด เกลือ เคย (กะปิ) กุ้งย่าง เป็นต้น เนื่องจากสัตว์น้ำดังกล่าวชุกชุมมากในชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง เมื่อถึงยุคสมัยที่รัฐบาลส่งเสริมให้ราษฎรเปิดพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรและส่งเสริมการปลูกยางพารา ชาวบ้านอ่าวกึ่งก็เริ่มบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพารา ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชน ปัจจุบันที่ดินกว่าร้อยละ 90 เป็นของคนภายนอกชุมชน ป่าชายเลนและทะเลคือทรัพยากรส่วนรวมที่เป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านการดำรงชีพและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชน ปัจจุบันที่ดินส่วนใหญ่เป็นของคนภายนอกชุมชน ป่าชายเลนและทะเลคือทรัพยากรส่วนรวมที่เป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านการดำรงชีพและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชนและสภาพพื้นที่ มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญไว้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ไว้ว่า

...“ปากคลอง เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะภายในพื้นที่เป็นแนวที่ราบชายฝั่ง มีป่าไม้ สวนยางพารา และในบริเวณรอบข้างเป็นพื้นที่ติดกับเทือกเขาพระแทว ส่วนทางทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับทางฝั่งทะเลอันดามันซึ่งอยู่ไม่ห่างจากอ่าวพังงา ในพื้นที่เทศบาลตำบลปากคลองจึงอุดมไปด้วยทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลายทั้งผืนป่าและผืนทะเล ปากคลอง เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรีลักษณะภายในพื้นที่เป็นแนวที่ราบชายฝั่ง มีป่าไม้ สวนยางพารา และในบริเวณรอบข้างเป็นพื้นที่ ติดกับเทือกเขาพระแทว ส่วนทางทิศ

ตะวันตกเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับทางฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากอ่าวพังงา ในพื้นที่เทศบาลตำบล ป่าคลอก จึงอุดมไปด้วยทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลายทั้งผืนป่าและผืนทะเล”...

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคลอกเป็นพื้นที่ที่มีความอุดม สมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โดยมีข้อมูลสนับสนุน จากนายเจด พันธ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ประชาชนในพื้นที่ได้กล่าวว่า

...“พื้นที่ป่าคลอกแต่เดิมเป็นพื้นที่ที่เคยมีการทำสงครามเกิดขึ้น และในส่วนของ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของภายในพื้นที่ ล้วนเป็นการบอกเล่าให้ลูกหลานได้รับรู้ว่าในพื้นที่นั้น เป็น พื้นที่ที่เคยมีการสู้รบ จึงตั้งใจที่จะตั้งชื่อเทศบาลป่าคลอกเพื่อให้ระลึกถึงเหตุการณ์ในอดีต”...

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพื้นที่ตำบลป่าคลอกมีความอุดมสมบูรณ์และมีคุณค่าทางจิตใจ กับคนในชุมชน ซึ่งต้องการที่จะหวงแหนรักษาไว้ให้กับลูกหลานและคนในชุมชนรุ่นต่อไป ตามการให้ ข้อมูลของ นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม ที่กล่าวไว้ว่า

...“พื้นที่ตำบลป่าคลอก เป็นเหมือนอัญมณีของอันดามันที่ยังมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ ภายใน พื้นที่มีทั้งธรรมชาติทางบก และทางทะเล สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบชายฝั่ง มีป่าไม้ สวนผลไม้ สวน ยางพารา ที่อยู่ร่วมกันเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของคนในพื้นที่ที่เรามีการปกป้องดูแลกันมาตั้งแต่สมัยรุ่น พ่อแม่สู่รุ่นลูกและรุ่นหลาน”...

ดังนั้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนและสภาพพื้นที่ แต่เดิมนั้นป่าคลอกเป็นพื้นที่ที่มี ความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายแห่งหนึ่งของจังหวัดภูเก็ต เป็นแหล่งทำมาหา กินของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยอาชีพการประมง สวนผลไม้ สวนยางพารา เป็นต้น

ภาพที่ 4.3 สภาพพื้นที่บ้านอ่าวกุ่ม ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา: Thaipbs, 2566, <https://shorturl.asia/WkhQs>.

เมื่อถึงยุคสมัยที่รัฐบาลส่งเสริมให้ราษฎรเปิดพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรและส่งเสริมการปลูกยางพารา ชาวบ้านอ่าวกึ่งก็เริ่มบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพารา ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองภูเก็ต ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชน ปัจจุบันที่ดินกว่าร้อยละ 90 เป็นของคนภายนอกชุมชน ป่าชายเลน และทะเลคือทรัพยากรส่วนรวมที่เป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านการดำรงชีพและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน

1.1.3 ด้านการเมืองการปกครอง

ในสมัยก่อนชาวบ้านในพื้นที่ยังมีจำนวนประชากรไม่มากนัก ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก ณ วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 แต่พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ต่อมาจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลป่าคลอกตามประกาศกระทรวง มหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านผักฉืด, หมู่ที่ 2 บ้านป่าคลอก, หมู่ที่ 3 บ้านบางโรง, หมู่ที่ 4 บ้านพารา, หมู่ที่ 5 บ้านเกาะนาคา, หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวปอ, หมู่ที่ 7 บ้านยามู, หมู่ที่ 8 บ้านบางลา และหมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกึ่ง ซึ่งบ้านอ่าวกึ่งนี้เป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งของการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ด้านการเมืองการปกครอง มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ในสมัยก่อนชาวบ้านในพื้นที่ตำบลป่าคลอกมีคนอาศัยอยู่จำนวนไม่มากนัก คนส่วนใหญ่อยู่แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยและพึ่งพาช่วยเหลือกัน มีการปกครองดูแลกันแบบเครือญาตินับถือกันแบบพี่แบบน้อง ให้ความเคารพผู้อาวุโส เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จึงมีคนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มากขึ้น รูปแบบการปกครองก็เปลี่ยนไปตามกฎหมาย ซึ่งตนและสมาชิกกลุ่มไม่ได้มีปัญหาขัดแย้งส่วนตัวใด ๆ กับใครในชุมชน แต่ไม่ต้องการอิทธิพลจากภายนอกเข้ามากระทบคนในชุมชน” ...

พื้นที่ตำบลป่าคลอกมีคนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นจึงได้มีการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกเป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“เทศบาลตำบลป่าคลอก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน ด้วยมีประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตนในฐานะผู้นำท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนนี้ และในการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นนี้ เชื่อกันว่าตนได้ทำอย่างถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย และยินดีรับฟังข้อมูลจากหลายส่วน เพราะไม่ต้องการให้คนในพื้นที่ได้รับเดือดร้อนไม่ว่าจากกรณีใดก็ตาม”...

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพทั่วไปของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ด้านการเมืองการปกครองนั้น ไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันที่รุนแรง เป็นแต่เพียงการส่งเสริมและเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลาย โดยมีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชนที่มีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและเป็นแหล่งประกอบอาชีพประมงของคนท้องถิ่น

1.1.4 ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนในตำบลป่าคลอกมีการดำรงชีวิตอยู่แบบเรียบง่าย มีรายได้จากการทำประมงชายฝั่ง ทำสวน ทำนา มีการนำผลผลิตไปจำหน่ายตามแหล่งต่างๆ สำหรับในชุมชนจะเป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันมากกว่าทำการค้าขาย แต่ก็มีคนรุ่นใหม่บางส่วนออกไปประกอบอาชีพในต่างถิ่นเพื่อนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ด้านเศรษฐกิจ มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประจิด ทรัพย์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“พื้นที่เดิมตรงนี้เป็นพื้นที่ป่าชายเลน มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ คือ เป็นเส้นทางเดินจากชุมชนผ่านไปเพื่อจับสัตว์น้ำ ผู้ใช้เส้นทางหลัก ๆ ก็จะเป็นกลุ่มชาวประมงที่ยากจน ยากจนสุดเลย เพราะเขาไม่มีเรือที่จะไปประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำในทะเลลึก เขาก็ใช้พื้นที่ตรงนี้เพื่อเดินไปจับ

สัตว์น้ำที่อยู่ริมชายฝั่ง เพื่อเป็นอาหารและแจกจ่ายให้กับญาติพี่น้องในชุมชน หากเหลือจากนั้นก็จะนำไปขายพอเป็นรายได้ให้กับครอบครัว อยู่กันแบบเรียบง่าย ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ที่มีการปิดประเทศ มีคนตกงานเป็นจำนวนมาก หลายๆ คนได้กลับภูมิลำเนาและพึ่งพาอาชีพประมง ว่าเรารอดมาได้ด้วยทรัพยากรที่มี เพราะพื้นที่อ่าวกุ่มมีความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งพึ่งพิงทำการประมงของคนในชุมชน”...

ข้อมูลสภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้ มีบทบาทและความสำคัญทางเศรษฐกิจสำหรับประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพประมง และเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ด้วยพื้นที่ดังกล่าวมีประสบกับปัญหาการตื่นเงินของร่องน้ำจึงมีผลกระทบต่อ การเดินเรือเข้า – ออกเพื่อประกอบอาชีพและการสัญจรทางน้ำ ตามการให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ชาวบ้านในพื้นที่ มีวิถีชีวิตที่อยู่กับทะเลและทำประมงน้ำตื้น และน้ำลึก ซึ่งเมื่อวิถีชีวิตของการทำประมงไม่มีความสะดวก เนื่องจากมีการพัฒนา ทั้งการทำคมนาคม เข้ามาในพื้นที่ การนำเรือออก หรือนำเรือเทียบท่าเพื่อนำส่งสัตว์ทะเลที่จับมาได้นั้นมีความ ลำบาก จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขให้กับชาวบ้านในพื้นที่ ในฐานะที่ตนเองเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้หน่วยงานรัฐได้เข้ามาพิจารณา สภาพของพื้นที่และแก้ไขให้ประชาชน สามารถประกอบอาชีพได้สะดวก เพื่อจะได้มีรายได้มากขึ้น ไม่ได้มีความขัดแย้งเพียงแต่อยากให้มีการขุดลอกเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้าออกได้ตลอด 24 ชั่วโมง”...

การที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ จึงเสนอความต้องการไปยังเทศบาลตำบลปากคลองให้ทำการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ตำบลปากคลอง เป็นพื้นที่ที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ปัจจุบันชาวบ้านจำนวนไม่น้อยที่ทำการประมง และต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ โดยเฉพาะการขุดลอกร่องน้ำ สาธารณประโยชน์ เพื่อตอบสนองความต้องการของชาวบ้านในการเดินเรือเข้าออกท่าเทียบ เพราะหลายๆ คนมองว่าจะสามารถเดินเรือเข้าออกได้สะดวกขึ้น การจะทำอะไรๆ ก็ง่ายขึ้นด้วย ตนคิดว่าไม่น่าจะมีความขัดแย้งอะไร”...

จากความต้องการให้เกิดการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลตำบลปากคลอง โดยการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) แต่ทั้งนี้ก็ประสบกับปัญหาประเด็นข้อขัดแย้งเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ว่ามีสภาพเป็นร่องน้ำเดิมที่สามารถทำการขุดลอกได้หรือไม่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักธุรกิจผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “พื้นที่บริเวณที่ทำการขุดลอกร่องน้ำนั้น แต่เดิมเป็นร่องน้ำธรรมชาติ การกล่าวหาว่าพื้นที่โครงการทำเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ่มมารีนานั้นเป็นร่องน้ำธรรมชาติทั้งที่ไม่ใช่ความจริง พื้นที่โล่งหน้าทางเข้าโครงการมารีนานั้น เป็นท่าเรือเก่าและยังมีชาวบ้านเข้ามาใช้ประโยชน์จากท่าเรือเป็นประจำทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นทางเข้า-ออก ซึ่งพื้นที่โครงการฯ มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ออกมาเมื่อ พ.ศ. 2520 ก่อนมีการประกาศเขตป่าชายเลนคลองพารา และพื้นที่ป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2543 นั้นหมายความว่าทางโครงการไม่ได้รุกล้ำพื้นที่ป่าชายเลนแต่อย่างใด ชาวบ้านประกอบอาชีพทำประมงและใช้ท่าเรือที่อยู่ในบริเวณโฉนดที่ดินของตน ซึ่งเรารับทราบปัญหาความเดือดร้อน หากพี่น้องชาวประมงทำเรือประมง จะสามารถนำเรือเข้าเรือออกได้ตลอด 24 ชั่วโมง ตนเองก็ยินดีที่จะสละพื้นที่ในการพัฒนาเพื่อให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ในจังหวัดภูเก็ต ในการนำเรื่องไปพิจารณา และส่งต่อให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือแบบพึ่งพาอาศัยกันนั้น ตนคิดว่าไม่น่าจะเกิดความขัดแย้งอะไร เว้นแต่อาจจะมีคนบางกลุ่มที่ยังไม่เข้าใจเจตนารมณ์ของตนจริง ๆ ว่า แท้จริงแล้วเราพึ่งพาช่วยเหลือกันกับคนในชุมชนมาโดยตลอด” ...

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่บ้านอ่าวประกอบอาชีพทำสวน ทำนา ประมงน้ำตื้นและประมงน้ำลึก ผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพจะมีการแบ่งปันกันระหว่างคนในชุมชน ส่วนที่เหลือก็จะมีการนำไปขายเพื่อเป็นรายได้จุนเจือครอบครัว แต่ก็มีประชาชนบางส่วนที่มีฐานะค่อนข้างยากจนและต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องออกไปจับสัตว์ทะเลมาจำหน่ายให้มากขึ้นด้วย จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญสามารถสรุปได้ว่าไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม

1.1.5 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

บ้านอ่าวกุ่ม ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่เป้าหมายในการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ซึ่งเป็นจุดที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งคนชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยาง รับจ้างทั่วไป พนักงานโรงแรม ประมงชายฝั่ง และลูกจ้างในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือนับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากประชาชนในบ้านอ่าวกุ่มส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และได้ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ เงาะ ชาโก และชาวน้ำ (ชาวลู หรือ ชาวไทยใหม่) ต่อมาได้มี

ชาวอินเดีย ชาวไทย และชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ สำหรับชาวไทยได้มีการอพยพเข้ามาอาศัยมากขึ้นทำให้สามารถยึดครองภูมิดินแดนได้มากกว่าชาติอื่น และในที่สุดชาวไทยที่อาศัยอยู่ได้นำเอาวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มาปรับปรุง และดัดแปลง จนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเก็ตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน บ้านอ่าวกึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในนโยบายการพิจารณาเพื่อยกระดับของจังหวัด เพื่อนำความเจริญเข้าสู่พื้นที่ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ตอบสนองกับวิถีของชาวบ้านได้มากที่สุด ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลปากคลองอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประจิด ทรัพย์ รอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

...“ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพทำสวน ทำนา และทำการประมงเพื่อการเลี้ยงชีพในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจากที่จับมาได้ก็จะนำไปขาย และเรากลุ่มชาวบ้าน เรายังคงทำการประมงตามวิถีชีวิตตามรุ่นพ่อรุ่นแม่ กลุ่มคนที่ทำประมงแม้ยากจนไม่มีเรือ เราจะทำประมงด้วยวิธีการเดินในช่วงน้ำทะเลลดระดับ สิ่งที่ได้ก็จะเป็นการเก็บหอย ปู คำ กุ้ง เป็นต้น นี่คือนิสัยชีวิตของเรา แต่ก็มีอีกส่วนมากที่นำเรือออกทะเลเพื่อทำประมงน้ำลึก แต่เมื่อกลับเข้าฝั่งจะต้องรอให้อยู่ในช่วงน้ำขึ้น จึงจะสามารถนำเรือเข้ามาจอดเทียบท่าได้ ซึ่งตนคิดว่าไม่ได้เป็นปัญหา แต่ถ้าหากมีการขุดลอกร่องน้ำขึ้นมาจะกลายเป็นปัญหามากกว่า เพราะจะทำลายธรรมชาติ และส่งผลต่อการมีวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ ของคนในชุมชน”...

การประกอบอาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ทำสวน ทำนา ทำการประมงเป็นหลัก โดยพึ่งพิงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ถือเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ซึ่งการนำเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือในช่วงน้ำขึ้นก็นับว่าเป็นการดำเนินชีวิตตามปกติ ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งมองว่าการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตที่มีมาแต่ดั้งเดิมสิ่งนี้ต่างหากที่เป็นปัญหาของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวไว้ว่า

...“วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ เนื่องจาก ธรรมชาติให้ที่อยู่ และเป็นแหล่งอาหาร มีป่าชายเลนที่ชาวบ้านสามารถใช้สอยได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งลมนไพรท้องถิ่น ชาวบ้านจึงมีความหวงแหนกับ ธรรมชาติที่มี เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ เป็นกลุ่มที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานรัฐอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปลูกป่า การจัดกิจกรรมอนุรักษ์สัตว์น้ำ และดูแลพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เกิดจากความ

ต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตนคิดว่าเขาคงคิดมาดีแล้วว่าการขุดลอกร่องน้ำนี่จะเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย อาจจะส่งผลกระทบต่ออะไร ๆ บ้าง แต่ตนมองว่าผลดีจะมีมากกว่า”...

คนในชุมชนใช้ชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ เนื่องจากเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร ชาวบ้านจึงมีความหวงแหนทรัพยากรในพื้นที่ด้วยการร่วมทำกิจกรรมปลูกป่าและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อประชาชนในพื้นที่มีความต้องการให้ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ย่อมเป็นผลดีมากกว่า และยังช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำในการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของประชาชนใน นายเจด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ชาวบ้านรอการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่งอย่างมีความหวัง ว่าจะได้ขุดอย่างแน่นอน เรือจะได้เข้าออกได้ตลอดทั้งวัน ไม่ต้องรอช่วงน้ำขึ้น เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรักใคร่กลมเกลียวและสามัคคีกัน พึ่งพาอาศัยกันแบบพี่น้อง จากการ รักและหวงแหนธรรมชาติอันเป็นแหล่งประกอบอาชีพ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการอนุรักษ์ร่วมกัน จากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เทศบาลตำบลป่าคลอกมองว่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำเกิดขึ้นประชาชนจะได้รับการแก้ไขปัญหา และได้รับประโยชน์มากกว่า แต่ก็มีประชาชนบางส่วนในนามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ต้องการให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย เพราะจะส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพประมงและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แม้ว่าชาวบ้านอ่าวกึ่งได้รวมตัวกันคัดค้าน เพราะหากมีร่องน้ำในทะเลเกิดขึ้นเพื่อให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง ถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำ และปลายทางคืออาชีพประมงน้ำตื้นที่จะหายไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบเรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ

1.2 สภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงใน แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก

จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอก ได้นำปัญหาความเดือดร้อนและต้องการของประชาชนในชุมชนกรณีต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งเป็นร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่มีสภาพตื้นเขินทำให้เรือประมงไม่สามารถเข้า - ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาต้องรอเฉพาะที่ช่วงน้ำขึ้นเท่านั้น โดยจัดทำโครงการขุด

ลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) บรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจัดสรรงบประมาณและเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ซึ่งได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินการ ปฏิบัติงานขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 นายจรัส ดำเนินผล รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 นายปinya สำเภารัตน์ นายกเทศมนตรี ตำบลป่าคอก นายณชพงศ ประนิษฐ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ประมง จังหวัดภูเก็ต ฝ่ายปกครอง ทรพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชาวประมงพื้นบ้าน และประชาชนในพื้นที่กว่า 180 คน เข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลป่าคอก ทั้งนี้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชาวประมง ประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงรูปแบบการขุดลอก ล่องอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่ทางกรมเจ้าท่าได้ออกแบบแล้วเสร็จ ซึ่งตามแบบที่กรมเจ้าท่านำเสนอเป็น ระยะทาง 1.2 กิโลเมตร พร้อมมาตรการป้องกันผลกระทบปะการังและป่าชายเลน

สำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 กรมเจ้าท่า ได้ชี้แจงถึงที่มาของโครงการขุด ลอกร่องน้ำ บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ในที่ประชุมว่า เทศบาลตำบลป่าคอกได้ทำหนังสือขอความ อนุเคราะห์ไปยังเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ให้เข้ามาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เนื่องจาก ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีสภาพตื้นเขิน ทำให้เรือไม่สามารถเข้าออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลา และได้ทำหนังสือมายัง เทศบาลตำบลป่าคอก ดังนั้น เจ้าท่าภูเก็ตจึงได้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของ คณะกรรมการในระดับจังหวัดภูเก็ต ที่มีนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เป็นประธาน และได้มีหนังสือถึงกรมเจ้าท่าขอให้ออกแบบและเข้าขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน ให้ประชาชนในพื้นที่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งให้ข้อมูลว่า โครงการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว ได้กระทำในพื้นที่ที่มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชายเลน ซึ่งเป็นป่าอนุรักษ์พันธุ์กรรมที่ขมดลอดกว่า 10 ปี อันเป็นโครงการของกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เรียกว่าโครงการรวมใจปลูก ต้นไม้ให้แผ่นดิน และเป็นพื้นที่ที่ภาคเอกชนเจ้าของโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริ นำเคยได้มีความตั้งใจที่จะดำเนินการขุดลอกมาแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2562 แต่โดนพักท้วงจากสำนักนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ในการจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) มาก่อน แต่ปัจจุบันภาคเอกชนดังกล่าวมีความประสงค์จะทำท่าเรือสำราญได้ขอให้สำนัก นโยบายและแผน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (EIA) อีกครั้ง

เมื่อกรมเจ้าท่าได้ออกแบบการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวแล้วเสร็จ จึงได้นำมารับฟัง ความคิดเห็น จากประชาชนในพื้นที่ว่าเห็นด้วยตามแบบที่กรมเจ้าท่ากำหนดหรือไม่ หากเห็นด้วยตาม รูปแบบที่กรมเจ้าท่านำเสนอจะได้ของงบประมาณมาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำต่อไป โดยรูปแบบการ ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) นั้น ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ขนาดของเรือที่ใช้ร่องน้ำ

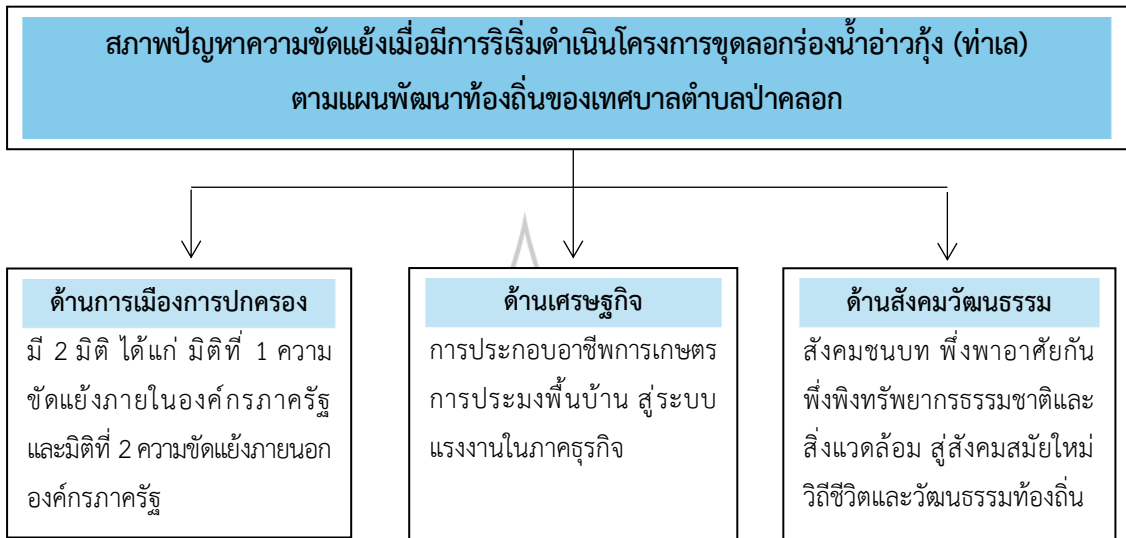
และไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยตามแบบจะมีการขุดลอกร่องน้ำ เป็นระยะทาง 1,200 เมตร ด้านนอกกว้าง 30 เมตร ด้านในที่ติดชายฝั่งกว้าง 15 เมตร เพราะในส่วน ด้านในนั้นจะอยู่ติดกับป่าชายเลน ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลน มีความลาดเอียง 1:5 ขุดลึก 2 เมตร เพื่อให้สามารถรองรับเรือได้ตลอดเวลา และรองรับเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร เพราะเรือที่ใช้ร่องน้ำนี้จะเป็นเรือประมง ส่วนใหญ่ และในอนาคตหากมีการพัฒนาทางด้านการ ท่องเที่ยวเกิดขึ้น เรือสปีดโบ๊ต หรือเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร จะสามารถใช้ร่องน้ำนี้ได้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการขุดลอกร่องน้ำท่าแห่งนี้ หลายหน่วยงานได้กังวลในเรื่องของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับ สิ่งแวดล้อม ทั้งในส่วนของป่าชายเลน ปะการัง รวมไปถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นไว้ดังนี้ คือ ในส่วนของดินและทรายที่เกิด จากการขุดนั้นจะนำขึ้นมาบนฝั่งทั้งหมด ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 97,000 ลูกบาศก์เมตร และในการ ขุดขึ้นมาบนบกนั้นจะมีการทำแนวกันดินทั้งหมดเพื่อไม่ให้ตะกอนดินไหลลงทะเลและพื้นที่อื่น ๆ รวมไปถึงระหว่างขุดลอกจะมีการติดตั้งมาดักตะกอนป้องกันการฟุ้งกระจายของตะกอนดินไม่ให้ ส่งผลกระทบต่อปะการังที่อยู่ห่างจากจุดขุดลอก 1.2 กิโลเมตร จากการสอบถามหน่วยงานทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งไม่มีปะการังและหญ้าทะเลอยู่ในจุดที่ขุดลอกแต่อย่างใด

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มีการขุด ลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลนและปะการังในพื้นที่ ซึ่งอาจจะถูก ทำลายได้หากมีการขุดเป็นร่องน้ำเพื่อให้เรือแล่นเข้ามาจอด หากมีร่องน้ำในทะเลเกิดขึ้นเพื่อให้เรือ ใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง ถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำ และปลายทาง คืออาชีพประมงที่จะหายไป แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบ เรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ ซึ่งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 สำนักงาน พัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 กรมเจ้าท่า ร่วมกับเทศบาลตำบลปากคลอง ได้จัดประชุมรับฟังความ คิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) บ้านอ่าวกุ่ม ตำบลปากคลอง อำเภอ ภูพาน จังหวัดภูเก็ต และสำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 ชี้แจงว่า ข้อกังวลดังกล่าวนี้ กรมเจ้าท่า ได้ทำหนังสือสอบถามไปยังทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และได้รับหนังสือตอบกลับมาว่าพื้นที่ บริเวณใกล้เคียงที่จะขุดลอกไม่มีหญ้าทะเลแต่ อย่างใด และในส่วนของปะการังนั้นจะอยู่ห่างจากจุด ขุดลอก 1.2 กิโลเมตร ซึ่งจากข้อกังวลดังกล่าวนี้ จึงมีแนวคิดในการนำดินขึ้นมาบนฝั่งทั้งหมด รวมไปถึง มาตรการในการป้องกันอื่นๆ เพื่อป้องกันไม่เกิดผลกระทบและหากกระทบก็ให้น้อยที่สุด ส่วนเรื่อง ร่องน้ำตามธรรมชาตินั้น ทางกรมเจ้าท่าได้ทำหนังสือสอบถามไปยังสำนักงานบริหารทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่งที่ 6 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับคำตอบว่าบริเวณดังกล่าวไม่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ปะการัง หญ้าทะเล เป็นต้น และได้รับความอนุเคราะห์ผลการภาพถ่ายทางอากาศจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งระบุ

ว่าร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เป็นร่องน้ำเดิม จากภาพถ่ายดาวเทียมเมื่อ พ.ศ. 2510 มีร่องน้ำตามธรรมชาติ อยู่ก่อนแล้ว กรมเจ้าท่าจึงสามารถเข้าดำเนินการขุดลอกได้ตามคำขอของเทศบาลตำบล ป่าคลอก อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้ ต่างเห็นด้วยที่จะให้มีการขุดลอกร่องน้ำและเห็นว่าแบบที่ทางกรมเจ้าท้านำเสนอนั้นเหมาะสมกับพื้นที่แล้ว และต้องการให้ทางเจ้าท่าเร่งรัดในการขุดลอกเพราะประชาชนเดือดร้อนมานานแล้ว จากการสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ชาวประมงในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนมานานแล้วจากที่ไม่สามารถใช้ร่องน้ำท่าเลในการนำเรือเข้าฝั่งได้เนื่องจากร่องน้ำตื้นเขิน จึงได้ทำหนังสือมายังเทศบาลตำบลป่าคลอกในการแก้ปัญหาดังกล่าว ทางเทศบาลจึงได้ทำหนังสือถึงเจ้าท่าภูเก็ตเพื่อให้เข้าดำเนินการขุดลอกร่องน้ำเพื่อแก้ปัญหาให้ประชาชนที่ต้องการใช้ร่องน้ำดังกล่าวไม่ต่ำกว่า 30 ลำ และในอนาคตหากมีการขุดร่องน้ำแล้วทางเทศบาลได้วางแผนที่จะพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว รวมไปถึงเข้าไปดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งเทศบาลได้ตระหนักในเรื่องนี้อยู่แล้ว ที่ผ่านมามีความร่วมมือกับประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด”...

ทั้งนี้กรมเจ้าท่าได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และในส่วนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งที่ได้ออกมาคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ได้เดินทางไปศาลากลางจังหวัดภูเก็ต เพื่อยื่นหนังสือถึง นายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เพื่อคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อปะการังและป่าชายเลน ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยสภาพปัญหาความขัดแย้งเกิดเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม

ภาพที่ 4.4 แผนภูมิแสดงสภาพปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรมเมื่อมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก

สภาพปัญหาความขัดแย้งภายหลังการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ด้านการเมืองการปกครอง สามารถแบ่งความขัดแย้งออกได้เป็น 2 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ความขัดแย้งภายในองค์กรภาครัฐ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลป่าคลอกแต่ไม่ได้มีความรุนแรงและไม่ได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งเจ้าหน้าที่ในสังกัดเทศบาลตำบลป่าคลอก มีทั้ง ผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่ได้บรรจุไว้ในแผน พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก โดยมองว่าเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรือของประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในอีกทางหนึ่งก็มีความกังวลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนทิศทางการไหลของกระแสน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ซึ่งเป็นเหตุผลที่จะต้องชั่งน้ำหนักในการประเมินผลความคุ้มค่าของการดำเนินโครงการกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “เทศบาลฯ มีการประชุมจัดทำแผนฯ และมีการนำเสนอโครงการการขุดลอกร่องน้ำ โดยเป็นการเสนอจากกลุ่มชาวบ้าน เพื่อใช้งบประมาณในการขุดลอกร่องน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาความ

เดือดร้อน แต่ในที่ประชุมแจ้งว่า ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากมีหน่วยงานกรมเจ้าท่าที่มีอำนาจหน้าที่และภารกิจในการดำเนินการบำรุงรักษาร่องน้ำทางเดินเรืออยู่แล้ว และต่อมาหลังจากนั้นก็ได้รับข้อมูลว่าจะมีการเข้ามาของโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมารีน่า จึงเป็นจุดที่ทำให้ทราบว่ามีความเห็นต่างเกิดขึ้นเนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ฯ ซึ่งไม่เห็นด้วย และมองว่ารัฐกำลังดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมารีน่าที่กำลังจะเกิดขึ้น”...

การนำเสนอโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จากการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลปากคลองในการแก้ไขปัญหาความตื่นใจของร่องน้ำ ซึ่งมีความเห็นในที่ประชุมว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวมีหน่วยงานกรมเจ้าท่ามีภารกิจและหน้าที่ในการดำเนินการบำรุงรักษาร่องน้ำทางเดินเรือ แต่ว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะส่งผลดีกับโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า ในฐานะเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนที่จะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา จึงพบความขัดแย้งภายในกลุ่มองค์กรภาครัฐที่มีลักษณะไม่รุนแรง ทั้งนี้ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้าน อ่าวกุ่มเห็นว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นไปเพื่อการเอื้อประโยชน์ให้กับภาคเอกชนที่จะเข้ามาดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวมีนา ปาหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

... “หากมีการขุดลอกร่องน้ำอาจทำให้เกิดแรงดันของน้ำและทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางการไหล หากในพื้นที่ร่องน้ำมีสัตว์ทะเลอาศัยอยู่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเราอาจจะเข้าไปทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลเหล่านั้นได้”...

เจ้าหน้าที่ภายในองค์กรภาครัฐบางมีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพราะเล็งเห็นผลได้ผลเสียที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่เห็นด้วยมองว่าจะเกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน แต่ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการดังกล่าวเพราะเห็นว่าจะเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนทิศทางการไหลของกระแสน้ำและมีผลกระทบต่อสัตว์ทะเลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นางสาวเขมิกา คงทรัพย์ (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “มีผลการแปลภาพถ่ายทางอากาศว่าพื้นที่บริเวณที่จะมีการขุดลอกนั้นแต่เดิมเป็นร่องน้ำธรรมชาติแต่กลุ่มอนุรักษ์ฯ แย้งว่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำจะทำลายทรัพยากรธรรมชาติ”...

ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สนับสนุนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่เห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการขุดลอกร่องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ นายประเวศน์ สุภชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลว่า

...“เมื่อเกิดปัญหาความเดือดร้อน ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันทำหนังสือไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอก เพื่อขอความอนุเคราะห์ขุดลอกร่องน้ำแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน จากนั้นเทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุมชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นด้วย เทศบาล ฯ จึงได้ทำหนังสือถึงจังหวัดภูเก็ตและสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ตเพื่อนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการขุดลอกร่องน้ำตามที่กฎหมายกำหนด จนถึงขั้นตอนที่กรมเจ้าท่าได้ออกแบบการขุดลอกร่องน้ำและนำมารับฟังความเห็นจากประชาชนในพื้นที่ มติที่ประชุมชาวบ้านเห็นด้วยกับรูปแบบการขุดลอก และมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและป่าชายเลน รอกการจัดสรรงบประมาณเข้ามาดำเนินการของกรมเจ้าท่า หากมีการขุดลอกร่องน้ำอาจส่งผลกระทบต่อแรงดันน้ำ หรือทิศทางการไหลของน้ำที่เปลี่ยนไป แต่หากเป็นในส่วนด้านของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อาจจะต้องให้ทีมสิ่งแวดล้อมดำเนินการหาแนวทางในการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา”...

ความขัดแย้งภายในองค์กรภาครัฐที่เกิดขึ้นไม่ได้มีความรุนแรงและการแสดงออกอย่างชัดเจน เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีผลเสียจากการดำเนินโครงการเท่านั้น และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมาย จึงนำมาสู่มาตรการในการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและป่าชายเลนต่อไป

มติที่ 2 ความขัดแย้งภายนอกองค์กรภาครัฐ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่พอใจและเกิดข้อสงสัยในการดำเนินการของภาครัฐในการดำเนินการที่ไม่โปร่งใสต่อการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้เข้าร่วมประชุม และการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่ไม่ได้มุ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยตรง 2) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ไม่พบความขัดแย้งภายในกลุ่มแต่พบว่ามีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกลมเกลียวกันมากขึ้น เนื่องจากมีอุดมการณ์ร่วมกันในการที่จะรักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และ 3) ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่ พบว่า มีความแตกแยกในชุมชนอย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการเงินของร่องน้ำสาธารณประโยชน์เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก ประชาชนส่วนหนึ่งเห็นดีกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นอกจากนี้ พบว่า มีประชาชนบางส่วนยังไม่แน่ใจกับข้อมูลที่ได้รับจึงยังไม่ได้สนับสนุนหรือเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจากการให้ข้อมูลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประจิด ธิโรบรู (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลว่า

...“ในอดีตพื้นที่ตำบลป่าคลอกมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ใหญ่ ป่าชายเลนมีทรัพยากรทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ ประมงชายฝั่ง ออกเรือค้าปลีก ซึ่งเรามีการดำเนินการ มีวิถีชีวิตแบบนี้มาอย่างยาวนานและสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องเข้าไปทำลายระบบนิเวศในพื้นที่หรือเข้าไปเสนอโครงการให้มีการขุดลอกเพิ่มขึ้น โดยอ้างว่าจะได้เอาเรือเข้าจอดได้สะดวก”...

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการรักษาระบบนิเวศภายในพื้นที่ไม่ให้ถูกทำลายไปซึ่งถือว่าเป็นความขัดแย้งโดยตรงระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

...“วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไป ระบบนิเวศ ป่าชายเลนจะถูกทำลายและยากที่จะทำให้กลับมาได้และหลายคนจะเป็นกลุ่มที่ตกงานไม่มีรายได้ เนื่องจากเราถูกพรากอาชีพไปแล้ว จะให้กลับเข้าไปในระบบแรงงานก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากอายุที่มากขึ้น ไม่ได้รับการศึกษา นอกจากนี้ หากการขุดลอกเสร็จสิ้นพื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่ที่ห้ามให้กลุ่มชาวบ้านที่เคยทำประมงพื้นบ้านเข้าไปเก็บหอย ปูดำ และอื่น ๆ การประกอบอาชีพของกลุ่มคนเหล่านั้นจะถูกทำลายไป”...

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม มีความวิตกกังวลว่าหากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งทำมาหากินของประชาชนถูกทำลายไป และจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนชุมชน จึงไม่ต้องการให้มีการดำเนินโครงการ อาจกล่าวได้ว่าการคัดค้านโครงการดังกล่าวนี้ถือเป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายออส สมทิพย์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“คนที่เกิดและเติบโตมาในอ่าวกุ่ม รู้ดีว่าพื้นที่ขุดร่องน้ำแต่ก่อนมันเป็นหาดทรายเล็ก ๆ มีป่าโกงกางอีกทั้งยังเป็นแหล่งประมงชายฝั่ง ตอนที่ตนเองเป็นเด็กยังเคยเดินเล่นอยู่บริเวณนั้น ตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ ถ้ามันเป็นร่องน้ำจริงคนคงจมน้ำไปแล้ว ตรงนั้นไม่ได้เป็นร่องน้ำธรรมชาติตามเดิมแต่ถูกกระทำให้เป็นร่องน้ำ”...

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมีความวิตกกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จึงได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและสภาพการณ์ของพื้นที่ในอดีตว่าไม่มีสภาพเป็นร่องน้ำแต่อย่างใด ซึ่งขัดแย้งทางกับข้อมูลทางวิชาการที่หน่วยงานภาครัฐนำมายืนยันสภาพการเป็นร่องน้ำของร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ทั้งนี้ ผู้ที่ต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ก็ได้ยืนยันข้อมูลการมีสภาพของการเป็นร่องน้ำแต่เดิมเพื่อสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการของหน่วยงานภาครัฐ และเพื่อให้โครงการขุดลอกร่อง

น้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) สามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเฉต พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “เคยมีร่องน้ำตามธรรมชาติมาตั้งแต่เดิมอยู่แล้ว และมีเรือขนาดเล็ก ๆ เข้าไปเทียบท่า นั้น หากมีการขุดลอกชาวบ้านก็จะได้รับประโยชน์ในการเดินทางเข้าออกของเรือ และตนยอมรับวิถีชีวิตแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นตามมา เพราะมองว่าถึงอย่างไรก็จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนา”...

การให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่เพื่อสนับสนุนให้มีการดำเนินขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งต่างจากข้อมูลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่คัดค้านการมีสภาพเป็นร่องน้ำเดิม จากข้อมูลและข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้ถือเป็นความขัดแย้งในความเห็นต่างระหว่างกลุ่ม โดยผู้ที่สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการได้ยืนยันการมีสภาพเป็นร่องน้ำแต่เดิมและการยอมรับสภาพวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่อาจเปลี่ยนแปลงไปหากมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่ภายหลังการขุดลอกร่องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “ในพื้นที่ตำบลป่าคลอกที่จะทำการขุดลอกนั้น เคยเห็นมีเรือขนาดเล็ก ๆ เข้าไปเทียบท่าเท่านั้น”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง มีนัยที่สามารถพิจารณาได้ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ความขัดแย้งภายในองค์กรภาครัฐ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในเทศบาลตำบลป่าคลอก แต่ไม่ได้มีความรุนแรง หรือมีการแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นถือเป็นเพียงความขัดแย้งในระดับความคิดเห็นเท่านั้นไม่ได้มีการแสดงออก โดยมองว่าการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเรือเข้าออกท่าเทียบเรือเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในอีกมุมหนึ่งก็กังวลในด้านผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบและต้องมีการพิจารณา และมิติที่ 2 ความขัดแย้งภายนอกองค์กรภาครัฐ สามารถพิจารณาได้ 3 ส่วน ได้แก่ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอก กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง 2) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง และ 3) ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อเทศบาลตำบลป่าคลอกได้มีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยทำการบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งได้ประสานงานไปยังกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่หลักในการบำรุงรักษาร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ ให้ทำการศึกษาและออกแบบความเหมาะสม เพื่อจะได้ของบประมาณมาดำเนินการตามภารกิจ ซึ่งเทศบาลตำบลป่าคลอกประสานขอความอนุเคราะห์ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามความต้องการของ

ประชาชน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสภาพ ต้นเงินของร่องน้ำซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือ เข้าออกท่าเรือ อีกทั้งยังจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดีขึ้นจากการนำความเจริญมาสู่ พื้นที่จากการมีโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่า เพราะจะมีการจ้างงานโดย พิจารณาคคนในพื้นที่ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานเป็นอันดับแรก ซึ่งจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ ในพื้นที่ให้ดีขึ้นได้ ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเห็นว่าหากมีการใช้งบประมาณภาครัฐ เพื่อดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อาจจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์กลุ่มนายทุน ภาคเอกชนมากกว่าประชาชนในพื้นที่ เพราะหากมีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เกิดขึ้น ใน ลักษณะที่มีความลึกและความกว้างที่ทำให้เรือของเอกชนสามารถเข้าออกท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมาริน่าได้จะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลน อีกทั้งเป็นการทำลายเศรษฐกิจ ภาคครัวเรือนที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการประมงชายฝั่ง เนื่องจากการดำเนินการขุดลอกร่อง น้ำสาธารณะประโยชน์ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ป่าชายเลน อันเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ และ ยังเป็นแหล่งอาหารของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่า คลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่า คลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่ม ดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “หากโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวเกิดขึ้น อาจมีผลดีต่อสภาพ เศรษฐกิจโดยรวมในพื้นที่ เนื่องจากอาจจะเกิดโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมาริน่า อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงานและทางธุรกิจในพื้นที่ตำบลป่าคลอก”...

นักการเมืองท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าคลอกเล็งเห็นว่า หากโครงการขุด ลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) สามารถดำเนินการได้สำเร็จจะส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในพื้นที่ เพราะจะมีความเจริญต่าง ๆ เข้ามาทำให้ประชาชนมีอาชีพที่และมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ถือเป็น ความ คุ่มค่าที่จะเกิดขึ้นให้กับคนในชุมชน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐนาย ประเวศน์ สุภาชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “ไม่ถ่างนักที่จะพบพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาเป็นมาริน่า ซึ่งกรม เจ้าท่า มองว่าการใช้งบประมาณขุดลอกร่องน้ำสาธารณะดังกล่าว มีลักษณะเป็นการลงทุนในโครงสร้าง พื้นฐาน โดยเกิดประโยชน์ต่อบุคคลในความสะดวกต่อผู้ที่ทำการประมงในพื้นที่ และโครงการมาริน่าที่ อาจจะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งถือเป็นความคุ้มค่า ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ภาครัฐจะต้องดำเนินงานบนพื้นฐานของ หลักธรรมาภิบาลด้วยความสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้”...

การขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ถือเป็น การปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือของชาวประมงและการคมนาคมทางน้ำให้กับคนในชุมชน โดยการดำเนินการดังกล่าวนี้จะต้องเป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อไม่ให้เกิดข้อกังวลสงสัยของประชาชน ทั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสนับสนุนสภาพเศรษฐกิจโดยรวมที่ดีขึ้นหากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นนักธุรกิจนายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลว่า

...“การดำเนินการขุดลอกจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพประมงเกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องรอเวลาที่น้ำขึ้นน้ำลงเท่านั้นจึงจะสามารถนำเรือเข้ามาเทียบท่าได้ แต่สามารถทำการประมงได้ตลอดเวลา รวมถึงชาวบ้านในพื้นที่จะมีรายได้จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตชุมชน หากเกิดโครงการมารีน่าจะพิจารณารับคนพื้นที่เข้าทำงานในโครงการก่อน ซึ่งจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน ทั้งงานประจำในมารีน่าเอง และธุรกิจต่อเนื่อง เช่น การรับส่งนักท่องเที่ยว การค้าขายก็จะดีขึ้น เป็นต้น โดยกลุ่มอนุรักษ์อาจไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้”...

จากการให้ข้อมูลของผู้ที่สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยให้เหตุผลจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นถึงแม้จะทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปแต่ก็เป็นไปในทิศทางที่ดี อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ก็ได้กล่าวอ้างถึงข้อเสียที่จะเกิดขึ้นโดยมองว่าเป็นการใช้งบประมาณของรัฐที่ไม่คุ้มค่าและอาจทำให้เศรษฐกิจไม่ได้เป็นไปในทิศทางที่ดีตามที่ได้มีผู้กล่าวอ้าง ซึ่งความเห็นต่างนี้ได้มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประจิด รัตน์ รอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “ในการใช้งบประมาณภาครัฐในการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ เมื่อมีการขุดแล้วจะต้องมีการบำรุงรักษาสภาพร่องน้ำอยู่เสมอ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้งบ งบประมาณที่ไม่คุ้มค่าเนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมง แทนที่จะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจภาคครัวเรือน อาจส่งผลให้เศรษฐกิจแย่ลงกว่าเดิม”...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวที่คัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ซึ่งกล่าวว่า

... “ตนและคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทำการประมง มีการศึกษาไม่สูง อีกทั้งยังมีอายุมากแล้วรายได้หลักมาจากการทำการประมง หากมีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) การว่าจ้างดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำฯ หรือการใช้งบประมาณไม่ได้มีผลในการกระตุ้นเศรษฐกิจในครัวเรือนมากนัก ถึงแม้จะมีคำพูดว่าการรับคนเข้าทำงานในมารีน่าที่จะเกิดขึ้นนี้ จะพิจารณารับคนในพื้นที่เข้า

ทำงานก่อน แต่ตนและคนอื่น ๆ อีกหลายคนอาจมีคุณสมบัติที่ไม่ตรงกับความต้องการ หากแม้จะได้ทำงานในมารีน่าก็คงไม่สามารถทำงานในตำแหน่งที่มีเงินเดือนสูงได้” ...

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้แสดงจุดยืนในการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยกล่าวอ้างเหตุผลที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่ไม่คุ้มค่า ถึงแม้จะมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ลักษณะงานก็ไม่ได้เหมาะสมกับคุณสมบัติของคนในพื้นที่ ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มจึงมองว่าการกล่าวอ้างถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจึงอาจจะเป็นเช่นนั้นจริง ทั้งนี้ มีผู้ที่มองว่าหากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาให้กับคนในพื้นที่อย่างแท้จริงก็จะสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนให้ดีขึ้นได้ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักวิชาการสิ่งแวดล้อม นายภูเบศ จอมพล (สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2566) กล่าวไว้ว่า

...“การที่รัฐมีนโยบายที่จะพยายามผลักดันโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อให้สามารถนำเรือเข้าออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาเกิดการกระจายรายได้ในภาคครัวเรือน การเข้ามาของโครงการมารีนา หากมีการจัดทำวางแผนที่ดีแล้วจะส่งผลทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน” ...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ภายใต้การวางแผนและการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลดีต่อประชาชนในพื้นที่ ถึงแม้ว่าการพัฒนาจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนแต่ก็จะเป็นการส่งผลกระทบในทิศทางที่ดีเพราะการดำเนินโครงการจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากสภาพต้นเนินของร่องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ชาวบ้านในพื้นที่มีวิถีชีวิตอยู่กับทะเล และทำประมงน้ำตื้นและน้ำลึก ซึ่งเมื่อวิถีชีวิตการทำประมงไม่มีความสะดวก การนำส่งสัตว์ทะเลที่จับมาได้นั้นมาความล่าช้าจึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนให้สามารถประกอบอาชีพได้สะดวกมากขึ้น โดยการนำเรือเข้าออกท่าเทียบเรือได้สะดวกตลอด 24 ชั่วโมง” ...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ชาวบ้านรอการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่มอย่างมีความหวังว่า เรือจะได้เข้าออกได้ตลอดทั้งวัน ไม่ต้องรอช่วงน้ำขึ้น และที่สำคัญคือเอาบ่อกุ่มร้างมาพัฒนาให้มีมูลค่าขึ้น จะทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นด้วย” ...

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือ เข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ่ม ในการนำสัตว์น้ำที่หาได้จากการประมงนำมาขายซึ่งเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจภาคครัวเรือน อีกทั้ง การขุดลอกดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดีขึ้นจากการนำความเจริญมาสู่พื้นที่จากการมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริ่นา จากการจ้างงานคนในพื้นที่ให้มีรายได้ ซึ่งประชาชนในพื้นที่อีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนให้การขุดลอกร่องน้ำ และการสร้างท่าเทียบเรือของภาคเอกชน เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลนและปะการังในพื้นที่หากมีการขุดเป็นร่องน้ำ อีกทั้งยังมองว่าจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์กลุ่มนายทุนภาคเอกชนมากกว่าประชาชนในพื้นที่

1.2.3 ด้านสังคมวัฒนธรรม

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมซึ่งมีความเชื่อและยึดติดกับศาสนา ค่านิยมกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ประชาชนในพื้นที่ย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวเป็นความขัดแย้งที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่เห็นด้วยและอยากให้มีการพัฒนาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมไปสู่โอกาสของธุรกิจใหม่ๆ และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยหรือที่เรียกว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งมองว่าท่าเรือหลักที่มีใช้งานในบ้านอ่าวกุ่มมี 2 ท่าเรือ ได้แก่ 1. ท่าเรือบ้านอ่าวกุ่ม (ท่าคลอง) และ 2) ท่าเรือบ้านอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยเห็นว่าใช้เพียงท่าเรือบ้านอ่าวกุ่ม (ท่าคลอง) เพียงท่าเดียวก็เพียงพอแล้วต่อการรองรับการจอดเรือทั้งหมด มีปัจจัยและองค์ประกอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสะดวกของชุมชน เนื่องจากตั้งอยู่ใจกลางของชุมชนสามารถขึ้น - ลงได้ตลอดเวลา และมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ เช่น สะพานท่าเทียบเรือ ไฟฟ้าส่องสว่าง มีศาลาเพื่อซ่อมแซมเครื่องมือ หรือจัดเก็บสัตว์น้ำ เชื่อมต่อกับทางสาธารณะ มีร่องน้ำที่เรือสามารถเข้าออกได้ตลอดเวลา พื้นที่เหมาะสมสำหรับหลบหลุมมรสุม เป็นต้น หากดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) การพัฒนาดังกล่าวนี้จะสวนทางกับวิถีชุมชน การพัฒนาพื้นที่แม้จะก่อให้เกิดการสร้างงาน แต่วิถีชุมชนที่เคยใช้ชีวิตในกลุ่มเครือญาติอย่างใกล้ชิดอาจแตกต่างออกไปเป็นต่างคนต่างอยู่ จากชุมชนที่เคยสงบสุขช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ก็จะกลายเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนคับคั่ง จนทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) สภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเจด พันทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ ข้อมูลไว้ว่า

...“อยากให้มีการดำเนินโครงการชุดลอก ๆ ประสบความสำเร็จ และมีการจัดทำโครงการมารีน่าเข้ามาในพื้นที่ เนื่องจากจะเป็นการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และนำพาลูกหลานที่ออกไปทำงานไกลบ้านได้กลับเข้ามาทำงานในพื้นที่ของตนเอง” ...

การให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่เป็นการให้ความเห็นที่สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยมองว่าการพัฒนาจะเป็นผลดีกับคนในชุมชน ซึ่งเมื่อเกิดความเจริญในพื้นที่จะทำให้ลูกหลานที่อยู่ต่างถิ่นได้มีโอกาสกลับมาทำงานในพื้นที่และได้อยู่อาศัยกับครอบครัว ซึ่งจะทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลของหลักที่สำคัญซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

... “ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเกิดจากการที่ต้องการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม และกลัวการเปลี่ยนแปลง จึงต้องการรักษาวิถีชีวิตการทำประมงแบบเดิม ด้วยปัจจัยมาจากด้านอายุ การประกอบอาชีพ ตอบสนองความเป็นอยู่และหลักศาสนาของตนเอง นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษ์ ๆ มองว่า การที่ความเจริญเข้ามาในพื้นที่ จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในแง่ของศาสนา วิถีชีวิตครัวเรือน กลุ่มที่เห็นด้วยมองว่าเป็นการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากโครงการชุดลอก ๆ รวมถึงการมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญ ๆ อ่าวกึ่งมารีน่าเข้ามาในพื้นที่จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ที่เน้นไปให้กับเยาวชนในพื้นที่ที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดผลกระทบด้านปัญหาเสพติดการออกไปทำงานในพื้นที่ที่ห่างไกลของลูกหลาน จึงเป็นเหตุผลของความคัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายเห็นไม่ตรงกัน” ...

นักการเมืองท้องถิ่นกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนและกลุ่มที่ต่อต้านการดำเนินโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยให้เหตุผลว่ากลุ่มที่สนับสนุนต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนพื้นที่เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมองว่าจะเป็นการทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนซึ่งพวกเขาไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงและต้องการรักษาวิถีแบบดั้งเดิมไว้ หากมีการดำเนินโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เกิดขึ้นย่อมส่งกระทบแน่นอน ทั้งนี้ มีผู้กล่าวถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหากมีการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยผู้ข้อมูลให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวมินา ปะหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “การดำเนินโครงการชุดลอก ๆ อาจจะเข้าไปกระทบกับวิถีชีวิตของชุมชนแน่นอน เนื่องจากชาวบ้านอาจจะได้รับผลกระทบ คือ ไม่สามารถลงเดินเข้าไปจับสัตว์ทะเลได้” ...

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนแน่นอน โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญได้กล่าวถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่ได้เป็นความขัดแย้งของกลุ่มชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่รัฐเพียงอย่างเดียว แต่เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์ฯ และเจ้าของโครงการทำเทียบเรือ ๆ อ่าวกุ่มงารี นำด้วย ที่ไม่ต้องการให้เกิดการขุดลอก โดยอ้างว่าจะเป็นการทำลายระบบนิเวศ แต่แท้จริงแล้วความประสงค์ที่จะดำเนินโครงการขุดลอกๆ มาจากการเสนอของตนเองที่ซึ่งเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านและมองเห็นว่าพื้นที่ท่าเลนนั้น ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำการประมง ที่กระทบต่อการดำรงชีวิตและรอการแก้ไข”...

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งผลกระทบในทางที่ดีและในทางที่ไม่ส่งผลดีต่อคนในชุมชน ในส่วนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มซึ่งเป็นผู้ต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ได้ให้ข้อมูลถึงผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นข้อโต้แย้งไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประจิด ธิโรบรู (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลว่า

...“บริเวณนี้เป็นฐานทรัพยากรสำคัญของชุมชน ถ้ามีการขุดมันจะกระทบแน่นอน กระทบพื้นที่ทำมาหากินของคนจน ๆ เพราะเขาต้องขุดลึกลงไป พื้นที่ที่เขาเคยใช้จับสัตว์น้ำมันหายไป แน่ มันเปลี่ยนสภาพพื้นที่แนวโคลน ก็จะกลายเป็นร่องน้ำขนาดใหญ่เดินไปไม่ได้มันจม ทั้งปะการังน้ำตื้นและกัลปังหาที่จะหายไป นอกจากนี้ ในความกว้าง ก้นร่องถึง 30 เมตร ข้อมูลที่ได้รับมาจากที่กรมเจ้าท่าเคยนำเสนอปากมันกว้างเกือบ 60 เมตร มันก็จะกลายเป็นพื้นที่ที่ใหญ่มาก และยาว 1.2 กิโลเมตร ด้วยขนาดและความกว้างมันทำลายต่อระบบนิเวศและแนวชายฝั่งปะการัง หากมีการดำเนินโครงการไปแล้วก็ยากที่จะให้กลับมามีสภาพเดิมซึ่งจากสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปนี้จะทำให้ชาวประมงในพื้นที่ไม่สามารถทำมาหากินได้เหมือนเดิมต้องออกไป ทำการประมงที่ไกลออกไปทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป”...

การให้ข้อมูลของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่โดยตรงจากการสภาพพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปหากมีการขุดลอกร่องน้ำ เพราะจะเป็นการทำลายระบบนิเวศ ทำให้สัตว์น้ำหายไปและชาวประมงจะต้องเดินเรือออกไปไกลขึ้นเพื่อจับสัตว์น้ำ ข้อมูลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อมูลสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ทะเลคือหลักพึ่งสุดท้ายของคนจน ที่ผ่านมามีชาวบ้านบอบซ้ำจากโควิด-19 บอบซ้ำจากภาระหนี้สิน แต่เมื่อพวกเขาหันกลับไปพึ่งทะเล แทบไม่ต้องลงทุนอะไรเลย พวกเขากลับมาใหม่ได้ แต่ถ้าหลักพึ่งนี้มันพัง เกิดวิกฤตนี้ขึ้นมาใครจะเป็นคนรับแรงกระแทกจากวิกฤตนั้น ที่ผ่านมามีไวรัสโคโรนาเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าทะเลเป็นความมั่นคง เป็นแหล่งพึ่งของคนจนอย่างแท้จริง”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือ เข้า-ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกึ่ง กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศของป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและอนุบาลสัตว์น้ำ หากมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ชาวประมงไม่สามารถทำมาหากินได้เหมือนเดิมต้องออกไปทำประมงในที่ที่ไกลออกไป ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปและปลายทางคืออาชีพประมงที่จะหายไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบเรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากการสัญจรทางน้ำที่สะดวกมากขึ้นรวมถึงความเจริญ ที่เข้ามาในพื้นที่ที่จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของศาสนา วิถีชีวิตควรรวเรือน การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) รวมถึงการมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่า เข้ามายังพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ที่เน้นไปให้กับเยาวชนในพื้นที่มีชีวิตรวมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ตอนที่ 2 สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

ใน พ.ศ. 2559 รัฐบาลจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมารีน่าฮับ หรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียน โดยมีกรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานหลักที่ผลักดันโครงการนี้ให้เกิดขึ้น กรมเจ้าท่าได้ศึกษาพื้นที่ศักยภาพพบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งหมด 8 แห่ง กระจายอยู่ใน จังหวัดตราด จังหวัดชลบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต จากการที่รัฐบาลมีแนวคิดในการสร้างท่าจอดเรือยอร์ชใหม่อีก 8 แห่ง โดย 4 แห่งจะอยู่ในฝั่งทะเลอันดามัน และอีก 4 แห่งจะอยู่ในฝั่งอ่าวไทย ท่าจอดเรือแห่งใหม่นี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น จังหวัดภูเก็ตจึงได้เตรียมสร้างท่าจอดเรือสำราญเพิ่มอีก 2 แห่ง รับนโยบายภาครัฐที่หวังผลักดันให้เมืองไข่มุกแห่งอันดามันเป็นฮับจอดเรือยอร์ชของภูมิภาคอาเซียน ในจำนวนท่าเรือแห่งใหม่ที่จะสร้างนี้ จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตถึง 2 แห่ง ได้แก่ เอเชียัน มารีน่า ในพื้นที่ตำบลรัษฎา และอ่าวกึ่ง มารีน่าในพื้นที่ตำบลป่าคลอก คาดว่า จะเริ่มได้ก่อนในช่วงไตรมาสแรกของ พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผลการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment หรือ EIA) ในส่วนของการก่อสร้างนั้นคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี โครงการท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่า มีพื้นที่ทั้งหมด 108 ไร่

ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกุ้ง ตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัก เรือ กรมเจ้าท่าต้องตรวจสอบเอกสารที่ดินและลงพื้นที่ตรวจระวางพื้นที่ทั้งหมดก่อนอนุญาตให้มีการ สร้างท่าเรือในพื้นที่บ้านอ่าวกุ้งได้ และยืนยันว่าพื้นที่โครงการท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ้ง มาริน่า ไม่ได้มีเนื้อที่ทับซ้อนกับแนวป่าสงวนหรือแนวป่าชายเลน ซึ่งทางเข้า – ออกโครงการท่าเทียบ เรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ้งมาริน่าเป็นช่องว่างพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของป่า ชายเลนโดยรอบ

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่า **ป่าแหวง** พื้นที่ป่าแหวงเคย ใช้ดำเนินโครงการอนุรักษ์ภายใต้โครงการทวงคืนผืนป่าของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ร่วมกับชุมชน เพราะทาง ทช. เข้าใจว่าป่าบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของป่าชายเลนคลองพารา พื้นที่ 2,343 ไร่ และเป็นป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2543 พื้นที่รวม 2,567 ไร่ ใน พ.ศ. 2545 ชาวบ้านบ้านอ่าวกุ้งยังได้รับธงพระราชทานให้ดูแลป่าชายเลนแปลงนี้ร่วมกัน จนทำให้ป่าชายเลนในแถบนี้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำที่สำคัญของเกาะภูเก็ตฝั่ง ตะวันออก ดังนั้นเมื่อจะต้องดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลปากคลองเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากความลำบากในการเดินเรือ เข้า-ออกของประชาชนในพื้นที่ จึงเกิดการเคลื่อนไหวต่อต้านเพื่อให้ยุติการดำเนินโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้เคยฟื้นฟูสภาพธรรมชาติบริเวณนี้เอาไว้ ในขณะที่เกิด ประเด็นข้อถกเถียงจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นร่องน้ำเดิมที่กรมเจ้า ท่าจะสามารถเข้ามาดำเนินโครงการตามภารกิจในการบำรุง รักษาร่องน้ำสาธารณะหรือไม่

ภาพที่ 4.5 พื้นที่ป่าแหวง ตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุโขทัย

ที่มา: Thaibps, 2566, <https://shorturl.asia/WkhQs>.

สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ทุกครั้งที่มีการฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณนี้โดยกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ มักพบว่าต้นไม้ที่ปลูกไว้ไม่เติบโตไปมากกว่าเดิมหรืออาจถูกทำลายลง จึงตั้งข้อสงสัยคิดว่าป่าที่พวกเขาฟื้นฟูอาจถูกวางยาเบื่อ ทำให้ต้นไม้เหล่านั้นเสื่อมโทรมและตายลง”...

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งวิตกกังวลถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไปจึงไม่ต้องการให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่จะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายมากไปกว่าเดิม จึงกลายเป็นความขัดแย้งกับเทศบาลตำบลป่าคลอกที่ต้องการให้มีการดำเนินโครงการดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ จากผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวนี้ มีผู้กล่าวโต้แย้งถึงสภาพการเป็นร่องน้ำแต่เดิม ถึงแม้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปบ้าง แต่ถ้าหากมองในภาพรวมจะเห็นได้ว่าเป็นผลดีมากกว่า ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“พื้นที่โล่งหน้าทางเข้าโครงการนั้นเป็นท่าเรือเก่าและยังมีชาวบ้านบางคนเข้ามาใช้ประโยชน์จากท่าเรื่อนี้อยู่ทุกวัน ทำให้พื้นที่ทางเข้ากลายเป็นทางเข้า - ออก”...

นอกจากนี้นายประพจน์ยังแสดงหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (นส.3) ของครอบครัวนายประพจน์ แซ่หลิม ระบุว่าที่ดินบริเวณทางเข้าโครงการที่เป็นป่าแห้งไม่ได้เป็นเขตแนวป่าชายเลนแต่เป็นเขตชายทะเล โดยมีผู้ให้ข้อมูลสนับสนุนการมีสภาพเป็นร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นประชาชนในพื้นที่ นายเจด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“พื้นที่ก่อสร้างโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริโนะเคยเป็นนาข้าว มาก่อน และพื้นที่ป่าแห้งที่เห็น คือ ท่าเล หรือท่าเรือติดชายทะเลที่ชาวบ้านใช้น้ำยาล้างสินค้าต่าง ๆ เมื่อต้องการเข้ามาเทียบท่าที่บ้านอ่าวกึ่ง ต่อมาภายหลังพบว่าท่าเลหมดความสำคัญลงเพราะเกิดท่าคลองหรือท่าเรือบริเวณคลอง”...

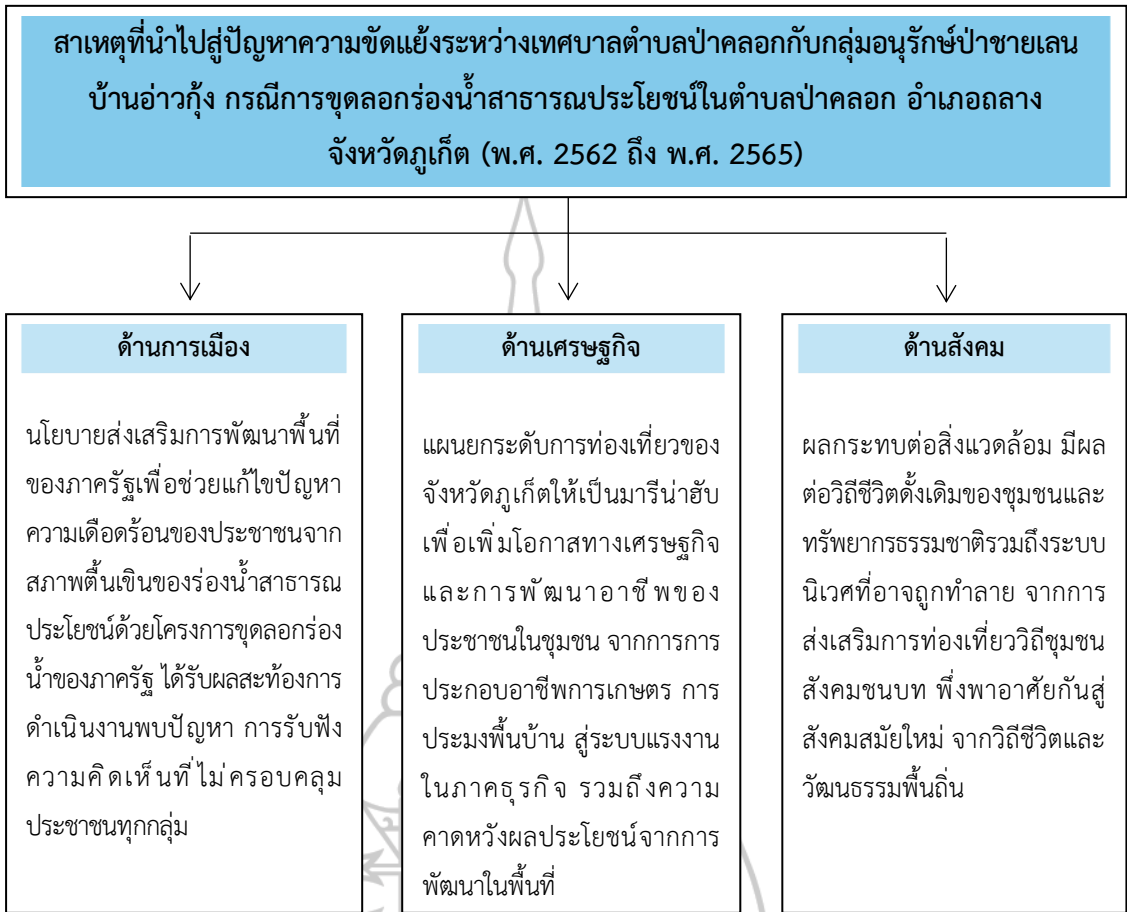
ในขณะที่สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์บ้านอ่าวกึ่งได้ให้ข้อมูลที่ขัดแย้งกัน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ นายออส สมทิพย์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ขอยืนยันว่าตรงบริเวณป่าแห้งไม่เคยมีท่าเรือแต่อย่างใด”...

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เทศบาลตำบลป่าคลอก ได้ทำหนังสือถึงสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ขอให้ดำเนินการขุดลอกคลอง ร่องน้ำสาธารณะบริเวณอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามที่ชาวบ้าน ในบ้านอ่าวกึ่งร้องขอ เนื่องจากพวกเขาได้รับความเดือดร้อนในการเดินทางเข้า-ออกทะเลที่ไม่สะดวกเพราะน้ำตื้นเงินทำให้การเดินทางเรือเข้าออกท่าเทียบเรือมีความลำบาก นอกจากนี้ชาวบ้าน

กลุ่มหนึ่งมองว่าโครงการชุดร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) คือโอกาสพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตแต่การพัฒนาในครั้งนี้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเกิดความไม่พอใจ ได้แสดงความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชาวประมงและสิ่งแวดล้อมในชุมชนจึงได้ทำการยื่นหนังสือคัดค้านโครงการชุดร่องน้ำไปในยังหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในวันที่ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 กรมเจ้าท่า ได้เปิดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ ฯ มีผู้เข้าร่วมประชุม 180 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม จำนวน 15 คน ได้เข้ายื่นหนังสือกับนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เพื่อขอคัดค้านการประชุมดังกล่าวเนื่องจากการจัดเวทีไม่ชอบธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ทั้งยังอ้างถึงการแปลสภาพทางอากาศของพื้นที่ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการชุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนี้

ภาพที่ 4.6 แผนภูมิแสดงสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

2.1 ด้านการเมือง

โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตำบลป่าคลอก จังหวัดภูเก็ต เป็นโครงการของรัฐอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงรักษาทางน้ำธรรมชาติและรักษาความปลอดภัยในการเดินเรือ (ประมงพื้นบ้าน) ที่ใช้ร่องน้ำดังกล่าวในการเข้าออกและประกอบอาชีพ โดยร่องน้ำที่ขุดลอกจะมีระยะทางยาวประมาณ 1,200 เมตร ลึกประมาณ 2 เมตร ความกว้างร่องประมาณ 40 เมตร ซึ่งข้อมูลจากผลการอ่านแปล ทีวีความ และวิเคราะห์และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ และการตรวจพื้นที่จากคณะผู้เชี่ยวชาญได้ชี้ชัดว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตำบลป่าคลอก อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติ ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีสภาพเป็นป่าชายเลน ด้านทิศใต้มีแนวลำห้วยเดิมที่รับน้ำจากเขาและที่สูงไหลลงบริเวณร่องน้ำออกสู่ทะเล มีร่องรอยของการขุดเปลี่ยนแปลงเป็นทางระบายน้ำไหลออกไปทางด้านทิศตะวันออก

ของแนวร่องน้ำเดิม ในช่วง พ.ศ. 2519 และมีร่องรอยของพื้นที่เลี้ยงกุ้งอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2561 บริเวณ ดังกล่าว มีท่าเทียบเรือเก่าที่ใช้ต่อเนื่องกันมายาวนาน ปัจจุบันยังมี ชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่บ้านอ่าวกุ้งและพื้นที่ใกล้เคียงใช้เป็นท่าจอดเรือ มูลเหตุที่เกิดโครงการขุด ลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) สืบเนื่องจากชาวบ้านอ่าวกุ้งที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและประมง ชายฝั่งร้องขอความช่วยเหลือไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอก จากการประชุมได้รับฟังปัญหาการตัดสินใจ ของร่องน้ำทำให้ได้รับความเดือดร้อนในการนำเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือซึ่งก่อนการริเริ่มดำเนิน โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดภูเก็ต ได้จัดประชุมเพื่อ รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 2 ครั้ง สรุปได้ ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 เทศบาลตำบลป่าคลอก จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาร่องน้ำตื้นเขินบริเวณอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ณ ห้องประชุม ชั้น 3 เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 85 คน ผลการ ประชุมสรุป ได้ว่า เห็นด้วยที่จะให้เทศบาลตำบลป่าคลอกดำเนินการแก้ไขปัญหา จำนวน 79 คน ไม่ เห็นด้วยที่จะให้เทศบาลตำบลป่าคลอกดำเนินการแก้ไขปัญหา จำนวน 1 คน และงดการออกเสียง จำนวน 5 คน ในการประชุมคราวนี้ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งไม่ได้เข้าร่วมการประชุมด้วย

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2563 เทศบาลตำบลป่าคลอก ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกครั้ง ณ ห้องประชุมปลาพะยูน เทศบาลตำบลป่า คลอก เนื่องจากเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2563 ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งได้ยื่นคำ ร้องขอคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ผ่านช่องทางการรับฟังปัญหาความ เดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิ มนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ณ ห้องประชุมคอซิมบี๊ ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเกรงว่า จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน และปะการังชายฝั่งอ่าวกุ้ง ในการจัดประชุมรับฟังความ คิดเห็นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งไม่ได้เข้าร่วมการ ประชุมด้วยผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

1) ประเด็นการขอความเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาใน ประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในทุกด้านก่อนขุดลอกร่องน้ำหรือไม่ขุดลอกร่องน้ำเพื่อลดปัญหา ความขัดแย้งในพื้นที่ โดยให้มีคณะกรรมการที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนของกลุ่มที่ร้องขอให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) และตัวแทนของกลุ่มผู้คัดค้าน มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนทั้งสิ้น 252 คน เห็นด้วยให้แต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน 25 คน ไม่เห็นด้วยให้แต่งตั้ง คณะกรรมการแต่เห็นว่าควรดำเนินโครงการ ขุดลอกไปเลย จำนวน 180 คน และงดออกเสียง จำนวน 47 คน

2) ประเด็นการขอความเห็นชอบในการดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนทั้งสิ้น 252 คน เห็นด้วยให้ดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ จำนวน 175 คน ไม่เห็นด้วยให้ขุดลอก ร่องน้ำ จำนวน 24 คน และงดออกเสียง จำนวน 53 คน

แม้จะมีจำนวนเสียงข้างมากที่เห็นว่าให้ดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ แต่จังหวัดภูเก็ตก็ ยังแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อดำเนินการศึกษาข้อกฎหมายและประเมินผลกระทบ ต่าง ๆ จากการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์อ่าวกึ่ง (ท่าเล) (คำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ 7464/2563 ลง วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ เช่น ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ผู้นำท้องที่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ต เจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดภูเก็ต เจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงภูเก็ต ตัวแทนของกลุ่มที่ร้องขอให้มีการ ดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และตัวแทนของกลุ่มผู้คัดค้าน (มีจำนวน 5 คน ซึ่งมี จำนวนกรรมการ มากที่สุดในคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความรอบคอบ โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐ คณะกรรมการดังกล่าวได้ศึกษาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ตีความผลการอ่านแปล วิเคราะห์ภาพถ่าย ทางอากาศ ตรวจสอบพื้นที่ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มดำเนินการ ศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 และได้ข้อสรุปว่าบริเวณที่ จะดำเนินการขุดลอกไม่พบแหล่งหญ้าทะเลหรือปะการัง แต่พบแหล่งปะการังบริเวณข้างเคียง จึงเห็น ควรให้มีมาตรการป้องกันตะกอนระหว่างการดำเนินการ ร่วมกับการศึกษาทิศทางของกระแสน้ำเพื่อ ลดผลกระทบให้น้อยที่สุด และควรมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการังอย่างต่อเนื่องในช่วง ระหว่างการดำเนินการตามความเห็นจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามัน ตอนบนซึ่งบริเวณที่จะดำเนินการขุดลอกสามารถกระทำได้ในกรณีที่พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นร่อง น้ำอยู่เดิมและมีวัตถุประสงคเพื่อเป็นการบำรุงรักษาทางน้ำ หรือการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยใน การเดินเรือตามข้อ 11 (5) แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนด เขตพื้นที่และมาตรการการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2560

นอกจากนี้ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 กระทรวงคมนาคม โดยกรมเจ้าท่ายังได้ ดำเนินการสำรวจจัดทำแผนที่ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) (ออกแบบเบื้องต้น) สำหรับเรือประมง พื้นบ้านระยะทาง 1,200 เมตร (จากชายฝั่งออกสู่ทะเล ตั้งแต่ช่วง กม. 0+000 ถึง กม. 0+150) และ 30 เมตร (ช่วง กม. 0+150 ถึง กม. 1+200) ขุดลอกร่องน้ำลึกจากระดับน้ำลงต่ำสุดประมาณ 2.00 เมตร เนื้อดินประมาณ 97,810 ลูกบาศก์เมตร โดยการจัดการวัสดุขุดลอกที่กรมเจ้าท่าสำรวจพื้นที่ทิ้ง วัสดุขุดลอกร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ 10 ได้ข้อสรุปว่าวัสดุที่ได้จาก การขุดลอกไม่สามารถนำไปทิ้งในทะเลได้ เนื่องจากพบแหล่งปะการังบริเวณข้างเคียง ได้แก่ แนว ปะการังอ่าวกึ่ง พื้นที่ 64 ไร่ ห่างจากพื้นที่โครงการประมาณ 2.2 กิโลเมตร จึงต้องนำวัสดุขุดลอกขึ้น

ไปเก็บกองพักไว้บนบกในที่สาธารณะ และต้องดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย นอกจากนี้ การดำเนินงานเกี่ยวกับขั้นตอนการขุดลอกและการบริหารจัดการวัสดุขุดลอก (ขนย้าย วัสดุขุดลอกขึ้นบก) ตลอดจนมาตรการป้องกันผลกระทบจากการพังกระจายของตะกอนดิน ขณะทำการขุดลอก (Silt Screen) ขณะนี้ยังไม่มี ความชัดเจนในประเด็นที่เก็บกองวัสดุขุดลอกบนบก จึงไม่สามารถประมาณราคา กำหนดงบประมาณและจัดวางแผนงานเพื่อจัดเข้าแผนการดำเนินงาน ประจำปีได้

อย่างไรก็ตามรูปแบบดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียจากการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เนื่องจากมีข้อพิพาทระหว่างประชาชนในพื้นที่ ข้อ พิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ซึ่งยังไม่ได้ข้อยุติ ยัง ไม่มีความชัดเจน ในประเด็นที่เก็บกองวัสดุขุดลอกบนบกและกรมเจ้าท่าได้รับความเห็นจากสำนักงาน ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 กรณีการขุดลอกดังกล่าวจะทำให้เกิดการพังของตะกอนจนส่งผล เสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการัง จึงควรมีมาตรการป้องกันตะกอนระหว่างการ ดำเนินการ ร่วมกับการศึกษาทิศทางของกระแสน้ำเพื่อลดผลกระทบให้น้อยที่สุด และควรมีการ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการังอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างการดำเนินการ ดังนั้น จะเห็นได้ ว่าที่ผ่านมาจังหวัดภูเก็ตได้จัดประชุมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) พื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2564 ซึ่งในการประชุมครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 ที่ประชุมมีมติในวาระที่ 2 ประกอบด้วย 1) การพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการแปลภาพถ่ายทางอากาศจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผล การแปลภาพถ่ายทางอากาศระบุว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นร่องน้ำเดิมและให้ถือเป็นข้อยุติใน ประเด็นการพิจารณาว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นร่องน้ำเดิมหรือไม่ 2) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้มีการ ดำเนินการสำรวจและออกแบบขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยที่ประชุมได้มอบหมายให้สำนักงาน เจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ต เป็นหน่วยงานหลักและดำเนินการสำรวจ ออกแบบ จัดทำแผนที่ รูปแบบ และวิธีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้กรมเจ้าท่าได้ดำเนินการสำรวจออกแบบเบื้องต้นไว้แล้วตามที่ได้กล่าว ข้างต้น ซึ่งจะต้องนำรูปแบบเบื้องต้นดังกล่าวไปรับฟังความต้องการและความคิดเห็นของประชาชน ในส่วนกรณีพื้นที่ เก็บกองวัสดุขุดลอกบนบกต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่ในการจัดหา สถานที่สาธารณะเพื่อรองรับวัสดุขุดลอกสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาแผนงาน/แผนงบประมาณใน ลำดับต่อไป กรมเจ้าท่าจึงจะพิจารณาดำเนินการขุดลอกได้เมื่อข้อพิพาทต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบต่อ ทรัพยากรในพื้นที่โครงการได้ข้อสรุปและ ยุติความขัดแย้งเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตลอดจนได้รับอนุญาตจาก หน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายและ ไม่ขัดต่อกฎหมายอื่น ซึ่งสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความ ขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำ

สาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ด้านการเมือง มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นประชาชนในพื้นที่นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ผมในฐานะอดีตผู้ใหญ่บ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งเป็นคนแรกที่ได้ดูแลบริเวณตรงนี้เมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน ไม่สะดวกในการประกอบอาชีพทำการประมงพื้นบ้าน และประมงชายฝั่ง สินค้าไม่สามารถนำมาขายได้เนื่องจากการสัญจรทางน้ำที่ไม่สะดวก ผมและชาวบ้านเลยได้มาขอความช่วยเหลือจากท่านนายกและผู้เกี่ยวข้อง”...

ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือได้นำปัญหาความเดือดร้อนให้เทศบาลตำบลป่าคลอกช่วยแก้ไขโดยการขุดลอกร่องน้ำ ถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลป่าคลอกจะได้มีการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการปรับปรุงพัฒนาร่องน้ำสาธารณประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ไม่ทำให้สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มขาดความวิตกกังวลต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ และมองว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มเกษตรกรมากกว่าประชาชนในพื้นที่ โดยแนวคิด และวิธีการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปณิธา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ทางเทศบาลตำบลป่าคลอกได้รับหนังสือจากพ่อแม่พี่น้องที่ร่วมกันว่าได้รับความเดือดร้อนในการสัญจรไปมาทางน้ำบริเวณท่าเทียบเรืออ่าวกุ่ม (ท่าเล)”...

การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและลดข้อวิตกกังวลของผู้ที่ได้รับผลกระทบควรมีการวางแผนดำเนินการที่ดี การให้ข้อมูลในการดำเนินการที่ถูกต้องครบถ้วนและครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักวิชาการสิ่งแวดล้อม นายภูเบศ จอมพล (สัมภาษณ์ 4 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“นโยบายไม่ได้เกี่ยวข้อง หรือเป็นการส่งเสริมให้เกิดความขัดแย้งเป็นเพียงแค่การวางแผนจากการนำโครงการที่ชาวบ้านในพื้นที่กลุ่มหนึ่งมองว่าได้รับความเดือดร้อนจึงเสนอเรื่องมาให้เทศบาล ด้วยบทบาทหน้าที่เทศบาลจึงจำเป็นต้องมีการรับข้อมูลเหล่านี้เข้ามาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ซึ่งชาวบ้านบ้านอ่าวกุ่มได้รวมตัวกันจัดเสวนาชี้แจงข้อเท็จจริง เพื่อทำความเข้าใจปรากฏประเด็นการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์อ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยมีตัวแทนของชาวบ้านที่ต้องการสนับสนุนให้มีขุดลอกร่องน้ำ นำเสนอข้อเท็จจริงและความต้องการของชาวบ้าน พร้อมทั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ร่วมกันนำเสนอข้อเท็จจริง แต่อีกฝ่ายได้มีการกล่าวอ้างว่ากลุ่มของตนไม่ได้เข้าร่วมประชุมจึงขอให้มีการพิจารณาใหม่อีกครั้ง”...

ถึงแม้จะมีการให้อธิบายข้อเท็จจริงให้การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการได้ให้เหตุผลในทางตรงกันข้ามเพื่อยับยั้งไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) การให้ข้อมูลที่ขัดแย้งนี้โดยสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายออส สมทิพย์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ในฐานะที่ตนเองไม่เห็นด้วยกับโครงการขุดลอกฯ มองว่าอาจจะเป็นส่วนหนึ่งเนื่องจากตอนที่มีการยื่นหนังสือเสนอโครงการขุดลอกฯ ของกลุ่มที่อ้างว่าได้รับความเดือดร้อนไปยังเทศบาล และเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลป่าคอกต้องรับฟังปัญหาจากผู้ได้รับความเดือดร้อนอยู่แล้ว แต่ประเด็นปัญหาเกิดจากการจัดประชุมของเทศบาลตำบลป่าคอกที่มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นในครั้งแรก ตนเองและกลุ่มอนุรักษ์ฯ คนอื่น ๆ ไม่ได้เข้าไปร่วมประชุมหรือทำการออกความเห็น จึงคิดว่าอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้”...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่มนายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

... “มีความพยายามที่จะกล่าวอ้างว่าบริเวณนี้เคยมีร่องน้ำมาก่อน จนนำมาสู่ของการตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดขึ้น เพื่อที่จะดูเรื่องนี้ แต่คณะกรรมการก็มีปัญหาเพราะว่าหนึ่ง บทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ คือ ให้มีหน้าที่ดูแล และศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำเท่านั้น อย่างที่สอง ในกระบวนการของคณะกรรมการชุดนี้ไม่ได้มีการดำเนินการตามมติของที่ประชุม ซึ่งเสนอว่า จะดูพื้นที่ว่าเป็นร่องน้ำเดิมหรือไม่ มีลักษณะอย่างไร มันควรจะต้องประสานงานไปยังคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ หรือ กพร. เพื่อที่จะหาผู้เชี่ยวชาญมาแปรภาพถ่ายแผนที่ทางอากาศ ในเชิงข้อเท็จจริงก็ไม่ได้มีการประสานงานไปยัง กพร. อย่างที่ว่าเพื่อให้มาดำเนินการ แต่กลับมีหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้มาแปรภาพถ่ายทางอากาศไปยังบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการ และเคยทำงานให้บริษัทเอกชนมาเป็นคนแปร ดังนั้น ที่มันเป็นปัญหาก็เพราะคณะกรรมการเอง มีหน้าที่เฉพาะเรื่องการศึกษาในแง่มุมกฎหมายอย่างเดียว มันไม่น่าจะมีบทบาทไปถึงเรื่องของการตัดสินใจว่า ตรงนั้นเป็นร่องน้ำหรือไม่อย่างไร ซึ่งในการตัดสินใจแบบนี้มันมีผลทางกฎหมายในการเปลี่ยนสภาพพื้นที่ร่องน้ำ บทบาทคณะกรรมการตรงนี้ ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญพอไม่มีอำนาจพอที่จะดูรอบด้านตรงนั้น คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นก็ไม่ได้มีอะไรรองรับที่จะมาแก้ไขปัญหาตรงนี้จริง ๆ ” ...

การกล่าวอ้างถึงการมีสภาพการเป็นร่องน้ำมาก่อนทำให้เกิดข้อโต้แย้งของกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกุ่มซึ่งไม่ยอมรับการกล่าวอ้างดังกล่าว และได้เรียกร้องให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดทำหน้าที่ดูแลและศึกษาข้อกฎหมาย รวมถึงการประสานขอความร่วมมือไปยังคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ หรือ กพร. เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแปรภาพถ่าย

แผนที่ทางอากาศ อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งก็ยืนยันการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายจิตต์ ครอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“อยากให้หน่วยงานรัฐรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านอย่างยุติธรรม แต่ในเวทีรับฟังความคิดเห็นของทางเทศบาลเราไม่ทราบข่าว และผลสรุปจากเวทีคือทุกคนเห็นด้วยกับโครงการภายใต้ข้อกังขาของฝ่ายที่คัดค้าน หลังจากมีมติให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญอดีตข้าราชการมาแปลภาพถ่ายทางอากาศ ผลการแปลภาพถ่ายเขาบอกว่า พื้นที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำเดิม โดยมีกิจกรรมการ 12 เสียงเห็นด้วยกับการแปลภาพถ่าย ไม่เห็นด้วย 5 เสียง ซึ่งทั้งหมดเป็นชาวบ้านของอ่าวกึ่ง โดยการศึกษาครั้งนี้ ใช้ผลการแปลภาพถ่ายเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้พิจารณาถึงบริบทอื่น ๆ เช่น การลงสำรวจพื้นที่ การสอบถามผู้อาวุโสในชุมชน ความไม่สอดคล้องของโครงการนี้ พื้นที่ตรงนั้นมันไม่ใช่ร่องน้ำเดิม มันเป็นป่าชายเลน มีการขึ้นป้ายทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน มีหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของจัด สิ่งนี้เป็นการรับรู้โดยกว้างขวาง ว่าเป็นพื้นที่ป่าชายเลนไม่ใช่ร่องน้ำ”...

จากการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งนายสมใจ วงศ์กล้า (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“ท่าเทียบเรืออ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีลักษณะเป็นท่าเทียบเรือจริง แต่พื้นที่ในการเดินเรือไม่ได้มีลักษณะเป็นร่องน้ำแต่มีลักษณะเป็นอ่าวไม่มีลำคลองที่ระบุว่าเป็นร่องน้ำนั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงแค່ทางน้ำไหลที่ใช้สำหรับระบายน้ำในการทำการเกษตรนาข้าวในสมัยก่อนและในสมัยก่อนการเดินเรือของชาวบ้านนั้นใช้เรือแจว เรือพาย ซึ่งหากเป็นในช่วงฤดูมรสุมจะอ้อมไปทางลำคลองอีกด้านหนึ่งเพื่อจอดพักเรือเมื่อพายุสงบและน้ำขึ้นก็จะเข้ามาตามวิถีชีวิตชุมชนเดิม ซึ่งการขุดลอกร่องน้ำมีขึ้นในตอนที่มีการมารีนาอ่าวกึ่งเกิดขึ้น ในขณะนี้กำลังดำเนินการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และพื้นที่บึงเป็นพื้นที่ของเอกชนทั้งหมด ดังนั้น การขุดลอกร่องน้ำจึงคิดว่ามีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านจริงหรือไม่”...

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ออกมาแสดงจุดยืนและให้ข้อมูลในการต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งวิตกกังวลถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาจึงกลายเป็นความขัดแย้งกับเทศบาลตำบลป่าคลอก ถึงแม้จะมีการให้ข้อมูลที่ต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการดังกล่าว แต่ก็ยังมีผู้ให้ข้อมูลที่สนับสนุนเทศบาลตำบลป่าคลอกเพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักธุรกิจนายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“คนได้มีการจัดพื้นที่ให้กับชาวบ้านสัญจรไปยังท่าเทียบเรือตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลของคุณเป็นระยะเวลาร่วม 40 ปี และได้มีการพูดคุยกับชาวบ้านว่ายินดีจะยกที่ดินให้เป็นทางสัญจรไปยังท่าเทียบเรือเพื่อใช้เป็นทางสาธารณะ”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่เกิดจากการนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำทำให้การเดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรืออ่าวกุ่มเป็นไปด้วยความลำบาก จึงต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยเทศบาลตำบลป่าคลอกได้นำโครงการ ฯ ไปบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งได้ขอความอนุเคราะห์ไปที่กรมเจ้าท่าเพื่อพิจารณาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำที่ตื้นเขิน รวมถึงการขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมีความกังวลถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการขุดลอกร่องน้ำที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของแนวปะการังในพื้นที่บริเวณโดยรอบอ่าวกุ่มซึ่งกำลังฟื้นตัว รวมทั้งระบบนิเวศป่าชายเลนและป่าชายเลนก็อาจถูกทำลายได้ ประกอบกับในการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มไม่ทราบเรื่องมาก่อนจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้น จึงไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการดังกล่าว ประกอบไม่พอใจที่มีการกล่าวอ้างว่าบริเวณร่องน้ำอ่าวกุ่มเคยเป็นร่องน้ำมาก่อนจากการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศ ดังนั้น จึงถือเป็นสาเหตุหลักอันหนึ่งของความขัดแย้งในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยในการรับฟังความคิดเห็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มไม่ได้เข้าร่วมรับฟังและไม่ทราบเรื่อง จึงมองว่าการที่เทศบาลตำบลป่าคลอกนำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เข้าไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการรับฟังความคิดเห็นที่ยังไม่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม จึงไม่ยอมรับข้อสรุปผลการประชุมและเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งนี้

2.2 ด้านเศรษฐกิจ

การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ถือเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลทุกสมัยให้ความสำคัญ เพราะสามารถสร้างรายได้จำนวนมากมหาศาลให้กับประเทศ และยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่งให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ โครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่า เป็นอีกหนึ่งโครงการที่จะดำเนินการตามนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดตั้งอยู่ในบ้านอ่าวกุ่ม ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ตามแนวทางของรัฐ ประกอบกับเทศบาลตำบลป่าคลอกได้บรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความเห็นต่างทางความคิด โดยกลุ่มที่เห็นด้วยมองว่าเป็นโอกาสในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ให้กับประชาชน การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่และส่งเสริมการท่องเที่ยว

ทางทะเล ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยมองว่าการพัฒนาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งได้มาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปาดลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลปาดลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ด้านเศรษฐกิจ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภรัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “หากมีการขุดลอกร่องน้ำจะทำให้เปิดโอกาสให้กับการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคประมงพื้นบ้านที่ประชาชนชาวประมงได้รับความสะดวกมากขึ้น และทางภาคเอกชนผู้ดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่าก็จะได้รับผลประโยชน์จากการขุดลอกนี้เช่นเดียวกันเนื่องจากจะทำให้เรือที่มาใช้บริการเดินทางเข้าออกได้สะดวกรวมถึงเป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จากผลพลอยได้จากโครงการมารีน่า”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพราะเล็งโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ นอกจากนี้จะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนแล้วยังเป็นการส่งเสริมการลงทุนของนักธุรกิจเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาต้องควบคู่กับการอนุรักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายสอาด คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “การพัฒนากับการอนุรักษ์ต้องไปควบคู่กัน คนที่ทำประมงเขาอยากอนุรักษ์ กลุ่มคนที่ไม่ได้ทำประมง เขาก็อยากพัฒนาการท่องเที่ยว คนเรามี 2 กลุ่มพื้นที่จะขุดร่องน้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ ถ้าใครอยากได้เขามีสิทธิ์ขออนุญาต”...

ความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจนี้มีผู้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่น นายอานวย ทองสม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “ส่วนหนึ่งอาจจะมีในเรื่องของเศรษฐกิจที่กลุ่มคนอยากทำอาชีพแบบวิถีชีวิตแบบเดิม แต่อีกกลุ่มอยากให้พื้นที่มีการพัฒนา เพื่อจะได้เป็นการกระจายรายได้ในพื้นที่”...

ผู้ที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้ความเห็นว่าถึงแม้ความเจริญจะกระทบต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม แต่ก็เชื่อว่าเป็นไปในทิศทางที่ดีและคนในชุมชนจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเจริญของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

... “ชาวบ้านในพื้นที่บางส่วนไม่ได้มีการทำอาชีพประมงแบบเดิมแล้ว หันมาทำธุรกิจค้าขาย หรือทำงานบนบก ชาวบ้านในพื้นที่มีความคาดหวังอยากให้พื้นที่ได้รับการพัฒนา เมื่อพื้นที่

ได้รับการพัฒนาการที่คนในชุมชนจะออกไปเป็นแรงงานข้างนอกก็จะลดลง ก็ทำโครงการขุดลอกๆ จะส่งผลดีต่อการทำประมง เนื่องจากปัญหาน้ำตื้นไม่สามารถนำเรือเข้าเทียบท่าหรือออกจากท่าได้ หรือการนำมารีนาเข้ามาในพื้นที่ จะเป็นผลดีให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก การพัฒนามันต้องมีการสูญเสีย แต่ในเมื่อหน่วยงานราชการเขามีฝ่ายวิชาการ มีกระบวนการ มีมาตรการป้องกัน เราเป็นชาวบ้านคิดไปไม่ถึงหรือกว่าจะต้องมีการป้องกันอย่างไร แต่หน่วยงานรัฐเขาเป็นผู้ดูแลมีผู้เชี่ยวชาญ ตนรู้สึกเสียดายที่มีคนบางกลุ่มไม่เห็นผลประโยชน์ตรงนี้”...

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญของกลุ่มประชาชนในพื้นที่ นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมีคนทำอาชีพประมงมากนัก หากมีการขุดลอกร่องน้ำ ๆ มีความเชื่อส่วนตัวว่าจะเกิดโอกาสในการทำธุรกิจใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเปิดธุรกิจค้าขายอาหาร รถตู้รับส่งนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน คนที่คัดค้านไม่อยากให้มีโครงการขุดร่องน้ำส่วนใหญ่มองว่าเป็นกลุ่มชาวประมง อยากให้มองว่าทุกวันนี้นักทูลานคนในชุมชนไม่ได้ทำอาชีพประมงแล้ว อีกทั้งบริเวณอ่าวกุ่มไม่ได้มีสัตว์ทะเลมากพอสำหรับทำประมงเพื่อค้าขาย จึงควรพัฒนาชุมชนเหมือนที่พื้นที่อื่น เราอยากเห็นชุมชนเจริญ อยากให้เกิดที่ท่องเที่ยวในชุมชนการขุดร่องน้ำจะนำมาซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวเพราะถ้าขุดร่องน้ำเรือก็เข้าออกง่าย”...

การให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่เป็นไปในทิศทางที่เห็นด้วยให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพราะมองเห็นโอกาสในการพัฒนาและการเกิดขึ้นของธุรกิจใหม่ ๆ ในพื้นที่ เนื่องจากในปัจจุบันรุ่นลูกรุ่นหลานไม่ได้ประกอบอาชีพดังเช่นคนในรุ่นก่อน โดยเฉพาะอาชีพประมงที่มีจำนวนน้อยลงกว่าแต่ก่อน ดังนั้น การที่ชุมชนเจริญขึ้นมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นจะเป็นการตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเสียมากกว่า ซึ่งมุมมองดังกล่าวนี้มีผู้เห็นต่างโดยมองว่าการเข้ามาของธุรกิจและความเจริญในพื้นที่จะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับคนเฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนมากกว่าจะเกิดประโยชน์กับคนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ภาคเอกชนเจ้าของโครงการท่าเทียบเรือสำราญ และกีฬาอ่าวกุ่มมารีนา ในการเดินเรือ เข้ามาใช้บริการมารีนาดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีร่องน้ำเพื่อเป็นทางเข้าออกเรือ กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มแรกที่ได้ประโยชน์จากการขุดลอก ในส่วนของกลุ่มชาวบ้านอาจจะกลุ่มสุดท้ายที่ได้ประโยชน์ แม้จะเป็นกลุ่มแรกที่ออกหน้าในการนำเสนอโครงการขุดลอกๆ ยื่นให้กับหน่วยงานทางเทศบาล ในด้านเศรษฐกิจเรามีการคุยกันภายในกลุ่มว่า การพัฒนาหรืออาชีพคงไม่ตกมาอยู่ในกลุ่มชาวบ้าน เป็นเพียงคำให้สัญญา เมื่อโครงการเสร็จสิ้นก็อาจจะทางใครทางมัน เจ้าของมารีนาและกลุ่มผู้เรียกร้องการ

ชุดลอกอ้างว่าต้องการทำเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ทั้งที่ในปัจจุบันชาวบ้านเราสามารถอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้โดยไม่ต้องเข้าไปทำลายระบบนิเวศภายในพื้นที่”...

การชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) นอกจากจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้ว ถึงการพัฒนาพื้นที่จากการปรับปรุงพัฒนาร่องน้ำสาธารณประโยชน์อาจไม่ได้ทำให้เกิดผลดีกับประชาชนในชุมชน เพราะการที่นักธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่อาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับคนในชุมชนตามที่ได้กล่าวไว้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเมื่อโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ดำเนินการได้สำเร็จพวกเขาเหล่านั้นอาจเพิกเฉยกับคำสัญญาที่ให้ไว้ ดังนั้น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ในปัจจุบันก็มองว่าดีอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องไปพัฒนาให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประจิด ทรัพย์ รอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ในมุมมองพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เพื่อก่อให้เกิดงานและการพัฒนาอาชีพกับคุณค่าในการรักษาระบบนิเวศน์โดยรวมทั้งบนบกและทางน้ำไม่เห็นด้วยกับการลงทุน คนในพื้นที่ปัจจุบันนี้ คนที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือหลุดจากโครงสร้างแรงงานก็เยอะหากเข้าไปทำลายวิถีชีวิตแบบเดิมที่พวกเขาเคยทำมาจะอยู่กันอย่างไร แล้วไม่จำเป็นต้องมีโครงการมารี้นำเข้ามาเนื่องจากทุกวันนี้การดำเนินวิถีชีวิตแบบนี้ตนเองก็สามารถเลี้ยงดูครอบครัว ส่งลูกหลานเรียนจบปริญญาได้ ประเด็นปัญหา คือ เรารู้สึกว่ป่าที่เราปลูกมาเองกับมือเป็นพื้นที่ที่ให้อาหารที่อยู่ หากวันหนึ่งจะมีคนเข้ามาทำลายเราในฐานะที่ใช้ประโยชน์กับพื้นที่นั้นจำเป็นต้องออกมาปกป้อง”...

จากมุมมองของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในพื้นที่ เนื่องจากไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็ดีอยู่แล้วและเหมาะสมกับคนในชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไรก็ตามมีผู้ที่พยายามยกเหตุผลอธิบายเพื่อให้โน้มน้าวให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาพื้นที่ โดยกล่าวผลดีต่อประชาชนที่จะมีการเกื้อกูลกันระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์ให้สามารถพัฒนาควบคู่ไปด้วยกันได้ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ด้านเศรษฐกิจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้น จากการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่รัศมี 1 กิโลเมตรทั้งในส่วนของผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คราวเรือนในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง รวมไปถึงกลุ่มประมงพื้นบ้านมองว่าโครงการมารีนำดังกล่าวจะส่งผลดีต่อประชาชนทำให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น ชาวบ้านมีงานทำมีรายได้มากขึ้น และชาวบ้านขอให้ทางโครงการมารีนำรับคนในพื้นที่เข้าทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของโครงการที่ต้องการอยู่ร่วมกับชุมชน ต้องการที่จะให้โครงการและชุมชนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาพื้นที่ด้วยการเปิดทางทำเป็นถนนกว้าง 2 เมตร ให้ประชาชนชาวบ้านและประมงพื้นบ้านใช้เป็นเส้นทางใน

การเดินทางไปยังท่าเรืออ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อลงเรือออกไปทำประมง มีการก่อสร้างศาลาพักคอยให้ชาวบ้านได้ใช้ร่วมกัน เมื่อโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จจะมีการรับซื้อผลผลิตของชาวบ้านมาใช้ในโครงการ ซึ่งได้มีการทำความเข้าใจกันแล้วระหว่างชาวบ้าน ประมงพื้นบ้านกับทางโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมารีน่า รวมไปถึงร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมและรักษาป่าชายเลนในบริเวณดังกล่าวร่วมกัน” ...

ดังนั้นสรุปได้ว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมุ่งเน้นรายได้ที่ภาคครัวเรือนจากธุรกิจภาคประมงชายฝั่งแบบพอกินพอใช้ จึงมีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นแหล่งอาหารสำคัญของชุมชนเอาไว้ ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่บางส่วนมีความต้องการให้เกิดการพัฒนาเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ภาคครัวเรือนที่เคยได้จากประมงชายฝั่งอาจจะมียาได้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยได้รับการเกิดขึ้นของโครงการท่าเทียบเรือสำราญฯ ที่กำลังจะเกิดขึ้นและจะได้รับความสะดวกมากขึ้นสำหรับเรือที่มาใช้บริการ เนื่องจากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ยังรวมถึงหน่วยงานภาครัฐก็จะสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นจากการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2.3 ด้านสังคม

ประชาชนในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่มส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีความเกี่ยวข้องกันทางเครือญาติ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย และมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่อมีแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่โดยการนำโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าเข้ามาในพื้นที่ ก็จะมีคนต่างถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพราะจะมีการนำวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่อาจเข้ามาทดแทนและทำลายวิถีชีวิตแบบเดิมของคนในชุมชน ซึ่งสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลปากคลองอำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ด้านสังคม มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญไว้ นักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ปากคลอง ถูกจัดตั้งให้เป็นเทศบาลตำบล เนื่องด้วยในสมัยก่อนชาวบ้านในพื้นที่ยังมีจำนวนประชากรไม่มากนัก แต่เมื่อมีคนเข้าไปกางที่ดินและทำบ้านเรือนอาศัยรวมถึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จึงทำให้คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวตลอดจนมีจำนวนประชาชนที่อาศัยเพิ่มมากขึ้นจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบล และตามกฎหมายกระจายอำนาจ เมื่อมีความเจริญเข้ามาแทนที่ทำให้คนบางกลุ่มต้องการเปลี่ยนแปลง โดยอ้างการพัฒนาสู่ความเจริญ โดยลี้มมองว่าผลกระทบด้านลบที่จะตามมาคืออะไร เมื่อมีความเจริญเข้ามาก็จะกระทบกับสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม”...

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และได้มีการขยายจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นและมีความเหมาะสมกับการพัฒนา อย่างไรก็ตามในการพัฒนาย่อมส่งผลดีผลเสียที่แตกต่างกันไป จึงเป็นความเห็นต่างที่นำมาซึ่งความขัดแย้งได้ ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายรุ่งโรจน์ เสริมศรี (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ในส่วนของความขัดแย้งด้านสังคม คือ กลุ่มชาวบ้านมีความแตกต่าง และมีชุดข้อมูลความคิดของตนเองอยู่แล้วในแต่ละกลุ่ม การมีโครงการ ฯ เข้ามาอาจจะเข้ามาทำลายวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเจ้าหน้าที่รัฐ นางสาวมีนา ปะหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวไว้ว่า

...“ประชาชนในพื้นที่มีการประกอบอาชีพการประมง ฟังพาอาศัยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย แต่มีประชาชนบางส่วนต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่และต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ เนื่องจากได้รับความเดือดร้อนจึงจำเป็นต้องมีการรับข้อมูลเหล่านี้ เข้ามาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข”...

การให้ข้อมูลสนับสนุนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เพราะมองว่าจะทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียที่จะตามมา ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งกลับเห็นตรงกันข้าม เพราะมองว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมามีมากกว่าผลดี ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง นายประจิติญ์ ครอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“หากมีโครงการมารีน่าเกิดขึ้น การดำเนินวิถีชีวิตแบบเดิมจะถูกทำลายไปเพราะการเข้ามาของคนต่างถิ่นและรถราบนท้องถนนก็จะมากขึ้น เด็ก ๆ ที่เคยใช้ถนนวิ่งเล่นในชุมชนก็จะไม่สามารถทำได้เหมือนเดิม เนื่องจากอาจเกิดอันตรายจากการถูกรถเฉี่ยวชนได้และการประกอบอาชีพใหม่ ๆ จะทำให้คนในชุมชนต่างคนต่างอยู่ ทำให้ความเอื้ออาทรของคนในชุมชนขาดหายไป และจะเป็นสังคมที่มุ่งแต่จะเอาตัวรอดและเห็นแก่ตัว”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง ต้องการรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน รวมถึงการประกอบอาชีพและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เป็นระบบเครือญาติไม่ให้หายไปจากชุมชน จึงมีการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) และมีผลให้เป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ้งมารีน่า ในขณะที่ผู้ที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่มองว่าวิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ โดยคนในชุมชนต้องเดินทางออกไปทำงานต่างพื้นที่ จึงต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เพื่อให้เกิดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและอ่าวกุ้งมารีน่า และเพิ่มโอกาสในการสร้างงานแก่คนในชุมชนแทนการต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น ดังนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง ได้ร่วมตัว

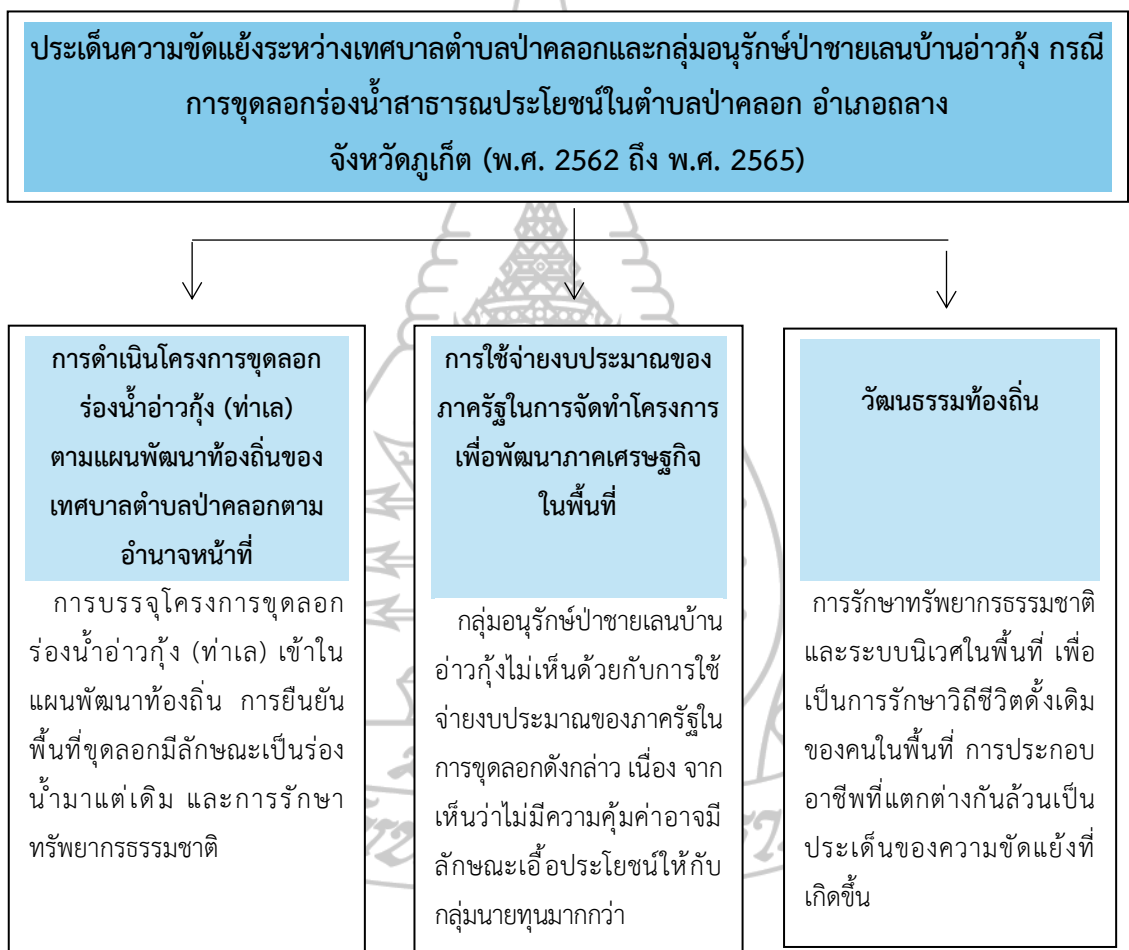
กันต่อต้านคัดค้านเพราะหากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ดำเนินการสำเร็จจะทำให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั่นหมายถึงการทำลายแนวปะการังซึ่งเป็นถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำจะทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่เปลี่ยนไป และไม่สามารถทำประมงน้ำตื้นได้อีก

ตอนที่ 3 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอดงยาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอดงยาง จังหวัดภูเก็ต ได้ริเริ่มบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ในการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ่ม เนื่องด้วยสภาพต้นเขินของร่องน้ำหากมีการขุดลอกจะทำให้การเดินเรือเข้า - ออก สะดวกมากยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องรอช่วงที่น้ำขึ้น บ้านอ่าวกุ่ม ตั้งอยู่ในตำบลป่าคลอก อำเภอดงยาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีป่าชายเลนที่มีความสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำเป็นจำนวนมาก มีฐานทรัพยากรป่าชายเลนและชายฝั่งของพื้นที่ โดยมีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกุ่มทำหน้าที่ดูแลปกป้องป่าชายเลน ทรัพยากรชายฝั่ง ปะการัง และกัลปังหา ตามที่รัฐบาลไทยโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ลงนามในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ที่จะขับเคลื่อนนโยบาย Sustainable Development Goals หรือว่า SDGs หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลที่เกิดขึ้นก็คือเกิดการฟื้นฟูของทรัพยากรจำนวนมากตามแนว SDGs โดยมีบ้านอ่าวกุ่ม เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอดงยาง จังหวัดภูเก็ต เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ในขณะเดียวกัน ใน พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้มีนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจเรือสำราญในอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) มีแผนการเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการลงทุนให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติในพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะโครงการสร้างท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าที่จะมีการดำเนินการในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่ม และอาจจะทำให้เกิดผลกระทบกับฐานทรัพยากรที่ชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์มานานกว่า 30 ปี ในการขุดลอกร่องน้ำตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก หากมีการขุดลอก อาจจะส่งผลกระทบต่อกรฟื้นฟูฟื้นตัวของแนวปะการังในพื้นที่รอบ ๆ อ่าวกุ่ม รวมทั้งระบบนิเวศป่าชายเลน ซึ่งเป็นป่าชายเลนผืนใหญ่ที่ชาวบ้านร่วมอนุรักษ์ไว้

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ได้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก โดยแสดงความเป็นห่วงว่าหากมี

การดำเนินโครงการจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวปะการัง ป่าชายเลน และชุมชน ซึ่งประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ ประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ 2) การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ และ 3) วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 4.7 แผนภูมิแสดงประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

3.1 การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลป่าคอกตามอำนาจหน้าที่

เทศบาลตำบลป่าคอก มีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะและจัดทำโครงสร้างพื้นฐานให้กับประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงการรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 (2) กำหนดให้เทศบาลจัดให้มีและบำรุงทางน้ำ ทางบก เทศบาลจึงมีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ เฉพาะถนนหนทางและทางน้ำในเขตพื้นที่ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (27) บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องการดูแลรักษาที่สาธารณะและได้มีการกำหนดรายละเอียดการถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งในการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือของประชาชนในพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าออกได้ตลอดเวลาเนื่องจากร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) มีสภาพตื้นเขินต้องรอให้มีน้ำขึ้นถึงจะเดินเรือได้ ดังนั้น เทศบาลตำบลป่าคอกจึงได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ให้เข้ามาประสานและดำเนินการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาร่องน้ำท่าเลตื้นเขิน เรือไม่สามารถเข้า - ออกได้ ซึ่งทางกรมเจ้าท่าภูเก็ตจึงได้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในระดับจังหวัดภูเก็ตที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน และเทศบาลตำบลป่าคอกได้มีหนังสือถึงกรมเจ้าท่าขอให้ทำการศึกษาออกแบบและเข้าขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ กรมเจ้าท่าจึงได้ออกแบบการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว และนำมารับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ว่าเห็นด้วยตามแบบที่กรมเจ้าท่ากำหนดหรือไม่ หากเห็นด้วยตามรูปแบบที่กรมเจ้าท่านำเสนอจะได้ของบประมาณมาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำต่อไป ซึ่งในการออกแบบนั้น กรมเจ้าท่าได้ออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ขนาดของเรือที่ใช้ร่องน้ำ และไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยตามแบบจะมีการขุดลอกร่องน้ำระยะทาง 1,200 เมตร ด้านนอกกว้าง 30 เมตร ด้านในที่ติดชายฝั่งกว้าง 15 เมตร เพราะในส่วนด้านในนั้นจะอยู่ติดกับป่าชายเลน ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลน มีความลาดเอียง 1:5 ขุดลึก 2 เมตร เพื่อให้สามารถรองรับเรือได้ตลอดเวลา และรองรับเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร เพราะเรือที่ใช้ร่องน้ำนี้จะเป็นเรือประมงส่วนใหญ่ และในอนาคตหากมีการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเกิดขึ้น เรือสปีดโบ๊ต หรือเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร จะสามารถใช้ร่องน้ำนี้ได้อีกด้วย

นอกจากนี้เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ขอความร่วมมือไปยังศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน จังหวัดภูเก็ต จากการแจ้งกลับได้รายงานยืนยันว่าพื้นที่ที่จะดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ อ่าวกึ่ง (ท่าเล) ยังอยู่ระหว่างการจัดทำร่างแนวการขุดโดยอาศัยแนวทางตามรายงานผลการดำเนินการอ่าน แพล ทีความและวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศของนักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายผู้เชี่ยวชาญของศาล (ดร.สุจิตร์ จันท์สว่าง) ทำการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ ช่วง พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2561 สรุปผลได้ว่า บริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นร่องน้ำมาแต่เดิม กรณีที่ร่างแนวการขุดนี้ เมื่อไม่อยู่ในพื้นที่เอกสารสิทธิ ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์ป่าชายเลนตามแผนที่จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ ในป่าชายเลนตามมติและไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์ป่าชายเลนตามแผนที่จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ในป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2543 และ 17 ตุลาคม 2543 พื้นที่จึงมีสภาพเป็นป่าตามนิยามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 4 (1) และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 7 ได้ให้ความเห็นเรื่องเสร็จที่ 121/2555 เรื่อง ขออนุญาตแผ้วถางป่าในพื้นทีู่ดทรายในที่ดินของรัฐ สรุปได้ว่า ป่า หมายถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลใดได้กรรมสิทธิ์ หรือได้สิทธิครอบครอง ซึ่งรวมไปถึงที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ชายตลิ่งภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่เป็นที่ดินของรัฐด้วย พื้นที่นี้จึงเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 921/2558 เรื่อง การขออนุญาตแผ้วถางป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ได้ให้ความเห็นต่อการกระทำใด ๆ เข้าลักษณะที่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 45 นั้นต้องพิจารณาเป็นข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป ซึ่งเมื่อพิจารณากรณีการขุดลอกแม่น้ำ ลำคลองที่เป็น การดำเนินการโดยอาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ ที่ตั้งเงิน พ.ศ. 2547 อันมีลักษณะเป็นการบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร มิได้ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในป่าได้รับความเสียหายเสื่อมสภาพ หรือหมดสิ้นไป กฎหมายเกี่ยวกับการบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะ จึงมีลักษณะเป็นการบำรุงรักษาป่าอยู่ด้วยในตัวจึงไม่ต้องดำเนินการขออนุญาตตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 แต่อย่างใด

ถึงแม้จะได้มีการยืนยันการเป็นร่องน้ำเดิมของคลองอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากแต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งก็ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการและขั้นตอนในการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก เพราะบริเวณพื้นที่อ่าวกึ่ง บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเคยได้ดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลนถาวรเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสทรงพระชนมายุ 72 พรรษา โดยริเริ่มโครงการเมื่อ พ.ศ. 2547 และสิ้นสุดโครงการใน พ.ศ. 2551 จำนวน 8 แปลง เนื้อที่รวมประมาณ 1,253.18 ไร่ และการฝึกอบรม

ส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ทั้งนี้ ตามร่างแนวร่อนน้ำสาธารณประโยชน์อ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่จะทำการขุดลอก โดยทางเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้เคยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูป่าชายเลนร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่งและองค์กร หน่วยงาน กลุ่มต่าง ๆ เสมอมา แต่แนวร่อนน้ำที่จะทำการขุดนี้มีสภาพเป็นร่องน้ำที่ประชาชนใช้สัญจร เข้า – ออก จึงไม่เหมาะสมต่อการปลูกพันธุ์ไม้ป่าชายเลน และสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ตได้ยืนยันว่าเป็นทางสัญจรของราษฎร

จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ซึ่งแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการขุดลอก โดยประชาชนบางส่วนเห็นด้วยเพราะเล็งเห็นผลด้านดีในการที่จะส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ให้เจริญและประชาชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเล็งเห็นถึงผลเสียซึ่งจะเป็นการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่อาจเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมองถึงผลประโยชน์แอบแฝงจากการได้ประโยชน์ของกลุ่มนายทุน มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเจ้าหน้าที่ของรัฐนายประเวศ สุภชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ปัจจุบันสภาพท่าเทียบเรืออ่าวกึ่ง (ท่าเล) ชาวบ้านไม่สามารถนำเรือเข้า -ออกท่าเรือดังกล่าวได้ตลอดเวลา โดยต้องรอน้ำขึ้นเท่านั้น จากสภาพของร่องน้ำที่ตื้นเขิน จึงได้รวมตัวกันทำหนังสือไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอก เพื่อขอความอนุเคราะห์ขุดลอกร่องน้ำเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน และได้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นด้วย เทศบาล ฯ จึงได้ทำหนังสือถึงจังหวัดภูเก็ตเพื่อนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการขุดลอกร่องน้ำตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อเกิดปัญหาความเดือดร้อน ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันทำหนังสือไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอก เพื่อขอความอนุเคราะห์ขุดลอกร่องน้ำแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน จากนั้นเทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุมชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นด้วย เทศบาล ฯ จึงได้ทำหนังสือถึงจังหวัดภูเก็ตและสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ตเพื่อนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการขุดลอกร่องน้ำตามที่กฎหมายกำหนด จนถึงขั้นตอนที่กรมเจ้าท่าได้ออกแบบการขุดลอกร่องน้ำและนำมารับฟังความเห็นจากประชาชนในพื้นที่ มติที่ประชุมชาวบ้านเห็นด้วยกับรูปแบบการขุดลอก และมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและป่าชายเลนรอการจัดสรรงบประมาณเข้ามาดำเนินการของกรมเจ้าท่า”...

ในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก ถึงแม้ผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งต้องมีการประสานไปยังกรมเจ้าท่าให้เป็นผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนก็ไม่ยอมรับผลสรุปของการประชุมดังกล่าวเนื่องจากมองว่าเป็นเพียงคนจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่

เข้าร่วมประชุมและสมาชิกกลุ่มไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงได้มีการต่อสู้เรียกร้องให้มีการทบทวนการดำเนินงานและจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นขึ้นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “การเข้าไปยื่นหนังสือเพื่อขอให้ดำเนินโครงการขุดลอก ฯ และเมื่อเทศบาลตำบล ป่าคอก มีการจัดการประชุมฯ ตนเองรู้ดีว่ากลุ่มคนที่เข้ามาลงคะแนนเสียง รู้ว่าใครเป็นลูกบ้านของ ผู้ใหญ่และก็รู้อีกว่าคนไหนไม่ใช่ เมื่อเวทีรับฟังความคิดเห็นไม่สามารถหาข้อสรุปได้ จึงได้มีมติแต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาโครงการ ฯ ซึ่งผู้ใหญ่ประจิดัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 เป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ต่อมาหลังจากการประชุมมีมติให้ใช้การแปลสภาพถ่ายทางอากาศ ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าพื้นที่ตรง นั้นเป็นร่องน้ำเดิมจริงหรือไม่ หลังจากมีมติให้มีการนำผู้เชี่ยวชาญข้าราชการบำนาญ มาแปลสภาพถ่าย ทางอากาศ โดยรายงานผลการแปลสภาพถ่ายทางอากาศระบุว่าพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการขุดลอกฯ ตรง นั้นมีลักษณะเป็นร่องน้ำเดิม โดยมีมติของกรรมการพิจารณาโครงการฯ จำนวน 12 เสียงเห็นด้วยกับ การแปลสภาพถ่าย และจำนวน 5 เสียงไม่เห็นด้วย ซึ่งทั้งหมดเป็นกรรมการที่มาจากแกนนำประชาชน กลุ่มอนุรักษ์ ฯ โดยกรรมการจากกลุ่มอนุรักษ์ฯ เห็นว่าการพิจารณาครั้งนี้ ใช้ผลการแปลสภาพถ่าย เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้พิจารณาถึงบริบทอื่น ๆ เช่น การลงสำรวจพื้นที่ การสอบถามผู้อาวุโสใน ชุมชน ทั้งนี้ กลุ่มอนุรักษ์ฯ ได้ตั้งคำถามกับหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเล ซึ่งหลาย ๆ คนไม่มีความรู้สึกเดือดร้อนเลย เรารู้สึกว่าเราไม่ได้หวง แหนอะไรเลยนะ ทั้งที่เรามีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องดูแล สรุปแล้วเรามีจิตวิญญาณใหม่กับการทำงาน ของเขาหรือเห็นประโยชน์ที่แอบแฝงมากกว่าความเป็นอยู่ของชาวบ้าน นั่นจึงเป็นสาเหตุและ ผลกระทบที่เกิดขึ้น” ...

จากข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง นายประจิดัญ ครอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ในพื้นที่ตำบลป่าคอก เป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับการพระราชทานเข้ามาให้ ชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์ เป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยสัตว์น้ำและทรัพยากรทางทะเล เป็นแหล่งวัตถุดิบใน การประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวนับแต่อดีตเป็นต้นมา สำหรับปัญหาในพื้นที่ตอนนี้คือ มีการกล่าวอ้างว่าพื้นที่ที่จะจัดทำโครงการขุดลอกนั้น เป็นร่องน้ำที่มีมาแต่เดิม เพราะโครงการขุดลอก ร่องน้ำ ที่ไม่ใช่ร่องน้ำธรรมชาติเดิม ตามกฎหมายจะต้องมีการดำเนินการจัดทำรายงานการเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จึงเป็นเหตุให้มีการพยายามตีความพื้นที่ที่จะขุดลอกร่องน้ำให้ได้ว่า เป็น พื้นที่ร่องน้ำเดิมที่ต้นเขิน เพื่อหลีกเลี่ยงการทำ EIA ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นขัดแย้งกับความเป็นจริง แต่ ปัญหาหลัก คือ มีกลุ่มคนที่อ้างตัวว่าตนเองทำเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านที่ไม่ สามารถนำเรือเข้าออกท่าเรือดังกล่าวได้โดยสะดวก โดยจะต้องรอช่วงเวลาน้ำขึ้นเท่านั้นเนื่องจาก

สภาพของร่องน้ำที่ตื้นเขิน ทั้งที่ในก่อนหน้าวิถีชีวิตของชาวบ้านก็สามารถดำเนินไปตามปกติ การขุดลอกร่องน้ำเป็นเพียงแค่ข้ออ้างในการเอื้อประโยชน์ให้กับนายทุน ที่จะเข้ามาหาผลประโยชน์และทำลายวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม นอกจากความผิดปกติของการพยายามทำให้พื้นที่ตรงนั้นเป็นร่องน้ำแล้วยังเห็นว่าโครงการนี้ไม่สมเหตุผล ด้วยการให้เหตุผลว่า การขุดลอกร่องน้ำเพื่อฟื้นฟูสภาพท่าเทียบเรือให้ชาวบ้าน แต่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเข้า-ออกเหมือนท่าเทียบเรืออื่น ๆ คนที่เกิดและเติบโตมาในพื้นที่อ่าวกึ่งรู้ดีว่าพื้นที่โครงการขุดลอกร่องน้ำ แต่ก่อนนั้นเป็นหาดทรายเล็ก ๆ มีป่าโกงกาง อีกทั้งยังเป็นแหล่งประมงชายฝั่ง ตอนที่ตนเองเป็นเด็กยังเคยเดินเล่นอยู่บริเวณนั้นตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ ถ้ามันเป็นร่องน้ำจริงตนคงจมน้ำไปแล้ว จากสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ที่จัดจัดทำโครงการขุดลอก ๆ ตรงนั้นถูกระงับให้เป็นร่องน้ำโดยไม่ได้เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เดิม อีกอย่างตนอยากให้หน่วยงานรัฐรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านอย่างยุติธรรม เพราะเราเองไม่ทราบข่าว พอจะรู้ก็ก็ตอนสรุปว่าทุกคนเห็นด้วยกับโครงการ” ...

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายสมใจ วงศ์กล้า (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“เมื่อเรามีสิทธิ์โดยชอบ และไม่เห็นชอบกับมติต่าง ๆ หรือการดำเนินการของหน่วยงานทางภาครัฐที่รับโครงการ ๆ จากกลุ่มคนที่อ้างว่าได้รับความเดือดร้อน เพราะมองว่าจุดที่จะขุดลอกไม่ได้เป็นร่องน้ำที่เกิดจากธรรมชาติ แต่เป็นร่องน้ำที่เกิดจากการทำลายต้นโกงกางให้ตายจนกลายเป็นป่าแหวง และการขุดลอกดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อป่าชายเลนในบริเวณใกล้เคียง รวมไปถึงแนวปะการังที่เกาะเฮ จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการดำเนินการขุดลอกในพื้นที่ดังกล่าว” ...

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้แสดงจุดยืนต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยให้เหตุผลว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวไม่มีสภาพเป็นร่องน้ำแต่เดิมตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการกล่าวอ้าง และไม่ยอมรับผลการรับฟังความคิดเห็นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ซึ่งในมุมมองของนักการเมืองในฐานะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้พยายามอธิบายเหตุผลในการขุดลอกร่องน้ำที่ต้องการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนโดยมีการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงการประสานขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้ามาพัฒนาร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“เดิมเทศบาลตำบลป่าคลอกได้รับทราบจากชาวบ้านว่าบริเวณพื้นที่บ้านอ่าวกึ่งซึ่งบริเวณที่จะทำการขุดลอกในปัจจุบัน เป็นพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ทางเทศบาล ๆ จึงดำเนินการเข้าไปปลูกป่าร่วมกับชาวบ้าน จากนั้นผู้ประกอบการเรือในละแวกนั้นได้ร้องเรียนไปยังศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนจังหวัดภูเก็ต และสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ต โดยทางเทศบาลฯ ได้รับแจ้งจากศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ๆ ว่าพื้นที่ดังกล่าว ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน

และได้รับแจ้งจากกรมเจ้าท่าฯ ว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นร่องน้ำ และให้ทางเทศบาล ฯ ดำเนินการรื้อถอนป้ายที่ติดตั้งการปลูกป่าชายเลนออก จึงทำให้ทราบว่าบริเวณดังกล่าวคือร่องน้ำ ไม่ใช่เขตพื้นที่ป่าชายเลนแต่อย่างใด ซึ่งหลังจากนั้นชาวบ้านได้มีการทำหนังสือมายังเทศบาล ฯ ให้ดำเนินการพัฒนาร่องน้ำบริเวณดังกล่าวเพื่อความสะดวกในการนำเรือเข้า - ออกพื้นที่ ทั้งนี้ เทศบาล ฯ ได้มีการพัฒนาถนนเพื่อเข้าไปถึงคลองที่เป็นอีกท่าหนึ่งของอ่าวกุ่ม และได้มีการตั้งงบประมาณเพื่อติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในบริเวณถนนดังกล่าว และบริเวณอีกท่าเรือของอ่าวกุ่มที่ติดกับที่ดินกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งเทศบาลฯ มีการประชุมจัดทำแผนฯ และมีการนำเสนอโครงการการขุดลอกร่องน้ำ ฯ โดยเป็นการเสนอจากกลุ่มชาวบ้าน เพื่อใช้งบประมาณ ในการขุดลอกร่องน้ำเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อน แต่ในที่ประชุมแจ้งว่าไม่สามารถดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากมีหน่วยงานกรมเจ้าท่าที่มีอำนาจหน้าที่และภารกิจในการดำเนินการบำรุงรักษาร่องน้ำทางเดินเรืออยู่แล้ว และต่อมาหลังจากนั้นก็ได้รับข้อมูลว่าจะมีการเข้ามาของโครงการท่าเทียบเรือฯ อ่าวกุ่มมารีนา จึงเป็นจุดที่ทำให้ทราบว่า มีความเห็น ต่างเกิดขึ้นเนื่องจากชาวบ้านกลุ่มอนุรักษ์ที่ไม่เห็นด้วย โดยมองว่ารัฐกำลังดำเนินโครงการขุดลอก ฯ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกุ่มมารีนาที่กำลังจะแผนจะดำเนินโครงการ”...

นักการเมืองท้องถิ่นได้อธิบายถึงขั้นตอนในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามกระบวนการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนเพื่อไม่ให้เกิดข้อกลางแคลงสงสัยกับประชาชน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมนายภูเบศ จอมพล (สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “การที่รัฐมีนโยบายที่จะพยายามผลักดัน เนื่องจากเป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่จะได้ใช้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการขุดลอกฯ สามารถนำเรือเข้าออกได้ตลอดเวลา การเข้ามาของโครงการท่าเทียบเรือ ฯ อ่าวกุ่มมารีนา หากมีการจัดทำวางแผนที่ดีแล้วจะส่งผลดีต่อชุมชน”...

การดำเนินการตามขั้นตอนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความเดือดร้อน ถึงแม้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มจะคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) แต่ก็มีผู้ให้ข้อมูลสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการดังกล่าวโดยกล่าวถึงข้อมูลทางวิชาการจากภาพถ่ายทางอากาศ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลเป็นนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “โครงการขุดลอก ฯ นั้น กลุ่มอนุรักษ์มองว่าไม่จำเป็นที่จะต้องขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว และจะกระทำการขุดลอกร่องน้ำไม่ได้ เพราะไม่ได้เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เดิม แม้ภาพถ่ายดาวเทียม เมื่อ พ.ศ. 2510 แสดงให้เห็นว่ามีสภาพร่องน้ำตามธรรมชาติ และที่ผ่านมา

ชาวบ้านได้ใช้ท่าเรือมาโดยตลอด ซึ่งเราเคารพสิทธิของเขาที่ออกมาคัดค้าน เพราะกลุ่มที่ออกมาคัดค้านคือกลุ่มที่ไม่ได้เดือดร้อนจากการใช้ท่าเรือ (ท่าเล) แห่งนี้แต่ไปใช้ท่าเรืออื่นแทนซึ่งชาวบ้าน กว่า 30 ราย ที่ใช้ท่าเรือนี้คือผู้ได้รับความเดือดร้อนและในการขุดลอกครั้งนี้ชาวบ้านมองเห็นแล้วว่าการขุดนั้นเป็นประโยชน์กับคนที่ใช้พื้นที่มากกว่าในปัจจุบันพื้นที่ตรงนั้นหากมีโครงการขุดลอกธรรมชาติก็จะไม่ได้ถูกทำลาย เนื่องจากทางโครงการได้มีการศึกษาข้อมูลและมีการจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือมีการปรับให้มีความสอดคล้องและกระทบต่อระบบนิเวศ ให้น้อยที่สุด นอกจากนี้การดำเนินโครงการเราได้มีการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มชาวบ้านได้เข้ามาใช้พื้นที่ หากมีโครงการมารื้อนำชาวบ้านจะเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์ ดังนั้น ตนและเทศบาลตำบลป่าคอกจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาร่องน้ำนี้เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์”...

ดังนั้นสรุปได้ว่ามูลเหตุของการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เนื่องจากการดำเนินการ ของเทศบาลตำบลป่าคอกที่ได้รับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากการที่เรือประมงของประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถ เข้า - ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาโดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนครอบคลุม ทุกกลุ่ม จึงเกิดเป็นความขัดแย้งจากการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น มีประเด็นการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะว่าจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ถึงแม้จะมีการผลอ่านแปล ติความ และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2538 พบว่าบริเวณร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) บ้านอ่าวกุ้ง ตำบลป่าคอก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติ ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีสภาพเป็นป่าชายเลนอยู่แล้วตั้งแต่แรก แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งก็ได้ปฏิเสธการตีความภาพถ่าย และพยายามปกป้องรักษาป่าเฉลิมพระเกียรติแม้ว่าเทศบาลตำบลป่าคอกจะได้ชี้แจงและให้ข้อมูลว่าพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเสื่อมโทรม และได้ทำการปลูกป่าร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ที่เป็นร่องน้ำที่มีมาแต่เดิม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งยืนยันว่าบริเวณที่เป็นร่องน้ำที่จะดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) นั้น ไม่ใช่ร่องน้ำเดิมตามธรรมชาติ และหากเป็นเช่นนั้นการดำเนินการ ขุดลอกจะต้องมีการดำเนินการจัดทำรายงานการเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) จึงเป็นเหตุให้มีการพยายามตีความพื้นที่ที่จะขุดลอกร่องน้ำให้ได้ว่า เป็นพื้นที่ร่องน้ำเดิมที่ตื้นเขิน ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมเจ้าท่าที่จะต้องบำรุงรักษาร่องน้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดทำรายงานการเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 การใช้จ่างบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่

บ้านอ่าวกุ้ง ตำบลป่าคอก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็น 1 ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ้งมารีน่า ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล ช่วงต้น พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้ประกาศที่จะสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจเรือสำราญในอาเซียน

(Marina Hub of ASEAN) เพื่อสร้างศักยภาพและโอกาสในการลงทุนให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และเพื่อนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำของงบประมาณ การพิจารณาจัดสรรและอนุมัติงบประมาณ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การนำเงินงบประมาณไปใช้จ่าย การควบคุมและติดตามประเมินผลเป็นเรื่องที่สำคัญในทุกขั้นตอนที่จะต้องดูแลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับอยู่ในกรอบวินัยทางงบประมาณและการคลังเพื่อประโยชน์สาธารณะของแผ่นดินอย่างแท้จริง โดยผู้ที่ได้ประโยชน์สุดท้ายของงบประมาณ คือ ประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียภาษี ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณที่มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ยุ่งยากและซับซ้อน ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจะต้องดำเนินการบริหารงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด และมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ซึ่งในด้านความขัดแย้งของเรื่องงบประมาณมักเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในโครงการ จากการ ศึกษาข้อมูลทางเอกสารงานวิชาการมักจะพบว่าบางครั้งงบประมาณแผ่นดินที่ถูกเบิกจ่ายมาพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ นั้น ไม่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริงที่อาจเป็นประเด็นหลักของความขัดแย้ง โดยกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งเห็นว่าหากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และใช้งบประมาณภาครัฐเพื่อขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวจะเกิดผลประโยชน์กับกลุ่มนายทุนภาคเอกชนมากกว่าที่จะเกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีลักษณะของการใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชนต่อโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริ่นา การขุดลอกดังกล่าวมีลักษณะเอื้อให้กลุ่มทุนมากกว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลว่า

... “การต่อต้านโครงการขุดลอก ๆ ตนมองว่าความกังวลกลุ่มอนุรักษ์ ๆ เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวมที่จะเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนมากกว่าผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่”...

นักการเมืองท้องถิ่นได้แสดงถึงความวิตกกังวลต่อกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ทักท้วงการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนายทุน แต่ในความเป็นจริงแล้วการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการของกฎหมาย ผลประโยชน์เกิดขึ้นโดยตรงกับประชาชนที่สามารถเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลา ส่วนผลประโยชน์ที่ได้ที่จะตามมานั้นก็คือความเจริญที่จะเข้ามาในพื้นที่และอาจส่งผลดีในการจัดเก็บภาษีรายได้และนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งให้ความสำคัญในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมากกว่า หากจะมีการพัฒนาก็ต้องการให้นางบประมาณมาสนับสนุนการ

อนุรักษ์มากกว่า สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ นางสาวเขมิกา คงทรัพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ว่า

...“การต่อสู้คัดค้านของกลุ่มอนุรักษ์ ๆ ไม่ได้ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มอย่างแน่นอน แต่เป็นเพียงการอนุรักษ์ห่วงแหวนของกลุ่มที่ไม่ต้องการให้ใครมารุกล้ำ”...

การใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ รวมถึงเป็นโอกาสในการสร้างธุรกิจ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายประเวศน์ สุภาชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“ไม่เกี่ยวกับเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์จากงบประมาณ เนื่องจากการขุดลอกก็เป็น การดำเนินของภาครัฐ การดำเนินโครงการของมารีน่าเป็นเรื่องของเอกชน กรมเจ้าท่า เห็นว่าหากมีการดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ ๆ อาจจะเพิ่มงบประมาณอีกเพียงเล็กน้อยจากเดิมที่ประโยชน์เกิดแต่ชาวบ้านผู้ประกอบการอาชีพประมงและเป็นการสร้างโอกาสให้กับธุรกิจภาคการท่องเที่ยวหรือการพัฒนาพื้นที่ต่อจนกลายเป็นท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมถือเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่คุ้มค่ากับสิ่งที่จะเกิดขึ้นตาม”...

งบประมาณภาครัฐที่จะนำมาจัดสรรในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ภาครัฐได้ชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยรวมว่าจะได้ผลดีมากกว่าผลเสีย แต่ก็ยังมีผู้ที่สงสัยว่าจะเกิดประโยชน์กับประชาชนหรือนักธุรกิจมากกว่า ซึ่งข้อสงสัยนี้สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญประชาชนในพื้นที่นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “ในความคิดเห็นส่วนตัว คิดว่าความขัดแย้งอาจจะมีในเรื่องของผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่”...

จากข้อสงสัยการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐนี้ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเห็นว่าเป็นการใช้เงินภาษีของประชาชนที่นำไปเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนมากกว่า ถือเป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่สิ้นเปลืองและเกินความจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

... “เราออกมาเรียกร้องเพราะไม่ต้องการให้เกิดการทำลายระบบนิเวศหรือป่าชายเลนที่เราสร้างกันมา ดูแลกันมาตั้งแต่รุ่นก่อน ๆ ได้ถูกทำลายจากงบประมาณที่เกิดจากภาษีของประชาชน เพียงเพราะเขาอ้างว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ร่องน้ำเดิม แต่เป็นการจัดฉากให้เป็นลักษณะร่องน้ำ และหากมีจัดสรรงบประมาณมาขุดลอกร่องน้ำแล้ว ต่อไปก็จะมีมีการจัดสรรงบประมาณมาบำรุงรักษาสภาพร่องน้ำด้วย ในขณะที่ชาวบ้านในพื้นที่ใช้เรือประมงขนาดเล็กแล้วเหตุใดภาครัฐจึง

ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการขุดลอกร่องน้ำให้ใหญ่โตจนเกินความจำเป็น ซึ่งร่องน้ำขนาดใหญ่ต้อง
ใช้บเยอะในการขุดลอก แต่ถ้ำร่องน้ำเล็กแค่พอเรือประมงเข้าออกก็ไม่จำเป็นต้องใช้บเยอะขนาด
นั้น”...

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่า
ชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง นายประจิด ภูมิ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“ปัจจุบันหมู่ 9 มีพื้นที่เพียงพอในการจอดเรือ มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ เช่น
สะพานท่าเทียบเรือ ไฟฟ้าส่องสว่าง มีศาลาเพื่อซ่อมแซมเครื่องมือ หรือจัดเก็บสัตว์น้ำ เชื่อมต่อกับทาง
สาธารณะ มีร่องน้ำที่เรือสามารถเข้าออกได้ตลอดเวลาจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขุดพื้นที่เพิ่มเติม
เพื่อการเข้าออกของเรือประมงพื้นบ้าน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อป่าชายเลน ปะการัง และชายฝั่ง และจะ
เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินโดยเปล่าประโยชน์ ตนมองว่าไม่คุ้มค่ากับ สิ่งที่ได้สูญเสียไป”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนา
ภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์จากงบประมาณภาครัฐแต่อย่างใด
แต่เป็นความกังวลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งที่มองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่า
เล) ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่มาจากภาษีของประชาชนมาทำลาย
ทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชน ห่วงหากมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ
ประชาชนเท่านั้น จึงควรจะศึกษาและออกแบบโครงการที่จำเป็นและเหมาะสม ซึ่งการศึกษาและ
ออกแบบการขุดลอกดังกล่าวนั้นเป็นการขุดลอกร่องน้ำที่มีขนาดใหญ่และใช้เงินงบประมาณจำนวน
มากเกินความจำเป็น จากการที่เทศบาลเทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ไป
ยังกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่อำนาจหน้าที่โดยตรงในการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และบำรุง
เศรษฐกิจทางน้ำ รวมถึงการบำรุงรักษาสภาพร่องน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะและกระตุ้นภาค
เศรษฐกิจ ให้พิจารณาศึกษาและออกแบบการขุดร่องน้ำต้นเงินของร่องน้ำบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ช่วย
แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในการเดินเรือ เข้า - ออก ท่าเทียบเรือ หากมีการดำเนิน
โครงการแล้วนอกจากเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากสภาพร่องน้ำต้นเงินยัง
เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ้ง มาริหน้าที่อาจจะเกิดขึ้น
ตามมา เพราะจะเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชน ในพื้นที่ได้ในคราว
เดียวกัน หากมีการใช้จ่ายงบประมาณในการขุดลอกร่องน้ำให้กว้างเพิ่มขึ้นอีก จึงถือเป็นความคุ้มค่า
ของการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐทั้งในมิติภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามการที่
เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ส่งเรื่องให้กับกรมเจ้าท่าในการศึกษาและออกแบบความเหมาะสมของการ
ดำเนินโครงการนั้นได้เป็นการสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง จึงได้มีการ
คัดค้านการดำเนินการดังกล่าวของเทศบาลตำบลป่าคลอก

3.3 วัฒนธรรมท้องถิ่น

วิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นบ้านอ่าวกุ้ง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม ซึ่งมีความเชื่อและยึดติดกับศาสนา คู่กันเคยกับวิถีชีวิตดั้งเดิมซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพสังคม ความเชื่อและสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ศาสนา และความเชื่อ ตลอดจนแนวความคิดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อน เช่น ความเชื่อในทางศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น รวมถึงการยอมรับว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ซึ่งการให้คุณค่าหรือมาตรฐานการตัดสินใจจะแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรม และประเพณีที่สืบทอดกันต่อมาจากบรรพบุรุษที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นของบ้านอ่าวกุ้งนั้นมีความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาเป็นอย่างมาก จึงมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ความขัดแย้งระหว่างระหว่างเทศบาล ฯ กับกลุ่มอนุรักษ์ ฯ ที่เกิดจากการวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมและกลัวการเปลี่ยนแปลง จึงต้องการรักษาวิถีชีวิตการทำประมงแบบเดิมด้วยปัจจัยด้านอายุ การประกอบอาชีพ เพื่อตอบสนองความเป็นอยู่และหลักศาสนาของตนเอง ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน ฯ มองว่าการมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่จะส่งผลทำให้เกิดเปลี่ยนแปลง ทั้งในแง่ของศาสนา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนกลุ่มที่เห็นด้วยมองว่า เป็นการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากโครงการชุดลอก ฯ รวมถึงการมีโครงการทำเทียบเรืออ่าวกุ้งมาริน่าเข้ามาในพื้นที่จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ที่เน้นให้กับเยาวชนในพื้นที่ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นลดผลกระทบด้านปัญหาเสเพลติติ การออกไปทำงานในพื้นที่ที่ห่างไกลของลูกหลาน จึงเป็นเหตุผลของความขัดแย้งที่ทั้งสองฝ่ายเห็นไม่ตรงกัน” ...

จากความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งที่ฝ่ายหนึ่งต้องการให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากสภาพร่องน้ำตื้นเขิน โดยมองว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) จะเป็นผลดีมากกว่า แต่อีกฝ่ายหนึ่งกลับมองว่าจะเกิดผลกระทบด้านลบมากกว่า โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายและจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนรวมถึงการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ทั้งนี้ หากจะมีการดำเนินโครงการดังกล่าวต้องมีการศึกษาข้อเท็จจริงให้ละเอียดถี่ถ้วน และนำข้อมูลที่เป็นหลักฐานทางวิชาการประกอบการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนภายใต้ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายประเวศน์ สุภาชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ว่า

...“ต้องเข้าไปดูสภาพปัญหาของประชาชนในพื้นที่ว่าอะไรคือข้อเท็จจริงและกระทบกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมากน้อยหรือไม่ ไม่สามารถเชื่อได้เพียงแค่การอ่านเอกสารเท่านั้น แต่หากเกิดปัญหาจริง ๆ ในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐ ก็ต้องเข้าไปแก้ไขในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ ต้องมีการศึกษาจาก EIA โดยต้องเริ่มจากการศึกษาข้อมูลมาตั้งแต่ต้นและต้องมีการวางนักวิชาการในการเข้าไปตอบคำถามให้ได้ทุกข้อสงสัย ด้วยภูมิศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต สำหรับการยกระดับพื้นที่ โดยการนำ EIA เข้ามาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่อยู่แล้ว”...

ถึงแม้จะมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและยืนยันสภาพการร่อนน้ำในอดีตด้วยหลักฐานทางวิชาการแต่ก็ไม่อาจทำให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบหมดข้อวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางมีนา ปาหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“การดำเนินโครงการอาจจะเข้าไปกระทบกับวิถีชีวิตของชุมชนแน่นอน เนื่องจากชาวบ้านจะไม่สามารถลงเดินเข้าไปจับสัตว์ทะเลได้”...

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ของเทศบาลตำบลป่าคลอกถึงแม้จะมีการดำเนินการตามความต้องการของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน แต่ก็มีประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้รับความเดือดร้อนจึงไม่ต้องการให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จึงกลายเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลกับกลุ่มอนุรักษ์ที่เทศบาล ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพราะชาวบ้านในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากการทำการประมง โดยมีเจ้าของโครงการมารี้นำเข้ามาร่วมสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกๆ ตนเองซึ่งเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านมองว่ามีผลกระทบต่อดำรงชีวิตและรอการแก้ไข”...

การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ถึงแม้จะเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ อย่างไรก็ตามประชาชนบางส่วนกลับเห็นว่าตนจะได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินโครงการดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ปาชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประจิด รัตน์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“บริเวณนี้เป็นฐานทรัพยากรสำคัญของชุมชน ถ้ามีการขุดมันกระทบแน่นอนกระทบพื้นที่ทำมาหากินของคนจนๆ เพราะเขาต้องขุดลึกลงไป พื้นที่ที่เขาเคยใช้จับสัตว์น้ำมันหายไป แน่ มันเปลี่ยนสภาพพื้นที่แนวโคลน ก็จะกลายเป็นร่องน้ำขนาดใหญ่ เดินไปไม่ได้มันจม ทั้งปะการังน้ำตื้นและกัลปังหาก็จะหายไป นอกจากนี้ ในความกว้างร่องถึง 30 เมตร ข้อมูลที่ได้รับมาจากที่กรมเจ้าท่าเคยนำเสนอ ปากมันกว้างเกือบ 60 เมตร มันก็จะกลายเป็นพื้นที่ที่ใหญ่มาก และยาว 1.2

กิโลเมตร ซึ่งด้วยขนาดและความกว้างมันทำลายต่อระบบนิเวศ และแนวชายฝั่งปะการัง ซึ่งหากมีการดำเนินโครงการไปแล้ว ก็ยากที่จะให้กลับมาสู่สภาพเดิม”...

การทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะหากมีการสูญเสียเกิดขึ้นแล้วก็ยากที่จะทำให้กลับมาเป็นเหมือนเดิม ดังนั้น การพัฒนาจะต้องควบคู่กับการอนุรักษ์และเชื่อว่าสามารถเกิดขึ้นได้ ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“พื้นที่ในจังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว การนำโครงการต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคตหากกลุ่มอนุรักษ์ฯ มองเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับกลุ่มคนทุกกลุ่มก็จะเห็นว่าคนในพื้นที่ต้องการให้มีการพัฒนามากกว่า ทำการประมงด้วยวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ผลประโยชน์หรือรายได้จะถูกนำมาพัฒนาให้กับคนในพื้นที่โดยตรง และในเรื่องของงบประมาณไม่ได้ส่งผลอยู่แล้ว เนื่องจากทางเราใช้เงินทุนของเราในการทำโครงการทำเทียบเรือ ๆ อ่าวกึ่งมารีน่าไม่ได้ใช้เงินทุนของรัฐ”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งมีประเด็นมาจากความวิตกกังวลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ที่มองว่าจะเป็นการสูญเสียวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมที่อาศัยอยู่กับแบบเครือญาติ มีความรักใคร่ผูกพัน พี่พาทอาศัยกัน มีความรักความสามัคคีกันในชุมชน จะถูกทดแทนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อาจจะมาพร้อมกับความเจริญและวิถีชีวิตแบบใหม่เข้ามาในพื้นที่ จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่จะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งอาหารและแหล่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ของคนในชุมชน ตลอดจนโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่าที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว

สถาบันวิจัยดาราศาสตร์
สิรินธรวิทยดาราศาสตร์

ตอนที่ 4 ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบล ป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำ สาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากสภาพปัญหา สาเหตุ และประเด็นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลตำบล
ป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่า
คลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) นั้น เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่
มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้
เพื่อเป็นแหล่งทำมาหากินและแหล่งประกอบอาชีพให้กับคนในชุมชนรวมถึงเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตของ
คนในชุมชนที่มีมาแต่ดั้งเดิม แต่ทั้งนี้ ด้วยสภาพพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนพัฒนาระดับชาติไป
จนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งเหมาะแก่การนำความเจริญเข้าสู่เพื่อพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจในภาพรวม
ระดับภูมิภาคอาเซียน ด้วยเหตุนี้จึงมีทั้งผู้ที่สนับสนุนและผู้ที่คัดค้านไม่เห็นด้วยกับการดำเนินโครงการ
ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยกลุ่มผู้สนับสนุนต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก
สะดวกให้กับชาวประมงที่ใช้เดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรือ และมองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง
(ท่าเล) ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งต่างจากผู้คัดค้านที่ไม่ต้องการให้มีการทำลายระบบนิเวศ
และป่าชายเลนที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันปลูกและอนุรักษ์ไว้ และต้องการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ใน
พื้นที่ให้เป็นมรดกของคนรุ่นต่อไป

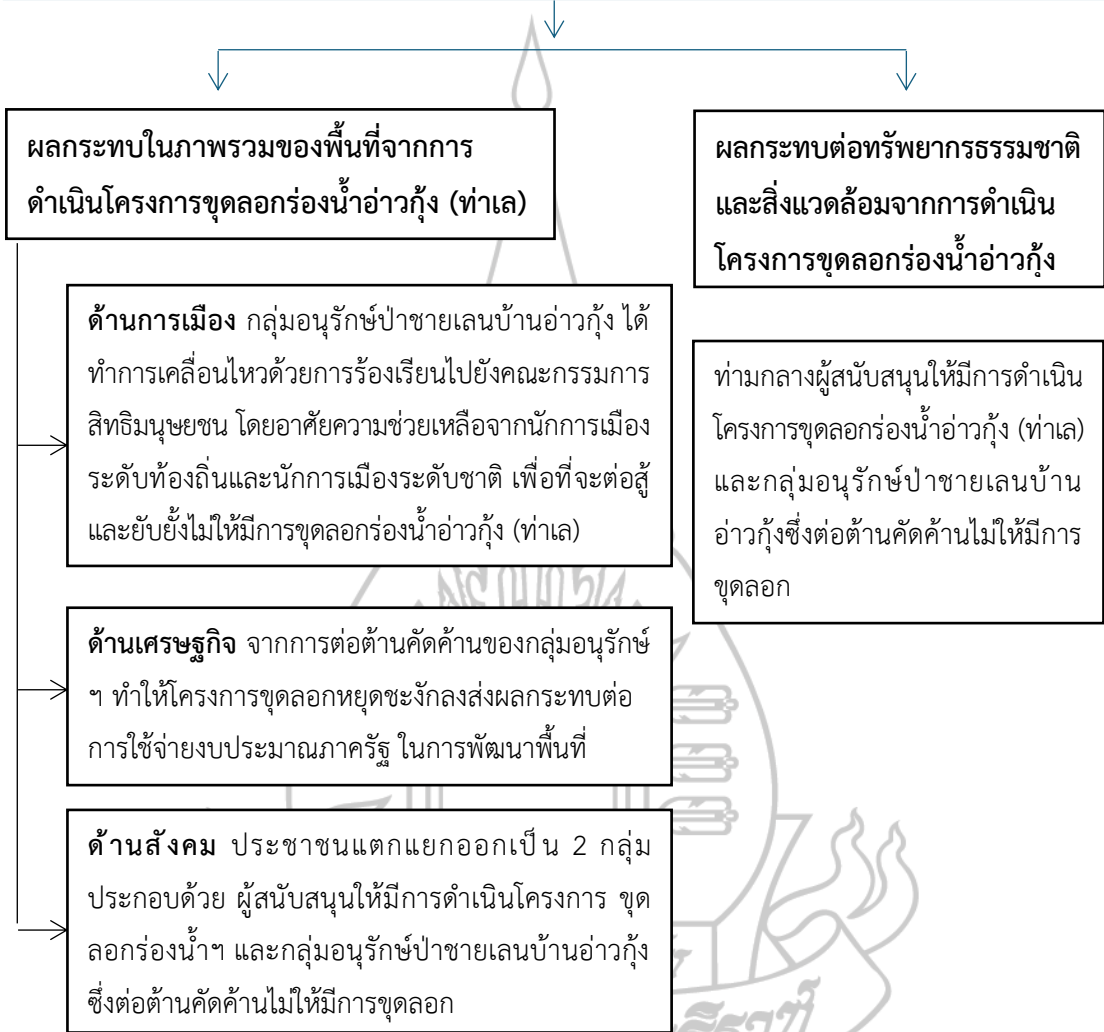
4.1 ผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้ง

จากการจัดรับฟังความคิดเห็นของเทศบาลตำบลป่าคลอกต่อการขุดลอกร่องน้ำอ่าว
กึ่ง (ท่าเล) ของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 17
มิถุนายน 2563 ผลการประชุมสรุปว่าเสียงส่วนใหญ่มีมติเห็นด้วยที่จะให้เทศบาลตำบลป่าคลอก
ดำเนินการแก้ไขปัญหาร่องน้ำตื้นเขินโดยการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ในการ
ประชุมครั้งนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ได้เข้าร่วมการประชุม ดังนั้น ในวันที่ 10
กรกฎาคม 2563 ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ได้ยื่นคำร้องขอคัดค้านการดำเนิน
โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ผ่านช่องทางการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนใน
พื้นที่จังหวัดภูเก็ต คณะกรรมาธิการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน ปะการัง และชายฝั่งอ่าวกึ่ง ดังนั้น เทศบาล
ตำบลป่าคลอกจึงได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกครั้ง ผลการ
ประชุมสรุปได้ว่า 1) เสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมเห็นด้วยให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาใน

ประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในทุกด้านก่อนขุดลอกร่องน้ำหรือไม่ขุดลอกร่องน้ำเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ โดยให้มีคณะกรรมการที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนของกลุ่มที่ร้องขอให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และตัวแทนของกลุ่มผู้คัดค้าน และ 2) เสียงส่วนใหญ่เห็นชอบในการดำเนินการขุดลอกร่องน้ำ ถึงแม้เสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมจะเห็นชอบให้มีการขุดลอกร่องน้ำ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่งก็ไม่ได้ยอมรับมติของที่ประชุม ประกอบกับการไม่ยอมรับผลการอ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศที่ยืนยันการเป็นร่องน้ำเดิมโดยมิได้ลงสำรวจสภาพพื้นที่จริง จึงยื่นเรื่องไปยังจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลหลักฐานต่างๆ เพื่อให้แก้ไขและยกเลิกและมติการประชุมเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร่องน้ำ ซึ่งอยู่น้ำโครงการของเอกชนที่จะดำเนินโครงการมารีนา โดยชาวบ้านยืนยันว่าไม่มีร่องน้ำอยู่จริงจึงนำหลักฐานต่าง ๆ ไปยื่นต่อศาลปกครอง สำหรับการยื่นฟ้องในครั้งนี้ตัวแทนกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้ยื่นฟ้อง ดังนี้ 1) คณะกรรมการเพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์อ่าวกึ่ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์อ่าวกึ่ง (ท่าเล) 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานราชการ สังกัดกระทรวง มหาดไทย มีหน้าที่ในการบริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และ 3) ผู้อำนวยการ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการภายใต้สังกัดกรมเจ้าท่า มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย ซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลได้รับเรื่องไว้ เป็นแผนกคดีสิ่งแวดล้อม คดีหมายเลขดำที่ ส. 1/2566 เพื่อให้ศาลพิจารณาต่อไป

การศึกษาผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ในการศึกษาผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม และผลกระทบ ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ท่ามกลาง ผู้สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ซึ่งต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับ
กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์
ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

ภาพที่ 4.8 แผนภูมิแสดงผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่าง
เทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง

4.1.1 ผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าว กุ่ม (ท่าเล) ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากการเคลื่อนไหวเพื่อยับยั้งการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ทำให้เทศบาล ตำบลป่าคลอกไม่สามารถดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ จากการที่โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ได้ชะลอการดำเนินโครงการไว้ย่อมมีผลกระทบด้านต่าง ๆ ต่อประชาชน ในพื้นที่มากน้อยในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังนี้

1) ผลกระทบด้านการเมือง ผลกระทบทางด้านการเมือง ในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) มีผลต่อคะแนนความนิยมของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าคลอก ในมุมมองของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มที่ไม่อาจไว้ใจการทำงานของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าคลอกได้ดังเดิม ด้วยสาเหตุที่มีการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยขาดความรอบคอบ การรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป็นเหตุให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ต้อง ดำเนินการต่อสู้และเคลื่อนไหวด้วยการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบรวมถึงคณะกรรมการ การกฎหมายการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร และนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่เพื่อให้เข้าร่วมรับฟังในการพิจารณา กลั่นกรองตรวจสอบความชอบธรรมและความยุติธรรมในการดำเนินโครงการ ขุดลอกขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ในขณะที่นักการเมือง ท้องถิ่นกลับเห็นว่าแม้จะเกิดความขัดแย้ง ในการดำเนินโครงการขุดลอกขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกุ่ม (ท่าเล) กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มนั้น เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการแม้จะมีความเห็นต่างหรือการต่อสู้คัดค้าน แต่เชื่อว่ายังได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ในพื้นที่เป็นอย่างดี ถึงแม้จะมีการต่อสู้เคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ด้วยการร้องเรียนไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงคณะกรรมการการกฎหมายการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยินดีที่จะร่วมรับฟังและชี้แจงข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้น ผลกระทบด้านการเมืองมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

... “ในมุมมองของกลุ่มอนุรักษ์ ๆ มองว่าการนำเอาโครงการขุดลอก ๆ บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก กระทำโดยรับฟังความคิดเห็นไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มซึ่งเป็นการดำเนินการจากการประชุมรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของเทศบาลตำบลป่าคลอกซึ่งเป็นปฏิบัติราชการปกติ ตนไม่คิดว่าจะมีผลทำให้กระทบต่อความนิยมของชาวบ้านกลุ่มอนุรักษ์ ๆ ต่อคณะผู้บริหารท้องถิ่นหากโครงการสำเร็จ รัฐจะสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้นและเกิดการพัฒนากายในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคลอกให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาจังหวัด ผลกระทบจากการหยุดชะงักของโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินโครงการขุดลอกฯ เนื่องจากอยู่ใน

ขั้นตอนการดำเนินงาน นอกจากนี้หากยังไม่ได้มีการลงทุนโครงการ ขุดลอก ฯ ก็ไม่ได้ทำให้ได้รับผลกระทบ”...

นักการเมืองท้องถิ่นมองว่าผลกระทบจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ยังไม่เกิดขึ้นเนื่องจากยังไม่ได้มีการดำเนินโครงการ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในตอนนี้เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง การดำเนินโครงการดังกล่าวนี้เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายใต้ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเชื่อว่าเป็นไปโดยสุจริต สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่น นายสอาด คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“กลุ่มอนุรักษ์ฯ รอนักการเมืองในรัฐบาลใหม่เข้ามาพัฒนาในส่วนของการพัฒนาในพื้นที่แต่จริง ๆ แล้วต้องมองย้อนกลับไปยังในส่วนของการยื่นเอกสารโครงการทำเทียบเรือ ฯ อ่าวกุ้งมารีนา ในช่วงเวลาที่มีการหยุดชะงัก ควรจะมีการเข้าไปศึกษาในส่วนของการเพิ่มเติม และในด้านของการเมืองหากมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ก็เป็นความหวังว่าโครงการนี้อาจจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ในภาคการเมือง ผลกระทบจากการหยุดชะงักของโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินโครงการมารีนาเนื่องจากอยู่ในขั้นตอนการดำเนินงาน นอกจากนี้หากยังไม่ได้มีการลงทุนโครงการก็ไม่ได้ทำให้ได้รับผลกระทบแต่ก็อาจจะเกิดความขัดแย้งในกลุ่มชาวบ้าน”...

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่นเป็นการดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย อย่างไรก็ตามได้มีการโยงประเด็นการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องดังข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวมินา ปะหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ปัจจุบันกลุ่มอนุรักษ์ ฯ ได้มีการนำการเมืองเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในเนื่องจากมีนำกลุ่มนักการเมืองเข้ามาร่วมรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในด้านของเศรษฐกิจเสียโอกาสในการพัฒนาพื้นที่และการเดินทางเศรษฐกิจซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นตัวเลขได้”...

การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องได้มีผู้ที่ให้ความเห็นว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือหากจะเกี่ยวข้องก็มีผลกระทบที่ไม่มากนัก ดังคำสัมภาษณ์ของประชาชน นายฉัตร พันธ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“ผลของทางด้านการเมือง โดยส่วนตัวมองว่าการเมืองหรือการบริหารงานของรัฐ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อที่เกิดขึ้น”...

การเรียกร้องของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต้องการคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นการดำเนินการโดยสงบไม่มีการใช้ความรุนแรง ได้มีการยื่นหนังสือและเดินขบวนไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองระดับชาติเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและให้เกิดการช่วยเหลือในการยุติโครงการดังกล่าว ดั่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประจิติญ์ รอบรู้ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“เพื่อที่จะยับยั้งโครงการขุดลอก ๆ กลุ่มอนุรักษ์ฯ ได้ดำเนินการเคลื่อนไหวโดยการร้องเรียนไปยังหน่วยงานภาครัฐทุกส่วนเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียนไปยังจังหวัด คณะกรรมการการกฎหมายการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่”...

การต่อสู้เรียกร้องให้มีการยุติโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในหลากหลายรูปแบบเพราะไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “เราเคยทำงานการอนุรักษ์ฯ ในพื้นที่ดังกล่าวร่วมกับเทศบาลตำบลป่าคลอก แต่มาวันนี้โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติถูกละทิ้งด้วยการนำโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เข้ามาในพื้นที่มันมีผลต่อความไว้นื้อเชื่อใจต่อการดำเนินโครงการของเทศบาล การที่โครงการหยุดชะงักไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมืองใดในพื้นที่เลยสำหรับกลุ่มอนุรักษ์ฯ การที่โครงการขุดลอกฯหยุดชะงักก็ได้ส่งผลกระทบต่อคนในตำบลแก่กลุ่มใดเช่นเดียวกัน เนื่องจากเรายังคงเดินหน้าใช้ชีวิตตามแบบที่เคยทำมา”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าการเกิดขึ้นของโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) นี้เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลป่าคลอกเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องการให้เรือประมงสามารถเดินเรือ เข้า - ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถออกไปจับสัตว์ทะเลได้สะดวกมากยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องรอช่วงที่น้ำขึ้น ซึ่งจากการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เข้าในแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลป่าคลอกนี้เองได้มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและสนับสนุนให้มีการขุดลอกกับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการให้มีการขุดลอก ประชาชนจึงแบ่งออกเป็นสองฝ่ายและแน่นอนว่าฝ่ายที่เห็นด้วยหรือฝ่ายสนับสนุนย่อมพึงพอใจในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าคลอกและจะกลายเป็นคะแนนนิยมให้กับนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยย่อมไม่พึงพอใจกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าคลอกและแน่นอนว่าอาจจะมีผลกระทบต่อคะแนนนิยมในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นในคราวต่อไปได้

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านเศรษฐกิจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้น จากการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่รัศมี 1 กิโลเมตร ทั้งในส่วนของผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คริวเรือนในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่มรวมไปถึงกลุ่มประมงพื้นบ้านมองว่าโครงการมาริน่าดังกล่าวจะส่งผลดีต่อประชาชน ทำให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น ชาวบ้านมีงานทำมีรายได้มากขึ้น และชาวบ้านขอให้ทางโครงการรับคนในพื้นที่เข้าทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของโครงการที่ต้องการอยู่ร่วมกับชุมชน เพราะเจ้าของโครงการเป็นคนในท้องถิ่นต้องการที่จะให้โครงการและชุมชนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีการเปิดพื้นที่ทำเป็นถนนกว้าง 2 เมตร ให้ชาวบ้านและประมงพื้นบ้านใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางไปยังท่าเรือเพื่อลงเรือออกไปทำประมง มีการก่อสร้างศาลาพักผ่อนให้ชาวบ้านได้ใช้ร่วมกัน เมื่อโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จจะมีการรับซื้อผลผลิตของชาวบ้านมาใช้ในโครงการ ซึ่งได้มีการทำความเข้าใจกันแล้วระหว่างชาวประมงพื้นบ้านและโครงการ รวมไปถึงร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมและรักษาป่าชายเลนในบริเวณดังกล่าวร่วมกัน

การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ยังเป็นข้อถกเถียงระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ในการพิจารณาในมิติที่ต่างกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมองว่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ- ประโยชน์จะเพิ่มโอกาสในการสร้างงานให้กับคนในชุมชน เนื่องจากการดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่า ที่จะพัฒนาขึ้นภายหลังการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อันจะนำมาซึ่งโอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน รวมถึงการพึ่งพาอาศัยของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพประมงที่ยังสามารถใช้ท่าเรือและทางเข้าออกที่ทางผู้ประกอบการโครงการมาริน่าได้นำเสนอถึงผลดีต่อเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยจะมีการพิจารณาจ้างคนในพื้นที่เข้าทำงานในโครงการมาริน่าก่อนคนจากพื้นที่อื่น จะทำให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ที่มั่นคงแน่นอน มีกินมีใช้ ทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมดีขึ้น ซึ่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ผลกระทบในภาพรวมของการดำเนินโครงการพบว่าหากโครงการสำเร็จไปได้ด้วยดี ลูกหลาน ประชาชนในพื้นที่จะมีรายได้ วิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ภาษีรายได้ของท้องถิ่นมากขึ้น สามารถนำไปพัฒนาพื้นที่ พื้นที่อาจจะต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไป เช่น ออกไปหาปลาไกลขึ้น”...

นักการเมืองท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการพัฒนาพื้นที่หากมีการลงทุนทำธุรกิจก็จะทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น ซึ่งรายได้ ส่วนนี้ จะได้นำมาพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่น นายสอาด คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ด้านเศรษฐกิจนั้นมองว่าเสียโอกาสในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีที่ขึ้น หากโครงการฯ สำเร็จไปได้ด้วยดี ลูกหลาน ประชาชนในพื้นที่จะมีรายได้ที่ดีขึ้นรัฐจะสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น และเกิดการพัฒนากายในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคอกให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาจังหวัด”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“หากโครงการสำเร็จ รัฐอาจจะเก็บภาษีได้มากขึ้นและเกิดการพัฒนากายในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าคอกให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาจังหวัด ผลกระทบจากการหยุดชะงักของโครงการขุดลอก ๆ ยังไม่มีผลโดยตรง กับการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากโครงการดังกล่าวอยู่ในระหว่างการศึกษาและออกแบบการขุดลอก จึงยังไม่ได้มีการขอรับงบประมาณแต่อย่างใด ดังนั้น จากการชะลอโครงการนี้ จึงไม่เกิดความเสียหายต่อการรับงบประมาณจากภาครัฐแต่อย่างใด”...

การพัฒนาทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ที่ขึ้นจากการจัดเก็บรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น หากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จก็จะส่งผลเสียต่อโอกาสในการสร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ การให้ข้อมูลของกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวมินา ปะหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

... “ในด้านของเศรษฐกิจ เสียโอกาสในการพัฒนาพื้นที่และการเดินทางทางเศรษฐกิจซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นตัวเลขได้”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ถ้าโครงการมารีนาเกิดขึ้น ธุรกิจภาคครัวเรือนก็จะทำให้เกิดรายได้ในพื้นที่เกิดการสร้างงาน ตนเองซึ่งประกอบกิจการร้านอาหารก็อาจจะมียูกค้ามากขึ้น และแพนซึ่งประกอบอาชีพรถตุ๋นส่งนักท่องเที่ยวก็อาจจะได้ขยายกิจการแต่ถ้าหากโครงการดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นก็ไม่ได้เสียหายอะไร”...

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่ นายเฉด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ชาวบ้านในพื้นที่จะได้ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ลูกหลานกลับเข้ามาทำงานในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่มีงานให้ลูกหลานทำ ไม่จำเป็นต้องออกจากบ้านไปทำงานในตัวเมือง”...

การนำความเจริญเข้ามาสู่พื้นที่จะทำให้ประชาชนที่ออกไปทำงานต่างถิ่นได้กลับคืนสู่ถิ่นฐานบ้านเกิดเพราะมีอาชีพให้ทำและไม่จำเป็นต้องออกไปหางานทำยังที่อื่น ถึงแม้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจะให้ข้อมูลที่คัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพราะมองว่าอาชีพประมงที่มีมาแต่เดิมก็เพียงพอสำหรับการยังชีพอีกทั้งจะไม่ได้ส่งผลกระทบ

ต่อทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“การต่อสู้คัดค้านโครงการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว ไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการจัดการงบประมาณภาครัฐ เนื่องจากอยู่ระหว่างขั้นตอนการศึกษาและออกแบบแต่หากการดำเนินโครงการเกิดขึ้นจะเกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจภาคครัวเรือน สำหรับกลุ่มประมงชายฝั่งซึ่งสูญเสียพื้นที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งหากต้องมองในเรื่องของเศรษฐกิจชาวบ้านจะไม่สามารถเข้าไปทำการประมงในพื้นที่ได้ ถ้าเขาอ้างว่าจะมีงานมารองรับและเรามั่นใจได้อย่างไรว่าเจ้าของโครงการมารีน่าจะให้อาชีพกับคนในชุมชนอย่างแท้จริง หากรัฐมีการดำเนินนโยบายผลักดันโครงการขุดลอก ๆ ชาวบ้านกลุ่มอนุรักษ์ ๆ กับหน่วยงานรัฐอาจจะไม่มีความเชื่อใจกันเหมือนเดิม เนื่องจากปัจจุบันเรามีการต่อสู้ทางกฎหมาย มาอย่างยาวนาน และข้อมูลบางอย่างที่มาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบางครั้งก็เชื่อถือไม่ได้”...

การส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่เห็นด้วย และได้เกิดความขัดแย้งขึ้นกับเทศบาลตำบลปากคลองนั้น นักธุรกิจที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยให้เหตุผลว่าประชาชนจะเป็นผู้รับประโยชน์จากการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ดีขึ้นจากการมีรายได้จากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ จะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนโดยไม่ทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมสูญหายไป จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“หากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำฯ แล้วเสร็จ ชาวบ้านก็จะสามารถใช้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการ ท่าเลตรงนั้นมีคนใช้งานตลอด มีคนจอดเรือไว้ 7 - 8 ลำ เราได้มีการพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ ว่าเส้นทางการเดินเข้าออกตรงท่าเล โดยตัวแทนชาวบ้านได้เข้ามาคุยกับเรา ทางโครงการท่าเทียบเรือสำราญ ๆ อ่าวกึ่งมารีน่า เรายินดีจะบริจาคที่ดินเพื่อให้ชาวบ้านใช้ทำถนนคอนกรีต และยินดีที่จะให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้สร้างอาชีพก่อน จากโครงการมารีน่า ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การหยุดชะงักของโครงการขุดลอกฯ ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำเนินโครงการท่าเทียบเรือสำราญฯ อ่าวกึ่งมารีน่า เนื่องจากการชะลอโครงการออกไปชาวบ้านที่รอใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ก็จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการที่มีความล่าช้าไปด้วย นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ก็จะต้องชะลอตัวและต้องใช้เวลาในการดำเนินการ แต่ทั้งนี้แม้ว่าโครงการจะหยุดชะงักไป ด้วยความเป็นที่ดินมรดกของครอบครัวเราไม่ได้ทำการกู้จากทางธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ การชะลอโครงการสำหรับตนถือว่าเรารอได้ ไม่ได้รับผลกระทบในทางตรง การดำเนินการขุดลอกจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพประมงเกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องรอเวลาที่น้ำขึ้นน้ำลงเท่านั้นจึงจะสามารถนำเรือเข้ามาเทียบท่าได้ แต่สามารถทำการประมงได้ตลอดเวลา รวมถึงชาวบ้านในพื้นที่จะมีรายได้จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่ต้องการ

ท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิตชุมชน หากเกิดโครงการมารีน่าจะพิจารณารับคนพื้นที่เข้าทำงานในโครงการก่อน ซึ่งจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชน ทั้งงานประจำในมารีน่าเอง และธุรกิจต่อเนื่อง เช่น การรับส่งนักท่องเที่ยว การค้าขายก็จะดีขึ้น เป็นต้น กลุ่มอนุรักษ์ ๆ อาจไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้” ...

การส่งเสริมกระตุ้นเศรษฐกิจจากการพัฒนาพื้นที่สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวเขมิกา คงทรัพย์ (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ หากการมีโครงการดำเนินโครงการมารีน่าเกิดขึ้นในพื้นที่จะทำให้รายได้สะพัดขึ้น เกิดการกระจายรายได้ของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่น หากชาวบ้านขาดเงินทุนในฐานะหน่วยงานสวัสดิการก็จะเสนอในการเป็นตัวการขอเสนอทุนมาช่วยเหลือชาวบ้านในพื้นที่” ...

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกับการพิจารณาจัดสรรและการจัดการงบประมาณภาครัฐแต่ยังไม่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากโครงการชุดล่องร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อยู่ระหว่าง ขั้นตอนของการศึกษาออกแบบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ จึงยังไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณ แม้จะมีการหยุดชะงักของโครงการก็ไม่ได้ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณภาครัฐแต่อย่างใด ทั้งนี้หลายฝ่ายมองว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วจากการชะลอโครงการชุดล่องร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) กล่าวคือการเสียโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวจากความล่าช้าของการดำเนินโครงการชุดล่องร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่จะมีผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงการมารีน่ารวมถึงธุรกิจอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา ในส่วนของภาคประมงเองก็ขาดรายได้จากการจับสัตว์ทะเลได้น้อยเพราะที่ไม่สามารถเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ตลอดเวลาจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำซึ่งต้องรอช่วงน้ำขึ้นถึงจะเดินเรือเข้า – ออก ได้ นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมองว่าหากมีการดำเนินโครงการชุดล่องร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคครัวเรือนของผู้ทำประมงชายฝั่งเป็นอย่างมาก เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนอันอุดมสมบูรณ์และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อนุบาลสัตว์ทะเล จะถูกทำลายไปด้วย ทำให้ไม่สามารถจับสัตว์ทะเลบริเวณนี้ได้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านและเศรษฐกิจในชุมชน

3) ผลกระทบด้านสังคม ประชาชนในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่มส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีความเกี่ยวข้องกันทางเครือญาติ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย และมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เมื่อมีแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่โดยการนำโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าเข้ามาในพื้นที่ก็จะมีคนต่างถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพราะจะมีการนำวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบใหม่ที่อาจเข้ามาทดแทนและทำลายวิถีชีวิตแบบเดิมของคนในชุมชน ในส่วนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แสดงความเป็นห่วงในเรื่องของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชาวบ้านและชุมชน โดยเฉพาะการทำมาหากินของประมงพื้นบ้านที่อาจจะจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเกิดโครงการดังกล่าว โดยมองว่ามีตัวอย่างให้เห็นกันอยู่แล้วจากการเกิดขึ้นของมารีน่าในภูเก็ต ที่มีการร้องเรียนปัญหาเข้ามาแต่ไม่ได้รับการแก้ไขจากโครงการ

มารีน่าที่มีอยู่จึงไม่อยากให้โครงการที่กำลังจะเกิดขึ้นมีปัญหาเหมือนกับที่ผ่านมา ขณะที่ชาวประมงพื้นบ้านได้สนับสนุนการลงทุนและก่อสร้างโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า เนื่องจากมองว่าเป็นการสร้างความสำเร็จให้พื้นที่และชุมชนทำให้คนในพื้นที่มีงานทำไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่และมีรายได้ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการอาจจะมีบ้างแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีมากกว่า จากความคิดเห็นที่ต่างกัันนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มจึงได้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านเทศบาลตำบลปากคลองในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่ให้กรมเจ้าท่าตั้งแต่ริเริ่มดำเนินศึกษาและออกแบบขุดลอก แต่ถึงอย่างไรก็ตามในโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) นี้ มีทั้งผู้ที่สนับสนุนให้มีการดำเนินการ และผู้ที่ไม่สนับสนุนให้มีการขุดลอกในนามของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ซึ่งผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งด้านสังคมมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไป ระบบนิเวศและ ป่าชายเลนจะถูกทำลาย ซึ่งยากที่จะทำให้กลับมาได้ และหลายคนจะเป็นกลุ่มที่ตกงาน ไม่มีรายได้ เนื่องจากเราถูกพรากอาชีพไปแล้ว จะให้กลับเข้าไปในระบบแรงงานก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากอายุที่มากขึ้นไม่ได้รับการศึกษา นอกจากนี้หากการขุดลอกเสร็จสิ้นพื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่ที่ห้ามให้กลุ่มชาวบ้านที่เคยทำประมงพื้นบ้านเข้าไปเก็บหอย ปูดำ อื่น ๆ การประกอบอาชีพของกลุ่มคนเหล่านั้นจะถูกทำลายไป”...

จากข้อวิพากษ์วิจารณ์ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มต่อทรัพยากรธรรมชาติที่จะถูกทำลายไปทำให้สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนสูญหายไปด้วยซึ่งจะกระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวประมงพื้นบ้าน หากมีความเจริญเข้ามาย่อมทำให้เกิดความกังวลว่าการรับคนเข้าทำงานในภาคธุรกิจจำเป็นต้องใช้วุฒิการศึกษา ซึ่งประชาชนบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้สูงอายุอาจไม่ได้รับการพิจารณารับเข้าทำงานแต่ถ้าหากมีการรักษาทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ประชาชนกลุ่มนี้ก็สามารถประกอบอาชีพจากประมงตามวิถีดั้งเดิมได้ อย่างไรก็ตามนักธุรกิจที่ต้องการเข้ามาลงทุนในพื้นที่ได้กล่าวสร้างความเชื่อมั่นในการนำความเจริญสู่ชุมชนว่าการพัฒนาจะไม่ส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่และยินดีที่จะสนับสนุนให้การพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“โครงการอ่าวกุ่มมารีน่าเป็นการลงทุนโดยครอบครัวของตนเอง ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นในพื้นที่ปากคลอง นำที่ดินที่ก่อนหน้านี้เคยเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งร้างเพราะปล่อยทิ้งร้างไว้จะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย จึงได้พูดคุยกับชาวประมงพื้นบ้านซึ่งใช้ท่าเรืออ่าวท่าเลนที่อยู่ด้านหน้าของที่ดินมาพัฒนาเป็นมารีน่าเพื่อพัฒนาพื้นที่ปากคลอง สร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ หากการดำเนินโครงการขุดลอกฯ แล้วเสร็จ ชาวบ้านก็จะได้ใช้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการท่าเลตรงนั้นมีคนใช้งานตลอด มีคนจอดเรือไว้ 7 ถึง 8 ลำ เราได้มีการพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ว่าเส้นทางการเดินเข้า

ออกตรงท่าเล โดยตัวแทนชาวบ้านได้เข้ามาคุยกับเราทางโครงการท่าเทียบเรือ ๆ อ่าวกุ่มมาริน่าเรา ยินดีจะบริจาคที่ดินเพื่อให้ชาวบ้านใช้ทำถนนคอนกรีตและยินดีที่จะให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้สร้างอาชีพ ภายในชุมชน จากโครงการมาริน่า ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การหยุดชะงักของโครงการขุดลอก ๆ ได้ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำเนินโครงการท่าเทียบเรือ ๆ อ่าวกุ่มมาริน่า เนื่องจาก การชะลอโครงการออกไปชาวบ้านที่รอใช้ประโยชน์จากพื้นที่ก็จะได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ที่มีความล่าช้าไปด้วย นอกจากนี้การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ก็จะต้องชะลอตัวและต้องใช้ระยะเวลา ในการดำเนินการแต่ทั้งนี้แม้ว่าโครงการจะหยุดชะงักไป ด้วยความที่เป็นที่ดินมรดกของครอบครัวเรา ไม่ได้ทำการกู้จากทางธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ การชะลอโครงการสำหรับตนถือว่าเรารอได้ ไม่ได้รับผลกระทบในทางตรง”...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ผลกระทบในภาพรวมของการดำเนินโครงการหากสำเร็จไปได้ด้วยดี ลูกหลาน ประชาชนในพื้นที่จะมีรายได้ วิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ภาษีรายได้ของท้องถิ่นมากขึ้นสามารถนำไปพัฒนา พื้นที่ ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไป เช่น ออกไปหาปลาได้ไกลขึ้น”...

ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับนักการเมืองท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนายสอาด คง นาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ซึ่งได้กล่าวว่า

...“หากโครงการ ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี ลูกหลานประชาชนในพื้นที่จะมีรายได้ วิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น”...

จากการให้ข้อมูลนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ซึ่ง สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) กล่าวว่า

...“ชาวบ้านในพื้นที่จะได้ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ ลูกหลานกลับเข้ามาทำงานใน พื้นที่ เนื่องจากพื้นที่มีงานให้ลูกหลานทำไม่จำเป็นต้องออกจากบ้านไปทำงานในตัวเมือง”...

จากสนับสนุนให้เกิดการพัฒนานี้สอดคล้องกับ นายเจต พันธุ์พิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“ทรัพยากรพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการขุดลอกๆ นั้น ก็อาจจะได้รับผลกระทบและ เกิดความเสียหายแต่ก็มีสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาทดแทนการดำเนินวิถีชีวิตแบบใหม่ถือว่าเป็นการลงทุนที่ ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับประโยชน์”...

จากการให้ข้อมูลนักการเมืองท้องถิ่นที่และประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการให้เกิดการ พัฒนาได้ขัดแย้งกับการต้องการอนุรักษ์ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม จึงเกิดเป็นปัญหา ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่

คัดค้านไม่ให้มีดำเนินโครงการการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายออส สมทิพย์ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้กล่าวว่า

...“ชุมชนของเราไม่เคยเจอร่องน้ำตรงนี้มาก่อน และกิจกรรมที่เราทำตรงนี้ก็เป็กิจกรรมฟื้นฟูร่องป่าชายเลน และการดำรงชีพ เป็นพื้นที่จับสัตว์น้ำของพวกเรา ซึ่งขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่จะมีร่องน้ำ มีความพยายามที่จะกล่าวอ้างว่าบริเวณนี้เคยมีร่องน้ำมาก่อน พื้นที่เดิมตรงนี้เป็นพื้นที่ป่าชายเลนมีการใช้ประโยชน์เป็นเส้นทางเดินจากชุมชนผ่านไปเพื่อจับสัตว์น้ำ ผู้ใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่หลัก ๆ ของเส้นทางนี้จะเป็นกลุ่มชาวประมงที่ยากจน ยากจนสุดเลยเพราะเขาไม่มีเรือที่จะไปประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำในทะเลลึก เขาก็ใช้พื้นที่ตรงนี้เพื่อเดินไปจับสัตว์น้ำที่อยู่ริมชายฝั่งไม่ว่าจะเป็นหอย การหว่านแห หรือจับปูดำ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เรือหรือเครื่องมือขนาดใหญ่ อันนี้เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านใช้ในการดำเนินชีวิต บริเวณนี้เป็นฐานทรัพยากรสำคัญของชุมชนถ้ามีการขุดมันกระทบพื้นที่ทำมาหากินของคนจน ๆ เพราะต้องขุดลึกลงไปพื้นที่ที่เขาเคยใช้จับสัตว์น้ำมันหายไปแน่ มันเปลี่ยนสภาพพื้นที่แนวโคลนก็จะกลายเป็นร่องน้ำขนาดใหญ่เดินไปไม่ได้มันจม ทั้งปะการังน้ำตื้นและกัลปังหา ก็จะหายไป”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าเมื่อเทศบาลตำบลปากคลองได้บรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพต้นเงินของร่องน้ำที่ต้องรอช่วงน้ำขึ้นจึงจะสามารถเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ เมื่อประชาชนในพื้นที่ได้เสนอความต้องการไปแล้วจึงคาดหวังว่าเทศบาลตำบลปากคลองจะดำเนินการขุดลอกร่องน้ำให้ ซึ่งการขุดลอกร่องน้ำนี้ นอกจากจะส่งผลดีต่อการเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ตลอดเวลาแล้ว ยังจะส่งผลดีต่อโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ตามมา เนื่องจากจะมีการเกิดขึ้นของโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่าที่มีภาคเอกชนเป็นเจ้าของ ซึ่งได้ก่อให้เกิดความหวังของประชาชนบางส่วนในการนำความเจริญด้านต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่ และคาดว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยยินดีที่จะรับสังคมวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในพื้นที่ รวมถึงการมีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากขึ้นด้วย ถึงแม้การเข้ามานี้จะส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ได้พึ่งอาศัยกันแบบเครือญาติจะเปลี่ยนเป็นแบบต่างคนต่างอยู่มากขึ้นและห่างเหินก็ตามก็สามารถรับได้ ซึ่งเมื่อเทียบกับโอกาสการจ้างงานในชุมชนจากการพัฒนาพื้นที่แล้วจะทำให้ลูกหลานที่เคยละทิ้งถิ่นฐานไปประกอบอาชีพที่อื่นได้กลับคืนสู่ภูมิภาคก็จะเป็นผลดีกับคนในชุมชนและสังคมมากกว่า ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กลับมองในมุมตรงกันข้ามว่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำเกิดขึ้นและมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่จากการดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่าแล้ว ถึงแม้จะเป็นโอกาสในการสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนจริง แต่ก็มีอาจคลายความวิตกกังวลได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ทะเลบริเวณที่ทำการขุดลอกจะถูกทำลายไป และส่งผลต่อการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านอัน

เป็นแหล่งประกอบอาชีพและแหล่งอาหารสำคัญ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัวที่มีความรักความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกันของคนในชุมชน

4.1.2 ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ในเดือนกรกฎาคม 2564 เทศบาลตำบลปากคลองได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 3 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่ง มาริน่า โดยโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่า และบริษัท เอ็นริช คอนซัลแตนท์ จำกัด ที่ปรึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาริน่า โดยมีนายสุวิทย์ สุริยะวงศ์ นายอำเภอถลาง เป็นประธานเปิด และมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประมงพื้นบ้าน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภูเก็ต เข้าร่วมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เพื่อจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งบริษัท เอ็นริช คอนซัลแตนท์ จำกัด ได้นำเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเทียบเรืออ่าวกึ่งมาริน่าว่าโครงการทำเทียบเรืออ่าวกึ่งมาริน่าตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นการก่อสร้างบนที่ดินเอกสารสิทธิของเอกชน เนื้อที่ 30 ไร่ แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ ที่จอดเรือ 75 ท่า รองรับเรือได้ 75 ลำ รองรับเรือสูงสุด 18 เมตร มีพื้นที่แอ่งจอดเรือทั้งหมด 35,000 ตารางเมตรและในส่วนของพื้นที่บริการ ก่อสร้างอาคารชั้นเดียว 8 อาคาร เช่น โรงเก็บเรือ อาคารงานระบบ อาคารสำนักงาน โรงซ่อมบำรุงเรือ ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน เป็นต้น โดยในส่วนของมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการนั้น เนื่องจากโครงการสร้างในที่ดินเอกชนจึงไม่มีการขุดลอกร่องน้ำ ไม่มีการขุดดินเพื่อการค้าใด ๆ ทั้งสิ้น การขุดแอ่งจอดเรือจะขุดแบบแห้งในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำทะเลลงต่ำสุด และดินที่ขุดจากโครงการจะนำมาปรับพื้นที่โครงการ ส่วนที่เหลือจะไม่นำออกนอกพื้นที่แต่อย่างใด จะเก็บไว้ในจุดที่อยู่ใกล้กับโครงการซึ่งเป็นที่ดินของเจ้าของโครงการ การขุดแอ่งจอดเรือและอาคารบริการนั้นจะใช้เวลาประมาณ 22 เดือน ในส่วนของจัดการขยะมูลฝอย จะให้รถขยะของเอกชนเข้ามาดำเนินการ ส่วนน้ำใช้นั้นจะซื้อรถน้ำของเอกชนเช่นกัน การจัดการน้ำเสียจะจัดให้มีระบบดักไขมัน ระบบบำบัดน้ำเสีย 6 ชุด ก่อนที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ภายในโครงการ จากการศึกษาพบว่า การก่อสร้างไม่กระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีไม้โกงกางใบเล็กและใบใหญ่ รวมถึงต้นลำพู เพราะการก่อสร้างอยู่เฉพาะพื้นที่ของเอกชนไม่ได้รุดล้ำไปยังป่าชายเลนใกล้เคียง ส่วนผลกระทบด้านปะการังและหญ้าทะเลนั้น จากการสำรวจในรัศมี 2 กิโลเมตร ไม่พบหญ้าทะเลในบริเวณนั้น พบแนวปะการังที่บริเวณหลังแดงห่างจากโครงการ 1.5 กิโลเมตร และพบปะการังที่เกาะเฮ ซึ่งอยู่ห่างจากโครงการเกิน 2 กิโลเมตร การก่อสร้างไม่ได้ส่งผลกระทบต่อปะการังแต่อย่างใด โดยโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมาริน่าได้รับฟังความ

คิดเห็นของประชาชนมาแล้ว 2 ครั้ง โดยในครั้งที่ 3 นี้เพื่อรับฟังข้อห่วงใยของหน่วยงานราชการและประชาชนในพื้นที่ เพื่อรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนเสนอไปให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พิจารณา และยื่นขออนุญาตจากเทศบาลตำบลป่าคลอกในการก่อสร้างต่อไป

ภาพที่ 4.9 แผนผังแสดงรายละเอียดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา อ่าวกึ่งมารีน่า.

ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2566, <https://shorturl.asia/8Z4gf>.

ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 กระทรวงคมนาคม โดยกรมเจ้าท่าร่วมกับสำนักงานทรัพยากร ธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งที่ 10 ได้ทำการสำรวจ จัดทำแผนที่ชุดลอก และประเมินการจัดการวัสดุชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) (ออกแบบเบื้องต้น) จากการสำรวจพบแนวปะการังในพื้นที่ขนาด 64 ไร่ โดยมีระยะห่างจากโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นระยะทาง 2.2 กิโลเมตร ซึ่งถ้าหากมีการนำวัสดุที่เกิดจากการชุดลอกไปทิ้งในทะเลบริเวณใกล้เคียงจะเป็นการทำลายแนวปะการังดังกล่าวได้ ดังนั้น หากมีการชุดลอกเกิดขึ้นจะต้องนำวัสดุชุดลอกนี้ไปกองเก็บไว้บนบก และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งมาตรการในการบริหารจัดการวัสดุชุดลอก ตลอดจนการป้องกันผลกระทบจากการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการชุดลอกยังไม่มี ความชัดเจน ถึงแม้ว่ากรมเจ้าท่าจะได้มีการจัดทำรูปแบบร่องน้ำเบื้องต้นไว้แล้วก็ตาม ในการออกแบบดังกล่าวจะต้องผ่าน

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามกฎหมายด้วย นอกจากนี้สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่ 6 ให้ความเห็นไว้ว่าการขุดลอกดังกล่าวจะทำให้เกิดการฟุ้งของตะกอนจนส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการัง จึงควรมีมาตรการป้องกันตะกอนร่วมกับการศึกษาทิศทางของกระแสน้ำเพื่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด และควรมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการังอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างการดำเนินการ และในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแนวลำน้ำ ตลิ่ง และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงระบบนิเวศระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ ได้แก่ หญ้าทะเล แนวปะการัง และพื้นที่ปลูกป่าชายเลน ซึ่งมาตรการในการจัดการวัสดุขุดลอกจึงยังไม่มี ความชัดเจนและไม่สามารถหาข้อยุติได้

ในขณะที่กรมเจ้าท่ายืนยันพื้นที่โครงการเหมาะสม โฉนดที่ดินไม่ทับซ้อนพื้นที่ป่าแต่กรมทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) กังวลว่าการขุดร่องน้ำเดินเรืออาจกระทบต่อปะการังและป่าชายเลนจากแนวปะการังจำนวน 547 ไร่ ในบริเวณ 5 เกาะที่อ่าวกึ่ง หนึ่งใน 58 เกาะ คือ เกาะเฮ ซึ่งอยู่ห่างจากจุดก่อสร้างโครงการประมาณ 2 กิโลเมตร ข้อมูลจาก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) สํารวจพบทุ่งปะการัง พื้นที่รอบเกาะเฮทั้งหมด 62 ไร่ เมื่อนํ้าทะเลเริ่มลดลง ปะการังชนิดต่าง ๆ เช่น ปะการังเขากวาง ปะการังดอกไม้ ปะการังโหนด จะปรากฏให้เห็นเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น ที่ปะการังเหล่านี้ปรากฏตัวขึ้น ชาวประมงพื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่บริเวณนี้เห็นภาพนี้เป็นประจำ

ภาพที่ 4.10 แนวปะการังซึ่งอยู่ห่างจากจุดก่อสร้างโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา
อ่าวกุ่มมารีน่า

ที่มา: Thaipbs, 2566, <https://shorturl.asia/WkhQs>.

จากความกังวลของนักอนุรักษ์บ้านอ่าวกุ่มบางคนที่มองว่าเมื่อทางโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า การขุดลอกร่องน้ำเดินเรือจะทำให้ปะการังเหล่านี้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากตะกอนดิน ข้อกังวลนี้สอดคล้องกับความเห็นของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ที่ได้ช่วย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ของโครงการดังกล่าวที่ผ่านมา ซึ่งศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอันดามันให้ข้อมูลว่าผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ส่งต่อมาจาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ไม่ได้ระบุแนวร่องน้ำเดินเรือ แต่กลับระบุว่าจะมีการขุดร่องน้ำเดินเรือที่ก่อให้เกิดตะกอนดินจำนวนมาก หากตะกอนเหล่านี้หลุดรอดไปยังแนวปะการัง จะทำให้ปะการังที่กำลังฟื้นฟูสภาพตกอยู่ในสถานภาพเสื่อมโทรมอีกครั้งหนึ่ง ผลกระทบต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นางสาวมินา ปะหนัน (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“กระแสน้ำที่อาจจะเปลี่ยนทิศทางการไหล ความแรง แรงแดันของน้ำ หากในพื้นที่ร่องน้ำมีการอาศัยอยู่ของสัตว์ทะเลก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเราอาจจะเข้าไปทำลายที่อยู่ของสัตว์ทะเลเหล่านั้น

โดยส่วนตัวแล้วเห็นด้วยต่อการพัฒนาแต่จะต้องไม่ลงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากโครงการนั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วจะคุ้มค่าหรือไม่ ต้องชั่งน้ำหนักในเรื่องนี้”...

จากข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายประเวศน์ สุภาศัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“อาจจะส่งผลกระทบต่อแรงดันน้ำ หรือทิศทางของน้ำที่เปลี่ยนไป แต่หากเป็นในส่วนทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อาจจะต้องให้ทีมสิ่งแวดล้อมดำเนินโครงการ ๆ หาแนวทางในการป้องกัน”...

จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐถึงแม้ว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติแต่ก็สามารถหาวิธีป้องกันหรือลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุดได้ อย่างไรก็ตามผู้ที่ไม่เห็นด้วยกลับมองว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างแน่นอนและสิ่งที่ตามมาคืออาชีพชาวประมงดั้งเดิมก็จะสูญหายไป ดังการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“ระบบนิเวศและป่าชายเลนจะถูกทำลาย ซึ่งยากที่จะทำให้กลับมาได้ และหลายคนจะเป็นกลุ่มที่ตกงาน ไม่มีรายได้ เนื่องจากเราถูกพรากอาชีพไปแล้วจะให้กลับเข้าไปในระบบแรงงานก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากอายุที่มากขึ้น ไม่ได้รับการศึกษานอกจากนี้หากการขุดลอกเสร็จสิ้น พื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่ที่ห้ามให้กลุ่มชาวบ้านที่เคยทำประมงพื้นบ้านเข้าไปเก็บหอย ปูดำ อื่น ๆ การประกอบอาชีพของกลุ่มคนเหล่านั้นจะถูกทำลายไป”...

จากการให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับนักวิชาการสิ่งแวดล้อม นายภูเบศ จอมพล (สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“แน่นอนว่าการดำเนินโครงการขุดลอก ๆ จะต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแน่นอน แต่จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับมาตรการในการป้องกันในระหว่างการดำเนินโครงการขุดลอก ๆ และได้มีการดำเนินการมาตรการในการป้องกันตามการศึกษาออกแบบมากน้อยเท่าใด เพราะอาจส่งผลกระทบต่อทะเลของกระแสน้ำ รวมถึงระบบนิเวศทางน้ำ หญ้าทะเล ปะการัง และทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่บริเวณใกล้เคียงได้”...

จากข้อมูลที่กล่าวคัดค้านไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยให้ความเห็นว่าส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถึงแม้จะมีมาตรการในการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก็ตาม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่า มาตรการในการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะไม่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมหรือเกิดน้อยที่สุดซึ่งสามารถฟื้นฟูสภาพให้กลับมาได้ การพัฒนาสามารถอยู่ร่วมกับการอนุรักษ์ได้ตั้งข้อมูลจาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลไว้ว่า

...“หากมีการดำเนินโครงการขุดลอกฯ ก็อาจจะกระทบต่อแนวปะการังและพื้นที่ชายฝั่ง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จะต้องเข้ามาดูว่ามีมาตรการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใดบ้างที่จะส่งผลผลให้น้อยที่สุดจากการดำเนินโครงการดังกล่าว”...

การให้ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ซึ่งได้กล่าวว่า

...“การขุดร่องน้ำเดินเรือของทางโครงการ จะก่อให้เกิดตะกอนเพียง 9 หมื่นตัน เท่านั้น และแนวการขุดร่องน้ำไม่ได้พาดผ่านแนวกัลปังหาและแนวปะการัง เขาบอกว่าร่องน้ำที่จะขุดขึ้นมีความยาว 1 กิโลเมตร และในอีโอะเธอร์บูไว้ชัดเจนว่าทางโครงการจะขุดโดยมีที่ตักตะกอนดินร่วมด้วย ส่งผลให้ตะกอนดินเหล่านั้นไม่หลุดรอดไปยังทุ่งปะการังที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสำหรับความลึกของร่องน้ำที่ทางโครงการขุดลอก มีความลึก 8 เมตรเฉพาะที่จอดเรือภายในโครงการเท่านั้น และค่อยลดระดับลง เมื่อเข้าสู่ทะเลจากทางปากเข้าโครงการ จนเหลือความลึกไม่ถึง 1 เมตรในทะเล เพราะเรือที่เข้ามาจอดในโครงการกินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร และเข้าออกในช่วงเวลาน้ำขึ้นเท่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกระทบกับแนวกัลปังหาและปะการังอย่างที่หลายฝ่ายกังวล”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะทำให้มีการเกิดวัสดุขุดลอกและการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการขุดลอก หากมีการนำไปทิ้งในทะเลจะส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการังและทิศทางของน้ำที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากนำไปทิ้งบนบกจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการบริหารจัดการวัสดุขุดลอก ตลอดจนการป้องกันผลกระทบจากการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการขุดลอก เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแนวลำน้ำ ตลิ่ง และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียงรวมถึงระบบนิเวศระบบนิเวศ วิถีทางน้ำ ได้แก่ หญ้าทะเล แนวปะการัง และพื้นที่ปลูกป่าชายเลน

4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง เป็นกระบวนการทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และเป็นปกติในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีความต้องการให้เกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจำเป็นต้องหาแนวทางและวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่สุดและเป็นไปในทิศทางที่ให้ประโยชน์ โดยปราศจากการเป็นศัตรูกันของกลุ่มที่ขัดแย้ง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นที่มีผลกระทบทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ซึ่งในภาพรวมของการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ เช่น การชะลอ

โครงการในการพัฒนา การเสียโอกาส ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ และการขอรับการจัดสรรงบประมาณ ภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ เป็นนักธุรกิจ นายประพจน์ แซ่หลิม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ให้ข้อมูลว่า

...“การยุติด้วยการประนีประนอมก็อาจจะไม่ได้ผล เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ฯ มองว่าการ ขุดลอกจะเป็นการเอื้อผลประโยชน์ให้กับเจ้าของโครงการมารีน่าเท่านั้น ทั้งที่ความจริงแล้วไม่ได้ เกี่ยวข้องกับการเดินหน้าของโครงการมารีน่าเลย เราเคยมีการเสนอและแจ้งกับกลุ่มอนุรักษ์แล้ว แต่ อีกฝ่ายไม่ยอมเปิดใจในการรับฟัง การประนีประนอมต้องเกิดจากการที่ทั้งสองฝ่าย ยอมถอยกันคนละ ก้าว ถึงจะเรียกว่าทำการประนีประนอม แต่หากจะให้กลุ่มเราถอย กลุ่มอนุรักษ์ไม่ถอยก็ไม่สามารถทำ วิธีนี้ให้สำเร็จได้ การดำเนินการตามแนวคิดที่ได้มีการตกลง เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และหัน หน้าเข้ามาคุยกัน แม้โครงการจะดำเนินการไปได้ในอนาคต เราก็จะมีแนวทางหรือวิธีการในแบบของ เราในการร่วมกันพัฒนาและฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณนั้นให้มีความสูญเสียหรือได้ผลกระทบจากการ ดำเนินโครงการน้อยที่สุด”...

จากการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้าน อ่าวกุ่ม์โดยการใช้วิธีการประนีประนอมพบว่าไม่อาจแก้ไขปัญหาได้ สอดคล้องกับผู้ให้ ข้อมูลหลักที่สำคัญซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น นายดิเรก คงนาม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ ได้กล่าวว่า

...“การประนีประนอมไม่สามารถยุติปัญหาได้เนื่องจากความคิดเห็นแตกต่างกัน ตั้งแต่แรก อยู่แล้ว หากการลดพื้นที่คุยก็ไม่สามารถทำได้ตามกฎหมายแต่การยอมลดครั้งต่อครั้งก็ไม่ สามารถทำได้อีกหากคิดต้องการให้มีการพัฒนาที่ควรมีการเร่งดำเนินการ มีกลุ่มชาวบ้านที่ยังเคร่งใจ อยู่ เราจำเป็นต้องตอบข้อสงสัย และต้องดำเนินการไปด้วยหลักการธรรมาภิบาลให้กลุ่มทั้งสองกลุ่ม สามารถยอมรับและอยู่ร่วมกันได้”...

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนักการเมืองท้องถิ่น นายปัญญา สำเภารัตน์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

...“การประนีประนอมอาจจะไม่ได้ผล สำหรับความขัดแย้งในครั้งนี้ เนื่องจากก่อน หน้านี้เรามีการพยายามจัดเวทีประชุมให้ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้ามาคุยกันแล้ว แต่ในส่วนของกลุ่ม อนุรักษ์เองไม่ยอมที่จะเข้ามาแจ้งหรือเสนอแนวทางในการแก้ไข เพียงแต่บอกว่าหากต้องการแก้ไขคือ การไม่ดำเนินโครงการขุดลอก ร่องน้ำ ฯ นี้”...

การประนีประนอมไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ สอดคล้องกับการให้ข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐ นางสาวเขมิกา คงทรัพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “การประนีประนอมไม่สามารถช่วยได้ เนื่องจากหากเป็นโครงการที่สู้ด้วยประชาชนด้วยกันเองอาจจะไม่บานปลายขนาดนี้ แต่ในปัจจุบันมีการแทรกแซงจากหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาซึ่งพอมียุทธศาสตร์ส่วนนี้อาจจะต้องมีการหาข้อยุติที่ทำได้ยากขึ้น” ...

จากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ข้อมูลว่าการประนีประนอมไม่อาจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ สอดคล้องกับการให้ข้อมูลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายประดิษฐ์ พวงเกษ (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

... “ในความคิดเห็นส่วนตัว การประนีประนอมของกลุ่มอนุรักษ์ ฯ คือไม่ต้องการให้มีโครงการขุดลอกฯ อีกฝ่ายที่เค้าต้องการทำโครงการมาริน่าจะยอมได้หรือไม่เพราะไม่เช่นนั้น แนวทางนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้” ...

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง นายสมใจ วงศ์กล้า (สัมภาษณ์ 16 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “สร้างพื้นที่คุ้มครองป่าชายเลนโดยตรง แนะนำให้มีการออกโฉนดเพื่อป้องกันการรุกล้ำพื้นที่ดังกล่าวในอนาคต จัดระเบียบข้อกฎหมายบางข้อที่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้อง และทำการสำรวจร่วมกับนักวิชาการสิ่งแวดล้อมทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่” ...

การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยวิธีการประนีประนอมไม่อาจแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ นายเจด พันธุ์ทิพย์ (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่า

... “การประนีประนอมไม่สามารถยุติได้เนื่องจากความคิดเห็นแตกต่างกันตั้งแต่แรกอยู่แล้วหากการลงพื้นที่คุยกันก็ไม่สามารถทำตามกฎหมายได้ แต่การยอมถอยคนละก้าวก็ไม่สามารถทำได้อีก เนื่องจากกลุ่มนักธุรกิจก็ไม่ยอม ชาวบ้านก็ไม่ยอม หากคิดต้องการให้มีการพัฒนา ก็ควรมีการเร่งดำเนินการขุดลอก แต่หากมีการให้ความเป็นธรรมทั้งสองกลุ่มอาจจะช่วยยุติปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสันติวิธีไม่สามารถนำมาใช้ได้ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เราได้มีการพยายามจัดเวทีหลายครั้งแล้ว แต่กลุ่มอนุรักษ์ไม่ได้เข้าร่วม ตนในฐานะประชาชนในพื้นที่ ต้องการให้ดำเนินขุดลอกเกิดขึ้นจริง เพื่อชาวบ้านจะได้ใช้ประโยชน์ สร้างความสะดวกให้กับชาวบ้าน เพื่อโอกาสการจ้างงานในพื้นที่ กลุ่มชาวบ้านคนรุ่นใหม่ไม่ต้องออกไปทำงานไกลบ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัวและวิถีชีวิตแบบชุมชนก็ จะมีความเข้มแข็งมากขึ้น” ...

การใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาคไม่ทำให้ปัญหาคความขัดแย้งยุติลงได้ หากแต่ทั้งสองฝ่ายต้องยอมรับข้อเสนอของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งทำให้ตนเสียเปรียบซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่อาจยอมรับข้อเสนอใด ๆ และแสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งต้องยุติลงเท่านั้นการไกลเกลี่ยจึงไม่เป็นผลสำเร็จ ดังข้อมูลที

ได้จากการสัมภาษณ์นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นายภูเบศ จอมพล (สัมภาษณ์ 4 สิงหาคม 2566) กล่าวว่

...“แนวทางการประนีประนอมควรจะต้องเป็นที่ ทั้งสองฝ่ายสามารถได้ประโยชน์ร่วมกัน ต้องมีการเข้ามาพูดคุยกันว่า ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์และใครเป็นผู้ที่เสียผลประโยชน์ หลังจากนั้นก็อาจจะต้องมีไกลเกลี่ยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย”...

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ใช้การประนีประนอมไม่ได้ผล จึงมีผู้เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการมีส่วนร่วม ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลตำบลป่าคลอกจัดขึ้นนั้น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจึงไม่ยอมรับผลการประชุมปัญหาความขัดแย้งจึงไม่อาจยุติลงได้ การแก้ไขปัญหาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมได้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นสื่อมวลชน นายอำนวยการ ทงสม (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่

... “การจัดเวทีเสวนา อาจจะต้องหากลุ่มหรือผู้นำให้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยกันเป็นการตัดสินใจแบบมีการตัดสินใจร่วมกัน”...

การยุติปัญหาความขัดแย้งนอกจากวิธีการมีส่วนร่วมแล้วได้มีผู้เสนอถึงการให้ความยุติธรรมกับทั้งสองฝ่ายในการยุติปัญหา ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ นายรุ่งโรจน์ เสริมศรี (สัมภาษณ์ 17 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่

... “การประนีประนอมในการให้ความเป็นธรรมทั้งสองกลุ่มอาจจะช่วยในเรื่องของการยุติปัญหาที่เกิดขึ้น” ...

จากการใช้วิธีการประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม พบว่าไม่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาได้ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ต้องเป็นไปด้วยความสุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรมกับทุกฝ่าย ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ นายประเวศน์ สุภชัย (สัมภาษณ์ 18 กรกฎาคม 2566) ที่ได้กล่าวว่

... “ต้องมาถอดบทเรียน หน่วยงานทุกหน่วยต้องเข้ามาคุยเจรจาอย่างจริงจังจ้ว่าจะไรคือปัญหาทั้งที่จริง ๆ แล้วปัญหาเป็นเพียงปัญหาเล็ก ๆ เท่านั้น แต่ทำไมเรื่องราวจึงได้เป็นที่สนใจจนกลายเป็นกระแสที่ใหญ่เพราะฉะนั้นให้มีการคุยกันให้ดี ใสใจและรับฟังเสียงของประชาชนนำเสียงของทุก ๆ ส่วนเข้ามาคุยกันอย่างจริงจัง เราในฐานะคนที่ปฏิบัติงานต้องมีความเป็นกลางโปร่งใสและเน้นหลักข้อมูลทางวิชาการและเมื่อมีการนำเรื่องเข้าศาล เรื่องอื่น ๆ จะนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาที่คนทุกกลุ่มสามารถยอมรับได้ หลักธรรมาภิบาลของการบริหาร การที่รัฐเข้าไปแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนนั้นสามารถกระทำได้ แต่ต้องกระทำด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อขจัดความไม่เชื่อใจของประชาชนมาจากการใช้อำนาจหน้าที่ โครงการชุดลอกๆ สามารถกระทำได้ แต่ต้อง

ยึดหลักธรรมาภิบาลมุ่งเน้นประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง หากไม่มีหลักคุณธรรมปัญหาต่าง ๆ ก็อาจจะเกิดขึ้นได้”...

ดังนั้นสรุปได้ว่าจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ ถึงแนวทางการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ด้วยวิธีการประนีประนอม ไม่ได้ผล เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมองว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนมากกว่าประชาชนในพื้นที่ จึงไม่ยอมรับแนวทางการประนีประนอม ถึงแม้เทศบาลตำบลป่าคลอกได้มีการจัดเวทีประชุมให้ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้ามาคุยกันแล้วก็ตาม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มก็ยังยืนยันแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือจะต้องไม่มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) นอกจากนี้ยังมองว่าได้มีการแทรกแซงจากหน่วยงานอื่น ๆ การประนีประนอมจึงเป็นไปได้ยากขึ้น สำหรับแนวทางแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมุ่งเน้นประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง ต้องมีความเป็นกลาง โปร่งใส และเน้นหลักข้อมูลทางวิชาการ เพราะจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่คนทุกกลุ่มสามารถยอมรับได้ หากไม่มีหลักคุณธรรมปัญหาต่าง ๆ ก็อาจจะเกิดขึ้นได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้มีการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก เนื่องจากไม่ต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหากมีการขุดลอกร่องน้ำเกิดขึ้นอาจจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่า หรือโครงการมารีน่า ซึ่งเป็นโครงการของภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนท่าเทียบเรือในพื้นที่ ซึ่งต้องใช้ทางเดินเรือเข้าออกคลองอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ร่วมกับชาวประมงในพื้นที่ ซึ่งถ้าหากมีโครงการมารีน่าเกิดขึ้น ก็จะเป็นการนำความเจริญและวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาในพื้นที่ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชนจนทำให้วิถีชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) 2) เพื่อศึกษาสาเหตุที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) 3) เพื่อศึกษาประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) และ 4) เพื่อศึกษาผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยทำการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ ข้อมูลของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอก กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเอกสาร (Documentary Study) ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง รวมถึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่

ได้เตรียมข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้เก็บรวบรวมและนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ความขัดแย้งระหว่าง ระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเห็นต่างทางความคิดของกลุ่มที่ต้องการพัฒนาพื้นที่ไปสู่ความเจริญซึ่งเป็นโอกาสในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ทันรับการความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน กับกลุ่มที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นที่รักหวงแหนและเป็นปอดของชุมชน รวมทั้งยังเป็นแหล่งประมงพื้นบ้านให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีกินมีใช้ และต้องการอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชนที่มีมาตั้งแต่เดิมให้คงอยู่โดยไม่ต้องการให้ความเจริญจากภายนอกเข้ามาทำลายวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน

1.1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

สภาพความเป็นมาของปัญหาร่องน้ำสาธารณประโยชน์ที่มีลักษณะต้นเขิน ชาวประมงพื้นบ้านใช้เรือเดินทางเข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ่มด้วยความลำบาก จึงได้มีการเรียกร้องให้เทศบาลตำบลป่าคลอกแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้วยการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเห็นว่าการขุดลอกร่องน้ำนั้นนอกจากจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แล้วยังเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับนักธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนทำท่าเทียบเรือสำราญเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ร่องน้ำสาธารณประโยชน์นี้ร่วมกับชาวประมงพื้นบ้านในการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือสำราญอันเป็นการทำลายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชน ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มจึงต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก หรือโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอกมีการร้องเรียนผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้มีการยุติการดำเนินโครงการดังกล่าว โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยแบ่งเป็นสภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของ

เทศบาลตำบลป่าคลอกและสภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก ดังนี้

1.1.1 สภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่จากทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์น้ำที่ชุกชุม ประกอบกับพื้นที่มีลักษณะเป็นอ่าวจึงมีการเรียกต่อ ๆ กันมาว่า บ้านอ่าวกึ่งมีป่าชายเลนและทะเลที่เป็นทรัพยากรส่วนรวมและยังเป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านการดำรงชีพและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน จากอดีตจนถึงปัจจุบันบ้านอ่าวกึ่งเกิดวิกฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่การจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรชายฝั่ง โดยกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้รวมตัวกันเพื่อฟื้นฟูป่าชายเลนเพราะเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำจำนวนมากจนทำให้ความสมบูรณ์ของสัตว์น้ำบริเวณอ่าวกึ่งกลับคืนความอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาอีกครั้ง โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ ร่วมกับประชาชนในชุมชนอ่าวกึ่งฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) และจัดทำเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งโดยรณรงค์ให้จับสัตว์น้ำให้ถูกวิธี ได้มีการแบ่งพื้นที่ป่าชายเลนออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ป่าใช้สอย เนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ และพื้นที่ป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติเนื้อที่ประมาณ 84 ไร่ ซึ่งใน พ.ศ. 2545 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้รับรางวัลธงพระราชทานราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ใน พ.ศ. 2553 พื้นที่ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งบริเวณอ่าวท่าเล โคนบูกะรุกและแผ้วถางจนเกือบโล่งเตียน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง และประชาชนในพื้นที่ พร้อมด้วยหน่วยงานต่างๆ จึงร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเฉลิมพระเกียรติถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งในระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก (ในสมัยนั้น) ได้ทำหนังสือถึงเลขาธิการสำนักพระราชวังโดยขอให้พื้นที่บ้านอ่าวกึ่งและตำบลป่าคลอกเข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ต่อมาใน พ.ศ. 2557 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้ร่วมกับเครือข่ายชุมชนชายฝั่งในอ่าวพังงารณรงค์ให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งเพื่อเป็นฐานในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และจัดกิจกรรม “เคย” ต้องมาก่อน พ.ศ. 2561 มีการสำรวจปะการังร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อันดามันพบว่า ชายฝั่งบ้านอ่าวกึ่งมีพื้นที่ปะการังกว่า 547 ไร่ มีความสมบูรณ์มากขึ้น และที่โดดเด่นได้แก่ พุ่มปะการังเขากวางน้ำตื้นจำนวน 62 ไร่ กัลปังหาสีแดงจำนวน 12 ไร่ ชุมชนยังต้องต่อสู้กับโครงการต่าง ๆ อย่างการสร้างท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว แม้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา พื้นที่แห่งนี้ถือเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและคนในภูเก็ต ซึ่งได้ช่วยบรรเทาผลกระทบดังกล่าว นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับชุมชนในฝั่งอันดามันและเป็นแหล่งเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น อีกทั้ง คนรุ่นหนุ่มสาวในชุมชน ที่เคยออกไปทำงานใน

เมือง ได้กลับมาอยู่บ้านมาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา เริ่มต้นอาชีพประมงพื้นบ้านตาม รอยรุ่นพ่อแม่จนสามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎกติกาในการจับสัตว์น้ำควบคุม ไปกับการอนุรักษ์

สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้าน อ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ก่อนการ ดำเนินโครงการพื้นที่ป่าคลอกเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทางธรรมชาติ จึงเริ่มมีคนเข้าไป สสำรวจพื้นที่และสร้างเป็นถิ่นฐานที่อยู่อาศัยตลอดจนใช้พื้นที่เป็นแหล่งประกอบอาชีพโดยเฉพาะอาชีพ ทำการประมงซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่ แต่เนื่องด้วยร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ซึ่งเป็นร่องน้ำ สาธารณะที่ชาวบ้านใช้เข้าออกทำเทียบเรือมีสภาพตื้นเขิน จึงมีประชาชนบางส่วนต้องต้องการให้มีการ พัฒนาร่องน้ำสาธารณะนี้และได้เสนอความต้องการไปยังเทศบาลตำบลป่าคลอกให้มีการขุดลอกร่อง น้ำขึ้น ดังนั้นเทศบาลตำบลป่าคลอกจึงมีการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เข้าใน แผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาสภาพทั่วไปก่อนดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของ เทศบาลตำบลป่าคลอก สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านภูมิศาสตร์ ทิศเหนือติดกับทะเลอันดามัน ทิศใต้ติดกับตำบลเกาะแก้ว อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต ตำบลศรีสุนทร อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน และทิศตะวันตกติดกับแนวสัน พระแทว สันเขาบางแป สันเขาพารา ตำบลเทพกระษัตรี จังหวัดภูเก็ต และตำบลศรีสุนทร อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต สภาพภูมิประเทศของเทศบาลตำบลป่าคลอก ลักษณะของดิน เป็นดินร่วนปน ทราย เป็นที่ราบลุ่ม มีภูเขาเทลาด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลน

ด้านประวัติศาสตร์ ตำบลป่าคลอก อำเภอมือ จังหวัดภูเก็ต มีสภาพเป็นป่า ทึบต้นไม้สูง มีสัตว์ป่านานาชนิดชุกชุม เมื่อครั้งเกิดสงคราม 9 ทศ พม่าได้ยกพลมาแถบเมืองชายทะเล และเข้าตี เมืองมอญ ทำการเผาบ้านเมืองจนพังยับยั้งจับผู้คนเผาไฟ ต่อมาคุณหญิงจันคุณหญิงมุก (ท้าวเทพกระษัตรี - ท้าวศรีสุนทร) ได้รวบรวมผู้คนมาต่อสู้จนพม่าขาดเสบียงยกทัพกลับไป จึงพอ ระบุว่าเป็นที่มาของชื่อป่าคลอก ต่อมาเมื่อผู้แย้งว่าชาวพม่าไม่ได้จับผู้คนมาเผาไฟเพราะยุคนั้นคนเป็น แรงงานมีค่านิยมเกณฑ์เชลยไปใช้งานทั้งไม่เคยพบหลักฐานว่าพม่าเคยจับไทยไปเผา อีกเรื่องเล่าที่เล่า สืบกันมาคือครั้งช่วงทางสงครามชาวบ้านได้สร้างคอกช้างอยู่บริเวณใกล้กันเพื่อฝึกช้างและรอการ ส่งออกชื่อชุมชนแห่งนี้ที่ถูก คือ ป่าคลอก (คอกเลี้ยงช้างของพระเจ้าแผ่นดินถึงจะเรียกว่าเพนียด) ซึ่ง ชาวบ้านในตำบลป่าคลอกส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน ทำนา และใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักออกทะเลจับ สัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารยังชีพในครัวเรือน สัตว์น้ำที่เหลือของสัตว์น้ำที่จับได้จะนำมาขายหรือแจกจ่าย เพื่อนบ้านด้วยกัน อย่างไรก็ตามมีชาวบ้านบางส่วนที่ยึดอาชีพทำการประมงชายฝั่งโดยใช้เครื่องมือ ประมงพื้นบ้านแบบง่าย ๆ เช่น แห อวน เบ็ด เป็นต้น ชุมชนบ้านอ่าวกุ่ม เป็นชุมชนเก่าแกในตำบลป่า

คลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 250 ปี ชื่ออ่าวกุ้งมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรกุ้งทะเล ประกอบกับพื้นที่มีลักษณะเป็นอ่าวจึงมีการเรียกต่อ ๆ กันมาว่าบ้านอ่าวกุ้ง ในช่วงก่อตั้งชุมชนชาวบ้านอ่าวกุ้งมีวิถีชีวิต ทำนา ปลูกข้าวไร่ และประมงชายฝั่ง สินค้าที่นำมาขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งจำเป็นในการบริโภค เช่น น้ำตาล น้ำมันก๊าด เกลือ เคย (กะปิ) กุ้งย่าง เป็นต้น เนื่องจากสัตว์น้ำดังกล่าวชุกชุมมากในชุมชนบ้านอ่าวกุ้ง เมื่อถึงยุคสมัยที่รัฐบาลส่งเสริมให้ราษฎรเปิดพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรและส่งเสริมการปลูกยางพารา ชาวบ้านอ่าวกุ้งก็เริ่มบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อปลูกยางพารา ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งล้นแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติม อีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชน ปัจจุบันที่ดินส่วนใหญ่เป็นของคนภายนอกชุมชนป่าชายเลน และทะเลคือทรัพยากรส่วนรวมที่เป็นแหล่งพึ่งพิงหลักทางด้านอาหารและความมั่นคงทางด้านอาหารของคนในชุมชน ขณะเดียวกันนโยบายดังกล่าวก็เปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนจีนจากในเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งล้นแล้วแต่เป็นทุนขนาดใหญ่ เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ปลูกยางพาราเช่นเดียวกับคนในชุมชนดั้งเดิม ต่อมากลุ่มดังกล่าวได้ขยายสวนยางพาราโดยการบุกเบิกพื้นที่เพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่งก็ซื้อต่อจากชาวบ้านในชุมชน

ด้านการเมืองการปกครอง ในสมัยก่อนชาวบ้านในพื้นที่มีประชากรจำนวนมากไม่มากนัก ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอกตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก ณ วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 แต่พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จึงทำให้คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ต่อมาจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งเทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเทศบาลตำบลป่าคลอก ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านผักฉืด, หมู่ที่ 2 บ้านป่าคลอก, หมู่ที่ 3 บ้านบางโรง, หมู่ที่ 4 บ้านพารา, หมู่ที่ 5 บ้านเกาะนาคา, หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวปอ, หมู่ที่ 7 บ้านยามู, หมู่ที่ 8 บ้านบางลา และ หมู่ที่ 9 บ้านอ่าวกุ้ง ซึ่งบ้านอ่าวกุ้งนี้เป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่า ชายเลนบ้านอ่าวกุ้งของการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์

ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในตำบลป่าคลอกมีการดำรงชีวิตอยู่แบบเรียบง่าย ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน ทำนา และใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักออกทะเลจับสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารยังชีพในครัวเรือน มีการทำประมงชายฝั่งโดยใช้เครื่องมือประมงพื้นบ้านแบบง่าย ๆ เช่น แห อวน เบ็ด เป็นต้น ผลผลิตถูกนำไปจำหน่ายตามแหล่งต่าง ๆ สำหรับในชุมชนจะเป็นการเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่แบ่งปัน

กันมากกว่าทำการค้าขาย แต่ก็มีคนรุ่นใหม่บางส่วนออกไปประกอบอาชีพในต่างถิ่นเพื่อนำรายได้มา
จุนเจือครอบครัวเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้านสังคมและวัฒนธรรม คนชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยาง
พนักงานโรงแรม รับจ้างทั่วไป ประมงชายฝั่ง และลูกจ้างในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประชากรส่วน
ใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือนับถือศาสนาพุทธ เนื่องด้วยประชาชนในบ้านอ่าวกุ้งส่วนใหญ่ นับถือ
ศาสนาอิสลาม และได้ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ชาว
พื้นเมืองดั้งเดิมในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ เงาะซาไก และชาวน้ำ (ชาวเล หรือ ชาวไทยใหม่) ต่อมาได้มีชาว
อินเดีย ชาวไทย และชาวจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ สำหรับชาวไทยได้
มีการอพยพเข้ามาอาศัยมากขึ้นทำให้สามารถยึดครองภูเก็ตได้มากกว่าชาติอื่น และในที่สุดชาวไทยที่
อาศัยอยู่ได้นำเอาวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ มาปรับปรุงและดัดแปลงจนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์
ของชาวภูเก็ตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน บ้านอ่าวกุ้งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในนโยบายการพิจารณาเพื่อยกระดับ
ของจังหวัด เพื่อนำความเจริญเข้าสู่พื้นที่ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ตอบสนองกับวิถี
ของชาวบ้านได้มากที่สุด

1.1.2 สภาพปัญหาความขัดแย้งเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำ อ่าวกุ้ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก

จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอก ได้นำปัญหาความต้องการของประชาชนใน
ชุมชนกรณีต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ซึ่งเป็นร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในพื้นที่บ้าน
อ่าวกุ้ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ที่มีสภาพตื้นเขินทำให้เรือประมงไม่สามารถเข้า –
ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาต้องรอเฉพาะที่ช่วงน้ำขึ้นเท่านั้น จึงจัดทำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง
(ท่าเล) บรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจัดสรรงบประมาณและเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วม
ดำเนินการ ทั้งนี้ ได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนดำเนินการปฏิบัติงานขุด
ลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย สำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3
สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ประมงจังหวัดภูเก็ต ฝ่ายปกครอง ทรพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชาวประมงพื้นบ้าน และประชาชนในพื้นที่กว่า 180 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็น
จากชาวประมง ประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงรูปแบบการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล)
ที่ทางกรมเจ้าท่าได้ออกแบบแล้วเสร็จ ซึ่งตามแบบที่กรมเจ้าท่านำเสนอเป็นระยะทาง 1.2 กิโลเมตร
พร้อมมาตรการป้องกันผลกระทบปะการังและป่าชายเลน

สำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 กรมเจ้าท่า ได้ชี้แจงถึงที่มาของ
โครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ในที่ประชุมว่า เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ทำหนังสือขอ
ความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ให้เข้ามาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว
เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาร่องน้ำ

อ่าวกุ้ง (ท่าเล) มีสภาพตื้นเขิน ทำให้เรือไม่สามารถเข้าออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลา และได้ทำหนังสือมายังเทศบาลตำบลปากคลอง ดังนั้น สำนักงานเจ้าท่าภูเก็ตจึงได้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในระดับจังหวัดภูเก็ต ที่มีนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เป็นประธาน และได้มีหนังสือถึงกรมเจ้าท่าขอให้ออกแบบและเข้าชุดลอกร่องน้ำดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนในพื้นที่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งให้ข้อมูลว่า โครงการชุดลอกร่องน้ำดังกล่าวได้กระทำในพื้นที่ที่มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชายเลน ซึ่งเป็นป่าอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชมาตลอดกว่า 10 ปี อันเป็นโครงการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่าโครงการร่วมใจปลูกต้นไม้ให้แผ่นดิน และเป็นพื้นที่ที่ภาคเอกชนเจ้าของโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุงมาร์ริ่น่าเคยได้มีความตั้งใจที่จะดำเนินการชุดลอกมาแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2562 แต่โดนพักท้วงจากสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ในการจัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาก่อน แต่ปัจจุบันภาคเอกชนดังกล่าวมีความประสงค์จะทำท่าเรือมาร์ริ่น่าได้ขอให้สำนักนโยบายและแผนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง

เมื่อกรมเจ้าท่าได้ออกแบบการชุดลอกร่องน้ำดังกล่าวแล้วเสร็จจึงได้นำมารับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ว่าเห็นด้วยตามแบบที่กรมเจ้าท่ากำหนดหรือไม่ หากเห็นด้วยตามรูปแบบที่กรมเจ้าท่านำเสนอจะได้ของขบประมาณมาดำเนินการชุดลอกร่องน้ำต่อไป โดยรูปแบบการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุง (ท่าเล) ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ขนาดของเรือที่ใช้ร่องน้ำและไม่กระทบสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยตามแบบจะมีการชุดลอกร่องน้ำเป็นระยะทาง 1,200 เมตร ด้านนอกกว้าง 30 เมตร ด้านในที่ติดชายฝั่งกว้าง 15 เมตร เพราะในส่วนด้านในนั้นจะอยู่ติดกับป่าชายเลน ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลน มีความลาดเอียง 1:5 ชุดลึก 2 เมตร เพื่อให้สามารถรองรับเรือได้ตลอดเวลา และรองรับเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร เพราะเรือที่ใช้ร่องน้ำนี้จะเป็นเรือประมงส่วนใหญ่ และในอนาคตหากมีการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเกิดขึ้น เรือสปีดโบ๊ตหรือเรือที่กินน้ำลึกไม่เกิน 2 เมตร จะสามารถใช้ร่องน้ำนี้ได้ด้วย อย่างไรก็ตามในการชุดลอกร่องน้ำท่าเลแห่งนี้หลายหน่วยงานได้กังวลในเรื่องของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในส่วนของป่าชายเลน ปะการัง รวมไปถึงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นไว้ดังนี้ คือ ในส่วนของดินและทรายที่เกิดจากการขุดนั้นจะนำขึ้นมาบนฝั่งทั้งหมด ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 97,000 ลูกบาศก์เมตร และในการขุดขึ้นมาบนบกนั้นจะมีการทำแนวกันดินทั้งหมดเพื่อไม่ให้ตะกอนดินไหลลงทะเลและพื้นที่อื่น ๆ รวมไปถึงระหว่างการชุดลอกจะมีการติดตั้งม่านดักตะกอนเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของตะกอนดินไม่ให้เกิดผลกระทบต่อปะการังที่อยู่ห่างจากจุดขุดลอก 1.2 กิโลเมตร และจากการสอบถามไปยังหน่วยงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ข้อมูลว่าไม่มีปะการังและหญ้าทะเลอยู่ในจุดที่ขุดลอกแต่อย่างใด

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม ได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลนและปะการังในพื้นที่ ซึ่งอาจจะถูกทำลายได้หากมีการขุดเป็นร่องน้ำเพื่อให้เรือแล่นเข้ามาจอด หากมีร่องน้ำในทะเลเกิดขึ้นเพื่อให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง ถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำ และปลายทางคืออาชีพประมงที่จะหายไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบเรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ ซึ่งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 สำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 กรมเจ้าท่า ร่วมกับเทศบาลตำบลปากคลอง ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนดำเนินการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตำบลปากคลอง อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต และสำนักงานพัฒนาและบำรุงทางน้ำที่ 3 ชี้แจงว่า ข้อกังวลดังกล่าวนี้ กรมเจ้าท่าได้ทำหนังสือสอบถามไปยังทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง และได้รับหนังสือตอบกลับมาว่าพื้นที่บริเวณใกล้เคียงที่จะขุดลอกไม่มีหญ้าทะเลแต่อย่างใด และในส่วนของปะการังนั้นจะอยู่ห่างจากจุดขุดลอก 1.2 กิโลเมตร ซึ่งจากข้อกังวลดังกล่าวนี้ จึงมีแนวคิดในการนำดินขึ้นมาบนฝั่งทั้งหมด รวมไปถึงมาตรการในการป้องกันอื่นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบและหากกระทบก็ให้น้อยที่สุด ส่วนเรื่องร่องน้ำตามธรรมชาตินั้น ทางกรมเจ้าท่าได้ทำหนังสือสอบถามไปยังสำนักงานบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับคำตอบว่าบริเวณดังกล่าวไม่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ปะการัง หญ้าทะเล เป็นต้น และได้รับความอนุเคราะห์ผลการภาพถ่ายทางอากาศจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งระบุว่าร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นร่องน้ำเดิม จากภาพถ่ายดาวเทียมเมื่อ พ.ศ. 2510 มีร่องน้ำตามธรรมชาติอยู่ก่อนแล้ว กรมเจ้าท่าสามารถเข้าดำเนินการขุดลอกได้ตามคำขอของเทศบาลตำบลปากคลอง อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้ ต่างเห็นด้วยที่จะให้มีการขุดลอกร่องน้ำและเห็นว่ารูปแบบการขุดลอกที่ทางกรมเจ้าทานำเสนอนั้นเหมาะสมกับพื้นที่แล้ว และต้องการให้ทางเจ้าท่าเร่งรัดในการขุดลอกเพราะประชาชนเดือดร้อนมานานแล้ว

ทั้งนี้จากการที่เทศบาลตำบลปากคลองได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และในส่วนของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มที่ได้ออกมาคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ได้เดินทางไปศาลากลางจังหวัดภูเก็ตเพื่อยื่นหนังสือกับนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เพื่อคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำดังกล่าวเพราะเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อปะการังและป่าชายเลน ซึ่งเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลปากคลอง อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) โดยปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปากคลอง ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

ด้านการเมืองการปกครอง แบ่งออกได้เป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ความขัดแย้งภายในองค์กรภาครัฐเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลป่าคลอกแต่ไม่ได้มีความรุนแรงและไม่ได้มีการแสดง ออกอย่างชัดเจน ซึ่งเจ้าหน้าที่ในสังกัดเทศบาลตำบลป่าคลอกมีทั้งส่วนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่ได้บรรจุเข้าในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอก โดยมองว่าเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือเข้า -ออกท่าเทียบเรือของประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในอีกทางหนึ่งก็มีความกังวลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนทิศทางการไหลของกระแสน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น ซึ่งเป็นเหตุผลที่จะต้องชั่งน้ำหนักในการประเมินผลความคุ้มค่าของการดำเนินโครงการกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และ มิติที่ 2 ความขัดแย้งภายนอกองค์กรภาครัฐ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม 2) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม และ 3) ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจ เมื่อเทศบาลตำบลป่าคลอกได้มีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) โดยทำการบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งได้ประสานงานไปยังกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่หลักในการบำรุงรักษาร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ให้ทำการศึกษาและออกแบบความเหมาะสม เพื่อจะได้ของงบประมาณมาดำเนินการตามภารกิจ ซึ่งเทศบาลตำบลป่าคลอกประสานขอความอนุเคราะห์ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามความต้องการของประชาชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือเข้าออกท่าเรือ อีกทั้งยังจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดีขึ้นจากการนำความเจริญมาสู่พื้นที่จากการมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่า เพราะจะมีการจ้างงานโดยพิจารณาคนในพื้นที่ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานเป็นอันดับแรกจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดีขึ้นได้ ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเห็นว่าหากมีการใช้งบประมาณภาครัฐเพื่อดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อาจจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์กลุ่มนายทุนภาคเอกชนมากกว่าประชาชนในพื้นที่ เพราะหากมีการขุดลอก ร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เกิดขึ้นในลักษณะที่มีความลึกและความกว้างที่ทำให้เรือของเอกชนสามารถเข้า -ออกท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่าได้จะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลน อีกทั้งเป็นการทำลายเศรษฐกิจภาคครัวเรือนที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการประมงชายฝั่ง เนื่องจากการดำเนินการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลนอันเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำและยังเป็นแหล่งอาหารของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ว่าการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ

ประชาชนในการเดินเรือ เข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ้งในการนำสัตว์น้ำที่หาได้จากการประมง นำมาขายซึ่งเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจภาคครัวเรือน อีกทั้งการขุดลอกดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริม พัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดีขึ้นจากการนำความเจริญมาสู่พื้นที่จากการมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญ และกีฬาอ่าวกุ้งมารีน่า โดยการจ้างงานคนในพื้นที่ให้มีรายได้ ซึ่งประชาชนในพื้นที่อีกกลุ่มหนึ่ง สนับสนุนให้การขุดลอกร่องน้ำและการสร้างท่าเทียบเรือของภาคเอกชน เพราะพวกเขาจะได้ ประโยชน์จากท่าเทียบเรือ แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งได้ออก มาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มี การขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับป่าชายเลนและปะการังในพื้นที่หากมี การขุดเป็นร่องน้ำ อีกทั้งยังมองว่าจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์กลุ่มนายทุนภาคเอกชนมากกว่า ประชาชนในพื้นที่

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมซึ่งมี ความเชื่อและยึดติดกับศาสนา คำนึงกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เมื่อมีการริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอก ร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ประชาชนในพื้นที่ย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าว เป็นความขัดแย้งที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่เห็นด้วยและอยากให้มีการพัฒนาจาก วิถีชีวิตดั้งเดิมไปสู่โอกาสของธุรกิจใหม่ ๆ และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยหรือที่เรียกว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ้ง ซึ่งมองว่าท่าเรือหลักที่มีใช้งานในบ้านอ่าวกุ้งมี 2 ท่าเรือ ได้แก่ 1. ท่าเรือบ้านอ่าวกุ้ง (ท่า คลอง) และ 2. ท่าเรือบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) โดยเห็นว่าใช้เพียงท่าเรือบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าคลอง) เพียงท่า เดียวก็เพียงพอแล้วต่อการรองรับการจอดเรือทั้งหมด โดยมีปัจจัยและองค์ประกอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสะดวกของชุมชนเนื่องจาก ตั้งอยู่ใจกลางของชุมชนสามารถขึ้น - ลงได้ ตลอดเวลา และมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ เช่น สะพานท่าเทียบเรือ ไฟฟ้าส่องสว่าง มีศาลาเพื่อ ซ่อมแซมเครื่องมือ หรือจัดเก็บสัตว์น้ำเชื่อมต่อกับทางสาธารณะมีร่องน้ำที่เรือสามารถเข้าออกได้ ตลอดเวลา พื้นที่เหมาะสมสำหรับหลบลมมรสุม เป็นต้น หากดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) การพัฒนาดังกล่าวนี้จะสวนทางกับวิถีชุมชน การพัฒนาพื้นที่แม้จะก่อให้เกิดการสร้างงาน แต่ วิถีชุมชนที่เคยใช้ชีวิตในกลุ่มเครือญาติอย่างใกล้ชิดอาจแตกต่างออกไปเป็นต่างคนต่างอยู่ จากชุมชนที่ เคยสงบสุขช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันก็จะกลายเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนคับคั่งจนทำให้วิถีชีวิตแบบเดิม เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งสรุปได้ว่าการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปากคลอง เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือ เข้า - ออก ท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกุ้ง กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มี การขุดลอกร่องน้ำดังกล่าว เพราะกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศของป่าชายเลนและ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและอนุบาลสัตว์น้ำ หากมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจะ ทำให้ชาวประมงไม่สามารถทำมาหากินได้เหมือนเดิมต้องออกไปทำประมงในที่ที่ไกลออกไป ทำให้วิถี ชีวิตดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปและปลายทางคืออาชีพประมงที่จะหายไป แต่ในขณะเดียวกันก็มีชาวบ้าน

อีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนการสร้างท่าเทียบเรือแห่งนี้ เพราะพวกเขาจะได้ประโยชน์จากการสัญจรทางน้ำที่สะดวกมากขึ้น รวมถึงความเจริญที่เข้ามาในพื้นที่จะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของศาสนา วิถีชีวิตครัวเรือน การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อีกทั้งยังมีโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า เข้ามายังพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ที่เน้นไปให้กับเยาวชนในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.2 สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

รัฐบาลจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมารีน่าฮับหรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียน ใน พ.ศ. 2559 โดยมีกรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานหลักที่ผลักดันโครงการนี้ให้เกิดขึ้น กรมเจ้าท่าได้ศึกษาพื้นที่ศักยภาพพบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งหมด 8 แห่ง กระจายอยู่ใน จังหวัดตราด จังหวัดชลบุรี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต จากการที่รัฐบาลมีแนวคิดในการสร้างท่าจอดเรือยอร์ชใหม่อีก 8 แห่ง โดย 4 แห่งจะอยู่ในฝั่งทะเลอันดามัน และอีก 4 แห่งจะอยู่ในฝั่งอ่าวไทย ท่าจอดเรือแห่งใหม่นี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น จังหวัดภูเก็ตจึงได้เตรียมพร้อมท่าจอดเรือสำราญเพิ่มอีก 2 แห่ง เพื่อรับนโยบายภาครัฐที่หวังผลักดันให้เมืองไข่มุกแห่งอันดามันเป็นฮับจอดเรือยอร์ชของภูมิภาคอาเซียน ในจำนวนท่าเรือแห่งใหม่จะอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตถึง 2 แห่ง ได้แก่ เอเชียัน มารีน่า ในพื้นที่ตำบลรัชฎา และอ่าวกุ่ม มารีน่าในพื้นที่ตำบลปากคลอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนของโครงการก่อสร้างนั้นคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี โครงการท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า มีพื้นที่ทั้งหมด 108 ไร่ ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่ม ตำบลปากคลอง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพักเรือโดยกรมเจ้าท่าต้องตรวจสอบเอกสารที่ดินและลงพื้นที่ตรวจระวางพื้นที่ทั้งหมดก่อนอนุญาตให้มีการสร้างท่าเรือในพื้นที่บ้านอ่าวกุ่มได้ และยืนยันว่าพื้นที่โครงการท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าไม่ได้มีเนื้อที่ทับซ้อนกับแนว ป่าสงวนหรือแนวป่าชายเลน ซึ่งทางเข้าโครงการท่าเทียบเรือสำราญและการกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าเป็นช่องว่างพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนโดยรอบกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มเรียกพื้นที่ตรงนี้ว่า **ป่าแหวง** และเคยใช้ดำเนินโครงการอนุรักษ์ภายใต้โครงการทวงคืนผืนป่าของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ร่วมกับชุมชน เพราะเข้าใจว่าป่าบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของป่าชายเลนคลองพารา พื้นที่ 2,343 ไร่ และเป็นป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2543 พื้นที่รวม 2,567 ไร่ ใน พ.ศ. 2545 ชาวบ้านบ้านอ่าวกุ่มยังได้รับธงพระราชทานให้ดูแลป่าชายเลนแปลงนี้ร่วมกันจนทำให้ป่าชายเลนในแถบนี้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำที่สำคัญของ เกาะภูเก็ตฝั่งตะวันออก ดังนั้นเมื่อจะต้องดำเนิน

โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปากคลองเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากความลำบากในการเดินเรือเข้า-ออกท่าเทียบเรือของประชาชนในพื้นที่ จึงเกิดการเคลื่อนไหวต่อต้านเพื่อให้ยุติการดำเนินโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้เคยฟื้นฟูสภาพธรรมชาติบริเวณนี้เอาไว้ ในขณะที่เกิดประเด็นข้อถกเถียงจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นร่องน้ำเดิมที่กรมเจ้าท่าจะสามารถเข้ามาดำเนินโครงการตามภารกิจในการบำรุงรักษาร่องน้ำสาธารณะหรือไม่ ซึ่งเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เทศบาลตำบลปากคลองได้ทำหนังสือถึงสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ขอให้ดำเนินการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะบริเวณอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามที่ชาวบ้านในบ้านอ่าวกึ่งร้องขอ เนื่องจากพวกเขาได้รับความเดือดร้อนในการเดินทางเข้า-ออกท่าเทียบเรือด้วยความลำบาก เพราะร่องน้ำตื้นเขินต้องรอให้น้ำขึ้นเท่านั้นจึงจะเดินเรือได้ นอกจากนี้ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมองว่า โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) คือโอกาสพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตแต่การพัฒนาในครั้งนี้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งเกิดความไม่พอใจ ได้แสดงความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชาวประมงและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของพวกเขา จึงได้มีการยื่นหนังสือคัดค้านโครงการขุดลอกร่องน้ำไปในหลายหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในวันที่ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 กรมเจ้าท่าได้เปิดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีผู้เข้าร่วมประชุม 180 คน โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการฯ แต่ทางด้านกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจำนวน 15 คน ได้เข้ายื่นหนังสือกับนายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เพื่อขอคัดค้านการประชุมดังกล่าว เนื่องจากการจัดเวทีไม่ชอบธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ทั้งยังอ้างถึงการแปลภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง การศึกษา สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลปากคลองกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลปากคลอง อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ได้จำแนกสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ด้านการเมือง สรุปได้ว่า การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่เกิดจากการนำปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำทำให้การเดินเรือเข้า-ออก ท่าเทียบเรืออ่าวกึ่งเป็นไปด้วยความลำบาก จึงต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยเทศบาลตำบลปากคลอง ได้นำโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ไปบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งได้ขอความอนุเคราะห์ไปที่กรมเจ้าท่าเพื่อพิจารณาดำเนินการขุดลอกร่องน้ำที่ตื้นเขินรวมถึงการขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งมีความกังวลถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการขุดลอกร่องน้ำที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของแนวปะการังในพื้นที่บริเวณโดยรอบอ่าวกึ่งซึ่ง

กำลังฟื้นตัว รวมทั้งระบบนิเวศป่าชายเลน และป่าชายเลนก็อาจถูกทำลายได้ ประกอบกับในการจัด
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐที่
เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุมทั่วถึงเนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มไม่ทราบเรื่องมา
ก่อนจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้นจึงไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการดังกล่าวประกอบไม่พอใจที่มี
การกล่าวอ้างว่าบริเวณร่องน้ำอ่าวกุ่มเคยเป็นร่องน้ำมาก่อนจากการแปล อ่าน และตีความภาพถ่าย
ทางอากาศ ดังนั้นจึงถือเป็นสาเหตุหลักอันหนึ่งของความขัดแย้งในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่
มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยในการรับฟังความคิดเห็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชาย
เลนบ้านอ่าวกุ่มไม่ได้เข้าร่วมรับฟังและไม่ทราบเรื่อง โดยมองว่าการที่เทศบาลตำบลคลองน้ำ
โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เข้าไปบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการรับฟังความคิดเห็นที่
ยังไม่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม จึงไม่ยอมรับข้อสรุปผลการประชุมและเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหา
ความขัดแย้ง

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาสรุปได้ว่าสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้าน
อ่าวกุ่ม ต้องการรักษาเศรษฐกิจครัวเรือนของคนในชุมชน รวมถึงการประกอบอาชีพประมงและ
ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เป็นระบบเครือญาติไม่ให้หายไปจากชุมชน จึงมีการต่อต้านคัดค้าน
ไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) และมีผลให้เป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็น
โครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีนา ในขณะที่ผู้ที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่มอง
ว่าเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่เศรษฐกิจแบบใหม่ โดยคนในชุมชนต้องเดินทางออกไปทำงานต่าง
พื้นที่จึงต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพื่อให้เกิดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและอ่าว
กุ่มมารีนา และเพิ่มโอกาสในการสร้างงานแก่คนในชุมชนแทนการต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น
ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้รวมตัวกันต่อต้านคัดค้านเพราะหากโครงการขุดลอกร่อง
น้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ดำเนินการสำเร็จจะทำให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้ นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการัง
ซึ่งเป็นถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำจะทำให้เศรษฐกิจภาคครัวเรือนของชาวบ้านในพื้นที่เปลี่ยนไป

1.2.3 ด้านสังคม สรุปได้ว่าสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มต้องการรักษา
วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน รวมถึงการประกอบอาชีพและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เป็น
ระบบเครือญาติไม่ให้หายไปจากชุมชน จึงมีการต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่า
เล) และเป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารี
นา ในขณะที่ผู้ที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่มองว่าวิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสมัยใหม่
โดยคนในชุมชนต้องเดินทางออกไปทำงานต่างพื้นที่ จึงต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล)
เพื่อให้เกิดโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีนา และเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างงาน
แก่คนในชุมชนแทนการต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้

รวมตัวกันต่อต้านคัดค้านเพราะหากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ดำเนินการสำเร็จจะทำให้เรือใหญ่แล่นเข้ามาได้นั้นหมายถึงการทำลายแนวปะการังซึ่งเป็นถิ่นอนุบาลหรือบ้านของสัตว์น้ำจะทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่เปลี่ยนไป และไม่สามารถทำประมงน้ำตื้นได้อีก

1.3 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้ริเริ่มบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ในการเดินเรือเข้า - ออกท่าเทียบเรือบ้านอ่าวกึ่ง เนื่องด้วยสภาพตื้นเขินของร่องน้ำหากมีการขุดลอกจะทำให้การเดินเรือเข้า - ออกสะดวกมากยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องรอช่วงที่น้ำขึ้น บ้านอ่าวกึ่งตั้งอยู่ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีป่าชายเลนที่มีความสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำเป็นจำนวนมาก มีฐานทรัพยากรป่าชายเลนและชายฝั่งของพื้นที่ โดยมีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่งทำหน้าที่ดูแลปกป้องป่าชายเลน ทรัพยากรชายฝั่ง ปะการัง และกัลปังหา ตามที่รัฐบาลไทยโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ลงนามในฐานะสมาชิกรองการสหประชาชาติ ที่จะขับเคลื่อนนโยบาย Sustainable Development Goals หรือว่า SDGs หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลที่เกิดขึ้นก็คือเกิดการฟื้นฟูของทรัพยากรจำนวนมากตามแนว SDGs โดยมีบ้านอ่าวกึ่ง เทศบาลตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ขณะเดียวกัน ใน พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้มีนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจเรือสำราญในอาเซียน (Marina Hub of ASEAN) มีแผนการเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการลงทุนให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการปฏิบัติในพื้นที่ที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยเฉพาะโครงการสร้างท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมาร์ริน่าที่จะมีการดำเนินการในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง และอาจจะทำให้เกิดผลกระทบกับฐานทรัพยากรที่ชาวบ้านร่วมกันอนุรักษ์มานานกว่า 30 ปี ในการขุดลอกร่องน้ำตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก หากมีการขุดลอกจะส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของแนวปะการังในพื้นที่รอบ ๆ อ่าวกึ่งรวมทั้งระบบนิเวศป่าชายเลนซึ่งเป็นป่าชายเลนผืนใหญ่ที่ชาวบ้านร่วมอนุรักษ์ไว้

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ได้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก โดยแสดงความเป็นห่วงว่าหากมีการดำเนินโครงการจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวปะการัง ป่าชายเลน และชุมชน ซึ่งประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบล ป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ 2) การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ และ 3) วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่ จากการศึกษาสรุปได้ว่ามูลเหตุของการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เนื่องจากการดำเนินการของเทศบาลตำบลป่าคลอกที่ได้รับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากการที่เรือประมงของประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถ เข้า – ออก ท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาโดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนครอบคลุมทุกกลุ่ม จึงเกิดเป็นความขัดแย้งจากการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น มีประเด็นการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะว่าจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ถึงแม้จะมีการผลอ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2538 พบว่าบริเวณร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกมีสภาพเป็นป่าชายเลนอยู่แล้วตั้งแต่แรก แต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งก็ได้ปฏิเสธการตีความภาพถ่ายและพยายามปกป้องรักษาป่าเฉลิมพระเกียรติ แม้ว่าเทศบาลตำบลป่าคลอกจะได้ชี้แจงและให้ข้อมูลว่าพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเสื่อมโทรมและได้ทำการปลูกป่าร่วมกับประชาชนในพื้นที่ที่เป็นร่องน้ำที่มีมาแต่เดิม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งยืนยันว่าบริเวณที่เป็นร่องน้ำที่จะดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) นั้น ไม่ใช่ร่องน้ำเดิมตามธรรมชาติ และหากเป็นเช่นนั้นการดำเนินการขุดลอกจะต้องมีการดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเหตุให้มีการพยายามตีความพื้นที่ที่จะขุดลอกร่องน้ำให้ได้ว่าเป็นพื้นที่ร่องน้ำเดิมที่ต้นเงินซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมเจ้าท่าที่จะต้องบำรุงรักษาร่องน้ำเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1.3.2 การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ จากการศึกษาสรุปได้ว่า การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์จากงบประมาณภาครัฐแต่อย่างใด แต่เป็น ความกังวลของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่มองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่มาจากภาษีของประชาชน มาทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนหวงแหน หากมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเท่านั้นจึงควรจะศึกษาและออกแบบโครงการเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ซึ่งการศึกษาและออกแบบการขุดลอกดังกล่าวนั้นเป็นการขุดลอกร่องน้ำที่มีขนาดใหญ่และใช้เงินงบประมาณจำนวนมากเกินความจำเป็น จากการที่เทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่อำนาจหน้าที่โดยตรงในการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา

และบำรุงเศรษฐกิจทางน้ำ รวมถึงการบำรุงรักษาสภาพร่องน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะและกระตุ้นภาคเศรษฐกิจให้พิจารณาศึกษาและออกแบบการขุดร่องน้ำตื้นเขินของร่องน้ำบ้านอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้กับประชาชนในการเดินเรือ เข้า – ออกท่าเทียบเรือ ซึ่งหากมีการดำเนินโครงการแล้วนอกจากเป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพร่องน้ำตื้นเขินยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่าที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา เพราะจะเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ในคราวเดียวกัน หากมีการใช้จ่ายงบประมาณในการขุดลอกร่องน้ำให้กว้างเพิ่มขึ้นอีกจึงถือเป็นความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐทั้งในมิติภาครัฐวิสาหกิจและภาคเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามการที่เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ส่งเรื่องให้กับกรมเจ้าท่าในการศึกษาและออกแบบความเหมาะสมของการดำเนินโครงการนั้น ได้เป็นการสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม จึงได้มีการคัดค้านการดำเนินการดังกล่าวของเทศบาลตำบลป่าคลอก

1.3.3 วัฒนธรรมท้องถิ่น จากการศึกษาสรุปได้ว่าประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมีประเด็นมาจากความวิตกกังวลของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มที่มองว่าจะเป็นการสูญเสียวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมที่อาศัยอยู่กันแบบเครือญาติ มีความรักใคร่ผูกพัน พึ่งพาอาศัยกัน มีความรักความสามัคคีกันในชุมชนจะถูกทดแทนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อาจจะมาพร้อมกับความเจริญและวิถีชีวิตแบบใหม่เข้ามาในพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่จะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งอาหารและแหล่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านของคนในชุมชนตลอดจนโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาริน่าที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว

1.4 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากสภาพปัญหา สาเหตุ และประเด็นของคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) นั้น เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งทำมาหากินและแหล่งประกอบอาชีพให้กับคนในชุมชนรวมถึงเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีมาแต่ดั้งเดิม แต่ทั้งนี้ด้วยสภาพพื้นที่ยังคงเป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนพัฒนาระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งเหมาะแก่การนำความเจริญเข้าสู่เพื่อพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจในภาพรวมระดับภูมิภาคของอาเซียน ด้วยเหตุนี้จึงมีทั้งผู้ที่สนับสนุนและผู้ที่คัดค้านไม่เห็นด้วยกับการ

ดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) โดยกลุ่มผู้สนับสนุนต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชาวประมงที่ใช้เดินเรือเข้าออกท่าเทียบเรือ และมองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งต่างจากผู้คัดค้านที่ไม่ต้องการให้มีการทำลายระบบนิเวศและป่าชายเลนที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันปลูกและอนุรักษ์ไว้ และต้องการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นมรดกของคนรุ่นต่อไป

1.4.1 ผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้ง

จากการจัดรับฟังความคิดเห็นของเทศบาลตำบลป่าคลอกต่อการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 ผลการประชุมสรุปว่า เสียงส่วนใหญ่มีมติเห็นด้วยที่จะให้เทศบาลตำบลป่าคลอกดำเนินการแก้ไขปัญหาร่องน้ำตื้นเขินโดยการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ในการประชุมครั้งนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่ได้เข้าร่วมการประชุม ดังนั้น ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2563 ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ได้ยื่นคำร้องขอคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ผ่านช่องทางการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต คณะกรรมการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน ปะการัง และชายฝั่งอ่าวกึ่ง ดังนั้น เทศบาลตำบลป่าคลอกจึงได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกครั้งในวันที่ 22 กรกฎาคม 2563 ผลการประชุมสรุปได้ว่า เสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมเห็นชอบให้ดำเนินการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในทุกด้านก่อนขุดลอกร่องน้ำหรือไม่ขุดลอกร่องน้ำเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ โดยให้มีคณะกรรมการ ที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนของกลุ่มที่ร้องขอให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) และตัวแทนของกลุ่มผู้คัดค้าน เพื่อศึกษาข้อกฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากการทำงานและการประชุมของคณะกรรมการชุดดังกล่าว สรุปผลจากการประชุมครั้งที่ 2/2564 ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 คณะกรรมการได้ให้ความเห็นชอบผลการอ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ โดยมีจิตร จันทร์สว่าง ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลภาพถ่ายทางอากาศระบุว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีสภาพเป็นร่องน้ำเดิมและให้ถือเป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการ ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนชุมชนบ้านอ่าวกึ่งก็ไม่ได้ยอมรับมติของที่ประชุม ประกอบกับการไม่ยอมรับผลการอ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์ ภาพถ่ายทางอากาศที่ยืนยันการเป็นร่องน้ำเดิมโดยมิได้ลงสำรวจสภาพพื้นที่จริง จึงยื่นเรื่องไปยังจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้แก้ไขและยกเลิกและมติการประชุมเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร่องน้ำ ซึ่งอยู่หน้าโครงการของเอกชนที่จะดำเนินโครงการมารีน่า โดยชาวบ้านยืนยันว่าไม่มีร่องน้ำอยู่จริง จึงนำหลักฐานต่าง ๆ ไปยื่นต่อศาลปกครอง สำหรับการยื่นฟ้องในครั้งนี้ ตัวแทน

กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้ยื่นฟ้อง ดังนี้ 1) คณะกรรมการเพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ ประโยชน์อ่าวกุ่ม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการ ศึกษาข้อกฎหมาย เกี่ยวกับการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์อ่าวกุ่ม (ท่าเล) 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการบริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และ 3) ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาภูเก็ต ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการภายใต้สังกัดกรมเจ้าท่า มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย ซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลได้รับเรื่องไว้ เป็นแผนกคดีสิ่งแวดล้อม คดีหมายเลขดำที่ ส. 1/2566 เพื่อให้ศาลพิจารณาคำฟ้องต่อไป

การศึกษาผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอกอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ในการศึกษาผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม และผลกระทบต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ท่ามกลางผู้สนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) และกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มซึ่งต่อต้านคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผลกระทบในภาพรวมของพื้นที่จากการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากการเคลื่อนไหวเพื่อยับยั้งการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ทำให้เทศบาลตำบลป่าคลอกไม่สามารถดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ จากการที่โครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ได้ชะลอการดำเนินโครงการไว้ย่อมมีผลกระทบด้านต่าง ๆ ต่อประชาชนในพื้นที่มากขึ้นในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังนี้

ผลกระทบด้านการเมือง จากการศึกษาสรุปได้ว่า การเกิดขึ้นของโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) นี้ เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลป่าคลอกเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องการให้เรือประมงสามารถเดินเรือ เข้า - ออก ท่าเรือได้ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถออกไปจับสัตว์ทะเลได้สะดวกมากยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องรอช่วงที่น้ำขึ้น ซึ่งจากการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เข้าในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกนี้เองได้มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและสนับสนุนให้มีการขุดลอก กับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการให้มีการขุดลอกประชาชนจึงแบ่งออกเป็นสองฝ่ายและแน่นอนว่าฝ่ายที่เห็นด้วยหรือฝ่ายสนับสนุนย่อมพึงพอใจในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ป่าคลอกและจะกลายเป็นคะแนนนิยมให้กับนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยย่อมไม่พึงพอใจกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าคลอกและแน่นอนว่าอาจจะมีผลกระทบต่อคะแนนนิยมในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นในคราวต่อไปได้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาสรุปได้ว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกับการพิจารณาจัดสรรและการจัดการงบประมาณภาครัฐแต่ยังไม่ได้รับความเสียหายเนื่องจากโครงการชลลกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) อยู่ระหว่างขั้นตอนของการศึกษาออกแบบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ซึ่งยังไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ แม้จะมีการหยุดชะงักของโครงการก็ไม่ได้ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณภาครัฐแต่อย่างใด ทั้งนี้หลายฝ่ายมองว่าความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากการชะลอโครงการชลลกร่องน้ำฯ กล่าวคือทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวจากความล่าช้าของการดำเนินโครงการชลลกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ที่จะมีผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงการมารีนา รวมถึงธุรกิจอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา ในส่วนของภาคประมงเองก็ขาดรายได้จากการจับสัตว์ทะเลได้น้อยเพราะที่ไม่สามารถเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ตลอดเวลาจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำที่ต้องรอช่วงน้ำขึ้นถึงจะเดินเรือได้ นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งมองว่าหากมีการดำเนินโครงการชลลกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาคครัวเรือนของผู้ทำการประมงชายฝั่งเป็นอย่างมาก เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนอันอุดมสมบูรณ์และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อนุบาลสัตว์ทะเลจะถูกทำลายไปด้วยทำให้ไม่สามารถจับสัตว์ทะเลบริเวณนี้ได้อีกซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านและเศรษฐกิจในชุมชน

ผลกระทบด้านสังคม จากการศึกษาสรุปได้ว่าเมื่อเทศบาลตำบลป่าคลอกได้บรรจุโครงการชลลกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำที่ต้องรอช่วงน้ำขึ้นจึงจะสามารถเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ เมื่อประชาชนในพื้นที่ได้เสนอความต้องการไปแล้วจึงคาดหวังว่าเทศบาลตำบลป่าคลอกจะดำเนินการชลลกร่องน้ำให้ ซึ่งการชลลกร่องน้ำนั้นนอกจากจะส่งผลดีต่อการเดินเรือเข้าออกท่าเรือได้ตลอดเวลาแล้วยังจะส่งผลดีต่อโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ตามมา เนื่องจากจะมีการเกิดขึ้นของโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ้งมารีนาที่มีภาคเอกชนเป็นเจ้าของ ซึ่งได้ก่อให้เกิดความหวังของประชาชนบางส่วนในการนำความเจริญด้านต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่ และคาดว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยยินดีที่จะรับสังคมวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาในพื้นที่รวมถึงการมีคนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากขึ้นด้วย ถึงแม้การเข้ามานี้จะส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ได้พึ่งอาศัยกันแบบเครือญาติจะเปลี่ยนเป็นแบบต่างคนต่างอยู่มากขึ้นและห่างเหินก็ตามก็สามารถรับได้ ซึ่งเมื่อเทียบกับโอกาสการจ้างงานในชุมชนจากการพัฒนาพื้นที่แล้วจะทำให้ลูกหลานที่เคยละทิ้งถิ่นฐานไปประกอบอาชีพที่อื่นได้กลับคืนสู่ภูมิลำเนา ก็จะเป็นผลดีกับคนในชุมชนและสังคมมากกว่า ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งกลับมองในมุมตรงกันข้ามว่าหากมีการชลลกร่องน้ำเกิดขึ้นและมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่จากการดำเนินโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ้งมารีนาแล้ว ถึงแม้จะเป็นโอกาสในการสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนจริงแต่ก็มีอาจคลายความวิตกกังวล

ได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ทะเลบริเวณที่ทำการขุดลอกจะถูกทำลายไป และส่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านอันเป็นแหล่งประกอบอาชีพและแหล่งอาหารสำคัญ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิต ดั้งเดิมและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัวที่มีความรักความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกันของคนใน ชุมชน

2) ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการ ขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 เทศบาลตำบลป่าคลอกได้จัดประชุมรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 3 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทำเทียบเรือสำราญ และกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่า โดยโครงการนี้และบริษัท เอ็นริช คอนซัลแตนท์ จำกัด ซึ่งเป็นที่ปรึกษาและ จัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการ ฯ โดยมีนายสุวิทย์ สุริยะวงศ์ นายอำเภอถลาง เป็น ประธานเปิด และมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ชาวประมงพื้นบ้าน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่ภูเก็ตเข้าร่วมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เพื่อจัดทำรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อม ซึ่งบริษัท เอ็นริช คอนซัลแตนท์ จำกัด ได้นำเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการทำเทียบเรืออ่าวกึ่งมารีน่าว่าโครงการทำเทียบเรืออ่าวกึ่งมารีน่า ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นการก่อสร้างบนที่ดินเอกสารสิทธิของเอกชน เนื้อที่ 30 ไร่ แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 2 ส่วน คือ ที่จอดเรือ 75 ท่า รองรับเรือได้ 75 ลำ รองรับเรือสูงสุด 18 เมตร มีพื้นที่แอ่งจอดเรือทั้งหมด 35,000 ตารางเมตรและในส่วนของพื้นที่บริการก่อสร้างอาคารชั้น เดียว 8 อาคาร เช่น โรงเก็บเรือ อาคารงานระบบ อาคารสำนักงาน โรงซ่อมบำรุงเรือ ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน เป็นต้น โดยในส่วนของมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการนั้น เนื่องจากโครงการสร้างในที่ดินเอกชนจึงไม่มีการขุดลอกร่องน้ำ ไม่มีการขุดดินเพื่อการค้าใด ๆ ทั้งสิ้น การขุดแอ่งจอดเรือจะขุดแบบแห้งในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำทะเลลงต่ำสุด และดินที่ขุดจากโครงการจะนำมาปรับพื้นที่โครงการส่วนที่เหลือจะไม่นำออกนอกพื้นที่แต่อย่างใด จะ เก็บไว้ในจุดที่อยู่ใกล้กับโครงการซึ่งเป็นที่ดินของเจ้าของโครงการ การขุดแอ่งจอดเรือและอาคาร บริการนั้นจะใช้เวลาประมาณ 22 เดือน ในส่วนของจัดการขยะมูลฝอยจะให้รถขยะของเอกชนเข้ามา ดำเนินการ ส่วนน้ำใช้นั้นจะซื้อรถน้ำของเอกชนเช่นกัน การจัดการน้ำเสียจะจัดให้มีระบบดักไขมัน ระบบบำบัดน้ำเสีย 6 ชุด ก่อนที่เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะนำไปใช้รด น้ำต้นไม้ภายในโครงการ จากการศึกษาพบว่าโครงการก่อสร้างไม่กระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลในบริเวณ ใกล้เคียง ซึ่งมีไม้โกงกางใบเล็กและใบใหญ่รวมถึงต้นลำพู เพราะการก่อสร้างอยู่เฉพาะพื้นที่ของ เอกชนไม่ได้รุกร้าไปยังป่าชายเลนใกล้เคียง ส่วนผลกระทบด้านปะการังและหญ้าทะเลนั้น จากการ สสำรวจในรัศมี 2 กิโลเมตร ไม่พบหญ้าทะเลในบริเวณดังกล่าวแต่พบแนวปะการังที่บริเวณหลังแดงห่าง จากโครงการ 1.5 กิโลเมตร พบปะการังที่เกาะเฮ ซึ่งอยู่ห่างจากโครงการเกิน 2 กิโลเมตร การก่อสร้าง

ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อปะการังแต่อย่างใด โดยโครงการทำเทียบเรือสำราญ ฯ ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาแล้ว 2 ครั้ง โดยในครั้งที่ 3 นี้ ได้รับฟังข้อห่วงใยของหน่วยงานราชการและประชาชนในพื้นที่เพื่อรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ที่สุดก่อนเสนอไปให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พิจารณา และยื่นขออนุญาตเทศบาลตำบลป่าคอกในการก่อสร้างต่อไป

ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 กระทรวงคมนาคม โดยกรมเจ้าท่า ร่วมกับ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและชายฝั่งที่ 10 ได้ทำการสำรวจ จัดทำแผนที่ชุดลอกและประเมินการจัดการวัสดุชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) (ออกแบบเบื้องต้น) จากการสำรวจพบแนวปะการังในพื้นที่ขนาด 64 ไร่ โดยมีระยะห่างจากโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เป็นระยะทาง 2.2 กิโลเมตร ซึ่งถ้าหากมีการนำวัสดุที่เกิดจากการชุดลอกไปทิ้งในทะเลบริเวณใกล้เคียงจะเป็นการทำลายแนวปะการังดังกล่าวได้ ดังนั้น หากมีการชุดลอกเกิดขึ้นจะต้องนำวัสดุชุดลอกนี้ไปกองเก็บไว้บนบก และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมาตรการในการบริหารจัดการวัสดุชุดลอก ตลอดจนการป้องกันผลกระทบจากการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการชุดลอกยังไม่มี ความชัดเจน ถึงแม้ว่ากรมเจ้าท่าจะได้มีการจัดทำรูปแบบร่องน้ำเบื้องต้นไว้แล้วก็ตาม ในการออกแบบดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ตามกฎหมายด้วย นอกจากนี้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งที่ 6 ให้ความเห็นไว้ว่าการการชุดลอกดังกล่าวจะทำให้เกิดการฟุ้งของตะกอนจนส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการัง จึงควรมีมาตรการป้องกันตะกอนร่วมกับการศึกษาทิศทางของกระแสน้ำเพื่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด และควรมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการังอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างการดำเนินการ และในการดำเนินโครงการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแนวลำน้ำ คลอง และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงระบบนิเวศระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ ได้แก่ หญ้าทะเล แนวปะการัง และพื้นที่ปลูกป่าชายเลน ซึ่งมาตรการในการจัดการวัสดุชุดลอกจึงยังไม่มี ความชัดเจนและไม่สามารถหาข้อยุติได้

กรมเจ้าท่าได้ยืนยันความเหมาะสมของพื้นที่โครงการ โฉนดไม่ทับซ้อนพื้นที่ป่า แต่กรมทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง (ทช.) กังวลว่าการชุดลอกน้ำเดินเรืออาจกระทบต่อปะการังและ ป่าชายเลน จากแนวปะการังจำนวน 547 ไร่ ในบริเวณ 5 เกาะที่อ่าวกึ่ง หนึ่งใน 58 เกาะ คือ เกาะเฮ ซึ่งอยู่ห่างจากจุดก่อสร้างโครงการประมาณ 2 กิโลเมตร ข้อมูลจากกรมทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง (ทช.) สำรวจพบทุ่งปะการังบริเวณพื้นที่รอบเกาะเฮทั้งหมด 62 ไร่ เมื่อน้ำทะเลเริ่มลดลงปะการังชนิดต่าง ๆ เช่น ปะการังเขากวาง ปะการังดอกไม้ ปะการังโขด จะปรากฏให้เห็นเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น ที่ปะการังเหล่านี้ปรากฏตัวขึ้น ชาวประมงพื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่บริเวณนี้เห็นภาพนี้เป็นประจำ จากความกังวลของนักอนุรักษ์บ้านอ่าวกึ่งบางคนที่มีมองว่าเมื่อทาง

โครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่า ชุดลอร่องน้ำเดินเรือ ปะการังเหล่านี้อาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากตะกอนดิน ซ็อกกัวล์นี้สอดคล้องกับความเห็นของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ที่ได้ช่วยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าที่ผ่านมา ซึ่งศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลอัน ให้ข้อมูลว่ารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ส่งต่อมาจาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ไม่ได้ระบุแนวร่องน้ำเดินเรือแต่กลับระบุว่าจะมีการขุดร่องน้ำเดินเรือที่ก่อให้เกิดตะกอนดินจำนวนมาก หากตะกอนเหล่านี้หลุดรอดไปยังแนวปะการัง จะทำให้ปะการังที่กำลังฟื้นฟูสภาพตกอยู่ในสถานภาพเสื่อมโทรมอีกครั้งหนึ่ง

จากการศึกษาสรุปได้ว่าหากมีการขุดลอร่องน้ำตามโครงการชุดลอร่องน้ำ อ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะทำให้มีการเกิดวัสดุขุดลอกและการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการขุดลอก หากมีการนำไปทิ้งในทะเลจะส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการังและพืชทางของน้ำที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากนำไปทิ้งบนบกจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการบริหารจัดการวัสดุขุดลอก ตลอดจนการป้องกันผลกระทบจากการฟุ้งกระจายของตะกอนดินขณะทำการขุดลอก เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อแนวลำน้ำ คลอง และกิจกรรมอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงระบบนิเวศระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ ได้แก่ หญ้าทะเล แนวปะการัง และพื้นที่ปลูกป่าชายเลน

1.4.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง เป็นกระบวนการทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และเป็นปกติในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครต้องการให้เกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจำเป็นต้องหาแนวทางและวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่สุดและเป็นไปในทิศทางที่ให้ประโยชน์ โดยปราศจากการเป็นศัตรูกันของกลุ่มที่ขัดแย้ง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นที่มีผลกระทบทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ซึ่งในภาพรวมของการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ เช่น การชะลอโครงการในการพัฒนา การเสียโอกาสในการกระตุ้นเศรษฐกิจ และการขอรับการจัดสรรงบประมาณภาครัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ จากการศึกษารูปแบบได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีการประนีประนอมไม่ได้ผล เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมองว่าการดำเนินโครงการขุดลอร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนมากกว่าประชาชนในพื้นที่จึงไม่ยอมรับแนวทางการประนีประนอม ถึงแม้เทศบาลตำบล ป่าคลอกได้มีการจัดเวทีประชุมให้ทั้งสองฝ่าย

หันหน้าเข้ามาคุยกันแล้วก็ตาม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งก็ยังยืนยันแนวทางในการแก้ไข ปัญหาคือจะต้องไม่มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) นอกจากนี้ยังมองว่าได้มีการ แทรกแซงจากหน่วยงานอื่น ๆ การประนีประนอมจึงเป็นไปได้ยากขึ้น สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมุ่งเน้น ประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง ต้องมีความเป็นกลาง โปร่งใส และเน้นหลักข้อมูลทางวิชาการ เพราะจะ สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคอนทุกกลุ่มสามารถยอมรับได้ หากไม่มีหลักยุทธธรรมปัญหาต่าง ๆ ก็ อาจเกิดขึ้นได้

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

บ้านอ่าวกุ้ง เป็นชุมชนเก่าแก่ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ไม่ต่ำกว่า 250 ปี ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือนับถือศาสนาพุทธ เนื่องด้วยประชาชนในบ้านอ่าวกุ้งส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และได้ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีการดำรงชีพและมีรายได้จากการทำสวนทำนา และใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักออกทะเลจับสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารและแบ่งปันกันในชุมชน ส่วนที่เหลือนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งกล่าวได้ว่าสภาพทั่วไปก่อนการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอก นั้น ประชาชนในพื้นที่มีวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กับธรรมชาติ อาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งยังชีพและสร้างรายได้ ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่กลมเกลียวรักพ้องและพึ่งพาอาศัยกัน ภายหลังจากที่เทศบาลตำบลป่าคลอกได้ริเริ่มดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนตามหลักการกระจายอำนาจและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเดินเรือเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอช่วงน้ำขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งกลับมองว่าการขุดลอกร่องน้ำนั้นนอกจากจะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แล้ว ยังเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับนักธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนทำท่าเทียบเรือสำราญเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ดังกล่าวนี้ ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ร่องน้ำสาธารณะประโยชน์นี้ร่วมกับชาว ประมงพื้นบ้านในการทางเดินเรือเข้าท่าเทียบเรือสำราญ หากมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่ก็อาจจะเป็นการทำลายวิถีชีวิตและ

วัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง รวมถึงการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดทำโครงการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกลับไม่มีสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งคนใดทราบเรื่องและเข้าร่วมประชุม จึงยังทำให้เกิดความไม่พอใจต่อการดำเนินการที่โปร่งใสและยุติธรรมของเทศบาลตำบลป่าคอกตามข้อกังขาของกลุ่ม จึงได้มีการเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ผ่านสื่อต่าง ๆ และเรียกร้องให้เทศบาลตำบลป่าคอกจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นการจัดทำโครงการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งนี้ได้นำมาซึ่งสภาพปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

ด้านการเมืองการปกครอง แบ่งออกได้เป็น 2 มิติ มิติที่ 1 ความขัดแย้งภายในองค์กรภาครัฐ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลป่าคอกแต่ไม่ได้มีความรุนแรงและไม่ได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจน และมิติที่ 2 ความขัดแย้งภายนอกองค์กรภาครัฐ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งไม่พอใจและเกิดข้อสงสัยในการดำเนินการของภาครัฐในการดำเนินการที่ไม่โปร่งใส ต่อการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้เข้าร่วมประชุม และการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่ไม่ได้มุ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนโดยตรง 2) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ไม่พบความขัดแย้งภายในกลุ่มแต่พบว่ามีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกลมเกลียวกันมากขึ้นเนื่องจากมีอุดมการณ์ร่วมกันในการที่จะรักษาและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และ 3) ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่ พบว่ามีความแตกแยกในชุมชนอย่างชัดเจนเนื่องจากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพดินเลนของร่องน้ำสาธารณประโยชน์เห็นด้วยการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคอก ประชาชนส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง หากพิจารณาประเภทความขัดแย้งระหว่างองค์กรตามที่ดอน เฮลลิกเกิล และจอห์น ดับบิว สคอลลัม จูเนียร์ (2009, Don Hellriegel and John W. Slocum Jr.) และมาร์ชและไซมอน (1993, March and Simon) ได้กล่าวไว้สามารถแบ่งออกได้ความขัดแย้งระหว่างองค์กรออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความขัดแย้งภายในองค์กร องค์กรนี้เป็นบุคคลหรือกลุ่มย่อย ๆ ที่อยู่ในกลุ่มหรือองค์การ และ 2) ความขัดแย้งระหว่างองค์กร เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยองค์กรเป็นองค์กรกับองค์กร หรือกลุ่มกับกลุ่ม นอกจากนี้พบว่าประชาชนบางส่วนยังไม่แน่ใจกับข้อมูลที่ได้รับจึงยังไม่ได้สนับสนุนหรือเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลต้องการกระทำหรือการดำเนินการให้บรรลุความต้องการของตนสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้งของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1968 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2534, น. 30) ที่ได้กล่าวไว้ว่าความขัดแย้งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากร

อย่างจำกัด เป็นความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างบุคคลซึ่งพบได้ในทุก ๆ สังคมเมื่อความต้องการของอีกกลุ่มไปปะทะกับการต่อต้านของอีกกลุ่มหรือหลายกลุ่ม ผู้มีอำนาจจะใช้การบังคับและกฎเพื่อสร้างระเบียบทางสังคม หากผู้มีอำนาจในสังคมเห็นว่าตนจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เร็วขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิกาน (2524, น. 284) ที่ได้กล่าวว่าความขัดแย้งเป็นการต่อสู้หรือโต้เถียงระหว่างสองฝ่ายที่แสดงออกมาอย่างเปิดเผยมีการแทรกแซงหรือการเป็นศัตรูกัน การแทรกแซงอาจเป็นไปในลักษณะของการขัดขวางการดำเนินการที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของอีกฝ่าย อย่างไรก็ตามความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอื่นจะช่วยทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีความกลมเกลียวกันและรวมพลังกัน รวมทั้งยังช่วยเสริมการพัฒนาการทำงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540, น. 22)

ด้านเศรษฐกิจ จังหวัดภูเก็ตเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาเพื่อรองรับการเป็นมารีน่าฮับตามนโยบายของรัฐบาล การเป็นศูนย์กลางการเดินทางในภูมิภาคอาเซียนในการส่งเสริมกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย บ้านอ่าวกึ่ง ตำบลป่าคลอก จังหวัดภูเก็ต มีทำเลที่เหมาะสมกับการพัฒนาท่าเทียบเรือเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและเส้นทางนันทนาการกีฬาทางน้ำ การพัฒนาท่าเทียบเรือในตำบลป่าคลอกถือเป็นนโยบายที่เกิดจากรัฐไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตามหลักการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัฒพงษ์ ตันมัยราม (2553, น. 69) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านคร้ว กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า การบริหารของรัฐมีลักษณะเป็นการกำหนดนโยบายการพัฒนาแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยกำหนดนโยบายก่อนแล้วค่อยชี้แจงให้ประชาชนทราบ ดังเช่นการกำหนดนโยบายการพัฒนามารีน่าฮับในพื้นที่ ที่จะตามมาด้วยโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่าหากมีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะ ประโยชน์ในตำบลป่าคลอก ได้มีการกล่าวอ้างว่าจะมีการพิจารณาจ้างงานให้กับคนในพื้นที่ก่อนเป็นอันดับแรกให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ที่แน่นอน แต่กลุ่มอนุรักษ์ชายหาดบ้านอ่าวกึ่งกลับมองว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ก็เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีพของคนในชุมชน จึงมีความวิตกกังวลถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นมากกว่าผลดีหากมีการพัฒนาและนำความเจริญเข้าสู่พื้นที่ สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2541, อ้างถึงในนิติธา สิริพงศ์ทักษิณ, 2557, น. 42) กล่าวว่ากลุ่มที่มองความขัดแย้งในด้านลบมักมีความกังวลและกลัวการเปลี่ยนแปลงเพราะเสี่ยงต่อเสถียรภาพของตนเองและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมที่ถูกวางไว้และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจะถูกสั่นคลอนและเกิดความไม่แน่นอนในภาวะความเป็นอยู่ของตน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม บ้านอ่าวกึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ไม่ต่ำกว่า 250 ปี ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และได้ยึดหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กับธรรมชาติมี

ความรักใคร่กลมเกลียวรักพวกพ้องและพึงพาอาศัยกัน มีการจับสัตว์ทะเลเพื่อเป็นอาหารและแบ่งปันกัน ในชุมชนส่วนที่เหลือได้นำไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ให้กับครอบครัว หากเทศบาลตำบลป่าคอกมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนแบบดั้งเดิมและการประกอบอาชีพประมงก็จะสูญหายไป รวมถึงการทำลายสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาอย่างยาวนาน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านไม่ให้เทศบาลตำบลป่าคอกดำเนินโครงการดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปริสา สมภมิตร (2546, อ้างถึงในพัฒนพงษ์ ตันมัยยาม 2553, น. 70) ศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่าชุมชนแหลมฉบังมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีวิถีชีวิตอยู่กับการประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก การเวนคืนที่ดินของรัฐจึงเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรื่องกับชาวประมงในพื้นที่ ประชาชนจึงมีการรวมกลุ่มชุมนุมประท้วงต่อต้านนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐเพื่อปกป้องที่ดินของตนจากการเวนคืนและไม่ต้องการให้กลุ่มนายทุนแสวงหาผลประโยชน์จากที่ดินของชุมชน ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มถือเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความเห็นต่างระหว่างผู้ที่ต้องการให้มีการพัฒนากับทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ๆ ที่ดีกว่า แต่ผู้ที่ไม่ต้องการให้มีการพัฒนาเพราะต้องการรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความขัดแย้งของลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser, 1957) ที่กล่าวว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีจะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มบุคคลเมื่อมีมากกว่า 2 คนขึ้นไป ย่อมมีวิธีการ ความเชื่อ ทัศนคติ และความต้องการที่แตกต่างกันไป หากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายตามความต้องการของกลุ่ม

2.2 สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคอก อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคอก อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) ผู้ศึกษาแบ่งสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งได้ ดังนี้

ด้านการเมือง จากนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมารีน่าฮับ หรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียนของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ พ.ศ. 2559 จึงทำให้มีการเกิดขึ้นของโครงการท่าเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมารีน่าหรือโครงการมารีน่า ซึ่งดำเนินการโดยภาคเอกชน หากมีโครงการมารีน่าเกิดขึ้นการเดินทางเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือสำราญนี้

จำต้องใช้รื่องน้ำสาธารณประโยชน์เดียวกันกับชาวประมงในพื้นที่ ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจึงต่อต้านคัดค้านไม่ให้เทศบาลตำบลปากคลองดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของแนวปะการังในพื้นที่บริเวณโดยรอบอ่าวกึ่งซึ่งกำลังฟื้นตัวรวมทั้งระบบนิเวศป่าชายเลนและป่าชายเลนก็อาจถูกทำลายได้ นอกจากนี้ในการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุมทั่วถึงและเสมือนเป็นการตัดสินใจโดยหน่วยงานภาครัฐที่ไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณพล คนเพียร (2558, น. 203) ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม. 2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้สรุปไว้ว่าก่อนการกำหนดนโยบายการเวนคืนที่ดินรัฐไม่ได้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดินไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิทยา สอนประสิทธิ์ (2560, น. 62) ศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งของการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง ได้สรุปไว้ว่าความขัดแย้งเกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมในการลงประชามติก่อนดำเนินโครงการขาดการกระจายข่าวสารให้ความรู้กับประชาชนหรือการกระจายข่าวสารที่คลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลชนก คุณยศยิ่ง (2563, น. 136) ศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ป่า ต้นน้ำคลองวังหีบ ได้สรุปไว้ว่าการดำเนินนโยบายของภาครัฐเป็นไปในลักษณะของการรวมศูนย์กลางอำนาจในการตัดสินใจของรัฐแต่เพียงผู้เดียว ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ จึงมีการรวมตัวกันเพื่อเคลื่อนไหวต่อสู้กับนโยบายหรือโครงการของรัฐ นอกจากนี้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งมองว่าการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อาจจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับภาคเอกชนมากกว่าประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนพงษ์ ตนมุขยา (2553, น. 68) ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว กรุงเทพมหานคร ได้สรุปไว้ว่าชุมชนและรัฐมีความขัดแย้งกันเนื่องจากชุมชนเข้าใจว่ารัฐกำหนดนโยบายที่ไม่โปร่งใสเนื่องจากมีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนายทุนผลประโยชน์แอบแฝงมากกว่าประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและไม่เป็นธรรมกับประชาชน

ด้านเศรษฐกิจ สืบเนื่องจากนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมารีน่าฮับหรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียนของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ พ.ศ. 2559 เทศบาล ตำบลปากคลองมองเห็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้จากภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่จะเข้ามาดำเนินการในพื้นที่หากร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลปากคลองได้รับการขุดลอกตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ซึ่งโครงการท่าเทียบเรือสำราญและ

กีฬาอ่าวกุ่มมาร์น่าที่มีภาค เอกชนเป็นผู้ดำเนินการได้ให้เหตุผลว่าหากโครงการนี้ได้มีการดำเนินการก็จะพิจารณาจ้างงานคนในพื้นที่เข้าทำงานก่อนเป็นลำดับแรกเนื่องจากให้ความสำคัญในการอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชนจะทำประชาชนในพื้นที่มีอาชีพและมีรายได้ในการเลี้ยงชีพ ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มกลับมองว่าประชาชนในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านได้อยู่แล้วเนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลน ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเขาอนุรักษ์หวงแหนและปกป้องรักษาไว้ให้กับรุ่นลูกรุ่นหลานในการประกอบอาชีพ ซึ่งในช่วงที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรน่า ที่ผ่านมาเกิดวิกฤติเศรษฐกิจทั่วโลกแต่ชาวบ้านอ่าวกุ่มก็ยังสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการจับสัตว์ทะเลในพื้นที่เพื่อ ยังชีพ หากเทศบาลตำบลป่าคลอกมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ก็จะเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลน ซึ่งจะทำให้แหล่งทำมาหากินและประกอบอาชีพของชาวประมงพื้นบ้านสูญหายไป จึงเกิดการคัดค้านการดำเนินโครงการดังกล่าวของเทศบาลตำบลป่าคลอกจากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ จากนโยบายการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นมาร์น่าฮับหรือศูนย์กลางธุรกิจท่าเทียบเรือสำราญของอาเซียนของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นนโยบายส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงในจังหวัดภูเก็ต ทำให้รัฐสามารถเก็บภาษีเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้ ซึ่งในความต้องการของผู้ที่เห็นด้วยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของโครงการที่ต้องการอยู่ร่วมกับชุมชน สาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540, น. 29) ที่ว่าจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งมาจากเศรษฐกิจระหว่าง กลุ่มที่มีความคิดเห็นมีความสนใจในด้านเศรษฐกิจที่ตรงกันข้ามจึงนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มและจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ

ด้านสังคม เทศบาลตำบลป่าคลอกได้มีการบรรจุโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ลงในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือ และได้ประสานขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ร่วมดำเนินการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามอำนาจหน้าที่เพราะมองเห็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญขึ้น ให้มีการจ้างงานที่มากขึ้นเพื่อที่ลูกหลานของคนในพื้นที่ที่ได้ออกไปทำงานต่างถิ่นจะได้กลับเข้ามาทำงานในพื้นที่และอยู่ร่วมกับครอบครัว โดยไม่ต้องออกไปทำงานไกลบ้านดังเช่นที่ผ่านมา ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มมองว่าหากมีการพัฒนาและนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่ก็อาจจะทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไปจากชุมชนที่มีความรักใคร่ผูกพันแบบเครือญาติและพึ่งอาศัยกันก็จะเปลี่ยนคนจะยึดติดกับวัฒนธรรมและผลประโยชน์มากกว่ายึดความสัมพันธ์อันดีงามแบบดั้งเดิม จึงมีการคัดค้านการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ของเทศบาลตำบลป่าคลอกเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นมากกว่าเป็นผลดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนพงษ์ ตันมุธยา (2553, น. 68) ศึกษาเรื่อง การแก้ไข

ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว กรุงเทพมหานคร ได้สรุปไว้ว่าการดำเนินโครงการจะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างสงบสุขมากกว่า 200 ปี และอาจทำให้วิถีชีวิตของพวกเขาต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งด้านสังคมขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรรถพล คนเพียร (2558, น. 212) ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม.2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้สรุปไว้ว่าประชาชนไม่ต้องการอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังที่แห่งใหม่เพราะคุ้นเคยกับวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่คุ้นเคยในที่แห่งเดิม

2.3 ประเด็นความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

การดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าคลอกตามอำนาจหน้าที่เนื่องจากเทศบาลตำบลป่าคลอกต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในการเดินเรือเข้า – ออกท่าเทียบเรือจึงต้องการที่จะดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น และได้ขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการแสดงข้อมูลผลการอ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2538 ซึ่งให้เห็นว่าบริเวณร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นร่องน้ำตามธรรมชาติ มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการ จัดทำรายงานการเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มก็ไม่ยอมรับผลการตีความภาพถ่ายดังกล่าว และคัดค้านผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อรายงานการเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อีกทั้งคัดค้านไม่ให้เทศบาลตำบลป่าคลอกดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จากประเด็นปัญหาความขัดแย้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2542, น.19) ที่ได้กล่าวว่าความขัดแย้งในผลประโยชน์มีสาเหตุจากผลประโยชน์ที่ขัดกันหรือมีการประสานประโยชน์ที่ไม่ลงตัว และเกิดจากมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตร วรุตบางกูร (2526, น. 173-174) ที่กล่าวถึงผลดีของความขัดแย้งว่าแม้ว่าความขัดแย้งอาจก่อให้เกิดบรรยากาศที่ตึงเครียดและเป็นผลเสียต่อองค์การ แต่บางครั้งความขัดแย้งสามารถให้ผลในทางบวกเป็นต้นว่าทำให้เกิดความพยายามที่จะอธิบายความเห็นความเชื่อ หรือชี้แจงให้ชัดเจน จึงต้องพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายและให้เหตุผล ความตึงเครียดกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

การใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจในพื้นที่ในประเด็นนี้เทศบาลตำบลป่าคลอกต้องการที่จะดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพราะนอกจาก เป็นการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพ

ต้นเงินของร่อนน้ำแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจจากโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมา
ริหน้าที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาอีกด้วย ดังนั้นหากมีการขุดลอกร่อนน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ให้มีขนาดกว้างเพิ่ม
มากขึ้น ถึงแม้จะเป็นการใช้เงินจำนวนมากก็ถือเป็นความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐใน
ขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มกลับว่า หากมีการดำเนินโครงการขุดลอกร่อนน้ำอ่าวกุ่ม (ท่า
เล) จะเป็นการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐที่ไม่จำเป็นเพราะงบประมาณที่มาจากภาษีของประชาชนโดย
ไม่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1968 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิ
ศาลาภรณ์, 2534, น. 30) ที่ได้กล่าวว่าในสังคมใด ๆ บุคคลและกลุ่มบุคคลย่อมมีอำนาจไม่เท่ากัน ผู้มี
อำนาจจะใช้การบังคับและกฎเพื่อสร้างระเบียบทางสังคม ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง
และจะนำมาซึ่งการแตกแยกในสังคม นอกจากนี้ยังจะเป็นการย้อนมาทำลายประชาชนและทรัพยากร
ธรรมชาติที่ประชาชนหวงแหน หากมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่าง
แท้จริงก็ควรจะต้องศึกษาและออกแบบโครงการเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ซึ่งการศึกษาและออกแบบการ
ขุดลอกดังกล่าวนั้นเป็นการขุดลอกร่อนน้ำที่มีขนาดใหญ่และใช้เงินงบประมาณจำนวนมากเกินความ
จำเป็น และไม่ได้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง จึงถือเป็นอีกหนึ่งในประเด็นความขัดแย้ง
ระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม การควบคุมความขัดแย้ง
ดังกล่าวควรมามาตรการในการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธนิสสัน ชุมพล
(2553, น. 52-56) ที่ได้กล่าวว่าการควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เลยเถิดควรวางมาตรการหรือกฎเกณฑ์
เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การสลายความขัดแย้งเป็นความพยายามคิดค้นหาวิธีการ
แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยการจัดการกับรากเหง้าของความขัดแย้ง

วัฒนธรรมท้องถิ่น ในประเด็นนี้เทศบาลตำบลป่าคลอกมองว่าการพัฒนาเพื่อนำ
ความเจริญเข้ามา ในพื้นที่ ถึงแม้จะมีการนำวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้ามาด้วยก็ตาม ประชาชนในพื้นที่ก็ยัง
สามารถอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน
ซึ่งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มกลับมองว่าวัฒนธรรมที่เข้ามาใหม่จะเข้ามาทำลายวัฒนธรรม
และวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไป จึงไม่ต้องการให้เทศบาลตำบลป่าคลอกดำเนิน
โครงการขุดลอกร่อนน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพราะจะเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความเจริญเข้ามาในพื้นที่
และจะเป็นการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของอรุณ รักรธรรม (2533, น. 124)
ที่กล่าวว่า เป็นความไม่เห็นพ้องต้องกัน ระหว่างกลุ่มที่พวกเขาจะต้องมีการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ทรัพยากร หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างในสถานภาพ ค่านิยมหรือการรับรู้ เป้าหมาย ความเชื่อ
ทัศนคติ ซึ่งแตกต่างกันและไม่เห็นพ้องต้องกันหากความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง
นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนต้องเป็นไปอย่างครอบคลุมทั่วถึง ซึ่ง
สอดคล้องกับแนวคิดของโคทม อาริยา (2552, น. 69) กล่าวว่าเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสื่อสารจะต้อง
ถูกต้อง เป็นจริง ไม่ปิดบังซ่อนเร้น มีความชัดเจน ผู้รับสาร ต้องตั้งใจฟังจะทำให้เกิดการสื่อสารที่มี

ประสิทธิผล ส่วนข้อจำกัดในการสื่อสารคืออาจถูกนำไปใช้ในการขัดขวางความสมานฉันท์ทำให้คู่กรณี มีข้อมูลเพื่อวางแผนขัดขวางอีกฝ่ายได้ดีขึ้น ทั้งนี้การสื่อสารที่ดีไม่สามารถประกันได้ว่าจะช่วยลดความขัดแย้ง ในขณะที่เดียวกันการสื่อสารที่ไม่ดีก็เพิ่มโอกาสที่จะทำให้ความขัดแย้งเลวร้ายลง

2.4 ผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอก กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

ผลกระทบด้านการเมือง จากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ในตำบลป่าคลอก ทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่สนับสนุนให้มีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ซึ่งหากเทศบาลตำบลป่าคลอกสามารถดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ได้สำเร็จก็จะทำให้กลุ่มที่สนับสนุนให้มีการขุดลอกเกิดความพึงพอใจและเป็นโอกาสในการสร้างความนิยมชมชอบในตัวของการเมืองท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลต่อคะแนนการเลือกตั้งนักการเมืองท้องถิ่นในคราวต่อไปได้แต่ในขณะ เดียวกันกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนที่ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ก็ได้มีการต่อต้านคัดค้านการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลป่าคลอกในลักษณะที่ไม่โปร่งใสเป็นธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในการบริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นการบริหารงานเชิงลบ และอาจจะกระทบต่อความนิยมในตัวของการเมืองท้องถิ่นได้เช่นเดียวกัน

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อยู่ระหว่างขั้นตอนของการศึกษาออกแบบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ยังไม่มีการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ จึงยังไม่มีโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ทำให้พื้นที่บ้านอ่าวกุ่มยังไม่เกิดการพัฒนา ซึ่งถ้าหากมีการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ก็จะทำให้โครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกุ่มมาเริ่มเกิดขึ้นตามมาทำให้มีการจ้างงานคนในพื้นที่ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้ดีขึ้น หากแต่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มกลับมองว่า หากมีการพัฒนาในพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของคนในชุมชนที่ยึดอาชีพประมงเป็นหลักเพราะการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ ทำให้ชาวประมงบ้านบ้านจับสัตว์น้ำได้น้อยลง และอาจจะต้องเดินเรือออกไปไกลขึ้นทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นด้วย

ผลกระทบด้านสังคม เทศบาลตำบลป่าคลอกจะดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เพราะต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากสภาพตื้นเขินของร่องน้ำให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยมองว่าหากมีความเจริญเข้ามาในพื้นที่จะทำให้มีโอกาสในการสร้างแรงจูงใจให้กับคนรุ่นใหม่ ที่ไปทำงานต่างถิ่นได้กลับมาทำงานและอยู่อาศัยกับครอบครัว ผู้สูงอายุจะได้มีบุตรหลานคอยดูแล ซึ่ง

จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและสังคม เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็จะสามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามาในพื้นที่พร้อมกับความเจริญก็จะสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒพงษ์ ตันมุธยา (2553, น. 68) ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว กรุงเทพมหานคร ได้สรุปไว้ว่าการดำเนินโครงการจะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอย่างสงบสุขมากกว่า 200 ปี และอาจทำให้วิถีชีวิตของพวกเขาต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณพล คนเพียร (2558, น. 204) ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม.2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้สรุปไว้ว่าการอพยพประชาชนที่ถูกเวนคืนที่ดินไปยังที่ใหม่ที่มิสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชนส่งผลให้พวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีและวิถีการดำรงชีวิตแตกต่างไปจากเดิม

ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลปากคลองได้ขอความร่วมมือไปยังกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับร่องน้ำสาธารณะ ประโยชน์ให้ทำการสำรวจ จัดทำแผนที่ชุดลอก และประเมินการจัดการวัสดุชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) (ออกแบบเบื้องต้น) ซึ่งกรมเจ้าท่าได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งที่ 10 ในการออกแบบดังกล่าวจะต้องนำมาผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ตามกฎหมาย สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 6 ให้ความเห็นไว้ว่าการการชุดลอกดังกล่าวจะทำให้เกิดการฟุ้งของตะกอนจนส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดของปะการัง อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่มให้ความเห็นว่า การชุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในร่องน้ำดังกล่าว ซึ่งข้อกังวลนี้ สอดคล้องกับความเห็นของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ที่ระบุว่าจะมีการชุดร่องน้ำเดินเรือที่ก่อให้เกิดตะกอนดินจำนวนมาก หากตะกอนเหล่านี้หลุดรอดไปยังแนวปะการัง จะทำให้ปะการังที่กำลังฟื้นฟูสภาพตกอยู่ในสถานภาพเสื่อมโทรม จากความกังวลต่อผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์ (2553, น. 251) ศึกษาเรื่องแนวทางแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในเขตตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ได้สรุปไว้ว่าประชาชนในจังหวัดเลยมีความกังวลต่อการประกอบกิจการจากเหมืองแร่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การชุมนุมเพื่อประท้วงในรูปแบบของม็อบ (Mob) ได้ร้องทุกข์ผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์จนเป็นข่าวดังและทำให้ผู้คนเกิดความสนใจ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (ระหว่าง พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2565) สามารถประเมินได้ว่าปัญหายังไม่อยู่ในระดับที่รุนแรงและมีแนวโน้มที่ปัญหาจะสามารถยุติลงได้ ซึ่งเทศบาลตำบลป่าคลอกมีแนวคิดที่จะใช้วิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีการเจรจาเพื่อประนีประนอม (Negotiation) กับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง โดยใช้วิธีการทางวิชาการจากการแปล อ่าน และตีความภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งยอมรับผลการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในขณะที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้พยายามยกระดับความขัดแย้งให้เป็นประเด็นสาธารณะ มีการนำประเด็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมถึงการโต้แย้งว่าร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ไม่ใช่ร่องน้ำสาธารณะจึงได้ทำการต่อต้านคัดค้านเทศบาลตำบลป่าคลอกไม่ให้มีการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) พร้อมทั้งได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชุมชน ผ่านช่องทางสื่อมวลชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ สำนักข่าวท้องถิ่น สื่อสังคมออนไลน์ การถือป้ายเดินขบวนต่อต้าน เป็นต้น อีกทั้งยังได้จัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์เพื่อเป็นการต่อต้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณประโยชน์ตามโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ที่เทศบาลตำบลป่าคลอกได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่เป็นไปในลักษณะที่ไม่โปร่งใสและเป็นธรรมเนื่องจากไม่มีการแจ้งให้กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนทราบจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นด้วยและมองว่าโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อาจจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนักธุรกิจในการดำเนินโครงการทำเทียบเรือสำราญและกีฬาอ่าวกึ่งมารีน่ามากกว่าจะเกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีการประนีประนอมนั้นอาจไม่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ได้ เนื่องจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง ไม่ยอมรับแนวทางการประนีประนอม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลชนก คุณยศยิ่ง (2563, น. 139) ศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ ที่ได้กล่าวสรุปไว้ว่าการเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบมีลักษณะของการประนีประนอมและมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่การเป็นพันธมิตร อย่างไรก็ตาม กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งได้ใช้วิธีการตอบสนองต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการต่อต้านคัดค้านที่ไม่เป็นการใช้ความรุนแรง การยุติปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลชนก คุณยศยิ่ง (2563, น. 140) ที่ได้กล่าวสรุปไว้ว่าไม่พบการใช้ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรงในกระบวนการเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ เนื่องจากเป็นการต่อสู้ตามขั้นตอนของกฎหมาย และสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ นอกจากนี้การแก้ไขปัญหามาตรฐานสากลได้

สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒน์พงษ์ ตันมุธยา (2553, น. 69) ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านคร้ว กรุงเทพมหานคร ได้สรุปไว้ว่าการแก้ไขปัญหาคตามหลักธรรมาภิบาลรัฐควรสร้างความรู้ความเข้าใจและความสำคัญของการดำเนินโครงการด้วยการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไม่ว่าจะเป็นใน กลุ่มใด ๆ ก็ตาม

ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในงานวิจัยนี้ แนวทางหนึ่งคือการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเทศบาลตำบลป่าคลอกมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน จึงควรให้ประชาชนรับทราบข้อมูลการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) อย่างเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร หรือการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้สะดวกและเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย หากมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ต่อการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ก็จะเป็นการเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งหรือทำให้ความขัดแย้งลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการ ลดความขัดแย้งของไชยวุฒิ มนตรีรักษ์ (2553, น. 266) ศึกษาเรื่องแนวทางแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในเขต ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สรุปไว้ว่าควรส่งเสริมให้ชุมชนเกิดเป็นชุมชนนักรปฏิบัติที่มีความสนใจเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายในการรักษาทรัพยากร ธรรมชาติในท้องถิ่น มีการปฏิสัมพันธ์กันภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นชุมชนที่แบ่งปันประสบการณ์การแก้ไขปัญหาคผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ได้ อีกทั้งส่วนราชการควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผลกระทบทางสังคม รวมถึงการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้เข้าใจถึงการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนยอมรับผลการดำเนินการ ทั้งนี้เทศบาลตำบลป่าคลอกและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินโครงการขุดลอกร่องน้ำอ่าวกุ่ม (ท่าเล) ซึ่งสอดคล้องกับไชยา เกศรัตน์ และคณะ (-, น. 127) ศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล ได้สรุปไว้ว่าแนวทางในการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่ โดยรัฐต้องให้ความสำคัญต่อการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐเพื่อการพัฒนาพื้นที่และประเทศเพื่อทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชน คำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง ทำให้

ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างการยอมรับจากชุมชนและมีส่วนช่วยในการ ลดความขัดแย้งในพื้นที่ได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการอภิปรายผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเทศบาลป่าดงกับกลุ่มอนุรักษ์ ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลโครงการการขุดลอกร่องน้ำ ควรจะร่วมทำการศึกษาร่องน้ำที่ เพื่อสำรวจพื้นที่จริง ที่เป็นประเด็นในข้อถกเถียงว่าเป็นพื้นที่ร่องน้ำเดิมหรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันหากชาวบ้านในพื้นที่บางกลุ่มไม่สามารถยอมรับได้เราจะต้องเสนอหลักการบริหารที่มีความโปร่งใส และสามารถคลี่คลายทุกข้อสงสัยของประชาชนได้ อาจจะมีการนำในส่วนของนักวิชาการในพื้นที่และนอกพื้นที่มาทำการสำรวจหรือประเมินผลภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นข้อถกเถียงว่าเป็นที่ร่องน้ำตามธรรมชาติมาตั้งแต่เดิมหรือไม่นั้นมาทำการวิเคราะห์ใหม่ โดยอาจจะต้องมีการอิงข้อมูลจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือผู้ที่อาวุโสในพื้นที่ในการเข้าร่วมวิเคราะห์หรือทำการประเมินเพื่อให้เกิดการยอมรับกับคนทุกกลุ่มได้

2) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งควรดำเนินการขอความร่วมมือการแก้ไขปัญหาไปยังหน่วยงานภาครัฐในกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ควบคู่กับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในชุมชนแบบมีส่วนร่วม แม้ว่าที่ผ่านการดำเนินการหรือการจัดสรรนโยบายของหน่วยงานรัฐจะไม่ได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนบางกลุ่ม จนเกิดความไม่ไว้วางใจต่อกันและกัน แต่ถึงอย่างนั้นกลุ่มอนุรักษ์หรือกลุ่มพัฒนาต้องยอมที่จะต้องเปิดใจและสร้างค่านิยมให้แก่กลุ่มตัวเองต่อการร่วมมือในการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ

3) ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับเทศบาล หรือจะเป็นในส่วนของเจ้าของโครงการมารีน้ำ รัฐและเจ้าของโครงการต้องมีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้นำกลุ่มอนุรักษ์ ผู้นำในการพัฒนา และแต่ละฝ่ายต้องยอมรับในชุดข้อมูลที่แตกต่างกัน รวมถึงต้องมีการมานั่งร่วมพูดคุยหาแนวทางออกในการพัฒนาโดยที่ไม่ต้องยุติโครงการการขุดลอก และควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวทางข้างต้นร่วมกัน เพื่อให้ปัญหาความขัดแย้งที่มีอยู่หมดสิ้นไปอย่างแท้จริง

4) ในการแก้ไขปัญหา หน่วยงานรัฐเองจะต้องมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่ภาค ประชาชนทุกครั้งเนื่องจากหากเป็นเรื่องของการพัฒนาในพื้นที่ รัฐจะเป็นหน่วยงานทางอ้อมที่ได้

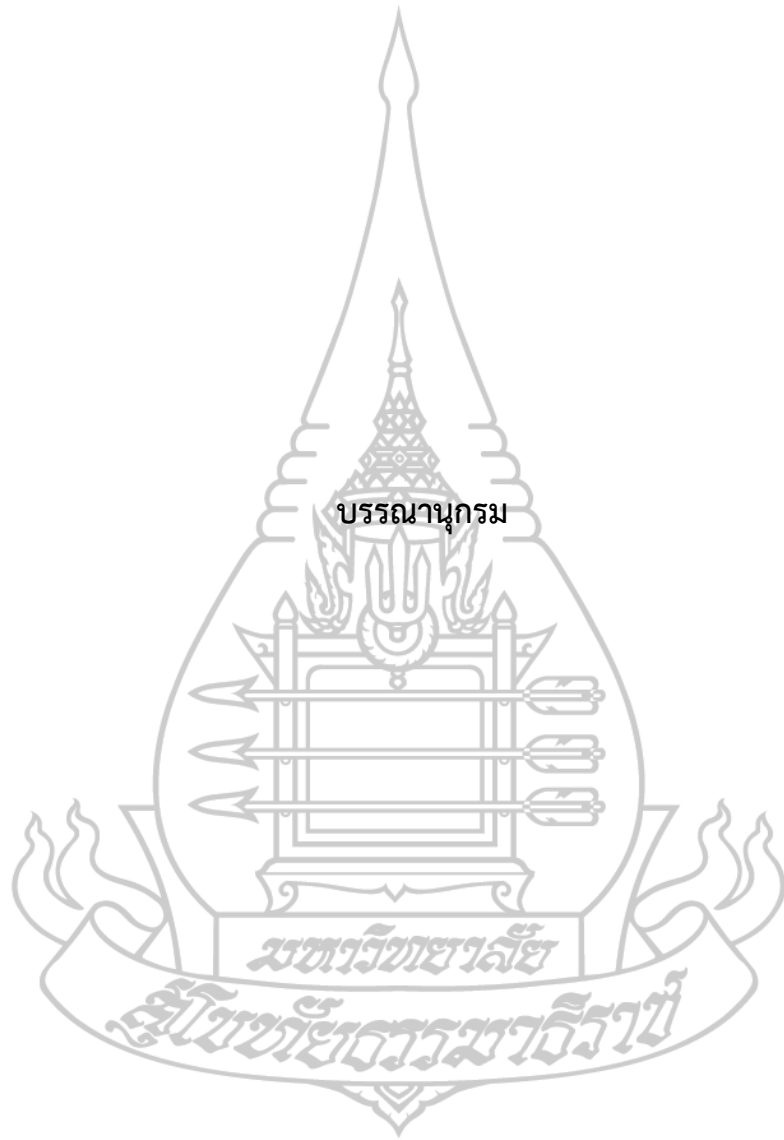
ประโยชน์ แต่ประชาชนในพื้นที่ เป็นบุคคลหลักที่ได้ประโยชน์กับการพัฒนาในทุก ๆ ครั้ง นั้นจึงทำให้เห็นว่าเราเองต้องมีการกระจายอำนาจสู่ภาคประชาชนในการร่วมคิด หรือร่วมตัดสินใจในทุก ๆ กิจกรรม หรือนโยบายของการพัฒนาในพื้นที่ เพื่อป้องกันปัญหาความเห็นที่แตกต่างในอนาคต

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและร่วมสังเกตการณ์โดยการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกในการต่อสู้ของแต่ละกลุ่ม

2) ควรศึกษาข้อมูลปัญหาความขัดแย้งของพื้นที่ใกล้เคียงที่มีลักษณะความขัดแย้งใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่ทำการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชบุรีรัมย์

สุโขทัยธรรมมาธิราช

บรรณานุกรม

- กมลชนก คุณยศยิ่ง. (2563). การเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยภายใต้บริบทความขัดแย้งทางการเมืองไทยร่วมสมัย กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองวังหีบ. (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- กรมการปกครอง. (2537). คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กรมการปกครอง. (2540). คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ และการให้เครื่องหมายตอบแทนผู้ช่วยเหลือราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กรมการปกครอง. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เล่มที่ 1.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2564). เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อ่านแปล ตีความ และวิเคราะห์ภาพถ่าย ลว. 28 มิถุนายน 2564.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566, 8 กรกฎาคม). ที่แบบไหนเรียก “ที่ดินสาธารณประโยชน์” ครอบครองเกิน 10 ปี จะมีสิทธิในที่ดินหรือไม่? สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/ZTsN7>.
- กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง จังหวัดภูเก็ต. (2566, 18 มิถุนายน). รางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 21. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/Vw9lx>.
- เกสร เสวตรนิสากร. (2549). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- โกวิท พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทย “หลักการและมิติใหม่ในอนาคต”. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). มหกรรมสันติวิธี. กรุงเทพฯ: แอล ที เพลส. โคทม อารียา. (2552). แนวความคิดการสื่อสารสุขภาพ. ใน ปาจารย์ ธนะสมบุรณ์กิจ (บรรณาธิการ). สื่อสารด้วยใจได้สุขภาพดี. (หน้า 63 – 70). นนทบุรี: แผนงานวิจัยและพัฒนา ระบบสื่อสารสุขภาพสู่.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2541). กระบวนการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี: กรณีศึกษาเขื่อนแก่งเสือเต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2540). แนวคิด พัฒนาการและข้อพิจารณาเกี่ยวกับประชาสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

- ชวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิชเนศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2538). *หมู่บ้านกับศักยภาพในการจัดการทรัพยากร: กรณีศึกษาการจัดการลุ่มน้ำชุมชนภายใต้ระบบกรรมสิทธิ์ร่วมกันในภาคเหนือ*. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ องค์ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้าน วันที่ 12 – 13 พฤษภาคม 2538 ณ โรงแรมเชียงใหม่ฮोटล จังหวัดเชียงใหม่. โรเนียว.
- ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2543). *นิเวศวิทยาการเมืองของการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศไทย: กรณีศึกษาโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์และความเป็นอื่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์. (2553). *แนวทางแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในเขตตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย*. (ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ไชยา เกศารัตน์ และคณะ. (2558). “การจัดการความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล”. *วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ*. ปีที่ 28 (3): 120-131.
- ทศนา แวมมณี. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- เทศบาลตำบลป่าคลอก. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2561 – 2565*.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไทยพีบีเอส. (2566, 10 กรกฎาคม). *เปิดปม: พิพาทท่าเรืออ่าวกึ่งเบย์มารีน่า*. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/273486>.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2536). *สังคมเข้มแข็ง: ความคิด-ปรัชญา*. กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.
- นชชร ปภาภูวโรจน์; ฐานิสวรรค์ ชิตธนาเศรษฐ์; มานะ สุภาวดี. (2556). *รายงานการวิจัย เรื่อง การสำรวจทุนทางสังคมของบุคคลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา: กรณีศึกษาบ้านต้นสะตอ หมู่ 4 ตำบลเกาเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*.
- นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ. (2557). *ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง*. รายงานการวิจัยเสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิวัติ เรื่องพานิช. (2546). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2549). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

- บุญแสง พลесึก. (2529). การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน.
กรุงเทพฯ: กรมที่ดิน.
- ประธาน คงฤทธิศึกษากร. (2524). บทบาทสมาชิกสภาท้องถิ่นในการเป็นกรรมการสภา.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2552). กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. เชียงใหม่,
มูลนิธิไฮนริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- ประยูร วงศ์จันทร์. (2555). วิทยากรสิ่งแวดล้อม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ ประคองศรีและคณะ. (2537). ระบบการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศ วะสี. (2542). แนวคิดเกี่ยวกับระบบพัฒนาการเรียนรู้. สานปฏิรูป. 2 (มีนาคม 2542), 31 – 33.
- ปริศนา สมภมิตร. (2546). การจัดการความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการเวนคืนที่ดินของ
รัฐ: กรณีศึกษาชุมชนแหลมฉบัง อำเภอกะปอง จังหวัดชลบุรี.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2566, 7 กรกฎาคม). จ่อผุด “มารีน่า” ผังทะเลตะวันออกเกาะภูเก็ต มั่นใจภูเก็ตยัง
เป็นแม่เหล็กดึงดูดเรียลเอสเตทเตรียมพร้อมลงทุน. สืบค้นจาก <http://Shouturl.asia/82Eyw>.
- _____. (2566, 7 กรกฎาคม). เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นท่าเทียบเรียลเอสเตท “อ่าวกุ่มมารีน่า”.
สืบค้นจาก <http://Shouturl.asia/2WSUP>.
- _____. (2566, 7 กรกฎาคม). นักลงทุนภูเก็ตเตรียมทุ่ม 800 ล้าน พัฒนาอ่าวกุ่มร้างเป็น
“อ่าวกุ่มมารีน่า” รับเรียลเอสเตท เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น EIA ชาวบ้านเข้าร่วมหนุนให้
เกิด.
- สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/YFwMB>
- พฤทธิสถาน ชุมพล. (2553). สาเหตุและการจัดการความขัดแย้งในการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เขต 5. รายงานวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรนพ พุกกะพันธุ์. (2542). การบริหารจัดการความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: ซีอีดียูเคชั่น.
- พิทยา สอนประสิทธิ์. (2560). การจัดการความขัดแย้งของการก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- พัฒนพงษ์ ตันมัยธา. (2553). การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของชุมชนอันเนื่องมาจากนโยบายการ
เวนคืนที่ดินของรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว กรุงเทพมหานคร. (รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2566, 8 กรกฎาคม). *การเมืองสีเขียว : เรื่องที่มากกว่าเรื่องการปลูกต้นไม้*. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/GTKqZ>.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิน. (2525). *พื้นฐานทางสังคมวิทยาของการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มารค ตามไท. (2540). *การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี*. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- วิจิตร วรุตบางกูร. (2526). *ศิลปะศาสตร์สำหรับผู้เฒ่า*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิทยา เจริญศิริ. (2554). *การจัดการความขัดแย้งของชุมชนในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ในจังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, กรุงเทพฯ.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2559). *นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2550). *ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ไขปัญหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). ขอนแก่น: ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- _____. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วัชรินทร์ ศรีชุมพร. (2552). *ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนชุมชนละเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ต่อกรณีการก่อสร้างแก่งเสือเต้น*. (รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศุภกร อิมวัฒน์กุล. (2553). *กรณีศึกษาสาเหตุความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา*. โคร่งงานนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศศิณา ภารา. (2540). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- ศาลปกครองจังหวัดอุบลราชธานี. (2557). *การจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์*. หนังสือที่ทำงานปกครองจังหวัดอุบลราชธานี ด่วนที่สุด ที่ อบ 0018.1/ว 4172 ลว. 3 ตุลาคม 2557.
- คันสนีย์ จันทร์อานูภาพ และคณะ. (2550). “สันติวิธีมุมมองความหมาของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. *วารสารวิจัย มข.*, 12(1): 78.
- ศิวาพร เจียสกุล. (2566). “ความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มการเมืองสีเขียว”. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*. 4(3): 18 – 23.

- สนทยา พลศรี. (2545). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมยศ นาวิกาน. (2524). *พหุติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ชัยศิริการพิมพ์.
- สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11. (2562). *แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าคลอกอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต*.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2538). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สังต์ พีชพันธ์. (2542). *การครอบครองและใช้ประโยชน์ที่สาธารณประโยชน์แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2515). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดจิต นิमितกุล. (2566, 18 มิถุนายน). *แนวคิดเรื่องประชาสังคม*. สืบค้นจาก www.stabundamrong.go.th/base/j1.12.pdf.
- สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรเชษฐ์ พลวนิช. (2566, 8 กรกฎาคม). *การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์*. สืบค้นจาก <https://www.botlc.or.th/item/article/>.
- สุรียา สมทุคบุตร และคณะ. (2536). *จากยอดห้วยถึงบุญถึง: สิทธิอำนาจและระบบการจัดการทรัพยากรพื้นบ้านของชุมชนชาวนาลุ่มน้ำชี*. นครราชสีมา: โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยาของอีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ. *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2544 – 2547*. นนทบุรี: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). *ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตะเกียง.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2544). *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะเกียง.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566, 7 กรกฎาคม). พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490. สืบค้นจาก <https://shorturl.sia/Gjzdw>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566, 7 กรกฎาคม). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551. สืบค้นจาก <https://shorturl.sia/Cq0DE>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนา*

- เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ).
- สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต (ปี พ.ศ. 2566 – 2570).
- สำนักงานเทศบาลตำบลป่าคลอก. (2563). การขุดลอกร่องน้ำสาธารณะบริเวณอ่าวกุ่ม (ท่าเล). ที่ ภก 53103/1728 ลว. 30 มิถุนายน 2563.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564.
- อรรถพล คนเพียร. (2558). การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ ส.ชม.2257 ตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อดิคุณ มังคลากร. (2554). ความขัดแย้งกับความต้องการลาออกของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัท A. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อมรา พงศพิชญ์ (2547). ประชาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริญญา จรุงกิตติกุล. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการบริหารจัดการที่ดี จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- อรุณ รักธรรม. (2526). ระบบราชการกับความขัดแย้ง. เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ อันดับ 63. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: ทิพยอักษร.
- อัมมาร สยามวาลา. (2544). ทูทางสังคมกับความยากจน. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). ประชาธิปไตยท้องถิ่น: สาระสำคัญของการเมืองและการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มิติใหม่.
- Blaikie P. (1995). Changing Environment or Changing Views?: A Political Ecology for Developing Countries. *Geography*. 80 (3): 2003 – 214.
- Blaikie P. and H. Brookfield. (1978). *Land Degradation and Society*. London: Methuen.
- Bryant R.L. (1992). Political Ecology An Emerging Research Agenda in Thrid-World Studies. *Political Geography*. 11 (1): 12-36.

- Cohen Jean I and Arato Andrew. (1992). *Civil Society and Political Theory Massachusetts*. MIT Press.
- Daniel Katz. (1964). Approaches to managing conflict. In R. L. Kahn & E. Boulding (Eds.). *Power and conflict in organization*. New York: Basic Book., Inc.
- Daniel Wit. (1967). *A Comparative survey of Local Government and Administration*. Bangkok: Kurusapha Press.
- DDproperty. (2566, 8 กรกฎาคม). สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/wO5Aw>.
- De/code. (2566, 8 กรกฎาคม). จับพิรุฬ! ชุดรื่องน้ำอ่าวกึ่ง รื่องน้ำ(ทิพย์). สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/CtmEy>.
- Don Hellriegel and John W. Slocum. (2009). *Comportamiento Orgaizacional*. Cengage Learning.
- Elton Mayo. (1945). *The Social Problems of an Industrial Civilization*. Boston: Harvard University Press.
- Fisher R. J. (1997). Third Party Consultation as the Controlled Stimulation of Conflict. In K. W. De Dreu and E. V. de Vilert (eds.). *Using conflict in Organization*. P. 192 – 209. London: Sage Publications.
- Follett, M. (1997). Constructive Conclit. In H. C. Metcalf and L. Urwick (eds.). *Dynamic Administration: The Collected Paper of Mary follett*. New York: Harper & Rows.
- Forsyth T. (1995). The Muang and the Moutain: Perceptions of Environmental Degradation in Thailand”. *South East Asia Research*. 3 (2): 169 – 191.
- Hardin, Garrett. (1968). The Tragedy of the Commons. *Science New Series*. 162, 3859.
- Haris G. Mongtagu. (1984). *Comparative local government*. Great Britain: William Brendon and Son Ltd.
- John Clark. (1957). *Business fluctuations, growth, and economic stabilization: a reader*. New York: Random House.
- Jurgen Habemas & Hannah Aendt. (2018). The Public Sphere in the Age of social Media. *Russian Sociological Review*. 2018. Vol., 17. No. 4.
- Krisi, H., Koopmans, Rudd, Willem, J. and Giugni, M. (1995). *New social Movements in Western Europe: A Comparative Analysis*. Minnesota: University of Minnesota Press.

Lewis A. Coser. (1957). Social Conflict and the Theory of Social Change. *The British Journal of sociology*. 8(3). (Sep., 1957): 197-207.

March and Simon. (1993). *Organizations*. John Wiley & Sons.

Max Weber. (1968). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology, Volume 1*. The University of Michigan.

McCarthy, J. D. and Zaid, M. N. (1977). Resource Mobilization and Social Movement: A Partial Theory. *American Journal of Sociology*. 82: 1212 – 1241.

McDonald. (2006). *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*, trans. Vanchai Vatanasapt et al. Khon Kaen: Institute for Dispute Resolution, Khon Kaen University.

Nuemann, R.P. (1992). “Political Ecology of Wildlife Conservation in the Mt. Meru Area of Northern Tanzania”, *Land Degradation and Rehabilitation* (3): 85 – 97.

Ostrom, Elinor. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.

Ralf Dahrendorf. (1959). *Class and Class Conflict in Industrial society*. Stanford University Press, Stanford.

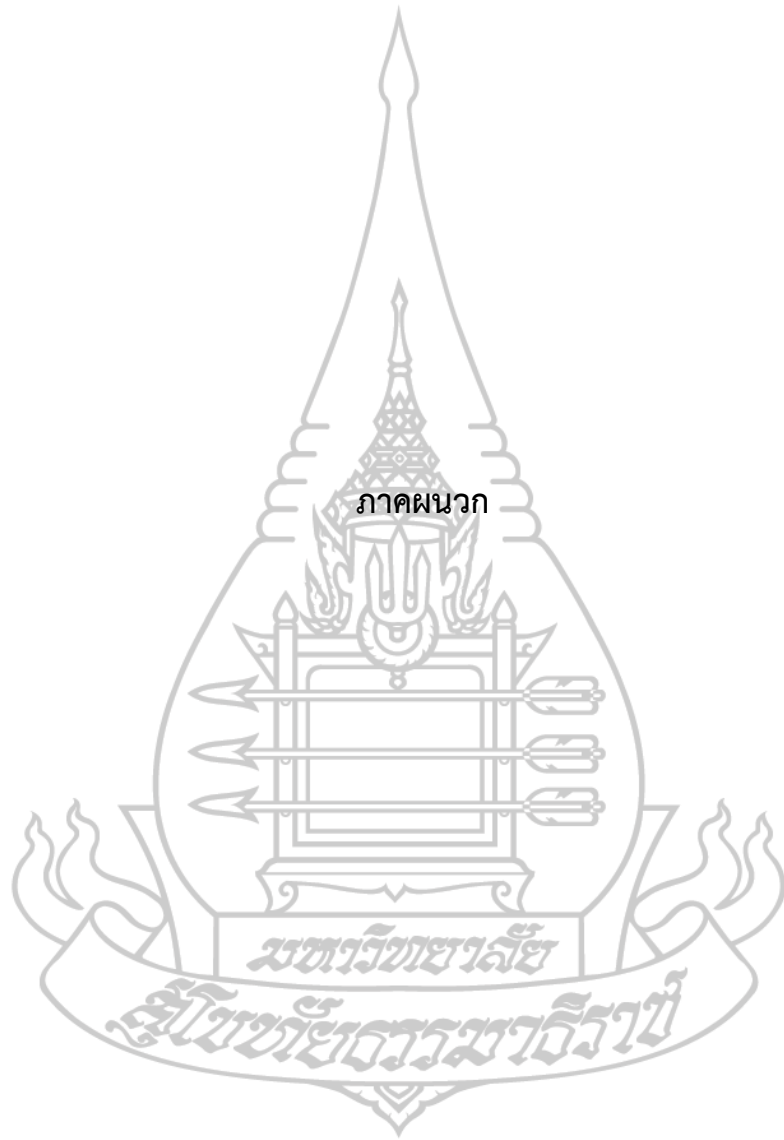
Riley E. Dunlap and William R. Catton. (1979). *Environmental Sociology*.

Rambo A. Terry and Sejse Percy E. (1984). *An Introduction To Human Ecology Research on Agricultural System in Southeast Asia*. Philippines, University of The Philippines At LosBanos.

Snow, D., Rochford B. Jr., Worden, S., and Benford R. (1988). Frame Alignment Processes Micro-mobilization, and Movement participation. *American Sociological Review*. 51: 464-481.

Thaipbs. (2566, 8 กรกฎาคม). *เปิดปม: พิพาทท่าเรืออ่าวทุ่งเบญจมารีน่า*. สืบค้น <https://shorturl.asia/WkhQs>.

Uphoff, Norman. (1986). *Local Institutional Development: An Analysis source Book with Cases*. West Harford Connecticut. Kumarian Press.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่น

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง และร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกึ่งและร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

1) ท่านทราบประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง และสภาพร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

2) ท่านได้มีการกำหนดนโยบายหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอกหรือไม่ อย่างไร

3) ท่านและประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาร่องน้ำสาธารณะประโยชน์อ่าว กุ้ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

1) ร่องน้ำอ่าวกุ้ง (ท่าเล) เป็นร่องน้ำสาธารณะประโยชน์แต่เดิมหรือไม่ อย่างไร และมีเอกสารหรือหลักฐานใดที่แสดงว่าเป็นที่สาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้

2) ท่านคิดว่าสาเหตุปัจจัยหลักของปัญหาความขัดแย้งคืออะไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3) ท่านคิดว่าสาเหตุของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) มีลักษณะสำคัญอย่างไร

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ของเทศบาลตำบลป่าคลอก มีลักษณะเป็นอย่างไร

2) ท่านมีวิธีบริหารจัดการความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) อย่างไร

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเข้ามามีบทบาทในการผลักดันโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) มีหน่วยงานใดบ้าง และมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร

4) โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นอย่างไร

5) ท่านคิดว่าถ้าโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกุ้ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ้ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนี้อย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ทางด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

1) ท่านทราบประวัติความเป็นมาของสภาพร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

2) ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

3) หน่วยงานท่านมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง ในการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้าน
อ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชาย
เลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

- 1) ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
- 2) ท่านคิดว่าสาเหตุของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีลักษณะ
สำคัญอย่างไร
- 3) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของ
ประชาชนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง
กับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณี
การขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

- 1) รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ของ
เทศบาลตำบลป่าคลอก มีลักษณะเป็นอย่างไร
- 2) ท่านหรือหน่วยงานท่านมีวิธีบริหารจัดการความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับ
กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อย่างไร
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเข้ามามีบทบาทในการผลักดันโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง
(ท่าเล) มีหน่วยงานใดบ้าง และมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร
- 4) โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่า
ชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นอย่างไร
- 5) ท่านคิดว่าการโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่
อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่ม
อนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง
จังหวัดภูเก็ต

- 1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
หรือไม่ อย่างไร
- 2) ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้อย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 3 สำหรับสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกุ่ม และสภาพร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกุ่ม (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ทางด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกุ่ม (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

- 1) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับร่องน้ำบ้านอ่าวกุ่ม (ท่าเล) เป็นร่องน้ำสาธารณะประโยชน์
- 2) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกุ่ม มีการดำเนินกิจกรรมอะไรบ้าง และมีลักษณะเป็นอย่างไร
- 3) ท่านมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้างในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

1) ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2) ท่านคิดว่าสาเหตุของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีลักษณะสำคัญอย่างไร

3) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน อย่างไร

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการดำเนินการของกลุ่ม มีลักษณะเป็นอย่างไร

2) ท่านคิดว่า กลุ่มควรมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้การดำเนินการของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3) ท่านทราบหรือไม่ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการผลักดันโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อย่างไรบ้าง

4) โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นอย่างไร

5) ท่านคิดว่าการโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

6) ท่านคิดว่าท่านและสมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการต่อต้านคัดค้านโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนี้อย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 4 สำหรับสัมภาษณ์นักธุรกิจ

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ทางด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อาชีพ.....

สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

- 1) ท่านทราบประวัติความเป็นมาของร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร
- 2) ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่งหรือมีโฉนดที่ดินในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่งหรือไม่ อย่างไร
- 3) ท่านต้องการทำธุรกิจอย่างไรในพื้นที่บ้านอ่าวกึ่ง เพราะเหตุใด

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

1) ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2) ท่านคิดว่าสาเหตุหลักของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) คืออะไร เพราะเหตุใด

3) ท่านคิดว่าการดำเนินโครงการมารีน้ำ ส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

4) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง มีสาเหตุหลักมาจากอะไร

2) ท่านคิดว่า การที่กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีสาเหตุจากอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

3) ท่านได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกรณีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) ในการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อย่างทั่วถึงหรือไม่ อย่างไร

4) โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ เป็นอย่างไร

5) ท่านคิดว่าการโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ควรมีแนวทางอย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 5 สำหรับสัมภาษณ์นักวิชาการและสื่อมวลชน

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และความเป็นมาของสภาพปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ทางด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

1) ท่านทราบประวัติความเป็นมาของสภาพร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

2) ท่านได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

3) ท่านมีบทบาทหน้าที่ในการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อย่างไร

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

1) ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2) ท่านคิดว่าสาเหตุของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) มีลักษณะสำคัญอย่างไร

3) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

4) ท่านมีส่วนช่วยเหลือในการคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งนี้หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่ารูปแบบ วิธีการ และกระบวนการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ของเทศบาลตำบลป่าคลอก จะบรรลุผลสำเร็จได้หรือไม่ อย่างไร

2) ท่านคิดว่าโครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ จะสามารถยุติโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ได้หรือไม่ อย่างไร

3) ท่านคิดว่าการโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านคิดว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ควรเป็นอย่างไร

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์

ชุดที่ 6 สำหรับสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่

เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565)

*****

แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง และสภาพร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ทางด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และสภาพความเป็นมาของร่องน้ำสาธารณะประโยชน์บ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล)

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ .....

1) ท่านทราบประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านอ่าวกึ่ง และร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ อย่างไร

3) ท่านต้องการให้มีการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอนที่ 2 สาเหตุปัจจัยของปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก

1) ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครั้งนี้ เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2) ท่านคิดว่าสาเหตุหลักของการต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) คืออะไร เพราะเหตุใด

3) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนหรือไม่อย่างไร

4) ท่านคิดว่าการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอนที่ 3 โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) หรือไม่อย่างไร

2) ท่านคิดว่า กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) เพราะอะไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

3) ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกรณีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) ในการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) ได้อย่างไร

4) โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ ลักษณะ วิธีการ บทบาท และพฤติกรรมของกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งที่ต่อต้านคัดค้านการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ เป็นอย่างไร

5) ท่านคิดว่าการโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) จะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่อย่างไร

6) ท่านคิดว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่งจะได้รับประโยชน์จากการต่อต้านคัดค้านโครงการขุดลอกร่องน้ำบ้านอ่าวกึ่ง (ท่าเล) อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคอก อำเภอธลาง จังหวัดภูเก็ต

1) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งนี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

2) ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคืออย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลา ต่อการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัย เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างเทศบาลตำบลป่าคลอกกับกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง กรณีการขุดลอกร่องน้ำสาธารณะประโยชน์ในตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565) จำนวน 16 คน มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1.1 นายปัญญา	สำเภารัตน์	นายกเทศมนตรีตำบลป่าคลอก
1.2 นายสอาด	คงนาม	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าคลอก
1.3 นายดิเรก	คงนาม	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลป่าคลอก

2. กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

2.1 นางสาวเขมิกา	คงทรัพย์	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก
2.2 นายรุ่งโรจน์	เสริมศรี	ผู้อำนวยการกองช่าง สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก
2.3 นางสาวมีนา	ปะหนัน	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม สังกัด เทศบาลตำบลป่าคลอก
2.4 นายประเวศน์	สุภาชัย	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 สังกัด กรมเจ้าท่า

3. กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านอ่าวกึ่ง จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

3.1 นายประดิษฐ์	พวงเกษ	ประธานกลุ่ม
3.2 นายประจิตต์	รอบรู้	สมาชิกกลุ่ม
3.3 นายสมใจ	วงศ์กล้า	สมาชิกกลุ่ม
3.4 นายออส	สมทิพย์	สมาชิกกลุ่ม

4. กลุ่มนักธุรกิจ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย

4.1 นายประพจน์ แซ่หลิม นักธุรกิจภาคเอกชน

5. กลุ่มนักวิชาการสิ่งแวดล้อมและสื่อมวลชน จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

5.1 นายภูเบศ จอมพล นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัด
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ต

5.2 นายอำนาจ ทองสม อุปนายกสมาคมผู้สื่อข่าวภูเก็ต

6. กลุ่มประชาชนในพื้นที่ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

6.1 นายเฉด พันธุ์ทิพย์ ประชาชนบ้านอ่าวกึ่ง

6.2 นางสาวน้ำอ้อย ถิ่นเกาะยาว ประชาชนบ้านอ่าวกึ่ง

ภาคผนวก ค

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นายอดุลย์ ระลึกมูล
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 1 เมษายน 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเครื่องกลเรือ มหาวิทยาลัยบูรพา
ประวัติการศึกษา	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาภูเก็ต
ประวัติการทำงาน	เจ้าพนักงานตรวจเรือชำนาญการ

